Ludoviko Lazaro Zamenhof

Proverbaro esperanta arangita laŭ unuopaj vortoj

Prilaboris Antonio De Salvo
2011

abelo
kiu havas abelojn, havas mielon

abelujo
abelujon ne incitu, amason ne spitu
en abelujon ne blovu

abismo
fremda animo estas abismo sen limo

abomenaĵo
ĉiu abomenaĵo trovas sian adoranton

abomeni
oni perfidon prenas, sed perfidulon abomenas

absolute
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti

abunda
saĝo abunda, sed ne profunda

abunde
kiu ripetas abunde, lernas plej funde

abundo
fiŝo serĉas profundon, homo serĉas abundon

acida
li estas en acida humoro
post dolĉa vino restas acida vinagro

aĉetanto
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas

aĉeti
marĉandado aĉeti ne devigas
marĉando aĉeti ne devigas
mankis al Petro klopodoj, li aĉetis al si domon

aĉetita
pli valoras vinagro donacita, ol vino aĉetita

Adamo
demeti de si la antikvan Adamon
komenci de Adamo
parenco per Adamo

adiaŭ
farita via faro, nun adiaŭ, mia kara!
li diris adiaŭ al la mondo surtera

admirata
edzin' admirata - edzo malsata

admiri
eĉ monstron admiras, kiu ame deliras
oni maron admiras, se oni maron ne iras

admona
vorto sona estas plej admona

admono
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono
kvalito bona ne bezonas admonon
lin tuŝas nek admono, nek ordono
per lerta admono alfluas la mono
uzi monon kaj admonon kaj flaton kaj baton

adoranto
ĉiu abomenaĵo trovas sian adoranton

adori
kiu mem sin adoras, nenion valoras
vivanton ni malhonoras, mortinton ni adoras

advokato
leĝo estas bona, se advokato ĝin helpas
pastro vivas de preĝoj, advokato de leĝoj

aera
tute libera, kiel birdo aera

aero
aprila vetero - trompa aero
celi anseron, trafi aeron
el aero al tero
ĝi estas ankoraŭ pasero en aero
kastel' en aero - malsato sur tero
konstrui kastelojn en aero
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero

trapafadi la aeron
verŝi aeron al aero

afabla
afabla vorto pli atingas ol forto
apud plena manĝotablo ĉiu estas tre afabla
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla

afable
kiu agas afable, vivas agrable

afero
al la afero!
amikeco aparte, afero aparte
en sia afero ĉiu juĝu libere
estas tubero en la afero
formeti la aferon en la keston de forgeso
fremda mizero - ridinda afero
hoko elsaltis, afero haltis
faru vian aferon, Dio zorgos ceteron
la afero estas plenumita
la afero havas tempon
la afero malsukcesis
la afero ne brulas
la afero ne iras glate
la afero ne staras sur pinto de ponto
la afero ne urĝas
la sama afero, sed kun la kapo al tero
ludo aparte, kaj afero aparte
malnova afero en nova livero
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
min ne tuŝas la afero, mi staras ekstere
ne en ĉiu afero estu severa
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero
ne taŭgas la vero por komerca afero
negocaj aferoj estas severaj
paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
per insulto kaj kolero ne klariĝas afero
plena estas la infero de promesitaj aferoj
pri kio estas la afero?
pri propra afero neniu juĝas libere
saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero
sen ordo en afero ne ekzistas prospero
sen povo kolero estas ridinda afero
tago festa - for aferoj

tro forta ĵuro - la afero ne pura

agaci
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas

agi
kiu agas afable, vivas agrable
kiu bone agas, timi ne bezonas
kiu glutis tro multe, tiu agas tro stulte
kiu kritikas kuraĝe, mem agas malsaĝe
pli facile estas regi ol agi
pripensu malrapide kaj agu decide
senkonscie vi agis - konscie vi pagos

aglido
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon

ago
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn
kia ago, tia pago
kia pago, tia ago
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago
laŭ la agoj de l' homo estas lia nomo
nenia ago fariĝas sen pago
por ĉiu ago venas la tempo de pago
vortojn ŝparu, agojn faru

agrabla
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
gasto sen avizo estas agrabla surprizo
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla
vizaĝo agrabla kaj ungo diabla

agrable
kiu agas afable, vivas agrable

aĝa
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa

aĝo
aĝo maljuna ne estas oportuna
aĝo tro matura ne estas plezura
en ĉiu aĝo devas kreski la saĝo
kiam pasis la aĝo, aperas la saĝo
matura aĝo
ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo
oni batas ne la aĝon, sed la vizaĝon

ajn
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
kien ajn mi pafas, ĉio maltrafas
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kiom ajn vi penos, nenio elvenos

akcelo
tro rapida akcelo ne kondukas al celo

akcepti
kiu akceptas donacon, perdas la pacon
oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo

akiri
kiu amas la liton, ne akiros profiton
kiu kuraĝe aliras, facile akiras
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras
kiu malmulte deziras, feliĉon akiras
kiu multon deziras, nenion akiras
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu tro multe deziras, nenion akiras
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri
rigardi kaj aspiri ne devigas akiri
scion akiru, sed ne ĉion eldiru
tapiŝon ne deziris, maton akiris
tie vi petos, vi tiros, vi nenion akiros

akiriĝi
per mezuro kaj peso akiriĝas sukceso

akirita
neleĝe akirita ne estas profita
peke akirita ne estas profita

akirite
kiel akirite, tiel perdite

akiro
akiro kaj perdo rajdas duope
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
laboro lacigas, sed akiro ĝojigas
malsaĝulo en foiro estas bona akiro
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
ŝatu amikon laŭ la dato de akiro

akorde
kio akorde ne sonas, tio rimon ne donas

akordo
ili estas en akordo, kiel peto kaj mordo

akra
gasto havas akrajn okulojn
malgranda birdeto, sed akra ungeto
tro akra fajro estas sen daŭro

akrigi
sperto saĝon akrigas

aktoro
kia sufloro, tia aktoro

akurate
ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate

akvero
el malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj

akvo
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
akvo kaj pano servas al sano
akvo kura - akvo pura
akvo silenta subfosas la bordon
akvo trankvila estas akvo danĝera
akvon senmovan kovras putraĵo
al fiŝ' kuirita jam akvo ne helpos
barakti kiel fiŝo ekster la akvo
brogita eĉ sur akvon blovas
ĉerpi akvon per kribrilo
en akvo malklara oni fiŝkaptas facile
fajron estingas akvo, pekon pardono
ĝi estas akvo al lia muelilo
ĝi tuŝas lin, kiel akvo anseron
kiu akvon evitas, droni ne timas
kurbiĝadi kiel diablo en akvo benita
li pasis akvon kaj fajron kaj marĉojn kaj marojn
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas

aleno
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas

alfabeto
li neniam venkis la alfabeton
li ŝvitas ankoraŭ super la alfabeto

alflugi
elmetu mielon, muŝoj alflugos

alflui
per lerta admono alfluas la mono

alglui
al pec' pecon algluas, kiu neston konstruas

algluiĝi
insulto ne algluiĝas

alia
alia tempo, aliaj moroj
alia urbo, alia moro
aliaj domoj, aliaj homoj
aliaj tempoj, aliaj moroj
aliajn gvidas kaj mem ne vidas
alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
ĉiu mezuras aliajn laŭ sia mezurilo
en ĉiu angulo alia postulo
kio al unu donas forton, al alia donas morton
kiu fosas sub alia, falos mem en la foson
li havas ĉiun horon alian moron
ne kondamnu alian, oni vin ne kondamnos
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
por unu - festeno, por alia - ĉagreno
profiton celu, sed aliajn ne pelu
propra opinio ne estas leĝo por alia
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
sinjorino kaj sinjoro, unu alian valoras
unu floras, alia ploras
unu orienten, alia okcidenten
unu pasero alian valoras
unu vundo alian kuracas
vundan lokon protektis, alian difektis
zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian
zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian

aliĝi
se gut' al guto aliĝas, maro fariĝas

aliloka
aliloka ĉielo estas sama ĉielo

aliloke
kio aliloke promenos, al ni ankaŭ ĝi venos

alio
nek io, nek alio

aliri
kiu kuraĝe aliras, facile akiras

alkuri
ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros

alkutimiĝo
post alkutimiĝo doloras disiĝo

allogi
eĉ per dolĉa kuko vi min ne allogos
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
propra supo brogas, fremda allogas
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas

almenaŭ
se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas

almozi
kiu tro ripozas, baldaŭ almozas

almozo
almozoj ne malriĉigas
donado de almozoj neniam malriĉigas

almozpetanto
almozpetanto sinĝena restas kun sako malplena

almozulo
kiu vivas sen kalkulo, baldaŭ estos almozulo

alporti
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
senlaboreco dormon alportas
tempo kaj cirkonstancoj saĝon alportas
unu hirundo printempon ne alportas

alportita
pano estas alportita, korbo estu forĵetita

alpremi
alpremi iun al muro

alsendi
sorto ofte alsendas, kion oni ne atendas

alta
altan arbon batas la fulmo
de rigardo tro alta malsaniĝas okulo
en plej alta mizero al Dio esperu
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas

altaro
bela paro por altaro
li ŝtelas de najbaro, por doni al altaro
ricevi grizan haron, ne vidinte altaron

alte
kiu tro alte svingas, nenion atingas
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
spiko malplena plej alte sin tenas

altiri
ĉiu mano al si altiras
plena kaso ŝteliston altiras
sango komuna reciproke sin altiras

aludo
batita komprenas aludon
en ŝerco kaj ludo ofte sidas aludo
por saĝulo sufiĉas aludo

alvoko
malfeliĉo venas sen alvoko

amanta
por paro amanta ĉiu loketo sufiĉas

amanto
eĉ por pomo putranta troviĝas amanto
malamanto de faro estas amanto de kalendaro

amaso
abelujon ne incitu, amason ne spitu
al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso
amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
amaso da mono kaj titolo de barono
deziri al iu amason da mono kaj titolon de barono
en amaso eĉ morto estas pli gaja
festeno kaj ĉaso kaj da ŝuldoj amaso

kiso antaŭ amaso estas kiso de Judaso
la lastan el amaso atakas la hundo
sidi en amaso da embaraso

amata
en ĉeesto amata, en forest' insultata
morgaŭ estas la amata tago de mallaboruloj
ne bela estas amata, sed amata estas bela
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
tio estas lia amata ĉevaleto

ambaŭ
ambaŭ floroj de samaj valoroj
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
rigardu per ambaŭ okuloj!

amboso
esti inter martelo kaj amboso
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata

ame
eĉ monstron admiras, kiu ame deliras

amen
ameno diablon ne forpelas
certaĵo kaj leĝo, kiel amen en preĝo
se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen

ami
amu Antonon, sed gardu vian monon
amu domon novan kaj amikon malnovan
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
kiu amas ĝuon, amu ankaŭ enuon
kiu amas honoron, amu laboron
kiu amas la liton, ne akiros profiton
kiu amas okulaĉi, ne havas kion maĉi
mono amas kalkulon
ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate
se amas Dio, prosperas ĉio
se oni amas la gaston, oni zorgas la paston
vi amas preni, amu redoni

amikeco
amikeco aparte, afero aparte
amikeco aparte, ofico aparte
donacetoj subtenas amikecon
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco

vivi kun iu en intima amikeco

amiko
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
al amiko nova ne fidu sen provo
amiko de amiko estas ankaŭ amiko
amiko en ĝojo kaj malĝojo
amiko en ĝojo kaj ploro
amiko estas kara, sed mi mem estas pli kara
amiko estas kara, sed vero pli kara
amiko fidela estas trezoro plej bela
amiko - intimulo
amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu
amikon montras malfeliĉo
amikon ŝatu, malamikon ne batu
amu domon novan kaj amikon malnovan
bona estas domo nova kaj amiko malnova
estinta amiko estas plej danĝera malamiko
estintaj amikoj plej kruele malpacas
gardu min Dio kontraŭ amikoj - kontraŭ malamikoj mi gardos min mem
ju pli da donoj, des pli da amikoj
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon
perdiĝas per pruntedono amiko kaj mono
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
por amiko komplezo neniam estas tro peza
pri kio amikoj sekretas, ili vian juĝon ne petas
pro vorta piko ofte perdiĝas amiko
prunto amikon forpelas
sako ne sonas - amiko ne konas
se amiko petas, li neniam ripetas
ŝatu amikon laŭ la dato de akiro
tablo kovrita faras amikojn
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas

amo
amo estas forta, sed mono pli forta
amo faras ion, mono ĉion
amo kaj ĵaluzo estas gefratoj
amo kaj puno loĝas komune
amo pli kora, disiĝo pli dolora
amo supermezura ne estas plezura
edziĝo pro amo flamanta al la sako sonanta
kiam sako mizeras, amo malaperas
perforta amo estas plej forta malamo
pro amo al la kandelo kato lekas la kandelingon
tuso kaj amo ne estas kaŝeblaj

anaro
ne iru al fremda anaro kun via regularo
ne puŝu vian regularon en fremdan anaron

angle
france saĝa, angle sovaĝa

angulo
ĉiu angulo kun sia sanktulo
en ĉiu angulo alia postulo
en propra angulo ĉiu estas fortulo
en sia angulo li estas bravulo
li estas bravulo en sia angulo

anĝela
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo

anĝelo
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
kalumniante konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
traflugis anĝelo preter orelo

animo
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras
forsavis sian korpon kaj animon
fremda animo estas abismo sen limo
klopodi sen limo per korpo kaj animo
ili vivas per unu animo en du korpoj
lia animo forkuris en la pinton de la piedo

ankaŭ
amiko de amiko estas ankaŭ amiko
ankaŭ al ni la suno eklumos
ankaŭ al nia nesto venos iam la festo
ankaŭ diablo tondron suferos
ankaŭ la lupon atingos la sorto
ankaŭ por diablo tondro ekzistas
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
buĉas la lupo, oni ankaŭ ĝin buĉos
en via malica regalo vin atendas ankaŭ pokalo
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
fremdan dorson bastoni - ankaŭ sian doni
kie estas sufero, estas ankaŭ espero
kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
kio aliloke promenos, al ni ankaŭ ĝi venos
kio komenciĝis, tio ankaŭ finiĝos
kiu amas ĝuon, amu ankaŭ enuon

kiu aŭdis unuan, ankaŭ aŭdu la duan
kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas
lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas
mi ankaŭ lokon sur la tero okupas
ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto
pereis ŝafino, pereu ankaŭ la ŝafido
por mia mono mi ankaŭ estas barono
sciu elokventi, sciu ankaŭ silenti
se homoj mankas, infano ankaŭ estas homo
se vi donas mielon, donu ankaŭ kuleron
se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon
venos knabeto ankaŭ kun peto

ankoraŭ
ankoraŭ Dio ne dormas
ankoraŭ la ezoko ne estas sur la hoko
ankoraŭ la gajno ne estas en la mano
ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros
ankoraŭ neniu evitis la sorton
ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu
ĝi estas ankoraŭ birdo sur la tegmento
ĝi estas ankoraŭ malproksime en la kampo
ĝi estas ankoraŭ pasero en aero
ĝi estas ankoraŭ vortoj de orakolo
ĝi havas ankoraŭ signon de demando
ĝi ne eliris ankoraŭ el malproksima nebulo
ĝi staras ankoraŭ malproksime en la kampo
la manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero
la sigelo ankoraŭ ne estas metita
li havas ankoraŭ la lakton sur la lipoj
li havas ankoraŭ printempon en kapo
li ne elrampis ankoraŭ el la vindoj
li ne frapis al si ankoraŭ la kornojn
li ŝvitas ankoraŭ super la alfabeto

ansero
celi anseron, trafi aeron
celis paseron, trafis anseron
fordoni anseron, por ricevi paseron
ĝi tuŝas lin, kiel akvo anseron

anstataŭ
ne servas larmo anstataŭ armo

antaŭ
antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon
antaŭ la lango laboru la cerbo
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras

antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo
antaŭ vespero ne estu fiera
atendu min antaŭ la domo de mia pranepo
danci antaŭ iu sur piedoj kaj manoj
fiereco venas antaŭ la falo
jen staras la bovoj antaŭ la monto!
ĵeti perlojn antaŭ la porkojn
kiso antaŭ amaso estas kiso de Judaso
konsumi sian grenon antaŭ ĝia maturiĝo
krevis la vazo antaŭ la nazo
kuraĝa mieno antaŭ propra kameno
malkovri antaŭ iu sian koron
malproksime vidas, antaŭ la nazo ne vidas
ne diru "hop" antaŭ la salto
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran
ne iru fadeno antaŭ kudrilo
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero

antaŭa
konsumi sian antaŭan grason

antaŭe
antaŭe intencu kaj poste komencu
antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
malantaŭe mizero, antaŭe malespero
nazo supren, vento antaŭen
por pendigi ŝteliston, antaŭe lin kaptu

antaŭparolo
antaŭparolo liberigas de postparolo

antaŭvidi
kiu povas antaŭvidi!
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

antikva
demeti de si la antikvan Adamon

Antono
amu Antonon, sed gardu vian monon

aparta
al ĉiu sanktulo apartan kandelon
en ĉiu kranio regas aparta opinio

aparte
amikeco aparte, afero aparte
amikeco aparte, ofico aparte
ludo aparte, kaj afero aparte
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte

aparteni
al ĉiu konvenas, kio al li apartenas
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas

aperi
aperas prudento, kiam pasis la momento
eĉ el sub la tero aperas la vero
hom' malesperas, Dio aperas
homo esperas - morto aperas
kiam havo malaperis, saĝo aperis
kiam pasis la aĝo, aperas la saĝo
kio post ni aperos, ni de ĝi ne suferos
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
ne atendis, ne esperis - malfeliĉo aperis
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
tempo toleras, sed vero aperas
virino batas per lango - aperas vundo plej sanga

apetito
dum la manĝado venas apetito

aplaŭdi
alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu
Dion laŭdu kaj diablon aplaŭdu
edzo edzinon laŭdas, edzino edzon aplaŭdas
kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas
kiu mem sin laŭdas, tiun neniu aplaŭdas

aplaŭdo
fari aplaŭdon sur la vangon

apogi
beleco logas, virto apogas

apogo
por vendisto mensogo estas necesa apogo
unu kapo facile trovas apogon

aprila
aprila vetero - trompa aero
komenco aprila - trompo facila

aprilo
pluvo en aprilo - por la tero utilo

apro
tro nutrata kapro fariĝas kiel apro

apud
apud plena manĝotablo ĉiu estas tre afabla
apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas

aranĝi
ĉiu manĝas, kiel li aranĝas
kiu kaĉon aranĝas, tiu ĝin manĝas
kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
tago aranĝas, tago ŝanĝas

aranĝite
aranĝite, ordigite

aranĝo
de lia vivo aranĝo estas trinko kaj manĝo
tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo

arbaro
arbaro aŭdas, kampo vidas
dancu diabloj, sed ne en mia arbaro
en arbaro sidas kaj arbojn ne vidas
en arbaro sidis kaj arbojn ne vidis
en landoj transmaraj estas oraj arbaroj
kiu timas bestaron, ne iru arbaron
laŭdu belecon de l' maro, sed ĉe rando de arbaro
lupo sopiras, al arbaro sin tiras
ne elvoku lupon el la arbaro
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro
ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
pro multo da arboj li arbaron ne vidas

arbo
altan arbon batas la fulmo
arbo krakanta venton ne timas
el post la arbo li estas bravulo
en arbaro sidas kaj arbojn ne vidas
en arbaro sidis kaj arbojn ne vidis

fleksu arbon dum ĝia juneco
konservas eĉ karbo la strukturon de l' arbo
laŭ la frukto oni arbon ekkonas
ne falas frukto malproksime de l' arbo
pro multo da arboj li arbaron ne vidas
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas
sur arbon kliniĝintan saltas la kaproj

arĉo
se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon

argila
ĝi ne estas tiel facila, kiel laboro argila
por pot' argila poto fera estas najbaro danĝera

argumenti
batanto povas argumenti, batato devas silenti

arĝento
li estas kompetenta, kiel besto pri arĝento
parolo estas arĝento, oron similas silento
vort' en ĝusta momento faras pli ol arĝento

arĥivo
formeti en arĥivon

arko
fari el iu arkon

armeo
du kontraŭ unu prezentas armeon

armo
ne servas larmo anstataŭ armo

arto
laŭ ĉiuj leĝoj de la arto
vivon travivi estas art' malfacila

aspekte
malgranda aspekte, sed granda intelekte

aspekti
kio bone aspektas, tion ĉiu elektas

aspiranto
ne ĉiu aspiranto devas esti prenanto

aspiri
rigardi kaj aspiri ne devigas akiri

ataki
atakis lin horo malsaĝa
atakis teruro, ektremis la kruro
falinton ĉiu atakas
frosto lin atakis
la lastan el amaso atakas la hundo
manon malkvietan ĉiu muro atakas
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio
ŝipon rompitan ĉiuj ventoj atakas
tremo atakas

atako
hako post hako estas la plej efika atako
helpas krako kontraŭ atako

atendi
antaŭ ĉio zorgu oficon - plezuro atendos sian vicon
atendi bonan veteron kaj laman kurieron
atendi sur tero, ĝis sekiĝos la rivero
atendis, atendis, ĝis lin ĉerko etendis
atendis, meditis, ĝis en tombon englitis
atendu min antaŭ la domo de mia pranepo
bongusta peco longe ne atendas
bovidon mi atendis, infanon Dio sendis
ĉasaĵo ĉasanton ne atendas
en via malica regalo vin atendas ankaŭ pokalo
fidanta al vorto atendas ĝis morto
li atendas kaj plendas kaj denove atendas
li atendas, ke la okazo venu al lia nazo
malfeliĉo inviton ne atendas
mizero faras viziton, ne atendante inviton
ne atendis, ne esperis - malfeliĉo aperis
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan
saĝo barbon ne atendas
se unu ne venis, dek ne atendas
sorto ofte alsendas, kion oni ne atendas
vulpo faras oferon - atendu danĝeron

atendita
ne atendita, ne esperita ofte venas subite
neniam atendita ofte venas subite

atendo
de atendo kaj espero pereis multaj sur la tero
sen atendo, sen espero venis mizero
tro longa atendo ĝis fino de l' vendo

atente
aŭskultas prudente, kiu aŭskultas atente

atenti
kiu ne atentas la "se", tiu sentas la "ve"
okulo ne atentas - dorso eksentas
piedo ne atentis, kapo eksentis
se lupo ekpentis, ŝafo atentu
se okulo ne atentas, dorso eksentas
sprita vorto tentas, nenion atentas

atento
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento

atesti
griza barbo saĝon ne atestas

atesto
atesto de matureco
unua atesto estas la vesto

atingi
afabla vorto pli atingas ol forto
ankaŭ la lupon atingos la sorto
atingi la vesperon de sia vivo
deziru sincere, vi atingos libere
kiu ŝuldojn estingas, riĉecon atingas
kiu tro alte svingas, nenion atingas
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas
knabon senfortan ĉiuj batoj atingas
kuraĝo ĉion atingas
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
ne atingos krio ĝis la trono de Dio
ne moku riveron, ne atinginte la teron
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas

atleto
en sia dometo li estas atleto

aŭ
aŭ ĉio, aŭ nenio
aŭ festene, aŭ malplene
aŭ festo, aŭ fasto
aŭ kuseno sub ripo, aŭ bato per vipo
aŭ ministran postenon, aŭ pundoman katenon
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
trafe aŭ maltrafe
voli aŭ ne voli neniu malpermesas

aŭdanto
parolanto semas, aŭdanto rikoltas

aŭdi
arbaro aŭdas, kampo vidas
bojas hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj
kie ĵuron vi aŭdas, malbonon suspektu
kiu aŭdis unuan, ankaŭ aŭdu la duan
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis

aŭdo
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj

aŭskulti
aŭskultas prudente, kiu aŭskultas atente
aŭskulti kiel ĥinan predikon
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas
kiu trans muro aŭskultas, tiun la muro insultas
la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
ne aŭskultinte, ne kondamnu
ne rapidu insulti, volu aŭskulti
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
vi ne kredas, ne aŭskultu, sed min ne insultu

aŭtuna
li tremas, kiel aŭtuna folio

aŭtuno
printempo semas, aŭtuno rikoltas

avara
riĉa preparo, sed povo avara

avari
avarulo avaras, heredantoj malŝparas
kiu promesojn faras, tiu ne avaras
patroj avaras, infanoj malŝparas

avarulo
avarulo avaras, heredantoj malŝparas
avarulo pagas duoble
malŝparulo ĝuas nelonge, avarulo neniam

averti
kiu minacas, tiu avertas

averto
ni forgesas averton, ni memoras la sperton
pasero sperta ne bezonas averton
por Paŭlo sperto - por Petro averto
proverbo estas sperto, proverbo estas averto

avide
dronanto eĉ herbeton kaptas avide
oni prenas avide, oni redonas malrapide

avidi
ju pli oni posedas, des pli oni avidas
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan
kiu fremdan avidas, propran forperdas
okulo avidas ĉion kion vidas
se okulo ne vidas, koro ne avidas

avidulo
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas

avizo
gasto sen avizo estas agrabla surprizo

azenido
forveturis azenido kaj revenis azeno

azeno
azen' al azeno riproĉas malsaĝon
azenon komunan oni batas plej multe
forveturis azenido kaj revenis azeno
kion rajtas leono, ne rajtas azeno
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno

babilado
ju pli da babilado, des pli da pekado

babili
babilas, muelas, kion lango elpelas
ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas
kiu multe babilas, al si mem malutilas
kiu multe babilas, pensas malmulte
pri tio jam ĉiuj paseroj babilas

babilo
ĉe tablo malplena babilo ne fluas
ne timu tranĉilon, timu babilon

bagatela
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela

bagatelema
homo bagatelema

bagatelo
eĉ bagatelo povas servi al celo

baki
nek por baki, nek por haki

balaaĵo
balaaĵon el korto eksteren ne elportu

balai
nova balailo bone balaas
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo

balailo
nova balailo bone balaas
sidi kiel muso sub balailo

baldaŭ
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa
imiti grandsinjoron - perdi baldaŭ la oron
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
kiu leviĝis fiere, baldaŭ falos al tero
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
kiu tro rapide saltas, tiu baldaŭ haltas
kiu tro ripozas, baldaŭ almozas
kiu vivas sen kalkulo, baldaŭ estos almozulo
larmo virina baldaŭ sekiĝas

malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos
sinjoro karesas, sed baldaŭ ĉesas

balo
sen regalo ne estas balo

bandito
ricevis bandito laŭ sia merito

banka
ne ĉiu papereto estas banka bileto

bano
forfluu infano kune kun la bano

barakti
barakti kiel fiŝo ekster la akvo

barbo
barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
barbo potenca, sed kapo sensenca
griza barbo saĝon ne atestas
ĵuri per la barbo de l' Profeto
karesi al iu la barbon
kiu supren kraĉon ĵetas, sian barbon al ĝi submetas
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
saĝo barbon ne atendas

barelo
barelo malplena sonas plej laŭte
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo

bari
kuraĝe li staras, kiam muro lin baras

barilo
malantaŭ barilo kuraĝo estas facila

baro
kontraŭ malfeliĉoj baro ne ekzistas
gardu vin du baroj: lipoj kaj dentaroj
pro limoj kaj baroj malpacas najbaroj
tro rapida faro estas nur baro

barono
amaso da mono kaj titolo de barono
ĉiu barono havas sian kapricon
deziri al iu amason da mono kaj titolon de barono
peto de barono estas ordono
por mia mono mi ankaŭ estas barono

bastoni
fremdan dorson bastoni - ankaŭ sian doni

bastono
al hundo bastono - al hom' leciono
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono
bastono batas, bastono resaltas
de la volo la ordono pli efikas ol bastono
ĵeti bastonon en la radon
kia fripono, tia bastono
kiu bati deziras, trovas bastonon
kiu regalas per ŝtonoj, tiun oni dankas per bastonoj
ne batas bastono sen persono
por malsaĝulo bastono - por saĝulo leciono
por via bono vin regalas bastono
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas

bata
tro sata, tro bata

batadi
batadi kiel fiŝo kontraŭ glacio
batadi la venton

bataladi
bataladi kontraŭ la sorto

batalanto
brava batalanto kontraŭ plado bolanta

batali
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero

batalo
inter generaloj parolu pri bataloj
post la batalo preĝo ne helpas
post la fino de l' batalo estas multe da kuraĝuloj

batanto
batanto povas argumenti, batato devas silenti

batato
batanto povas argumenti, batato devas silenti

batego
li donas peceton da pano kaj bategon per mano

bati
altan arbon batas la fulmo
amikon ŝatu, malamikon ne batu
azenon komunan oni batas plej multe
bastono batas, bastono resaltas
batu malbonulon, li vin flatos - kisu, li vin batos
Dio batas, Dio kompatas
kiu batas edzinon, tiu vundas sin mem
kiu bati deziras, trovas bastonon
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
malpaculon ĉiu batas
malsaĝulo kiel tamburo - kiu pasas, lin batas
malsaĝulon oni batas eĉ en la preĝejo
ne batas bastono sen persono
ne ĉio batas, kio tondras
oni batas la oron, por provi ĝian valoron
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas
oni batas ne la aĝon, sed la vizaĝon
oni batas per vipo, por ke sentu la ripo
per lango flatas, per mano batas
propran vangon neniu batas
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas
sinjoroj sin batas, servantoj vundojn ricevas
ŝteletiston oni batas, ŝtelegiston oni ŝatas
tempo flatas, tempo batas
venkiton oni ne batas
virino batas per lango - aperas vundo plej sanga
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas

batita
batita komprenas aludon
vojon batitan herbo ne kovras

bato
aŭ kuseno sub ripo, aŭ bato per vipo
bato de frato estas sen kompato
bato de patrino ne longe doloras
doni al iu la baton de morto

doni la finofaran baton
esperis flaton - ricevis baton
knabon senfortan ĉiuj batoj atingas
komenci per flato kaj fini per bato
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo
malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj
mi ne volas baton, mi ne volas kompaton
mono fluas al riĉulo, batoj al malriĉulo
pli efike ol bato pelas malsato
saĝa estas la frato post ricevo de l' bato
uzi monon kaj admonon kaj flaton kaj baton

bazo
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo
sur leĝa bazo

bedaŭri
kiu ne konfidas, tiu ne bedaŭras
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan

bedaŭro
bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras

beki
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas

beko
birdo kantas laŭ sia beko

bela
amiko fidela estas trezoro plej bela
bela birdo!
bela celo por fabelo
bela paro por altaro
bela per vizaĝo, sed ne bela per saĝo
bela vizaĝo estas duono da doto
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
bela per vizaĝo, sed ne bela per saĝo
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
belaj rakontoj el trans la montoj
eĉ ŝtipo estos bela, se vi ĝin ornamos
ne bela estas amata, sed amata estas bela
ne bela estas kara, sed kara estas bela
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela

beleco
beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas
beleco logas, virto apogas
belecon taksas ne okulo sed koro

laŭdu belecon de l’ maro, sed ĉe rando de arbaro
ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco

beligi
ne beligas loko homon, sed homo la lokon

belulo
nokte eĉ monstro estas belulo

bena
horo matena estas horo bena

benefico
ne ekzistas ofico sen benefico

beni
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis
kiu sian langon katenas, Dio lin benas

benita
kurbiĝadi kiel diablo en akvo benita

beno
kie estas harmonio, estas beno de Dio
okulo de mastro pli ol beno de pastro
ordo estas beno por ĉiu entrepreno
pli da infanoj, pli da beno

Berlino
kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas

bestaro
kiu timas bestaron, ne iru arbaron

besto
al bona ĉasisto iras mem la besto
al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto
ĉiu besto zorgas pri sia nesto
li estas kompetenta, kiel besto pri arĝento
ne kotas besto en sia nesto

bezona
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan

bezone
ŝparu kiam bone, vi havos kiam bezone

bezoni
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
granda ŝipo bezonas profundon
honoro ne donas, kion stomako bezonas
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
kion ni vere bezonas, Dio ĝin donas
kiu bone agas, timi ne bezonas
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
kiu tro bezonas, tiu leĝon ne konas
kiu volas komerci, tiu saĝon bezonas
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
kvalito bona ne bezonas admonon
lerteco sorĉon ne bezonas
li dentojn prunti ne bezonas
li kuraĝon kolekti ne bezonas
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
ne bezonas la kapo konsilon de kruroj
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos
ni reciproke nin konas, klarigon ne bezonas
pasero sperta ne bezonas averton
pekon serĉi oni ne bezonas
por glate mensogi, oni spriton bezonas
vero ne bezonas mediti nek spriti

bezono
bezono estas plej forta ordono
ĉiu persono kun sia bezono
Dio scias bone pri niaj bezonoj
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
kara estas dono en minuto de bezono
li havas pli da mono ol da bezono
per bezono venas mono

Biblio
en buŝo Biblio, en koro malpio

bieno
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
pro karta preno perdiĝis bieno

bileto
ne ĉiu papereto estas banka bileto

birdeto
malgranda birdeto, sed akra ungeto

birdo
bela birdo!
birdo kantas laŭ sia beko
birdo petolas, kiom ĝi volas
ĝi estas ankoraŭ birdo sur la tegmento
kia la birdo, tia la kaĝo
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas
tute libera, kiel birdo aera

birdokaptado
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero

blanka
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
oni lin konas, kiel blankan lupon

blanke
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas

blankeco
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas

blankigi
nigran kornikon sapo ne blankigos

blankiĝi
de zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos

blanko
nigro sur blanko pruvas sen manko

blinda
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon

blinde
mi blinde pafos, eble trafos

blindulo
blindulo kartojn ludi ne devas
inter la blinduloj reĝas la strabuloj
ridas blindulo pri lamulo

blovata
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero

blovi
brogita eĉ sur akvon blovas
el la sama buŝo li blovas varmon kaj malvarmon
en abelujon ne blovu
ne sama la vento blovas konstante
paca silento, ke ne blovas eĉ vento
sama buŝo blovas varmon kaj malvarmon

bobeno
ŝiriĝis fadeno sur la bobeno

bofilo
ne valoras bofilo, kiam mortis filino

bojanta
ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta
ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan

bojato
ne ĉiu bojato estas ŝtelisto

boji
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
bojas hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
hundo bojas, homo vojas
hundo bojas la vojon, vento portas la bojon
hundo bojas, pasanto vojas
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
kiu bojas, ne mordas
ne donu kaj ne boju

bolanta
brava batalanto kontraŭ plado bolanta
li ekscitiĝas kiel bolanta lakto

boli
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas
sango bolas, juneco petolas
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos

bona
al bona ĉasisto iras mem la besto
atendi bonan veteron kaj laman kurieron
bona estas domo nova kaj amiko malnova
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
bona gloro pli valoras ol oro
bona ideo venas post la pereo
bona kaporalo revas esti generalo
bona puno por malbona peno
bona stato saĝigas, malbona malsaĝigas
bona vino al la fino
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas
bonaj kalkuloj, bonaj kunuloj
de bona vorto lango ne doloras
de malbona ŝafo estas bona eĉ tufo
deziri al iu ĉion bonan
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
en bona horo!
en bona ordo tra la pordo!
en la bona malnova tempo
fari al iu bonan lavon
fino bona, ĉio bona
foresto de ofendo estas plej bona defendo
fremda manĝo havas bonan guston
hundo bonrasa estas bona por ĉaso
interkonsento estas pli bona ol mono
iri for en bona hor'
kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon
kio estas bona por vi, estas bona por mi
kio mia, tio bona
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan
kiu havas bonan najbaron, havas bonan tagon
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
komenco bona - laboro duona
konscienco trankvila estas bona dormilo
kontenteco estas pli bona ol riĉeco
kontraŭ doloro helpas bona humoro
kvalito bona ne bezonas admonon
la dorm' estas bona, se mankas la mono
leĝo estas bona, se advokato ĝin helpas
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
malavarulo kaj porko estas bonaj post la morto
malsaĝulo en foiro estas bona akiro
mensoganto devas havi bonan memoron
ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron
neniom da oro, sed bona gloro

pago de ŝuldanto estas bona en ĉiu kvanto
plej bona gvidilo estas la lango
plej bona kuracisto estas la tempo
plej bona sprito estas silento
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno
pli bona estas io, ol nenio
pli bona - estas malamiko de bona
pli bona estas malgranda "jen prenu" ol granda "morgaŭ venu"
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla
pli bona homo sen mono, ol mono sen homo
pli bona io, ol nenio
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
post dorma trankvilo venas bona konsilo
regna kaso - bona ĉaso
ripetado estas plej bona lernado
rol' de virino - bona mastrino
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
troviĝas bonaj homoj en la mondo
unu saĝo estas bona, du estas pli bonaj

bone
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
bone tiu sidas, al kiu la sorto ridas
Dio scias bone pri niaj bezonoj
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
esti bone enskribita ĉe iu
kio bone aspektas, tion ĉiu elektas
kiu bone agas, timi ne bezonas
kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu
kiu bone ŝmiras, bone veturas
kiu volas mensogi, devas bone memori
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola
malsato plej bone gustigas la manĝon
nova balailo bone balaas
plej bone ridas, kiu laste ridas
pli bone estas enviigi, ol kompatigi
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
pli bone estas reiri, ol perdi la vojon

pli bone estas sensale, ol tro sale
pli bone estas ŝviti, ol tremi
pli bone fleksiĝi, ol rompiĝi
pli bone malfrue, ol neniam
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi
pli bone ne fari, ol erari
pli bone ne sali, ol sali tro multe
pri lando malproksima estas bone mensogi
ŝparu kiam bone, vi havos kiam bezone

bonfaro
bonfaron oni facile forgesas

bongusta
bongusta peco longe ne atendas
frukto malpermesita estas plej bongusta

bongustigi
por kapti ezokon, bongustigu la hokon

bonĝua
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

bonmore
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore

bono
bono farita ne estas perdita
bono posedata ne estas ŝatata
ĉia dono estas bono
ĉiu sezono kun sia bono
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
en ĉiu malbono estas iom da bono
en nomo de l' ĉielo, sed pro bono de l' felo
fiŝo serĉas dronon, homo serĉas bonon
kiu laboron evitas, bonon ne vidas
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
oni bonon forgesos, malbonon memoras
plej kruela estas redono por farita bono
plibono estas malamiko de bono
por via bono vin regalas bastono
tro da bono ne turmentas

bonorda
virino bonorda estas muta kaj surda

bonrasa
hundo bonrasa estas bona por ĉaso

bonstato
laboro donas bonstaton, mallaboro malsaton

bonvena
ĝi estas al li tre bonvena

bordo
akvo silenta subfosas la bordon

bori
guto malgranda, sed ŝtonon ĝi boras

botisto
ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truo
tajloro krimis, botisto pendas

boto
du botoj faras paron
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas

bovido
bovidon mi atendis, infanon Dio sendis
foriris bovido, revenis bovo
rigardaĉi kiel bovido

bovino
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
ne trovante bovinon, oni ŝtelas kokinon

bovo
al malriĉulo ovo kiel al riĉulo bovo
bovo prenita, koko donita kaj - kvita
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras
doni ovon, por ricevi bovon
foriris bovido, revenis bovo
infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon
jen staras la bovoj antaŭ la monto!
li komprenas predikon, kiel bovo muzikon
melku bovon senfine, li lakton ne donos
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
oni ekkonas bovon per la vido kaj malsaĝulon per lia rido
oni vokas la bovon ne festeni, sed treni
pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo

branĉo
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas

brano
se vi sidos en branoj, vin manĝos la porkoj

brava
brava batalanto kontraŭ plado bolanta
brava homo en sia domo

bravulo
bravulo kontraŭ muŝo, sed muŝo kontraŭ bravulo
el post la arbo li estas bravulo
en sia angulo li estas bravulo
kontraŭ muŝoj bravulo, kontraŭ homoj timulo
li estas bravulo en sia angulo

brido
riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido

briko
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas

brilanta
ne ĉio brilanta estas diamanto

brili
ne ĉio utilas, kio brilas

brogi
propra supo brogas, fremda allogas

brogita
brogita eĉ sur akvon blovas

brua
post brua vento subita silento

brui
per paroloj li bruas, tutan urbon detruas
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas

bruli
kurba estas la ligno, sed rekte ĝi brulas
la afero ne brulas
se brulas nenio, fumo ne iras

se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas
sen fajro ne brulas eĉ pajlo
sur la ŝtelisto brulas la ĉapo

bruligi
bruligi al si la lipharojn
li bruligis al si la lipharojn
ne estingu la fajron, kiu vin ne bruligas
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas

brulo
ne ekzistas fumo sen brulo

bruo
bruo potenca, nula esenco
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo
li vivas en ĝuo kaj bruo
nenia konstruo povas esti sen bruo
pli da bruo, ol da faro

brusto
dorloti serpenton sur sia brusto
en ĉiu brusto estas sia gusto
gast' en tempo malĝusta estas ŝtono sur brusto
vivi kiel ĉe la brusto de Dio

buĉi
buĉas la lupo, oni ankaŭ ĝin buĉos
virina lango buĉas sen sango

buŝeto
rostita kolombeto ne flugas al buŝeto

buŝo
al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras
al la buŝo de "oni" neniu povas ordoni
de la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco
Dio donis buŝon, Dio donos manĝon
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
el la poŝo al la buŝo
el la sama buŝo li blovas varmon kaj malvarmon
en buŝo Biblio, en koro malpio
fluis sur lipoj, sed en buŝon ne trafis
ĝi iris al li preter la buŝon
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
koro tro plena - buŝo parolas
kovri la buŝon de sia konscienco
la lipoj ne montru, kion manĝis la buŝo

li ne enlasas puŝon en sian buŝon
ne movi la buŝon!
ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro
ofte mano forgesas, kion buŝo promesas
pano buŝon ne serĉas
proksima kubuto, sed ne por la buŝo
sama buŝo blovas varmon kaj malvarmon
se io venas al buŝo, buŝon ne fermu
teni sian langon en la buŝo

butero
instruas mizero manĝi panon sen butero
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
vivi kiel kuko en butero

butonumi
butonumi iun malvaste

cedema
leĝo estas cedema: kien vi deziras, ĝi iras

cedi
al tiu ĉio cedas, kiu monon posedas
feliĉon oni ne heredas nek cedas
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo
kiu cedas al sia infano, ĝin pereigas per propra mano

cele
ŝerce dirite, cele pensite

celi
celi anseron, trafi aeron
celis paseron, trafis anseron
oni lekas la manon, sed celas la panon
profiton celu, sed aliajn ne pelu

celo
bela celo por fabelo
eĉ bagatelo povas servi al celo
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
kiu rigardas ĉielon, maltrafas sian celon
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celon
nek al temo, nek al celo
okupi sen celo lokon sub ĉielo
tro rapida akcelo ne kondukas al celo
trafi du celojn per unu ŝtono

cent
cent jarojn silentis kaj subite sin prezentis
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas

cento
kolera kiel cento da diabloj

cerbo
antaŭ la lango laboru la cerbo
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
kapo kun herbo, sen guto da cerbo
kapo majesta, sed cerbo modesta
li havas cerbon ne tro potencan
li havas en la cerbo tro multe da herbo
lia cerbo iris promeni
montras parolo, kion cerbo valoras
ricevi muŝon en la cerbon
venas proverbo el popola la cerbo

certa
plej certa laboro - laboro per oro

certaĵo
certaĵo kaj leĝo, kiel amen en preĝo

certe
certe, kiel duoble du kvar
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
kiu iras sperte, iras certe

certeco
pli da okuloj, pli da certeco

certigi
disputo kredigas, sed ne certigas

cetero
faru vian aferon, Dio zorgos ceteron

cindro
paco al lia cindro!

cirkonstanco
raporti pri ĉiuj cirkonstancoj kaj nuancoj
tempo kaj cirkonstancoj saĝon alportas

ĉagreno
bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras
por unu - festeno, por alia - ĉagreno
rusto manĝas feron, ĉagreno la koron
venas ĉagreno sen granda peno

ĉampano
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano

ĉapo
estu ĉapo laŭ la kapo
kia la kapo, tia la ĉapo
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
pli kara estas kapo ol ĉapo
sur la ŝtelisto brulas la ĉapo

ĉar
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estas
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas

ĉarma
al ĉiu sia propra estas ĉarma kaj kara
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
ĉio sia estas plej ĉarma
ĉio transmara estas ĉarma kaj kara

ĉarme
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme

ĉasaĵo
ĉasaĵo ĉasanton ne atendas

ĉasanto
ĉasaĵo ĉasanton ne atendas

ĉasi
kiu ĉasas du leporojn, kaptas neniun
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis

ĉasisto
al bona ĉasisto iras mem la besto
komercisto estas ĉasisto, li rigardas, kiu sin ne gardas

ĉaso
festeno kaj ĉaso kaj da ŝuldoj amaso
hundo bonrasa estas bona por ĉaso
regna kaso - bona ĉaso
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus

ĉe
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita

ĉeesto
en ĉeesto amata, en forest' insultata

ĉefa
havi la ĉefan voĉon

ĉelo
li havas nek ĉelon, nek kelon

ĉemizo
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo

ĉerko
atendis, atendis, ĝis lin ĉerko etendis

ĉerpi
ĉerpi akvon per kribrilo
el malplena telero vane ĉerpas kulero
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas

ĉesi
ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
kion leĝo malpermesas, tio plaĉi ne ĉesas
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
oni faris, oni ĉesis, kaj ni ĉion forgesis
sinjoro karesas, sed baldaŭ ĉesas
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu

ĉeso
kelktempa ĉeso ne estas forgeso
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso

ĉevala
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro

ĉevaleto
tio estas lia amata ĉevaleto

ĉevalo
al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
ne mia estas la ĉevalo, min ne tuŝas ĝia falo
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela
rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo
riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido
selante ĉevalon, oni ĝin karesas
sur ĉeval' de najbaro la ŝarĝo ne pezas

ĉia
ĉia dono estas bono

ĉiam
al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso
al sklavo mon' ne estas savo, li ĉiam restas sklavo
ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truo
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
fianĉiĝis - por ĉiam ligiĝis
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
kiu forton ne havas, ĉiam malpravas
la forestanto ĉiam estas malprava
la tempo ĉiam malkaŝas la veron
malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj
mordantaj hundoj kuras ĉiam kun vundoj
muso la katon ĉiam ofendis
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto
ne ĉiam estas sankta Johano
ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo
nin ĉiam ravas, kion ni ne havas
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas
pronomoj "mia" "min" kaj "mi" en mondo reĝas ĉiam tri
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas

ĉie
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme
kien vi vin turnos, ĉie malbone
kion mem mi faras, tion ĉie mi flaras
kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien
malsaĝulo ĉie sian nomon skribas
nenie semata, ĉie trovata

ĉiela
edzo kaj edzino - ĉiela difino

ĉielo
aliloka ĉielo estas sama ĉielo
el klara ĉielo tondro ekbatis
en nomo de l' ĉielo, sed pro bono de l' felo
kiu rigardas ĉielon, maltrafas sian celon
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celon
ne gutas mielo el la ĉielo
okupi sen celo lokon sub ĉielo
pura ĉielo fulmon ne timas
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero

ĉies
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro

ĉifona
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto

ĉio
amo faras ion, mono ĉion
ĉio dependas de "se" kaj "kiam"
ĉio estas por li kiel polvero sur la tero
ĉio havas finon
ĉio havas sian "sed" kaj "se"
ĉio sia estas plej ĉarma
ĉio supermezura estas terura
ĉio taŭgas, kio venas
ĉio transmara estas ĉarma kaj kara
ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas
ĉion rigardi tra sia persona vitro
deziri al iu ĉion bonan
disputu pri ĉio, sed sen garantio
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
fino bona, ĉio bona
kapo estas por tio, ke ĝi zorgu pri ĉio
kien ajn mi pafas, ĉio maltrafas

kio servas por ĉio, taŭgas por nenio
kiu ĉion formanĝis en tago, malsatos vespere
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi
kiun feliĉo subtenas, al tiu mem ĉio venas
kiun la sorto karesas, al tiu ĉio sukcesas
kuraĝo ĉion atingas
la tempo venos, ni ĉion komprenos
mono perdita, nenio perdita, honoro perdita, ĉio perdita
montru moneron, ĉio fariĝos
ne ĉio batas, kio tondras
ne ĉio brilanta estas diamanto
ne ĉio griza estas lupo
ne ĉio utilas, kio brilas
ne ĉion oni devas severe ekzameni
okulo avidas ĉion kion vidas
oni faris, oni ĉesis, kaj ni ĉion forgesis
ora ŝlosilo ĉion malfermas
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas
per vorto ĝentila ĉio estas facila
rakonti ĉion faritan kaj kaŝitan
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
scion akiru, sed ne ĉion eldiru
se amas Dio, prosperas ĉio
se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos
simio al simio plaĉas pli ol ĉio
al tiu ĉio cedas, kiu monon posedas
antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon
aŭ ĉio, aŭ nenio

ĉirkaŭ
ĉirkaŭ sanktuloj diabloj vagas
danci kiel kato ĉirkaŭ poto
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero

ĉirkaŭflatadi
ĉirkaŭflatadi kaj ĉirkaŭflirtadi iun

ĉirkaŭflirtadi
ĉirkaŭflatadi kaj ĉirkaŭflirtadi iun

ĉiu
al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto
al ĉiu frato lian parton
al ĉiu konvenas, kio al li apartenas
al ĉiu sanktulo apartan kandelon
al ĉiu sia propra estas ĉarma kaj kara

al ĉiu sinjoro estu lia honoro
ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu
apud plena manĝotablo ĉiu estas tre afabla
ĉiu abomenaĵo trovas sian adoranton
ĉiu angulo kun sia sanktulo
ĉiu barono havas sian kapricon
ĉiu besto zorgas pri sia nesto
ĉiu eraro estas kulpo
ĉiu estis junulo, ĉiu estis pekulo
ĉiu familio havas sian kriplulon
ĉiu havas sian guston
ĉiu havas sian kaŝitan mizeron
ĉiu havas sian propran guston
ĉiu havas sian ŝarĝon
ĉiu havas sian vermon
ĉiu iras, kiel saĝ' al li diras
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
ĉiu komenco estas malfacila
ĉiu kreas sian forton, ĉiu forĝas sian sorton
ĉiu "li" havas sian "ŝi"
ĉiu manĝas, kiel li aranĝas
ĉiu mano al si altiras
ĉiu medalo du flankojn posedas
ĉiu mezuras aliajn laŭ sia mezurilo
ĉiu morgaŭ havas sian zorgon
ĉiu persono kun sia bezono
ĉiu por si - por ĉiuj Di'
ĉiu por si mem estas la plej kara
ĉiu propran saĝon posedas
ĉiu provas, kion li povas
ĉiu sezono kun sia bono
ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas
ĉiu sin gvidas, kiel li vidas
ĉiu tajloro havas sian tranĉmanieron
ĉiu "tial" havas sian "kial"
ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento
ĉiu vulpo sian voston laŭdas
ĉiuj enterigitoj estas plenaj de meritoj
ĉiuj milionoj konsistas el milonoj
ĉiun demandu, sed mem al vi komandu
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
el lia mano ĉiu monero elglitas
en ĉiu aĝo devas kreski la saĝo
en ĉiu angulo alia postulo
en ĉiu brusto estas sia gusto
en ĉiu kranio estas sia opinio
en ĉiu kranio regas aparta opinio
en ĉiu malbono estas iom da bono

en ĉiu objekto troviĝas difekto
en ĉiu transloĝiĝo estas parto de ruiniĝo
en la propra sia domo ĉiu estas granda homo
en propra angulo ĉiu estas fortulo
en sia afero ĉiu juĝu libere
en sia korto ĉiu kok' estas forta
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero
falinton ĉiu atakas
famo laŭte krias, ĉiuj ekscias
ilo el oro taŭgas por ĉiu laboro
iras ĉiu kruro laŭ sia plezuro
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas
kio bone aspektas, tion ĉiu elektas
kiu ĉe l' vojo konstruas, tiun ĉiu instruas
kiu flatas al ĉiu, plaĉas al neniu
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
kiu servas al ĉiu, al si mem malutilas
knabon senfortan ĉiuj batoj atingas
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo
kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo
kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas
laŭ ĉiuj leĝoj de la arto
li havas ĉiun horon alian moron
malpaculon ĉiu batas
malsaĝulo de ĉiuj flankoj
manon malkvietan ĉiu muro atakas
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas
mono plenumas ĉiujn oficojn
ne ĉiu aspiranto devas esti prenanto
ne ĉiu bojato estas ŝtelisto
ne ĉiu fianĉiĝas, kiu svatiĝas
ne ĉiu ĝibulo estas sanktulo
ne ĉiu havas egalan feliĉon
ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta
ne ĉiu papereto estas banka bileto
ne ĉiu raporto estas vera vorto
ne ĉiuj havas egalan feliĉon
ne el ĉiu ligno oni faras violonon
ne en ĉiu afero estu severa
ne povas ĉiu homo esti pap' en Romo
ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas
ordo estas beno por ĉiu entrepreno
pago de ŝuldanto estas bona en ĉiu kvanto
per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro
plena sako ĉiun mastron al vi klinos
por ĉiu ago venas la tempo de pago

por ĉiu ago venos tempo de pago
por ĉiu faro estas horo
por ĉiu plezuro devas esti mezuro
por paro amanta ĉiu loketo sufiĉas
por sia oro ĉiu estas sinjoro
pri tio jam ĉiuj paseroj babilas
raporti pri ĉiuj cirkonstancoj kaj nuancoj
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas
se malriĉulo sukcesas, li ĉiujn forgesas
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius
senlaboreco estas patrino de ĉiuj malvirtoj
sur ĉiu flanko nur manko kaj manko
ŝipon rompitan ĉiuj ventoj atakas

danci
danci antaŭ iu sur piedoj kaj manoj
danci kiel kato ĉirkaŭ poto
danci laŭ ies fajfilo
dancu diabloj, sed ne en mia arbaro
facile estas danci, se la feliĉo kantas
murmuregas la urso, sed danci ĝi devas

danco
konduki la dancojn

dando
dando el reĝa hundejo

danĝera
akvo trankvila estas akvo danĝera
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
estinta amiko estas plej danĝera malamiko
kiso malsincera estas danĝera
kiu multe minacas, ne estas danĝera
komplezema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko
la plej danĝera homo - malbona in' en domo
plej danĝera malsano estas manko de saĝo
por pot' argila poto fera estas najbaro danĝera
troa petolo estas danĝera por la kolo
virino kolera pli ol hundo danĝera

danĝere
koko krias fiere, sed ne danĝere

danĝeri
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela

danĝero
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero
iom da malvero ne estas danĝero
la lumo por vero ofte estas danĝero
por ebriulo ne ekzistas danĝero
vulpo faras oferon - atendu danĝeron

danki
kiu regalas per ŝtonoj, tiun oni dankas per bastonoj
por honoro ni dankas, se manĝ' al ni mankas

dato
ŝatu amikon laŭ la dato de akiro

daŭri
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto
komenca inklino daŭras ĝis la fino
leĝo malaperas, moro daŭras
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
ne longe sinjora daŭras favoro
nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne

daŭro
tro akra fajro estas sen daŭro

decide
pripensu malrapide kaj agu decide

decidi
homo fidas, feliĉo decidas
juĝanto decidas, kiel li vidas
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
ne rapidu, trankvile decidu
se decidos la sorto, helpos nenia forto

defendi
kontraŭ malfeliĉo ne defendas eĉ riĉo
ne defendas oro kontraŭ doloro
se neniu plendas, neniu defendas

defendo
al li ne mankas defendo kontraŭ ofendo
foresto de ofendo estas plej bona defendo
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo
senfara plendo ne estas defendo

dek
dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
se unu ne venis, dek ne atendas
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj

deka
saltadi el unua al deka

deko
deko da pekoj, unu la puno

dekreti
sinjoro petas, kvazaŭ dekretas

dekstra
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra

delira
por parolo delira ne ekzistas rediro

deliri
eĉ monstron admiras, kiu ame deliras

demandi
ĉiun demandu, sed mem al vi komandu
kiu demandas, tiu ne eraras
malsanan demandu, al sana donu
ne demandu scienculon, demandu spertulon

demando
demando ne kostas, demando ne devigas
ĝi havas ankoraŭ signon de demando
kia demando, tia respondo
peto kaj demando kondukas tra l' tuta lando

demeti
demeti de si la antikvan Adamon

demono
inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela

denove
li atendas kaj plendas kaj denove atendas

densa
tie iras fumo per densaj nuboj

dentaro
gardu vin du baroj: lipoj kaj dentaroj

dento
de fremda dento ni doloron ne sentas
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas
kie dento doloras, tien iras la lango

kio el la dentoj elsaltas, en la lipoj ne haltas
kio mem ne venas, li per la dentoj ĝin prenas
kio tra l' dentoj travenis, tion la lipoj ne retenos
li dentojn prunti ne bezonas
li havas dentojn ne por parado
liaj dentoj povas festi sabaton
liaj dentoj povas forgesi sian metion
minacas dento al la vento
montradi al si reciproke la dentojn
murmuri tra la dentoj
nuksoj venis, kiam dentoj elfalis
preni iun sur la dentojn
vi varmigos serpenton, ĝi al vi enpikos la denton

dependi
ĉio dependas de "se" kaj "kiam"

depost
depost tempo nememorebla

derompi
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas

des
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
ju homo pli fiera, des puno pli severa
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
ju pli da babilado, des pli da pekado
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo
ju pli da donoj, des pli da amikoj
ju pli da havo, des pli da pravo
ju pli da honoro, des pli da laboro
ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas
ju pli oni posedas, des pli oni avidas
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco

deŝiri
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras

detalo
droni en detaloj

detranĉi
dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu

detranĉita
pecon detranĉitan al la pano ne regluu

detrui
envia moko sukceson ne detruas
konsento konstruas, malpaco detruas
per paroloj li bruas, tutan urbon detruas
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu

detruita
detruita ĝis la fundo de l' fundamento

deveni
el sama tero devenas, saman sukon entenas

deveno
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras

devi
antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas
batanto povas argumenti, batato devas silenti
blindulo kartojn ludi ne devas
el la mizero oni devas fari virton
el la neceseco oni devas fari virton
en ĉiu aĝo devas kreski la saĝo
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos
iafoje oni devas okulon fermeti
juĝanto devas havi du orelojn
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas
kiu devas, tiu elekti ne povas
kiu devas, tiu povas
kiu levis la piedon, devas ekpaŝi
kiu sin enjungis, devas tiri
kiu volas mensogi, devas bone memori
mensoganto devas havi bonan memoron
murmuregas la urso, sed danci ĝi devas
ne ĉion oni devas severe ekzameni
ne ĉiu aspiranto devas esti prenanto
por ĉiu plezuro devas esti mezuro
pri gustoj oni disputi ne devas

devigi
demando ne kostas, demando ne devigas
ekzameni ne devigas preni
marĉandado aĉeti ne devigas
marĉando aĉeti ne devigas
rigardi kaj aspiri ne devigas akiri
se devigas neceso, faru kun kareso

dezirado
malriĉigas ne nehavado, sed trogranda dezirado

deziri
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras
deziri al iu ĉion bonan
deziri al iu amason da mono kaj titolon de barono
deziru sincere, vi atingos libere
deziru, ne deziru – ordon' estas, iru!
Dio puni deziras, li la saĝon fortiras
kiom la koro deziras
kion sobreco deziras, ebrieco ĝin diras
kiu bati deziras, trovas bastonon
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu malmulte deziras, feliĉon akiras
kiu multon deziras, nenion akiras
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu tro multe deziras, nenion akiras
leĝo estas cedema: kien vi deziras, ĝi iras
liberulo iras, kien li deziras
tapiŝon ne deziris, maton akiris
tien okuloj iras, kion la koro deziras

deziro
deziro kaj inklino ordonon ne obeas
deziro tre granda, sed mankas la forto
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
piaj deziroj
volo kaj deziro leĝojn ne konas

diabla
vizaĝo agrabla kaj ungo diabla

diablo
al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu
al Dio servu, diablon rezervu
ameno diablon ne forpelas
ankaŭ diablo tondron suferos
ankaŭ por diablo tondro ekzistas

ĉirkaŭ sanktuloj diabloj vagas
dancu diabloj, sed ne en mia arbaro
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis
Dio ne ricevis, diablo forlevis
Dion laŭdu kaj diablon aplaŭdu
en infero loĝante, kun diabloj ne disputu
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kolera kiel cento da diabloj
komenci per Dio kaj fini per diablo
kurbiĝadi kiel diablo en akvo benita
malbona virino diablon superas
malbonulon diablo ne prenas
ne pentru diablon sur la muro
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
nek pio por Dio, nek kapablo por diablo
tro rapida riĉiĝo diablon ĝojigas

diamanto
ne ĉio brilanta estas diamanto

diboĉi
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu

difekti
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
tro da kuiristoj kaĉon difektas
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas
unu ovo malbona tutan manĝon difektas
urtikon frosto ne difektas
vundan lokon protektis, alian difektis

difekto
difekton de naturo ne kovros veluro
en ĉiu objekto troviĝas difekto
valoron de objekto ni ekkonas post difekto

diferenci
kapoj diferencas, kranioj egalas
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro

difinita
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo

difino
edzo kaj edzino - ĉiela difino
fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino

dikiĝi
se lipo dikiĝas, ventro maldikiĝas

dikti
ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas

Dio
al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu
al Dio servu, diablon rezervu
al porko Dio kornojn ne donas
ankoraŭ Dio ne dormas
bovidon mi atendis, infanon Dio sendis
ĉiu por si - por ĉiuj Di'
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
Dio al vi donis, por ke vi povu doni
Dio batas, Dio kompatas
Dio donis buŝon, Dio donos manĝon
Dio donis, Dio prenis
Dio donis infanon, Dio donos por ĝi panon
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis
Dio donis oficon, Dio donas kapablon
Dio donis oficon, Dio donas prudenton
Dio donis tagon, Dio donos manĝon
Dio ĝuste faras, neniam eraras
Dio kompatu!
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
Dio ne ricevis, diablo forlevis
Dio orfojn ne forgesas
Dio punas laŭ la fortoj
Dio puni deziras, li la saĝon fortiras
Dio scias bone pri niaj bezonoj
Dion fidu, sed senfare ne sidu
Dion kolerigis, homojn ridigis
Dion laŭdu kaj diablon aplaŭdu
en plej alta mizero al Dio esperu
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon
faru vian aferon, Dio zorgos ceteron
forte sidas, kiu Dion fidas
gardu min Dio kontraŭ amikoj - kontraŭ malamikoj mi gardos min mem
hoko elsaltis, afero haltis
hom' malesperas, Dio aperas
homo pafas, Dio trafas
homo proponas, Dio disponas
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
kie estas harmonio, estas beno de Dio
kion Dio ne donis, perforte ne postulu
kion Dio ne donis, tion perforte ne serĉu

kion ni vere bezonas, Dio ĝin donas
kiu hontas nenion, ne timas Dion
kiu saĝon ne havas, Dio lin savas
kiu sian langon katenas, Dio lin benas
komenci per Dio kaj fini per diablo
kontraŭ homo fiera Dio estas severa
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
kontraŭ volo de Dio helpos nenio
kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien
mizero plej ekstreme, Dio plej proksime
ne atingos krio ĝis la trono de Dio
nek pio por Dio, nek kapablo por diablo
popolo diras, Dio diras
por ŝafo tondita Dio venton moderigas
preĝejo proksima, sed Dio malproksima
respektu Dion kaj reĝon kaj obeu la leĝon
se amas Dio, prosperas ĉio
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos
se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos
servo al Dio vana ne restas
singardeman Dio gardas
tondro kampulon memorigas pri Dio
trio plaĉas al Dio
vivi kiel ĉe la brusto de Dio

direkti
ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
unua paŝo iron direktas

direkto
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu

diri
ĉiu iras, kiel saĝ' al li diras
diri al iu nudan veron
diri la puran veron
diris kaj foriris
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
kion sobreco deziras, ebrieco ĝin diras
kiu diras la veron, havas suferon
li diris adiaŭ al la mondo surtera
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras
ne diru "hop" antaŭ la salto
popolo diras, Dio diras
saĝa scias, kion li diras, - malsaĝa diras, kion li scias
se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen

vi sekrete vorton diros, ĝi tra l' tuta mondo iros

dirita
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas

dirite
dirite, farite
ŝerce dirite, cele pensite

diro
diron oni neas, skribo ne pereas

disdoni
nobelo promesojn disdonas, kampulo promesojn plenumas

disfali
de guto post guto disfalas granito

disiĝo
amo pli kora, disiĝo pli dolora
post alkutimiĝo doloras disiĝo

disponi
homo proponas, Dio disponas
kie mi disponas, tie mi ordonas
kiu metion disponas, mizeron ne konas
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas

disputi
disputu komence - vi ne malpacos en fino
disputu pri ĉio, sed sen garantio
en infero loĝante, kun diabloj ne disputu
pri gustoj oni disputi ne devas

disputo
disputo kredigas, sed ne certigas
disputoj kondukas al malpaco
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj

disstariĝi
la haroj disstariĝas

disŝiriĝi
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas

distingi
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas

disverŝiĝi
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo

diveni
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas

dokumento
pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento

dolĉa
eĉ per dolĉa kuko vi min ne allogos
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
post dolĉa vino restas acida vinagro
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru

dolĉe
dolĉe ŝmiri al iu la lipojn
paroli dolĉe en la orelon

dolora
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
amo pli kora, disiĝo pli dolora

dolori
bato de patrino ne longe doloras
de bona vorto lango ne doloras
de kantado senpaga doloras la gorĝo
de vorto ĝentila ne doloras la lango
fremda korpo ne doloras
kie dento doloras, tien iras la lango
kio doloras, pri tio ni ploras
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras
ne doloras frapo sur fremda kapo
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas
post alkutimiĝo doloras disiĝo
se stomako doloras, kapo laboras
vergo doloras, sed saĝon ellaboras
vundo sekreta doloras plej multe

doloro
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras
de fremda dento ni doloron ne sentas
de plendo kaj ploro ne foriĝas doloro
ekstere honoro, interne doloro
fremda doloro ne kondukas al ploro
kontraŭ doloro helpas bona humoro
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron
ne defendas oro kontraŭ doloro

ne helpas ploro al doloro
pasinta doloro for el memoro
sorto donas favoron, sorto donas doloron

domaĝi
kiu domaĝas groŝon, perdas la tutan poŝon
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas

domaĝo
kia domaĝo!
post domaĝo venas saĝo

dometo
en sia dometo li estas atleto
hejma dometo estas kiel patrineto

domo
aliaj domoj, aliaj homoj
amu domon novan kaj amikon malnovan
apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas
atendu min antaŭ la domo de mia pranepo
bona estas domo nova kaj amiko malnova
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
brava homo en sia domo
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu
en la propra sia domo ĉiu estas granda homo
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
estu saĝa homo en via propra domo
kun sia tuta domo kaj havo
kuraĝa homo en sia domo
la plej danĝera homo - malbona in' en domo
mankis al Petro klopodoj, li aĉetis al si domon
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
tolaĵon malpuran lavu en la domo

donaceto
donacetoj subtenas amikecon

donaci
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas
oni donacas por speso kaj laborigas por spesmilo
oni invitas - venu, oni donacas - prenu
reĝo donacis, sed polico minacas

donacita
al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras
pli valoras vinagro donacita, ol vino aĉetita

donaco
donaco nesincera estas donaco infera
donacon reprenu kaj mian vivon ne venenu
kiu akceptas donacon, perdas la pacon
kiu donacon prenas, tiu sin katenas

donado
donado de almozoj neniam malriĉigas

donanto
pli feliĉa estas donanto ol prenanto

doni
al feliĉulo eĉ koko donas ovojn
al kokino la ovo lecionojn ne donu
al porko Dio kornojn ne donas
Dio al vi donis, por ke vi povu doni
Dio donis buŝon, Dio donos manĝon
Dio donis, Dio prenis
Dio donis infanon, Dio donos por ĝi panon
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis
Dio donis oficon, Dio donas kapablon
Dio donis oficon, Dio donas prudenton
Dio donis tagon, Dio donos manĝon
doni al iu la baton de morto
doni la finofaran baton
doni la tonon
doni lecionon de moroj
doni ovon, por ricevi bovon
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
espero panon ne donas
fasto kaj preĝo riĉecon ne donas
fremdan dorson bastoni - ankaŭ sian doni
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas
hakado de ligno donas lignerojn
honoro ne donas, kion stomako bezonas
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
karakteron al kanto donas la tono
kio akorde ne sonas, tio rimon ne donas
kio al unu donas forton, al alia donas morton

kion Dio ne donis, perforte ne postulu
kion Dio ne donis, tion perforte ne serĉu
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas
kion ni vere bezonas, Dio ĝin donas
kiu donas rapide, donas duoble
kiu donas rapide, donas duoble
kiu donis garantion, tiu pagu la ŝuldon
kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas
kiu manĝon al mi donas, tiu al mi ordonas
kiu panon donas, malsaton ne konas
kiu resonis, tiu sin donis
kolero pravecon ne donas
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
laboro donas bonstaton, mallaboro malsaton
li donas peceton da pano kaj bategon per mano
li ŝtelas de najbaro, por doni al altaro
malsanan demandu, al sana donu
malsato donas spriton
melku bovon senfine, li lakton ne donos
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
ne donu kaj ne boju
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
rezonado kaj filozofado panon ne donas
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos
se vi donas mielon, donu ankaŭ kuleron
silentu donante, parolu ricevante
sorto donas favoron, sorto donas doloron
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
unueco donas fortecon

donita
bovo prenita, koko donita kaj - kvita
vorto donita estas kiel leĝo

dono
ĉia dono estas bono
ju pli da donoj, des pli da amikoj
kara estas dono en minuto de bezono
ne ekzistas mono, ne ekzistas dono
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon

dorloti
dorloti serpenton sur sia brusto
kiu volas panon, ne dorlotu la manon

dorma
post dorma trankvilo venas bona konsilo

dormado
longa dormado ŝuldojn kreskigas

dormanta
lupo dormanta ŝafon ne kaptas

dormi
ankoraŭ Dio ne dormas
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus
ekzistas ezoko, por ke fiŝetoj ne dormu
kiel oni sternas, tiel oni dormas
kiu dormas longe, vivas mallonge
ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas
se ezoko piiĝis, gobio ne dormu

dormilo
konscienco trankvila estas bona dormilo

dormo
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam
la dorm' estas bona, se mankas la mono
senlaboreco dormon alportas
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas

dorno
riĉulo havas kornojn, malriĉulo dornojn

dorso
fremdan dorson bastoni - ankaŭ sian doni
mano pekis, dorso pagas
okulo ne atentas - dorso eksentas
se okulo ne atentas, dorso eksentas

doto
bela vizaĝo estas duono da doto
doto koron ne varmigas
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas
granda doto kaj oro, sed mankas la koro

drapo
kia drapo, tia vesto

draŝejo
se silentas draŝejo, malpacas loĝejo

draŝi
draŝi fojnon

drinki
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn

drinkulo
ne pekas drinkulo, pekas ebriulo

dronanto
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas
dronanto eĉ herbeton kaptas avide

droni
droni en detaloj
kiu akvon evitas, droni ne timas
pendonto ne dronos

dronigi
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia

drono
fiŝo serĉas dronon, homo serĉas bonon

du
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas
certe, kiel duoble du kvar
ĉiu medalo du flankojn posedas
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras
de unu bovo oni du felojn ne ŝiras
du botoj faras paron
du kontraŭ unu prezentas armeon
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
du militas - tria profitas
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
el du malbonoj pli malgrandan elektu
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
gardu vin du baroj, lipoj kaj dentaroj
ili vivas per unu animo en du korpoj
juĝanto devas havi du orelojn
kiu ĉasas du leporojn, kaptas neniun
mensogo kaj ŝtelo estas du fratoj
ne taŭgas du ursoj por unu nesto
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos
trafi du celojn per unu ŝtono

unu amiko malnova pli valoras ol du novaj
unu saĝo estas bona, du estas pli bonaj
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far'

dua
kiu aŭdis unuan, ankaŭ aŭdu la duan
kutimo estas dua naturo
sen speso unua ne ekzistas la dua
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras

duba
granda parolisto estas duba faristo

dubo
dubo gardas kontraŭ risko

dum
dum la manĝado venas apetito
fleksu arbon dum ĝia juneco
forĝu feron dum ĝi estas varmega
leviĝu kun la suno, edziĝu dum juna

duoble
avarulo pagas duoble
certe, kiel duoble du kvar
kiu donas rapide, donas duoble

duona
komenco bona - laboro duona

duone
iele, iome, duone malbone

duongroŝo
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras

duono
bela vizaĝo estas duono da doto

duonpatrino
urson evitu, duonpatrinon ne incitu

duonvorto
saĝa kapo duonvorton komprenas

duope
akiro kaj perdo rajdas duope

eble
faru hodiaŭ, kion vi povas, - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
mi blinde pafos, eble trafos

ebria
li saltas gracie, kiel urso ebria

ebrieco
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam
kion sobreco deziras, ebrieco ĝin diras

ebrio
vera opinio montriĝas en ebrio

ebriulo
ebriulon kaj malsaĝulon oni ne juĝas
ne pekas drinkulo, pekas ebriulo
por ebriulo ne ekzistas danĝero

eco
peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro

eĉ
al feliĉulo eĉ koko donas ovojn
antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
brogita eĉ sur akvon blovas
de malbona ŝafo estas bona eĉ tufo
de nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos
de ŝafo senlana eĉ lanero taŭgas
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas
dronanto eĉ herbeton kaptas avide
eĉ bagatelo povas servi al celo
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon
eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino
eĉ el sub la tero aperas la vero
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
eĉ malsaĝulon sperto instruos
eĉ monstron admiras, kiu ame deliras
eĉ muŝo sentas, kiam vi ĝin turmentas

eĉ najtingalo ne estas sen galo
eĉ per dolĉa kuko vi min ne allogos
eĉ pinglo povas koron trapiki
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas
eĉ por plej terura tago venas vespero
eĉ por pomo putranta troviĝas amanto
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
eĉ sur la suno troviĝas makuloj
eĉ ŝtipo estos bela, se vi ĝin ornamos
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata
en amaso eĉ morto estas pli gaja
en kompanio eĉ morto faciliĝas
en malfacila horo eĉ groŝ' estas valoro
en mizero eĉ saĝulo estas malsaĝa
gardatan ŝafon eĉ lupo timas
ĝi eĉ ne tuŝas lian orelon
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
kalumniante konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras
kiun favoras la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta
konservas eĉ karbo la strukturon de l' arbo
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu
li eĉ el sablo vipojn tordas
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
li ne toleras eĉ muŝon sur la muro
malsaĝulon oni batas eĉ en la preĝejo
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
nokte eĉ monstro estas belulo
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas
paca silento, ke ne blovas eĉ vento
per mono eĉ silento fariĝas elokvento
por li eĉ la muso ne estas sen felo
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo
se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas
sen fajro ne brulas eĉ pajlo

senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras
vi povas eĉ haki lignon sur lia kapo

edukita
timu lupon edukitan kaj malamikon repacigitan

edzigi
edzigu filon, kiam vi volas - edzinigu filinon, kiam vi povas

edziĝi
elektadis sen fino, edziĝis kun porkino
frue leviĝu kaj frue edziĝu
kiu edziĝas, tiu ŝanĝiĝas
leviĝu kun la suno, edziĝu dum juna
multaj svatiĝas, feliĉulo edziĝas
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
ŝtelu malproksime, edziĝu proksime

edziĝo
de edziĝo tro malfrua orfoj naskiĝas
edziĝo laŭ koro, laŭ la kvanto da oro
edziĝo najbara garantias de eraro
edziĝo pro amo flamanta al la sako sonanta
edziĝo tro momenta estas longapenta
fianĉiĝo ne estas edziĝo
ĝis la edziĝo ĝi resaniĝos
ĝis la edziĝo venos resaniĝo
tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo

edzinigi
edzigu filon, kiam vi volas, - edzinigu filinon, kiam vi povas

edziniĝi
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis

edzino
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
edzin' admirata - edzo malsata
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo
edzo edzinon laŭdas, edzino edzon aplaŭdas
edzo kaj edzino - ĉiela difino
edzo kaj edzino estas nur unu
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela
kiu batas edzinon, tiu vundas sin mem
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

edzo
edzin' admirata - edzo malsata
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo
edzo edzinon laŭdas, edzino edzon aplaŭdas
edzo kaj edzino - ĉiela difino
edzo kaj edzino estas nur unu
inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola

efika
hako post hako estas la plej efika atako

efike
pli efike ol bato pelas malsato

efiki
de la volo la ordono pli efikas ol bastono

efiko
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta

egala
ne ĉiu havas egalan feliĉon
ne ĉiuj havas egalan feliĉon
nomo egala, sed esenco mala

egale
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas

egali
kapoj diferencas, kranioj egalas
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas
kiu ŝteliston regalas, mem ŝteliston egalas
suspekto pruvon ne egalas

ekami
kiun vesto ornamas, tiun homoj ekamas

ekbati
el klara ĉielo tondro ekbatis

ekbruli
fendita ligno facile ekbrulas

ekfari
staris, ekfaris

ekflugi
vento al li ekflugis sub la haŭto

ekkoni
laŭ la frukto oni arbon ekkonas
oni ekkonas bovon per la vido kaj malsaĝulon per lia rido
valoron de objekto ni ekkonas post difekto

eklumi
ankaŭ al ni la suno eklumos

ekpafi
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas

ekpaŝi
kiu levis la piedon, devas ekpaŝi

ekpenti
se lupo ekpentis, ŝafo atentu

ekpepi
ne ekpepi!

ekprotesto
sendemanda ekprotesto estas ofte kulpatesto

ekprovi
kiu mordi ne povas, kisi ekprovas

ekrajdi
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno

eksalte
eksalte senhalte

eksalti
muelilo haltas, muelisto eksaltas

ekscii
famo laŭte krias, ĉiuj ekscias

ekscitiĝi
li ekscitiĝas kiel bolanta lakto

eksenti
okulo ne atentas - dorso eksentas
piedo ne atentis, kapo eksentis
se okulo ne atentas, dorso eksentas

eksoni
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas

eksplodema
eksplodema kiel pulvo

eksplodi
eksplodis kiel pulvo

ekster
barakti kiel fiŝo ekster la akvo
ekster via ofico estas ekster via vico
ne rezonu pri tio, kio estas ekster via metio
ne zorgu pri tio, kio estas ekster via scio

ekstere
balaaĵon el korto eksteren ne elportu
ekstere honoro, interne doloro
min ne tuŝas la afero, mi staras ekstere
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere

ekstero
ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero

ekstreme
mizero plej ekstreme, Dio plej proksime

eksvingi
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas

ektremi
atakis teruro, ektremis la kruro

ekuzi
Petro rifuzas, Paŭlo ekuzas

ekzameni
ekzameni ne devigas preni
ne ĉion oni devas severe ekzameni

ekzemplo
ekzemplo proponas, sed ne ordonas

ekzisti
ankaŭ por diablo tondro ekzistas
ekzistas ezoko, por ke fiŝetoj ne dormu
homo senpeka neniam ekzistis

kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo
kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo
kontraŭ ĉiu rimedo ekzistas rimedo
kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo
kontraŭ malfeliĉoj baro ne ekzistas
naivuloj jam ne ekzistas
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco
ne ekzistas forto kontraŭ la morto
ne ekzistas fumo sen brulo
ne ekzistas fumo sen fajro
ne ekzistas honoro sen laboro
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
ne ekzistas kareso sen intereso
ne ekzistas mono, ne ekzistas dono
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ne ekzistas ofico sen benefico
ne ekzistas regulo sen escepto
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo
ne kredas ŝtelisto, ke honestaj ekzistas
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
por ebriulo ne ekzistas danĝero
por fremda koro ne ekzistas esploro
por parolo delira ne ekzistas rediro
por patrino ne ekzistas infano malbela
por regna speso ne ekzistas forgeso
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus
sen ordo en afero ne ekzistas prospero
sen speso unua ne ekzistas la dua
volu-ne-volu, - elekto ne ekzistas

elastigi
mizero piedojn sanigas, kolon elastigas

elbabili
mastro elbabilis, gastoj ne silentos

elbatadi
elbatadi ies sojlon

elbati
oni elbatas kojnon per kojno

eldiri
scion akiru, sed ne ĉion eldiru

elefanto
fari el muŝo elefanton

elektadi
elektadis sen fino, edziĝis kun porkino

elektema
tro elektema ricevas nenion

elekti
el du malbonoj pli malgrandan elektu
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
kio bone aspektas, tion ĉiu elektas
kiu devas, tiu elekti ne povas
kiu elektas tro multe, ricevas nenion
kiun reĝo protektas, tiun ministro elektas
per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu
se mi faru riverencon, mi elektas potencon

elektito
multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj

elekto
de elekto tro multa plej malbona rezulto
volu-ne-volu - elekto ne ekzistas

elemento
esti en sia elemento

elfali
nuksoj venis, kiam dentoj elfalis

elgliti
el lia mano ĉiu monero elglitas

eliĝi
virino eliĝis, kaleŝo senpeziĝis

eliri
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
eliri sen frakaso el granda embaraso
ĝi ne eliris ankoraŭ el malproksima nebulo
kiam vorto eliris, vi ĝin jam ne retiros
kiu rabi eliras, ofte nuda revenas
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras

eliro
esti en situacio sen eliro
nek eniro, nek eliro
situacio sen eliro

elĵeti
el kanto oni vortojn ne elĵetas

elkreski
barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
ne en unu tago elkreskis Kartago

ellabori
vergo doloras, sed saĝon ellaboras

elmeti
elmeti la okulon kaj vidi nulon
elmetu mielon, muŝoj alflugos

elokventi
sciu elokventi, sciu ankaŭ silenti

elokvento
per mono eĉ silento fariĝas elokvento

elpeli
babilas, muelas, kion lango elpelas
elpeli iun el la mondo de la vivuloj

elpensi
li ne elpensis la filozofian ŝtonon
li pulvon ne elpensis

elporti
balaaĵon el korto eksteren ne elportu

elrampi
li ĵus elrampis el la ova ŝelo
li ne elrampis ankoraŭ el la vindoj

elsalti
hoko elsaltis, afero haltis
kio el la dentoj elsaltas, en la lipoj ne haltas
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo

elspezi
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi

elspezo
enspezo postulas elspezon
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo

elstrekita
farita – elstrekita

elŝovi
kaŝu kiom vi povos, mensogo sin elŝovos
kion mi povas, tion mi elŝovas
miljaroj ne povis - minuto elŝovis

elteni
multe entreprenis, sed ne multe eltenis

eltiri
el flamo sin eltiris, en fajron eniris

eltrinki
eltrinki per unu tiro

eluzita
vesto eluzita, sed pureco spirita

elveni
kiom ajn vi penos, nenio elvenos
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas

elverŝi
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo
elverŝi sur iun sian koleron
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran

elverŝiĝi
de la manoj ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas

elvoki
feliĉo kaj riĉo envion elvokas
ne elvoku lupon el la arbaro

embaraso
eliri sen frakaso el granda embaraso
esti en granda embaraso
sidi en amaso da embaraso

emerite
vivi emerite

eminenta
eminenta ŝuldanto - malbona paganto

enbati
enbati al si en la kapon

enesto
valoras ne la vesto, valoras la enesto

enfali
lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas

engliti
atendis, meditis, ĝis en tombon englitis

engluti
fiŝo pli granda malgrandan englutas
fungon englutis!
se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos

enigmo
la enigmo simple solviĝas

eniĝi
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu

eniri
el flamo sin eltiris, en fajron eniris
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras

eniro
nek eniro, nek eliro

enjungi
kiu sin enjungis, devas tiri

enlasi
li ne enlasas puŝon en sian buŝon

enpakiĝi
enpakiĝu kaj foriĝu

enpiki
vi varmigos serpenton, ĝi al vi enpikos la denton

enpremi
enpremi en la teron
enpremi iun en funelon

enskribi
enskribu en vian memoron

enskribita
esti bone enskribita ĉe iu

enspezi
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi

enspezo
enspezo postulas elspezon
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo
tro da enspezo ne estas tro da pezo
vivi de estontaj enspezoj

enteni
el sama tero devenas, saman sukon entenas

enterigito
ĉiuj enterigitoj estas plenaj de meritoj

entombigi
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas

entrepreni
kiu entreprenis, tiu sin tenu
multe entreprenis, sed ne multe eltenis

entrepreno
ordo estas beno por ĉiu entrepreno

enua
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

enuo
kiu amas ĝuon, amu ankaŭ enuon

enverŝi
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo

envia
envia moko sukceson ne detruas

envii
kion mi ne scias, tion mi ne envias
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius

enviigi
pli bone estas enviigi, ol kompatigi

envio
feliĉo kaj riĉo envion elvokas

erari
Dio ĝuste faras, neniam eraras
kiu demandas, tiu ne eraras
kiu ne pekis, kiu ne eraris?
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
pli bone ne fari, ol erari

eraro
ĉiu eraro estas kulpo
edziĝo najbara garantias de eraro
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro
nin instruas eraro, kiun faras najbaro
pagas maljunaj jaroj por junaj eraroj
peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro
per eraro ne praviĝas la faro
pro eraro ne praviĝas la faro
vin ne tuŝu la eraroj en fremdaj faroj

escepto
ne ekzistas regulo sen escepto

esenco
bruo potenca, nula esenco
nomo egala, sed esenco mala

esperi
en feliĉo ne fieru, en malfeliĉo esperu
en plej alta mizero al Dio esperu
esperis flaton - ricevis baton
homo esperas - morto aperas
malpli esperu, pli konsideru
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
ne atendis, ne esperis - malfeliĉo aperis
ni laboru kaj esperu

esperita
ne atendita, ne esperita ofte venas subite

esperite
ne esperite, ne sonĝite

espero
de atendo kaj espero pereis multaj sur la tero
espero kaj pacienco kondukas al potenco
espero logas, espero mensogas
espero panon ne donas
espero postulas oferon
kie estas sufero, estas ankaŭ espero
saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon
sen atendo, sen espero venis mizero
tro longa sufero - malgranda espero

esplori
al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras
li esploris iom la fundon de la glaso

esploro
por fremda koro ne ekzistas esploro

estanta
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

estingi
fajron estingas akvo, pekon pardono
kiu ŝuldojn estingas, riĉecon atingas
ne estingu la fajron, kiu vin ne bruligas
puno pekon svingas, favorkoreco ĝin estingas

estinta
estinta amiko estas plej danĝera malamiko
estintaj amikoj plej kruele malpacas
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

estonta
vivi de estontaj enspezoj
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

estro
estro ne malsatas

eta
granda nubo, eta pluvo

etendi
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
atendis, atendis, ĝis lin ĉerko etendis

eterne
kaprica fianĉino restos eterne fraŭlino
nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne

eterno
por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno

Eternulo
preĝu al la Eternulo, ne al lia sanktulo

eviti
ankoraŭ neniu evitis la sorton
kiu akvon evitas, droni ne timas
kiu laboron evitas, bonon ne vidas
kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas
pli facile estas eviti ol spiti
pli facile estas malbonon eviti, ol korekti
ploranton ni evitas, ridanton ni imitas
serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam
sian sorton neniu evitos
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas
urson evitu, duonpatrinon ne incitu

ezoko
ankoraŭ la ezoko ne estas sur la hoko
ekzistas ezoko, por ke fiŝetoj ne dormu
por kapti ezokon, bongustigu la hokon
se ezoko piiĝis, gobio ne dormu

fabelo
bela celo por fabelo
fabeloj por infanoj

fablo
malsatulon la fabloj ne nutros

facila
ĝi ne estas tiel facila, kiel laboro argila
komenco aprila - trompo facila
malantaŭ barilo kuraĝo estas facila
montroj kaj konsiloj estas facilaj
per vorto ĝentila ĉio estas facila
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero

facile
bonfaron oni facile forgesas
el fremda poŝo oni pagas facile
en akvo malklara oni fiŝkaptas facile
facile estas danci, se la feliĉo kantas
fendita ligno facile ekbrulas
kiu frue leviĝas, facile riĉiĝas
kiu iras trankvile, iras facile
kiu kuraĝe aliras, facile akiras
kiu vivas trankvile, vivas facile
kritiki estas facile, fari malfacile
ligno fendita facile flamiĝas
nevo de Papo facile fariĝas kardinalo
ni facile forgesas, kio nin ne interesas
plej facile promeso rimiĝas kun forgeso
pli facile estas eviti ol spiti
pli facile estas malbonon eviti, ol korekti
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas regi ol agi
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri
unu kapo facile trovas apogon

faciliĝi
en kompanio eĉ morto faciliĝas

fadeno
fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
ne iru fadeno antaŭ kudrilo
ŝiriĝis fadeno sur la bobeno

fajfilo
danci laŭ ies fajfilo

fajro
el flamo sin eltiris, en fajron eniris
fajro provas la oron, mizero la koron
fajron estingas akvo, pekon pardono
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
kiu komencis kuiri, ne forkuru de l' fajro
li pasis akvon kaj fajron kaj marĉojn kaj marojn
ne ekzistas fumo sen fajro
ne estingu la fajron, kiu vin ne bruligas
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
sen fajro ne brulas eĉ pajlo
tro akra fajro estas sen daŭro

fakto
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo

falĉilo
trafis falĉilo sur ŝtonon

fali
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas
falis el mano - prenu satano
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas
kiu fosas sub alia, falos mem en la foson
kiu leviĝis fiere, baldaŭ falos al tero
lasi fali la manojn
ne falas frukto malproksime de l' arbo
pelis pavon, falis kavon
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon

faligi
unu hako kverkon ne faligas

falinto
falinton ĉiu atakas

falo
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
fiereco venas antaŭ la falo
ne mia estas la ĉevalo, min ne tuŝas ĝia falo
post la falo oni fariĝas singarda
rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo

falpuŝiĝo
ŝtono de falpuŝiĝo

familio
ĉiu familio havas sian kriplulon
en malsata familio mankas harmonio

famo
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
famo laŭte krias, ĉiuj ekscias
famo ne flugas, se kaŭzo ne estas

fanfaroni
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
ne fanfaronu irante, fanfaronu revenante

faraĉo
el la faraĉo fariĝis kaĉo

fari
al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro
amo faras ion, mono ĉion
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
Dio ĝuste faras, neniam eraras
du botoj faras paron
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
el la mizero oni devas fari virton
el la neceseco oni devas fari virton
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon
fari al iu bonan lavon
fari al iu predikon pri moroj
fari al iu ursan kareson
fari aplaŭdon sur la vangon
fari el iu arkon
fari el muŝo elefanton
faru hodiaŭ, kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne trovos

faru vian aferon, Dio zorgos ceteron
kapuĉo monaĥon ne faras
kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon
kion fari!
kion mem mi faras, tion ĉie mi flaras
kiu multe parolas, ne multe faras
kiu promesojn faras, tiu ne avaras
kritiki estas facile, fari malfacile
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
li faris sian lastan translokiĝon
li jam faras la lastan spiron
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
mizero faras lerta, mizero faras sperta
mizero faras viziton, ne atendante inviton
ne el ĉiu ligno oni faras violonon
ne faru kalkulon sen la mastro
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ
ne sanktuloj potojn faras
nin instruas eraro, kiun faras najbaro
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
okazo faras ŝteliston
oni faris, oni ĉesis, kaj ni ĉion forgesis
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras
pli bone ne fari, ol erari
por nenio oni faras nenion
preĝon faru, sed farunon preparu
se devigas neceso, faru kun kareso
se mi faru riverencon, mi elektas potencon
se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos
tablo kovrita faras amikojn
unu soldato militon ne faras
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra
volo kaj sento faras pli ol prudento
vort' en ĝusta momento faras pli ol arĝento
vortojn ŝparu, agojn faru
vulpo faras oferon - atendu danĝeron

fariĝi
ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
el la faraĉo fariĝis kaĉo
el malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj
el multaj milonoj fariĝas milionoj
en infano vidiĝas, kia homo fariĝos
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa
ĝi fariĝis por mi osto en la gorĝo
kio fariĝis, jam ne refariĝos
kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos

kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo
kun kiu vi kuniĝas, tia vi fariĝas
lumo fariĝos, kulpulo troviĝos
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo
montru moneron, ĉio fariĝos
ne laciĝos mano, ne fariĝos pano
nenia ago fariĝas sen pago
nevo de Papo facile fariĝas kardinalo
per mono eĉ silento fariĝas elokvento
post la falo oni fariĝas singarda
se gut' al guto aliĝas, maro fariĝas
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
tro nutrata kapro fariĝas kiel apro

farinto
faro farinton rekomendas

faristo
granda parolisto estas duba faristo
granda parolisto, malgranda faristo

farita
bono farita ne estas perdita
farita - elstrekita
farita ne refariĝos
farita via faro, nun adiaŭ, mia kara!
kio estas farita, estas sankciita
kontraŭ faro farita ne helpas medito
la ĵeto estas farita
plej kruela estas redono por farita bono
rakonti ĉion faritan kaj kaŝitan

farite
dirite, farite

faro
ĉe l' freŝa faro
de parolo ĝis faro estas tre malproksime
farita via faro, nun adiaŭ, mia kara!
faro farinton rekomendas
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto
kontraŭ faro farita ne helpas medito
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
malamanto de faro estas amanto de kalendaro
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro
ne rapidu kun vortoj, rapidu kun faroj
ne valoras la faro la koston de l' preparo
paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj

per eraro ne praviĝas la faro
pli da bruo, ol da faro
pli valoras faro nenia, ol faro malbona
por ĉiu faro estas horo
pro eraro ne praviĝas la faro
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
se ne plaĉas la najbaro, ne plaĉas lia faro
tro rapida faro estas nur baro
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far'
vin ne tuŝu la eraroj en fremdaj faroj

farto
per tro multa varto malboniĝas la farto

faruno
al farun' malbonspeca ne helpos la spico
muso satiĝis, faruno malboniĝis
preĝon faru, sed farunon preparu

fasto
aŭ festo, aŭ fasto
fasto kaj preĝo riĉecon ne donas
ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto
plena stomako laŭdas la faston
por riĉulo fasto - por malriĉulo festo
post la fasto venas festo

fava
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas

favori
kiun favoras la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta
malsaĝulon favoras feliĉo

favorkoreco
puno pekon svingas, favorkoreco ĝin estingas

favoro
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro
ne longe sinjora daŭras favoro
post kolero venas favoro
sorto donas favoron, sorto donas doloron

feliĉa
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa
ne naskiĝu riĉa, naskiĝu feliĉa
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli feliĉa estas donanto ol prenanto
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata

pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo

feliĉe
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe

feliĉigi
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas

feliĉo
en feliĉo ne fieru, en malfeliĉo esperu
facile estas danci, se la feliĉo kantas
feliĉo fierigas, malfeliĉo saĝigas
feliĉo hodiaŭ karesas, morgaŭ forgesas
feliĉo kaj riĉo envion elvokas
feliĉo leĝon ne konas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
feliĉo venas gute, malfeliĉo venas flue
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas
feliĉon oni ne heredas nek cedas
homo fidas, feliĉo decidas
kiu malmulte deziras, feliĉon akiras
kiun feliĉo subtenas, al tiu mem ĉio venas
malsaĝulon favoras feliĉo
ne ĉiu havas egalan feliĉon
ne ĉiuj havas egalan feliĉon
nur suferinto ŝatas feliĉon
pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo
vitro kaj feliĉo ne estas fortikaj

feliĉulo
al feliĉulo eĉ koko donas ovojn
multaj svatiĝas, feliĉulo edziĝas

felo
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras
en nomo de l' ĉielo, sed pro bono de l' felo
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
la felo tanadon ne valoras
por li eĉ la muso ne estas sen felo

fendita
fendita ligno facile ekbrulas
ligno fendita facile flamiĝas

fenestro
al koro penetro per okula fenestro
komenciĝis mizero, ĝi venas per pordo kaj fenestroj
pelu mizeron tra l' pordo, ĝi revenos tra l' fenestro

fera
por pot' argila poto fera estas najbaro danĝera
teni iun per fera mano

fermeti
iafoje oni devas okulon fermeti

fermi
se io venas al buŝo, buŝon ne fermu

fero
forĝu feron dum ĝi estas varmega
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero
rusto manĝas feron, ĉagreno la koron
rusto manĝas la feron, kaj zorgo la homon

fervore
preĝu kore kaj laboru fervore

fervoro
per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro

festa
tago festa - for aferoj

festena
tablo festena, sed telero malplena

festene
aŭ festene, aŭ malplene
hodiaŭ festene, morgaŭ malplene

festeni
ĝoju kaj festenu, sed malriĉulojn subtenu
kiam kato promenas, la musoj festenas
malsaĝulo venas, komercisto festenas
oni vokas la bovon ne festeni, sed treni

festeno
festeno kaj ĉaso kaj da ŝuldoj amaso
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
pagi por fremda festeno

pagi sen partopreno por fremda festeno
por unu - festeno, por alia - ĉagreno
troa festeno estas veneno

festi
kies gasto mi estas, ties feston mi festas
kun kiu vi festas, tia vi estas
liaj dentoj povas festi sabaton

festo
ankaŭ al nia nesto venos iam la festo
aŭ festo, aŭ fasto
kies gasto mi estas, ties feston mi festas
ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto
ofta festo - malplena kesto
por riĉulo fasto - por malriĉulo festo
post la fasto venas festo
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta

festotaga
festotaga laboro estas sen valoro

fianĉiĝi
ne ĉiu fianĉiĝas, kiu svatiĝas
fianĉiĝis - por ĉiam ligiĝis

fianĉiĝo
fianĉiĝo ne estas edziĝo

fianĉino
kaprica fianĉino restos eterne fraŭlino
naskiĝas fianĉino por sia fianĉo

fianĉo
amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
naskiĝas fianĉino por sia fianĉo

fiasko
plenumiĝis la tasko per granda fiasko

fidanta
fidanta al vorto atendas ĝis morto

fidela
amiko fidela estas trezoro plej bela

fidelulo
ne fidu fidelulon, fidu propran okulon

fidi
al amiko nova ne fidu sen provo
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
Dion fidu, sed senfare ne sidu
forte sidas, kiu Dion fidas
homo fidas, feliĉo decidas
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon
ne fidu fidelulon, fidu propran okulon
ne fidu heredon, fidu posedon
ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu

fido
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido
vivi kun iu en fido kaj konfido

fiera
antaŭ vespero ne estu fiera
fiera mieno - kapo malplena
ju homo pli fiera, des puno pli severa
kontraŭ homo fiera Dio estas severa
mieno fiera al ludo mizera
pro homo fiera ĝojas infero

fiere
kiu leviĝis fiere, baldaŭ falos al tero
koko krias fiere, sed ne danĝere

fiereco
fiereco venas antaŭ la falo
riĉeco estas frato de fiereco

fieri
en feliĉo ne fieru, en malfeliĉo esperu
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru

fierigi
feliĉo fierigas, malfeliĉo saĝigas

fieriĝi
kiu riĉiĝas, tiu fieriĝas

filino
edzigu filon, kiam vi volas - edzinigu filinon, kiam vi povas
kia patrino, tia filino
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis
ne valoras bofilo, kiam mortis filino
se vi volas filinon, flatu la patrinon

filo
filo konfesis - patro forgesis
edzigu filon, kiam vi volas - edzinigu filinon, kiam vi povas

filozofado
rezonado kaj filozofado panon ne donas

filozofia
li ne elpensis la filozofian ŝtonon

financisto
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis - financisto

fine
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos

fingro
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas
li minacas per fingro en la poŝo
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas

fini
kiu komencas tro frue, finas malfrue
komenci per Dio kaj fini per diablo
komenci per flato kaj fini per bato
oni komencas per ŝteletoj kaj finas per ŝtelegoj

finiĝi
kio komenciĝis, tio ankaŭ finiĝos
nun finiĝas mia klereco

finita
finita kaj glatigita
laboro finita, - ripozo merita
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far’

fino
bona vino al la fino
ĉio havas finon
disputu komence - vi ne malpacos en fino
elektadis sen fino, edziĝis kun porkino
fino bona, ĉio bona
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
infana inklino restas ĝis la fino
kie regas virino, malbona estas la fino
komenca inklino daŭras ĝis la fino
la fino kronas la verkon
loĝi en la fino de la mondo
post la fino de l'batalo estas multe da kuraĝuloj
tro longa atendo ĝis fino de l'vendo
venis fino al mia latino
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

finofara
doni la finofaran baton

fiŝeto
ekzistas ezoko, por ke fiŝetoj ne dormu

fiŝkapti
en akvo malklara oni fiŝkaptas facile

fiŝo
al fiŝ'kuirita jam akvo ne helpos
al la fiŝo ne instruu naĝarton
barakti kiel fiŝo ekster la akvo
batadi kiel fiŝo kontraŭ glacio
fiŝo granda naĝas profunde
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
fiŝo pli granda malgrandan englutas
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
fiŝo sen vino estas veneno
fiŝo serĉas dronon, homo serĉas bonon
fiŝo serĉas profundon, homo serĉas abundon
fiŝo volas naĝi
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa
ĝi estas nek viando, nek fiŝo
infanoj kaj fiŝoj voĉon ne havas
la manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero
putrado de fiŝo komenciĝas de l'kapo
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas

flamanta
edziĝo pro amo flamanta al la sako sonanta

flamiĝema
flamiĝema kiel ligno rezina
li estas flamiĝema kiel rezina ligno

flamiĝi
ligno fendita facile flamiĝas

flamo
el flamo sin eltiris, en fajron eniris
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo

flanke
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke

flanko
ĉiu medalo du flankojn posedas
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
malsaĝulo de ĉiuj flankoj
sur ĉiu flanko nur manko kaj manko

flari
kion mem mi faras, tion ĉie mi flaras

flati
batu malbonulon, li vin flatos - kisu, li vin batos
kiu flatas al ĉiu, plaĉas al neniu
per lango flatas, per mano batas
se vi volas filinon, flatu la patrinon
tempo flatas, tempo batas

flato
esperis flaton - ricevis baton
komenci per flato kaj fini per bato
uzi monon kaj admonon kaj flaton kaj baton

fleksi
fleksu arbon dum ĝia juneco

fleksiĝi
pli bone fleksiĝi, ol rompiĝi

fliki
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
truon de l' honoro flikos neniu tajloro

fliko
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon

flori
unu floras, alia ploras

floro
ambaŭ floroj de samaj valoroj
unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono

flue
feliĉo venas gute, malfeliĉo venas flue

fluganta
kudri per fluganta kudrilo

flugema
flugema kiel vento

flugi
famo ne flugas, se kaŭzo ne estas
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
rostita kolombeto ne flugas al buŝeto

flugilo
liaj flugiloj paraliziĝis

flugo
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago

flui
ĉe tablo malplena babilo ne fluas
fluis sur lipoj, sed en buŝon ne trafis
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso
mono fluas al riĉulo, batoj al malriĉulo
riveretoj fluas al riveroj
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas

fluidaĵo
fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino

fluo
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon

foiro
malsaĝulo en foiro estas bona akiro

fojno
draŝi fojnon

fojo
dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

folio
li tremas, kiel aŭtuna folio

for
for de l' okuloj, for de la koro
for el la manoj - for el kalkulo
for konscienco, venos potenco
iri for en bona hor'
li pafis sin for
pasinta doloro for el memoro
tago festa - for aferoj
venis mizero - helpu min, frato, pasis mizero, - for, malamato

forbati
ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas

forblovi
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas

forbruli
de malgranda kandelo forbrulis granda kastelo

fordoni
fordoni anseron, por ricevi paseron
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas

fordormi
fordormi la okazon

forestanto
la forestanto ĉiam estas malprava

foresti
se forestas la suno, sufiĉas la luno

foresto
en ĉeesto amata, en forest' insultata
foresto de ofendo estas plej bona defendo

forfluginta
kaptu lin kiel forflugintan venton

forflui
forfluu infano kune kun la bano

forgesi
amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
bonfaron oni facile forgesas
ĉiu kreas sian forton, ĉiu forĝas sian sorton
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
Dio orfojn ne forgesas
feliĉo hodiaŭ karesas, morgaŭ forgesas
filo konfesis - patro forgesis
liaj dentoj povas forgesi sian metion
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
ni facile forgesas, kio nin ne interesas
ni forgesas averton, ni memoras la sperton
ofte mano forgesas, kion buŝo promesas
oni bonon forgesos, malbonon memoras
oni faris, oni ĉesis, kaj ni ĉion forgesis
se malriĉulo sukcesas, li ĉiujn forgesas

forgeso
formeti la aferon en la keston de forgeso
kelktempa ĉeso ne estas forgeso
plej facile promeso rimiĝas kun forgeso
por regna speso ne ekzistas forgeso
post konfeso venas forgeso

forĝi
forĝu feron dum ĝi estas varmega

forigi
forigu lin!

foriĝi
de plendo kaj ploro ne foriĝas doloro
enpakiĝu kaj foriĝu

foriri
diris kaj foriris
foriris bovido, revenis bovo
gasto tro petata foriras malsata
li foriris kun longa nazo
malfeliĉo venas rajde, foriras piede
malsano venas rapide, foriras rigide

forĵeti
en juneco ni petas, en maljuneco forĵetas
ne havante, oni petas; ricevinte, forĵetas

forĵetita
pano estas alportita, korbo estu forĵetita

forkuri
kiu komencis kuiri, ne forkuru de l' fajro
lia animo forkuris en la pinton de la piedo
ne pelu tiun, kiu mem forkuras
sonĝo teruras, sonĝo forkuras

forlasi
kio pasis, nin forlasis
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan
oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo

forlevi
Dio ne ricevis, diablo forlevis

formanĝi
formanĝis en merkredo, ne serĉu en vendredo
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos
kiu ĉion formanĝis en tago, malsatos vespere
por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston

formeti
formeti en arĥivon
formeti ĝis la grekaj kalendoj
formeti la aferon en la keston de forgeso

forno
ne el unu forno li manĝis jam panon
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita

forpelado
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos

forpeli
ameno diablon ne forpelas
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo
li forpelis siajn piedojn
prunto amikon forpelas

forperdi
kiu fremdan avidas, propran forperdas

forporti
forportu vian pakaĵon kaj havaĵon!

forpreni
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis

forsalti
laboro ne estas leporo - ĝi haltos, ne forsaltos

forsavi
forsavis sian korpon kaj animon

forŝovi
kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas

forta
amo estas forta, sed mono pli forta
bezono estas plej forta ordono
en sia korto ĉiu kok' estas forta
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
kontraŭ forta mano la leĝo estas vana
perforta amo estas plej forta malamo
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano
tro forta ĵuro - la afero ne pura

forte
forte sidas, kiu Dion fidas
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas

forteco
unueco donas fortecon

fortigi
laboro fortigas, ripozo putrigas
leĝo mallertulon ligas, lertulon fortigas

fortika
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco
mono publika estu fortika
vitro kaj feliĉo ne estas fortikaj

fortike
li havas la kapon fortike sur la kolo

fortiri
Dio puni deziras, li la saĝon fortiras

forto
afabla vorto pli atingas ol forto
al mono kaj forto humiliĝas la sorto
al protekto kaj forto helpas la sorto
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas
ĉiu kreas sian forton, ĉiu forĝas sian sorton
deziro tre granda, sed mankas la forto
Dio punas laŭ la fortoj
fortoj leporaj, kaj kapricoj sinjoraj
ĝustatempa vorto estas granda forto
hodiaŭ forto, morgaŭ morto
kiam forto ordonas, leĝo pardonas
kie regas la forto, tie rajto silentas
kio al unu donas forton, al alia donas morton
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kiu forton ne havas, ĉiam malpravas
kiu havas forton, havas rajton
kiu havas la forton, havas la rajton
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto
kontraŭstari per ĉiuj fortoj
ne ekzistas forto kontraŭ la morto
por malsanulo forto, por kokido la morto
se decidos la sorto, helpos nenia forto
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
venkas ne forto, venkas la sorto

fortulo
en propra angulo ĉiu estas fortulo

forvelki
kun vero severa komercaĵo forvelkos

forveturi
forveturis azenido kaj revenis azeno
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa

fosi
kiu fosas sub alia, falos mem en la foson

foso
kiu fosas sub alia, falos mem en la foson

frakasi
kio estis kaj pasis, tion tempo frakasis

frakaso
eliri sen frakaso el granda embaraso
granda frakaso en malgranda glaso

france
france saĝa, angle sovaĝa

frapi
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
kiu frapas, al tiu oni malfermas
li ne frapis al si ankoraŭ la kornojn
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas

frapo
ne doloras frapo sur fremda kapo

frate
ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate

fratino
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

frato
al ĉiu frato lian parton
bato de frato estas sen kompato
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu
li estas preskaŭ mia frato: nepo de kuzo de onklo de konato
malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj
malsato ne estas frato
mensogo kaj ŝtelo estas du fratoj
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro
riĉeco estas frato de fiereco
saĝa estas la frato post ricevo de l' bato
venis mizero - helpu min, frato; pasis mizero - for, malamato

fraŭlino
kaprica fianĉino restos eterne fraŭlino

fremda
de fremda dento ni doloron ne sentas
de fremda groŝo ŝiriĝas la poŝo
el fremda ledo oni tranĉas larĝe
el fremda poŝo oni pagas facile
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
en fremdan vazon ne ŝovu la nazon
fremda animo estas abismo sen limo
fremda doloro ne kondukas al ploro
fremda korpo ne doloras
fremda malfeliĉo instruas
fremda manĝo havas bonan guston
fremda medito estas kaŝita
fremda mizero ne estas sufero
fremda mizero - ridinda afero
fremda spesmilo estas sen utilo
fremdan dorson bastoni - ankaŭ sian doni
fremdan vundon kaŝas vesto
inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela
kiu fremdan avidas, propran forperdas
ne doloras frapo sur fremda kapo
ne iru al fremda anaro kun via regularo
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
ne puŝu vian regularon en fremdan anaron
ne ŝovu nazon en fremdan vazon
pagi por fremda festeno
pagi sen partopreno por fremda festeno
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo
por fremda koro ne ekzistas esploro
propra supo brogas, fremda allogas
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu
vin ne tuŝu la eraroj en fremdaj faroj

fremdlando
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas

fremdulo
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke

freŝa
ĉe l' freŝa faro

freŝigi
vespero lacigas, mateno freŝigas

fripono
kia fripono, tia bastono
vizaĝo de Katono, sed virto de fripono

fromaĝo
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo

frosto
frosto lin atakis
malbona herbo froston ne timas
urtikon frosto ne difektas

frotita
li estas frotita kaj polurita

frue
frue leviĝu kaj frue edziĝu
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
kiu frue leviĝas, facile riĉiĝas
kiu komencas tro frue, finas malfrue
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
kiu pli frue venas, pli frue muelas
kiu venas plej frue, sidas plej ĝue
kiu venis unue, muelas pli frue
morgaŭ frue venos plue

frukto
de semo putra venas frukto ne nutra
frukto malpermesita estas plej bongusta
laŭ la frukto oni arbon ekkonas
lernado sen fruktoj ne restas
ne falas frukto malproksime de l' arbo
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

frunto
ne iru okuloj super la frunton

fulmo
altan arbon batas la fulmo
pura ĉielo fulmon ne timas

fulmotondro
kiu semas venton, rikoltos fulmotondron

fumo
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo
ne ekzistas fumo sen brulo
ne ekzistas fumo sen fajro
se brulas nenio, fumo ne iras
tie iras fumo per densaj nuboj

fundamento
detruita ĝis la fundo de l' fundamento

funde
kiu ripetas abunde, lernas plej funde
sciu funde, sed tenu profunde

fundo
detruita ĝis la fundo de l' fundamento
li esploris iom la fundon de la glaso
sola vojo libera al la fundo rivera

funebra
mensogas kiel funebra parolo

funelo
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo
enpremi iun en funelon

fungo
fungon englutis!

gaja
en amaso eĉ morto estas pli gaja

gajni
kiu ne riskas, tiu ne gajnas
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi

gajno
ankoraŭ la gajno ne estas en la mano
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno

galo
eĉ najtingalo ne estas sen galo

garantii
edziĝo najbara garantias de eraro
kiu garantias, trankvilon ne scias

garantio
disputu pri ĉio, sed sen garantio
kiu donis garantion, tiu pagu la ŝuldon

gardata
gardatan ŝafon eĉ lupo timas

gardi
amu Antonon, sed gardu vian monon
dubo gardas kontraŭ risko
gardu kandelon por la nokto
gardu min Dio kontraŭ amikoj - kontraŭ malamikoj mi gardos min mem
gardu vin du baroj: lipoj kaj dentaroj
kiu sin gardas, tiu sin savas
komercisto estas ĉasisto, li rigardas, kiu sin ne gardas
se vulpo pentofaras, gardu la kokidojn
singardeman Dio gardas

gardo
hazardo estas malbona gardo
sen rigardo, sen gardo

gasto
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
gast' en tempo malĝusta estas ŝtono sur brusto
gasto havas akrajn okulojn
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa
gasto sen avizo estas agrabla surprizo
gasto tro petata foriras malsata
kies gasto mi estas, ties feston mi festas

mastro elbabilis, gastoj ne silentos
por gasto ne petita mankas kulero
por malfrua gasto restas nur osto
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas
se oni amas la gaston, oni zorgas la paston
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton

gazeto
lerneja sekreto ne iru al gazeto
mensogas kiel gazeto

geamantoj
geamantoj sin pikas

geedzoj
geedzoj en paco vivas en reĝa palaco
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke

gefratoj
amo kaj ĵaluzo estas gefratoj

generalo
bona kaporalo revas esti generalo
inter generaloj parolu pri bataloj
kiu ne estis kaporalo, ne estos generalo

gento
sama gento, sama sento

gepatroj
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas

gesto
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas

glacio
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
batadi kiel fiŝo kontraŭ glacio
konstrui kastelon sur glacio
mielo sur lango, kaj glacio en koro

glaso
granda frakaso en malgranda glaso
kiu rompis la glason, ordigu la kason
li esploris iom la fundon de la glaso
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
unu guto plenigas la glason
unu sola guto la glason plenigas

glate
la afero ne iras glate
por glate mensogi, oni spriton bezonas
vivi sate kaj glate
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas

glatigita
finita kaj glatigita

glavo
la lango de virino estas ŝia glavo

glita
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita

gliti
ĝi glitas de li kiel pizo de muro

glori
kiu mem sin gloras, malbone odoras
kiu nenion valoras, plej multe sin gloras

glorkrono
ne helpas glorkrono al malplena kaldrono

gloro
bona gloro pli valoras ol oro
neniom da oro, sed bona gloro
oni ne pagas per gloro al sia tajloro

gluti
kiu glutis tro multe, tiu agas tro stulte
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti

gobio
se ezoko piiĝis, gobio ne dormu

gorĝo
de kantado senpaga doloras la gorĝo
ĝi fariĝis por mi osto en la gorĝo
ĝi jam staras al mi en la gorĝo
krii el la tuta gorĝo
tralavi la gorĝon
venis tranĉilo al la gorĝo

gracie
li saltas gracie, kiel urso ebria

grajno
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon

granda
al grandaj sinjoroj grandaj honoroj
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
de la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco
de malgranda kandelo forbrulis granda kastelo
deziro tre granda, sed mankas la forto
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
el malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj
eliri sen frakaso el granda embaraso
en la propra sia domo ĉiu estas granda homo
esti en granda embaraso
fiŝo granda naĝas profunde
fiŝo pli granda malgrandan englutas
granda doto kaj oro, sed mankas la koro
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas
granda frakaso en malgranda glaso
granda kranio, sed interne nenio
granda nubo, eta pluvo
granda nubo, malgranda pluvo
granda ofico - grandaj zorgoj
granda parolisto estas duba faristo
granda parolisto, malgranda faristo
granda parolo, sed malgranda volo
granda ŝipo bezonas profundon
granda telero, malplena kulero
grandaj malbonoj - grandaj rimedoj
ĝustatempa vorto estas granda forto
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
li ne estas el la grandaj saĝuloj
malgranda aspekte, sed granda intelekte
malgranda pezo, sed granda prezo
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
okuloj estas pli grandaj ol la ventro
plej granda potenco kuŝas en la komenco
plenumiĝis la tasko per granda fiasko
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno
pli bona estas malgranda “jen prenu” ol granda “morgaŭ venu”

pli valoras kontenta spirito, ol granda profito
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto
propra sufero - plej granda sur tero
pura konscienco estas plej granda potenco
riĉulo havas grandan parencaron
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano
timo havas grandajn okulojn
tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj
trovis malbonulo malbonulon pli grandan
venas ĉagreno sen granda peno

grandaĝulo
infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon

grandaĵo
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas

grandiĝi
kia naskiĝis, tia grandiĝis

grandsinjoro
imiti grandsinjoron - perdi baldaŭ la oron
kapricoj de grandsinjoroj kaj multego da kreditoroj
lipharo de grandsinjoro, sed koro de leporo

granita
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan

granito
de guto post guto disfalas granito

graso
konsumi sian antaŭan grason

grati
kie jukas, tie ni gratas

grato
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj

grava
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava

gravediĝi
monto gravediĝis, muso naskiĝis

greka
formeti ĝis la grekaj kalendoj

greno
kia greno, tia pano
konsumi sian grenon antaŭ ĝia maturiĝo

griza
griza barbo saĝon ne atestas
ne ĉio griza estas lupo
ricevi grizan haron, ne vidinte altaron

griziĝi
kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas
malsaĝulo ne griziĝas nek senhariĝas

groŝo
de fremda groŝo ŝiriĝas la poŝo
en malfacila horo eĉ groŝ' estas valoro
groŝo ŝparita neniam perdiĝas
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis - financisto
kiu domaĝas groŝon, perdas la tutan poŝon
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras
kiu groŝon ne respektas, riĉecon ne kolektas
nuda kaj kruda, sen groŝo en poŝo
ŝparu groŝon - vi havos plenan poŝon

gustigi
malsato plej bone gustigas la manĝon

gusto
ĉiu havas sian guston
ĉiu havas sian propran guston
de malriĉula manĝo ni guston ne scias
de manĝo malriĉula ni guston ne scias
en ĉiu brusto estas sia gusto
fremda manĝo havas bonan guston
kiom da homoj, tiom da gustoj
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto
ordonita kiso havas guston maldolĉan
pri gustoj oni disputi ne devas
tio ĉi estas laŭ lia gusto
tute ĝuste laŭ lia gusto

gute
feliĉo venas gute, malfeliĉo venas flue

guti
ne gutas mielo el la ĉielo

guto
de guto post guto disfalas granito
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
guto malgranda, sed ŝtonon ĝi boras
kapo kun herbo, sen guto da cerbo
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo
se gut' al guto aliĝas, maro fariĝas
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus
senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras
unu guto plenigas la glason
unu sola guto la glason plenigas

gvidi
aliajn gvidas kaj mem ne vidas
ĉiu sin gvidas, kiel li vidas

gvidilo
plej bona gvidilo estas la lango

gvido
riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido

ĝemi
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas

ĝeni
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas

ĝentila
ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero
de vorto ĝentila ne doloras la lango
ĝentila kaj trankvila, kun koro el oro
per vorto ĝentila ĉio estas facila

ĝibo
propran ĝibon neniu vidas

ĝibulo
ĝibulo ĝis morto restos ĝibulo
ne ĉiu ĝibulo estas sanktulo

ĝis
ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros
atendi sur tero, ĝis sekiĝos la rivero
atendis, atendis, ĝis lin ĉerko etendis
atendis, meditis, ĝis en tombon englitis
de la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco
de la manoj ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
de parolo ĝis faro estas tre malproksime
detruita ĝis la fundo de l' fundamento
fidanta al vorto atendas ĝis morto
formeti ĝis la grekaj kalendoj
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
ĝibulo ĝis morto restos ĝibulo
ĝis la edziĝo ĝi resaniĝos
ĝis la edziĝo venos resaniĝo
infana inklino restas ĝis la fino
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto
komenca inklino daŭras ĝis la fino
li estas en klopodoj de l' kapo ĝis piedoj
li sidas en ŝuldoj ĝis super la ŝultroj
li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas
ne atingos krio ĝis la trono de Dio
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ
neĝo kaŝas nur ĝis printempo

sidi en laboroj ĝis super la oreloj
tro longa atendo ĝis fino de l' vendo

ĝoji
ĝoju kaj festenu, sed malriĉulojn subtenu
pro homo fiera ĝojas infero

ĝojigi
laboro lacigas, sed akiro ĝojigas
tro rapida riĉiĝo diablon ĝojigas

ĝojo
amiko en ĝojo kaj malĝojo
amiko en ĝojo kaj ploro
kiun malĝojo ne turmentis, tiu ĝojon ne sentas
mastro en vojo - servantoj en ĝojo
nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne
vivi en silko kaj veluro, en ĝojo kaj plezuro

ĝue
kiu venas plej frue, sidas plej ĝue

ĝui
malŝparulo ĝuas nelonge, avarulo neniam
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu

ĝuo
de superfluo malboniĝas la ĝuo
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo
kiu amas ĝuon, amu ankaŭ enuon
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
li vivas en ĝuo kaj bruo

ĝusta
amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
havi la orelojn sur ĝusta loko
havi orelojn sur ĝusta loko
li havas la kapon sur la ĝusta loko
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta
venas prudento post la ĝusta momento
vivi laŭ postuloj de la ĝustaj kalkuloj
vort' en ĝusta momento faras pli ol arĝento

ĝustatempa
ĝustatempa vorto estas granda forto

ĝuste
Dio ĝuste faras, neniam eraras
tute ĝuste laŭ lia gusto

hakado
hakado de ligno donas lignerojn

haki
nek por baki, nek por haki
vi povas eĉ haki lignon sur lia kapo

hakilo
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo
ne iras hakilo al kolo humila
trafis hakilo al ligno malmola
trafos hakilo al ligno malmola

hakite
nek pikite, nek hakite

hako
hako post hako estas la plej efika atako
unu hako kverkon ne faligas

halti
kio el la dentoj elsaltas, en la lipoj ne haltas
kiu tro rapide saltas, tiu baldaŭ haltas
laboro ne estas leporo - ĝi haltos, ne forsaltos
mizero saltas, mizero haltas
muelilo haltas, muelisto eksaltas

harmonia
ŝafaro harmonia lupon ne timas

harmonio
en malsata familio mankas harmonio
kie estas harmonio, estas beno de Dio

haro
de zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj
karesi kontraŭ la haroj
la haroj disstariĝas
la haroj streĉiĝas
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
perdinta la kapon pri haroj ne ploras
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro
ricevi grizan haron, ne vidinte altaron
se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

haŭto
juku la haŭto, sed ne sur mia korpo
streĉiĝi el la haŭto
tani al iu la haŭton
vento al li ekflugis sub la haŭto

havaĵo
forportu vian pakaĵon kaj havaĵon!

havi
ĉio havas finon
ĉiu havas sian guston
ĉiu havas sian kaŝitan mizeron
ĉiu havas sian propran guston
ĉio havas sian "sed" kaj "se"
ĉiu barono havas sian kapricon
ĉiu familio havas sian kriplulon
ĉiu havas sian ŝarĝon
ĉiu havas sian vermon
ĉiu "li" havas sian "ŝi"
ĉiu morgaŭ havas sian zorgon
ĉiu tajloro havas sian tranĉmanieron
ĉiu "tial" havas sian "kial"
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
fremda manĝo havas bonan guston
gasto havas akrajn okulojn
ĝi havas ankoraŭ signon de demando
havi ĉe iu krediton kaj meriton
havi iom da vaporo en la kapo
havi la ĉefan voĉon
havi la orelojn sur ĝusta loko
havi larĝan konsciencon
havi malprofiton
havi orelojn sur ĝusta loko
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
havi varman lokon
havi vinagron en la mieno
infanoj kaj fiŝoj voĉon ne havas
jen havu!
juĝanto devas havi du orelojn
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
kion ni havas, por ni ne valoras - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kiu amas okulaĉi, ne havas kion maĉi
kiu diras la veron, havas suferon
kiu forton ne havas, ĉiam malpravas
kiu havas abelojn, havas mielon
kiu havas bonan najbaron, havas bonan tagon
kiu havas forton, havas rajton

kiu havas la forton, havas la rajton
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
kiu havas nenion, estas nenio
kiu havas oron, havas honoron
kiu jam havas, tiu pravas
kiu mizeron ne havis, mizeron ne konas
kiu ne riskas, tiu ne havas
kiu neniun savis, malamikojn ne havas
kiu prudenton ne havas, tiun saĝo ne savas
kiu saĝon ne havas, Dio lin savas
la afero havas tempon
la muro havas orelojn
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
li havas ankoraŭ la lakton sur la lipoj
li havas ankoraŭ printempon en kapo
li havas cerbon ne tro potencan
li havas ĉiun horon alian moron
li havas dentojn ne por parado
li havas en la cerbo tro multe da herbo
li havas la kapon fortike sur la kolo
li havas la kapon sur la ĝusta loko
li havas muŝon en la kapo
li havas nek ĉelon, nek kelon
li havas pli da mono ol da bezono
li havas pli da mono, ol li povas kalkuli
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
li havas siajn kapricojn
li havas truon en la manplato
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
li ne havas kapon de ministro
malriĉulo parencojn ne havas
malsata stomako orelon ne havas
mensoganto devas havi bonan memoron
mi havas pri tio nek scion nek supozon
mizero havas talentan kapon
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras
ne ĉiu havas egalan feliĉon
ne ĉiuj havas egalan feliĉon
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon
ne havante, oni petas, ricevinte, forĵetas
nin ĉiam ravas, kion ni ne havas
ordonita kiso havas guston maldolĉan
popola kutimo havas valoron de leĝo
riĉulo havas grandan parencaron
riĉulo havas kornojn, malriĉulo dornojn
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon
ŝparu groŝon - vi havos plenan poŝon
ŝparu kiam bone, vi havos kiam bezone
ŝuldo havas longan vivon
timo havas grandajn okulojn
ventro malsata orelon ne havas
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

havo
ju pli da havo, des pli da pravo
kiam havo malaperis, saĝo aperis
kun sia tuta domo kaj havo
malpli da havo, malpli da zorgoj
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
pli da havo, pli da klopodoj
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
pri havo najbara oni estas malavara

hazardo
hazardo estas malbona gardo

hejma
hejma dometo estas kiel patrineto

hejme
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme
mi hejme sidis, nenion vidis
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas

hejtita
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita

hela
post vetero malbela lumas suno plej hela

helpanto
multaj kompatantoj, sed neniu helpanto

helpeble
kie ne estas konsileble, tie ne estas helpeble
nek helpeble, nek konsileble

helpi
al farun' malbonspeca ne helpos la spico
al fiŝ' kuirita jam akvo ne helpos
al kavo senfunda ŝtopado ne helpas
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono

al protekto kaj forto helpas la sorto
ĝi helpos kiel hirud' al mortinto
helpas krako kontraŭ atako
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos
kontraŭ doloro helpas bona humoro
kontraŭ faro farita ne helpas medito
kontraŭ kalumnio helpas nenio
kontraŭ lupo ne helpas kalkulo
kontraŭ neesto ne helpas protesto
kontraŭ volo de Dio helpos nenio
leĝo estas bona, se advokato ĝin helpas
ne helpas glorkrono al malplena kaldrono
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
ne helpas ploro al doloro
ne helpas spegulo al malbelulo
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas
pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo
post la batalo preĝo ne helpas
post nokta ripozo helpas la muzo
se decidos la sorto, helpos nenia forto
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas
venis mizero - helpu min, frato; pasis mizero - for, malamato

helpo
kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas

herbeto
dronanto eĉ herbeton kaptas avide

herbo
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
kapo kun herbo, sen guto da cerbo
li havas en la cerbo tro multe da herbo
malbona herbo froston ne timas
vojon batitan herbo ne kovras

hereda
konateco ne estas hereda

heredanto
avarulo avaras, heredantoj malŝparas
ŝuldo estas unua heredanto

heredi
feliĉon oni ne heredas nek cedas

heredo
kun sia tuta posedo kaj heredo
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo
ne fidu heredon, fidu posedon

Herkulo
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta

hidrargo
li estas vera hidrargo

hieraŭa
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan

hirudo
ĝi helpos kiel hirud' al mortinto

hirundo
unu hirundo printempon ne alportas

ho
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis - financisto
ho ve!

hodiaŭ
beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas
faru hodiaŭ, kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
feliĉo hodiaŭ karesas, morgaŭ forgesas
hodiaŭ al mi, morgaŭ al vi
hodiaŭ festene, morgaŭ malplene
hodiaŭ forto, morgaŭ morto
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos
hodiaŭ supre, morgaŭ malsupre
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ

hodiaŭa
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan

hoko
ankoraŭ la ezoko ne estas sur la hoko
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
hoko elsaltis, afero haltis
kurbiĝu hoko laŭ postuloj de l' loko
por kapti ezokon, bongustigu la hokon

homa
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero

homaro
peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro

homo
al hundo bastono - al hom' leciono
aliaj domoj, aliaj homoj
brava homo en sia domo
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
Dion kolerigis, homojn ridigis
en infano vidiĝas, kia homo fariĝos
en la propra sia domo ĉiu estas granda homo
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
estu saĝa homo en via propra domo
fiŝo serĉas dronon, homo serĉas bonon
fiŝo serĉas profundon, homo serĉas abundon
homo bagatelema
homo esperas - morto aperas
homo fidas, feliĉo decidas
homo lernas la tutan vivon
homo pafas, Dio trafas
homo proponas, Dio disponas
homo senpeka neniam ekzistis
hundo bojas, homo vojas
ju homo pli fiera, des puno pli severa
kia estas la homo, tia estas lia nomo
kia la homo, tia lia nomo
kiom da homoj, tiom da gustoj
kiun vesto ornamas, tiun homoj ekamas
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa
kontraŭ homo fiera Dio estas severa
kontraŭ muŝoj bravulo, kontraŭ homoj timulo
kuraĝa homo en sia domo
la plej danĝera homo - malbona in' en domo
laboro homon nutras, sen laboro li putras
laŭ la agoj de l' homo estas lia nomo
li estas homo sperta kaj lerta
mi konas miajn homojn
ne beligas loko homon, sed homo la lokon
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas
ne povas ĉiu homo esti Pap' en Romo
pli bona homo sen mono, ol mono sen homo
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
pro homo fiera ĝojas infero

rusto manĝas la feron, kaj zorgo la homon
sanktfigurojn ornamas kaj homojn malamas
se homoj mankas, infano ankaŭ estas homo
se ne la “se” malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa
suferoj sufokas kaj homoj mokas
troviĝas bonaj homoj en la mondo
vesto homon prezentas

honesta
ne kredas ŝtelisto, ke honestaj ekzistas
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

hop
ne diru “hop” antaŭ la salto

honori
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras

honoro
al ĉiu sinjoro estu lia honoro
al grandaj sinjoroj grandaj honoroj
ekstere honoro, interne doloro
honoro ne donas, kion stomako bezonas
ju pli da honoro, des pli da laboro
kiam kreskas honoro, kreskas humoro
kiu amas honoron, amu laboron
kiu havas oron, havas honoron
laboro kondukas al honoro kaj oro
mono perdita, nenio perdita - honoro perdita, ĉio perdita
ne ekzistas honoro sen laboro
ne venas honoro sen laboro
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
por honoro ni dankas, se manĝ’ al ni mankas
truon de l’ honoro flikos neniu tajloro

honti
kiu hontas nenion, ne timas Dion
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro

honto
kie timo, tie honto

hop
ne diru “hop” antaŭ la salto

horo
atakis lin horo malsaĝa
en bona horo!
en malfacila horo eĉ groŝ' estas valoro
horo matena estas horo bena
iri for en bona hor'
la "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj
li havas ĉiun horon alian moron
matena horo estas plena de oro
por ĉiu faro estas horo

humila
ne iras hakilo al kolo humila

humiliĝi
al mono kaj forto humiliĝas la sorto

humoro
kiam kreskas honoro, kreskas humoro
kontraŭ doloro helpas bona humoro
li estas en acida humoro

hunda
hunda vivo

hunde
li salutas profunde kaj mordas hunde

hundejo
dando el reĝa hundejo

hundido
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
bojas hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj

hundo
al hundo bastono - al hom' leciono
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
bojas hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
hundo bojas, homo vojas
hundo bojas la vojon, vento portas la bojon
hundo bojas, pasanto vojas
hundo bonrasa estas bona por ĉaso
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
kolera kiel rabia hundo
la lastan el amaso atakas la hundo

la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
mordantaj hundoj kuras ĉiam kun vundoj
ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta
ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis
ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
oni lin konas, kiel makulharan hundon
por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia
saĝa estas la hundo post ricevo de l' vundo
saĝa hundo post la vundo
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas
virino kolera pli ol hundo danĝera
vivi kun iu kiel hundo kun kato

Ĥaribdo
trafi de Scilo al Ĥaribdo

Ĥina
aŭskulti kiel ĥinan predikon
ĝi estas por mi ĥina scienco

ia
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celon

iafoje
iafoje oni devas okulon fermeti

iam
ankaŭ al nia nesto venos iam la festo
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas

ideo
bona ideo venas post la pereo

iele
iele, iome, duone malbone

ilo
ilo el oro taŭgas por ĉiu laboro

imiti
imiti grandsinjoron - perdi baldaŭ la oron
ploranton ni evitas, ridanton ni imitas

inciti
abelujon ne incitu, amason ne spitu
malbone kaŝita ŝteliston incitas
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
urson evitu, duonpatrinon ne incitu

infana
infana inklino restas ĝis la fino
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj

infano
al malriĉulo infanoj ne mankas
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas
bovidon mi atendis, infanon Dio sendis
Dio donis infanon, Dio donos por ĝi panon
en infano vidiĝas, kia homo fariĝos
fabeloj por infanoj
forfluu infano kune kun la bano
infano ne krias, patrino ne scias
infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon
infanoj kaj fiŝoj voĉon ne havas
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
kiu cedas al sia infano, ĝin pereigas per propra mano
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron

malsaĝulo kaj infano parolas la veron
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
patroj avaras, infanoj malŝparas
pli da infanoj, pli da beno
pli da infanoj, pli da manoj
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
por patrino ne ekzistas infano malbela
se homoj mankas, infano ankaŭ estas homo

infekti
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas

infera
donaco nesincera estas donaco infera

infero
en infero loĝante, kun diabloj ne disputu
li vivas sur la tero kiel en infero
per promesoj estas pavimita la infero
plena estas la infero de promesitaj aferoj
pro homo fiera ĝojas infero

informiĝi
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos

inklino
deziro kaj inklino ordonon ne obeas
eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino
infana inklino restas ĝis la fino
komenca inklino daŭras ĝis la fino

ino
la plej danĝera homo - malbona in' en domo

insidi
neniu vidas, kio lin insidas

instrui
al la fiŝo ne instruu naĝarton
eĉ malsaĝulon sperto instruos
fremda malfeliĉo instruas
instruas mizero manĝi panon sen butero
kiu ĉe l' vojo konstruas, tiun ĉiu instruas
mizero instruas
nin instruas eraro, kiun faras najbaro
ovo kokinon ne instruas

insultata
en ĉeesto amata, en foresto insultata
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata

insulti
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas
kiu trans muro aŭskultas, tiun la muro insultas
la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
ne insultu mizeran, ne moku malliberan
ne rapidu insulti, volu aŭskulti
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
vi ne kredas, ne aŭskultu, sed min ne insultu

insulto
insulto ne algluiĝas
per insulto kaj kolero ne klariĝas afero

intelekte
malgranda aspekte, sed granda intelekte

intence
parenc' al parenco ne malhelpas intence

intenci
antaŭe intencu kaj poste komencu

inter
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
inter kornikoj ne konvenas predikoj
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
miraklo inter mirakloj
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita

interesi
ni facile forgesas, kio nin ne interesas

intereso
ne ekzistas kareso sen intereso

interkonsento
interkonsento estas pli bona ol mono
pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento

interligo
li parolas sen senco kaj sen interligo

interne
ekstere honoro, interne doloro
granda kranio, sed interne nenio
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere

interspaco
de la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco

intima
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
vivi kun iu en intima amikeco

intimulo
amiko – intimulo

inviti
oni invitas - venu, oni donacas – prenu

invito
malfeliĉo inviton ne atendas
mizero faras viziton, ne atendante inviton

io
amo faras ion, mono ĉion
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
nek io, nek alio
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
pli bona estas io, ol nenio
pli bona io, ol nenio
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
se en kor' io sidas, vizaĝo perfidas
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas

iom
en ĉiu malbono estas iom da bono
havi iom da vaporo en la kapo
iom da malvero ne estas danĝero
li esploris iom la fundon de la glaso
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos

iome
iele, iome, duone malbone

iri
al bona ĉasisto iras mem la besto
ĉiu iras, kiel saĝ' al li diras
deziru, ne deziru - ordon' estas, iru!

fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
ĝi iris al li preter la buŝon
iras ĉiu kruro laŭ sia plezuro
iri for en bona hor'
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
kie dento doloras, tien iras la lango
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
kio iras el koro, venas al koro
kiu iras sperte, iras certe
kiu iras trankvile, iras facile
kiu komencas juĝon, iras sub jugon
kiu timas bestaron, ne iru arbaron
kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien
la afero ne iras glate
leĝo estas cedema: kien vi deziras, ĝi iras
lerneja sekreto ne iru al gazeto
lia cerbo iris promeni
liberulo iras, kien li deziras
ne fanfaronu irante, fanfaronu revenante
ne iras hakilo al kolo humila
ne iru al fremda anaro kun via regularo
ne iru fadeno antaŭ kudrilo
ne iru okuloj super la frunton
ne konante la profundecon, ne iru en la riveron
okaza komplimento ne iras al testamento
oni maron admiras, se oni maron ne iras
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
se brulas nenio, fumo ne iras
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo
sen mono en urbon ne iru
tie iras fumo per densaj nuboj
tien okuloj iras, kion la koro deziras
unua paŝo iron direktas
vi sekrete vorton diros, ĝi tra l' tuta mondo iros

jam
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
ĝi jam staras al mi en la gorĝo
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas
kiam vorto eliris, vi ĝin jam ne retiros
kio fariĝis, jam ne refariĝos
kiu jam havas, tiu pravas
kiu kapon posedas, kombilon jam trovos
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
li jam estas trans montoj kaj maro
li jam faras la lastan spiron
naivuloj jam ne ekzistas
ne el unu forno li manĝis jam panon
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon
plej juna katido musojn jam pelas
post morto kuracilo jam estas sen utilo
pri tio jam ĉiuj paseroj babilas
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas
staras la morto jam en la korto
tuta jam sata, sed okulo malsatas

jaro
cent jarojn silentis kaj subite sin prezentis
de zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
pagas maljunaj jaroj por junaj eraroj

jen
jen kiaj ni estas!
jen staras la bovoj antaŭ la monto!
pli bona estas malgranda "jen prenu" ol granda "morgaŭ venu"

Johano
ne ĉiam estas sankta Johano

ju
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
ju homo pli fiera, des puno pli severa
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
ju pli da babilado, des pli da pekado
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo

ju pli da donoj, des pli da amikoj
ju pli da havo, des pli da pravo
ju pli da honoro, des pli da laboro
ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas
ju pli oni posedas, des pli oni avidas
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco

Judaso
kiso antaŭ amaso estas kiso de Judaso

jugo
jugo propravola ne estas malmola
kiu komencas juĝon, iras sub jugon

juĝa
pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento

juĝanto
juĝanto decidas, kiel li vidas
juĝanto devas havi du orelojn
kiom da juĝantoj, tiom da juĝoj
ne juĝo kondamnas, sed juĝanto

juĝi
ebriulon kaj malsaĝulon oni ne juĝas
en sia afero ĉiu juĝu libere
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero
pri propra afero neniu juĝas libere
ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu

juĝisto
venos ŝtelisto al la juĝisto

juĝo
juĝo komencita paciĝon ne malhelpas
kiom da juĝantoj, tiom da juĝoj
kiu komencas juĝon, iras sub jugon
kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas
ne juĝo kondamnas, sed juĝanto
pri kio amikoj sekretas, ili vian juĝon ne petas

juki
juku la haŭto, sed ne sur mia korpo
kie jukas, tie ni gratas
la mano lin jukas

juna
lernu juna, por esti saĝa maljuna
lernu juna - vi scios maljuna
leviĝu kun la suno, edziĝu dum juna
pagas maljunaj jaroj por junaj eraroj
plej juna katido musojn jam pelas

juneco
en juneco logas, en maljuneco tedas
en juneco ni petas, en maljuneco forĵetas
fleksu arbon dum ĝia juneco
juneco ne scias, maljuneco ne povas
juneco petolis, maljuneco malsatos
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
sango bolas, juneco petolas
se juneco estus sperta, se maljuneco estus lerta!

junulo
ĉiu estis junulo, ĉiu estis pekulo
pekas junuloj kaj pekas maljunuloj
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias

justeco
pardonemeco superas justecon

ĵaluzo
amo kaj ĵaluzo estas gefratoj

ĵeti
ĵeti bastonon en la radon
ĵeti perlojn antaŭ la porkojn
ĵeti polvon en la okulojn
kiu supren kraĉon ĵetas, sian barbon al ĝi submetas
la ĵeto estas farita
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos

ĵeto
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras

ĵuri
ĵuri kaj reĵuri
ĵuri per la barbo de l' Profeto
pri nenio oni povas ĵuri

ĵuro
ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto
kie ĵuron vi aŭdas, malbonon suspektu
tro forta ĵuro - la afero ne pura

ĵus
li ĵus elrampis el la ova ŝelo

kaĉo
el la faraĉo fariĝis kaĉo
kiu kaĉon aranĝas, tiu ĝin manĝas
kiu kaĉon kuiris, tiu ĝin manĝu
tro da kuiristoj kaĉon difektas

kaĝo
kia la birdo, tia la kaĝo
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa

kaldrono
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero
ne helpas glorkrono al malplena kaldrono

kalendaro
malamanto de faro estas amanto de kalendaro
mensogas kiel kalendaro

kalendoj
formeti ĝis la grekaj kalendoj

kaleŝo
virino eliĝis, kaleŝo senpeziĝis

kaliko
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas

kalkuli
amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu
kalkuli muŝojn
li havas pli da mono, ol li povas kalkuli
ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate

kalkulita
ŝafo kalkulita ne estas savita

kalkulo
bonaj kalkuloj, bonaj kunuloj
for el la manoj - for el kalkulo
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco
kiu vivas sen kalkulo, baldaŭ estos almozulo
kontraŭ lupo ne helpas kalkulo
mono amas kalkulon
ne faru kalkulon sen la mastro
oni metis makulon en mian kalkulon
tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon

vivi laŭ postuloj de la ĝustaj kalkuloj

kalumnii
kalumniante konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas

kalumnio
kontraŭ kalumnio helpas nenio
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas
se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas
serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam

kalviĝi
kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas

kalvo
se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus

kamarado
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado

kameno
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
kuraĝa mieno antaŭ propra kameno

kamentubo
notu en la kamentubo

kampo
arbaro aŭdas, kampo vidas
ĝi estas ankoraŭ malproksime en la kampo
ĝi staras ankoraŭ malproksime en la kampo
li serĉas la venton sur la kampo

kampulo
nobelo promesojn disdonas, kampulo promesojn plenumas
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo
tondro kampulon memorigas pri Dio

kandelingo
pro amo al la kandelo kato lekas la kandelingon

kandelo
al ĉiu sanktulo apartan kandelon
de malgranda kandelo forbrulis granda kastelo
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon
gardu kandelon por la nokto

la ludo kandelon ne valoras
la tuta ludo ne valoras kandelon
perdi la kandelon el la kapo
pro amo al la kandelo kato lekas la kandelingon

kankro
li scias, kie la kankroj pasigas la vintron

kantado
de kantado senpaga doloras la gorĝo

kanti
birdo kantas laŭ sia beko
facile estas danci, se la feliĉo kantas
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu
ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro

kanto
el kanto oni vortojn ne elĵetas
karakteron al kanto donas la tono

kapablo
Dio donis oficon, Dio donas kapablon
nek pio por Dio, nek kapablo por diablo

kapo
barbo potenca, sed kapo sensenca
ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas
enbati al si en la kapon
estu ĉapo laŭ la kapo
fiera mieno - kapo malplena
havi iom da vaporo en la kapo
kapo estas por tio, ke ĝi zorgu pri ĉio
kapo kun herbo, sen guto da cerbo
kapo majesta, sed cerbo modesta
kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas
kapo pekas, piedoj suferas
kapoj diferencas, kranioj egalas
kia la kapo, tia la ĉapo
kio en la kapo, tio sur la lango
kiom da kapoj, tiom da opinioj
kiu kapon posedas, kombilon jam trovos
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
la sama afero, sed kun la kapo al tero
li estas en klopodoj de l' kapo ĝis piedoj
li havas ankoraŭ printempon en kapo
li havas la kapon fortike sur la kolo
li havas la kapon sur la ĝusta loko
li havas muŝon en la kapo

li ne havas kapon de ministro
mankas klapo en lia kapo
mizero havas talentan kapon
multe en kapo, sed nenio en poŝo
ne bezonas la kapo konsilon de kruroj
ne doloras frapo sur fremda kapo
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita
ordigi al iu la kapon
per la kapo malsupren
perdi la kandelon el la kapo
perdinta la kapon pri haroj ne ploras
piedo ne atentis, kapo eksentis
pli kara estas kapo ol ĉapo
pro kapo malsaĝa suferas la kruroj
putrado de fiŝo komenciĝas de l' kapo
saĝa kapo duonvorton komprenas
se stomako doloras, kapo laboras
unu kapo facile trovas apogon
vi povas eĉ haki lignon sur lia kapo

kaporalo
bona kaporalo revas esti generalo
kiu ne estis kaporalo, ne estos generalo

kaprica
kaprica fianĉino restos eterne fraŭlino

kaprici
ĉe stomako malsata ne kapricas palato

kaprico
ĉiu barono havas sian kapricon
fortoj leporaj, kaj kapricoj sinjoraj
kapricoj de grandsinjoroj kaj multego da kreditoroj
li havas siajn kapricojn
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj

kaprino
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas

kapro
obstina kiel kapro
propeka kapro
sur arbon kliniĝintan saltas la kaproj
tro nutrata kapro fariĝas kiel apro

kaproviro
melki kaproviron

kapti
dronanto eĉ herbeton kaptas avide
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata
kaptu lin kiel forflugintan venton
kiu ĉasas du leporojn, kaptas neniun
kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte
lupo dormanta ŝafon ne kaptas
lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas
mi ne povas kapti en ĝi la sencon
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita
por kapti ezokon, bongustigu la hokon
por pendigi ŝteliston, antaŭe lin kaptu
tro saltas la rato - ĝin kaptas la kato
virina rideto pli kaptas ol reto

kaptilo
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas

kaptita
ne kaptita - ne punita

kaptite
kune kaptite, kune punite

kapuĉo
kapuĉo monaĥon ne faras

kara
al ĉiu sia propra estas ĉarma kaj kara
amiko estas kara, sed mi mem estas pli kara
amiko estas kara, sed vero pli kara
ĉio transmara estas ĉarma kaj kara
ĉiu por si mem estas la plej kara
kara estas dono en minuto de bezono
kara estas ovo, kiam venas la pasko
farita via faro, nun adiaŭ, mia kara!
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
malhumileco estas kara plezuro
ne bela estas kara, sed kara estas bela
pli kara estas kapo ol ĉapo
sia estas kara pli ol la najbara
tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo

karaktero
karaktero olea
karakteron al kanto donas la tono

karbo
konservas eĉ karbo la strukturon de l' arbo

kardinalo
nevo de Papo facile fariĝas kardinalo

kare
kio kostas malmulte, kostas plej kare

karesi
amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu
feliĉo hodiaŭ karesas, morgaŭ forgesas
karesi al iu la barbon
karesi kontraŭ la haroj
kiun la sorto karesas, al tiu ĉio sukcesas
kiun la sorto karesos, tiu sukcesos
ne karesu per mano, sed karesu per pano
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos
selante ĉevalon, oni ĝin karesas
sinjoro karesas, sed baldaŭ ĉesas

kareso
fari al iu ursan kareson
ne ekzistas kareso sen intereso
neceso ne estas kareso
se devigas neceso, faru kun kareso

karno
tranĉi rekte en la karnon

Karolo
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas

karta
pro karta preno perdiĝis bieno

Kartago
ne en unu tago elkreskis Kartago

karto
blindulo kartojn ludi ne devas
la vivo staras sur la karto

kaso
al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso
kiu rompis la glason, ordigu la kason
plena kaso ŝteliston altiras
regna kaso - bona ĉaso
vivi de ŝparita kaso

kastelo
de malgranda kandelo forbrulis granda kastelo
kastel' en aero - malsato sur tero
konstrui kastelojn en aero
konstrui kastelon sur glacio

kaŝebla
tuso kaj amo ne estas kaŝeblaj

kaŝi
fremdan vundon kaŝas vesto
kaŝu kiom vi povos, mensogo sin elŝovos
kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon
neĝo kaŝas nur ĝis printempo
vivon privatan kaŝu la muroj

kaŝiĝi
ne kaŝiĝas lia lango malantaŭ la vango

kaŝisto
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj

kaŝita
ĉiu havas sian kaŝitan mizeron
fremda medito estas kaŝita
malbone kaŝita ŝteliston incitas
rakonti ĉion faritan kaj kaŝitan

kaŝite
kio vendiĝas kaŝite, vendiĝas plej profite

kateni
kiu donacon prenas, tiu sin katenas
kiu sian langon katenas, Dio lin benas

kateniĝo
tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo

kateno
aŭ ministran postenon, aŭ pundoman katenon

katido
plej juna katido musojn jam pelas

kato
danci kiel kato ĉirkaŭ poto
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos

kiam kato promenas, la musoj festenas
kontentigi la katon kaj kune la raton
muso la katon ĉiam ofendis
ne venos rato mem al la kato
pro amo al la kandelo kato lekas la kandelingon
renkontiĝis la kato kun sentima rato
scias la kato, kies lardon ĝi manĝis
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas
tro saltas la rato - ĝin kaptas la kato
vivi kun iu kiel hundo kun kato
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas

Katono
vizaĝo de Katono, sed virto de fripono

kaŭzi
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj – doloron

kaŭzo
famo ne flugas, se kaŭzo ne estas
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava

kavo
al kavo senfunda ŝtopado ne helpas
pelis pavon, falis kavon

kelktempa
kelktempa ĉeso ne estas forgeso

kelo
li havas nek ĉelon, nek kelon
malfermita kelo tentas al ŝtelo

kesto
formeti la aferon en la keston de forgeso
ofta festo - malplena kesto

kia
en infano vidiĝas, kia homo fariĝos
jen kiaj ni estas!
kia ago, tia pago
kia demando, tia respondo
kia domaĝo!
kia drapo, tia vesto
kia estas la homo, tia estas lia nomo
kia estas via laboro, tia estas via valoro
kia fripono, tia bastono
kia greno, tia pano

kia la birdo, tia la kaĝo
kia la homo, tia lia nomo
kia la kapo, tia la ĉapo
kia la poto, tia la kovrilo
kia la semo, tia la rikolto
kia naskiĝis, tia grandiĝis
kia naskinto, tiaj naskitoj
kia oni vin vidas, tia oni vin taksas
kia pago, tia ago
kia paroĥestro, tia paroĥo
kia patrino, tia filino
kia regalato, tia regalado
kia reganto, tia servanto
kia sono, tia resono
kia sufloro, tia aktoro
kia vivo, tia morto
kiaj kolegoj, tiaj kutimoj

kial
ĉiu "tial" havas sian "kial"

kiam
aperas prudento, kiam pasis la momento
ĉio dependas de "se" kaj "kiam"
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
edzigu filon, kiam vi volas - edzinigu filinon, kiam vi povas
kara estas ovo, kiam venas la Pasko
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝas
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis
kiam forto ordonas, leĝo pardonas
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu
kiam havo malaperis, saĝo aperis
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos
kiam kato promenas, la musoj festenas
kiam kreskas honoro, kreskas humoro
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas
kiam pasis la aĝo, aperas la saĝo
kiam sako mizeras, amo malaperas
kiam vorto eliris, vi ĝin jam ne retiros
kion ni havas, por ni ne valoras - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
kuraĝe li staras, kiam muro lin baras
la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas
ne valoras bofilo, kiam mortis filino
ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas
nuksoj venis, kiam dentoj elfalis

ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro
ŝparu kiam bone, vi havos kiam bezone

kie
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
kie dento doloras, tien iras la lango
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kie estas harmonio, estas beno de Dio
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kie estas pano, ne mankas panpecetoj
kie estas sufero, estas ankaŭ espero
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
kie jukas, tie ni gratas
kie ĵuron vi aŭdas, malbonon suspektu
kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
kie maldike, tie rompiĝas
kie mi disponas, tie mi ordonas
kie minaco, tie malpaco
kie ne estas konsileble, tie ne estas helpeble
kie pano estas, tie musoj ne mankas
kie regas konkordo, regas ordo
kie regas la forto, tie rajto silentas
kie regas virino, malbona estas la fino
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
kie timo, tie honto
kien ajn mi pafas, ĉio maltrafas
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
kien vi vin turnos, ĉie malbone
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas
leĝo estas cedema, kien vi deziras, ĝi iras
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
li scias, kie la kankroj pasigas la vintron
liberulo iras, kien li deziras
Romo estas tie, kie estas la Papo
sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas

kiel
al malriĉulo ovo kiel al riĉulo bovo
aŭskulti kiel ĥinan predikon
barakti kiel fiŝo ekster la akvo
batadi kiel fiŝo kontraŭ glacio
bojas hundido, kiel ĝi aŭdas de hundoj
certaĵo kaj leĝo, kiel amen en preĝo
certe, kiel duoble du kvar
ĉio estas por li kiel polvero sur la tero
ĉiu manĝas, kiel li aranĝas
ĉiu sin direktas, kiel la kap' al li diktas

ĉiu sin gvidas, kiel li vidas
danci kiel kato ĉirkaŭ poto
eksplodema kiel pulvo
eksplodis kiel pulvo
flamiĝema kiel ligno rezina
flugema kiel vento
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa
ĝi estas kiel mustardo post la manĝo
ĝi glitas de li kiel pizo de muro
ĝi helpos kiel hirud' al mortinto
ĝi ne estas tiel facila, kiel laboro argila
ĝi tuŝas lin, kiel akvo anseron
hejma dometo estas kiel patrineto
ili estas en akordo, kiel peto kaj mordo
juĝanto decidas, kiel li vidas
kaptu lin kiel forflugintan venton
kiel akirite, tiel perdite
kiel li meritis, tiel li profitis
kiel oni sternas, tiel oni dormas
kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas
kiel oni vin vidas, tiel oni vin taksas
kiel oni, tiel ĉe ni
kio min ne tuŝas, kuŝu kiel kuŝas
kolera kiel cento da diabloj
kolera kiel rabia hundo
kuradi kiel venenita muso
kurbiĝadi kiel diablo en akvo benita
li ekscitiĝas kiel bolanta lakto
li estas flamiĝema kiel rezina ligno
li estas kompetenta, kiel besto pri arĝento
li komprenas predikon, kiel bovo muzikon
li saltas gracie, kiel urso ebria
li tremas, kiel aŭtuna folio
li vivas sur la tero kiel en infero
li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara
malaperis kiel ŝtono en maron
malaperis kiel vaporo
malriĉa kiel muso preĝeja
malsaĝa kiel ŝtipo
malsaĝulo kiel tamburo - kiu pasas, lin batas
mensogas kiel funebra parolo
mensogas kiel gazeto
mensogas kiel kalendaro
mola kiel vakso
ne vivu kiel vi volas, vivu kiel vi povas
oni lin konas, kiel blankan lupon
oni lin konas, kiel makulharan hundon
oni lin konas, kiel malbonan moneron
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas

riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
rigardaĉi kiel bovido
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo
sidi kiel muso sub balailo
sidi kiel sur pingloj
stari por iu kiel muro kaj turo
tro nutrata kapro fariĝas kiel apro
turniĝadi kiel serpento
tute libera, kiel birdo aera
vera kiel vorto de profeto
vivi kiel ĉe la brusto de Dio
vivi kiel kuko en butero
vivi kun iu kiel hundo kun kato
vorto donita estas kiel leĝo

kies
kies gasto mi estas, ties feston mi festas

kiom
birdo petolas, kiom ĝi volas
kaŝu kiom vi povos, mensogo sin elŝovos
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kiom ajn vi penos, nenio elvenos
kiom da homoj, tiom da gustoj
kiom da juĝantoj, tiom da juĝoj
kiom da kapoj, tiom da opinioj
kiom da koroj, tiom da voloj
kiom la koro deziras
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas

kisi
batu malbonulon, li vin flatos - kisu, li vin batos
kiu mordi ne povas, kisi ekprovas

kiso
kiso antaŭ amaso estas kiso de Judaso
kiso malsincera estas danĝera
kiso publika estas kiso malamika
ordonita kiso havas guston maldolĉan

klapo
mankas klapo en lia kapo

klara
el klara ĉielo tondro ekbatis

klarigo
ni reciproke nin konas, klarigon ne bezonas

klariĝi
per insulto kaj kolero ne klariĝas afero

klereco
nun finiĝas mia klereco
sciencon oni ne mendas, klerecon oni ne vendas

klini
plena sako ĉiun mastron al vi klinos

kliniĝinta
sur arbon kliniĝintan saltas la kaproj

klopodi
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro
klopodi sen limo per korpo kaj animo

klopodo
klopodo estas kun mono, sed sen ĝi pli malbone
li estas en klopodoj de l' kapo ĝis piedoj
mankis al Petro klopodoj, li aĉetis al si domon
pli da havo, pli da klopodoj

knaba
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto

knabeto
venos knabeto ankaŭ kun peto

knabino
ne prediku knabino al via patrino
resti maljuna knabino

knabo
knabon senfortan ĉiuj batoj atingas

knari
rado malbona knaras plej multe

kohorto
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta

kojno
oni elbatas kojnon per kojno

kokido
por malsanulo forto, por kokido la morto
se vulpo pentofaras, gardu la kokidojn
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

kokino
al kokino la ovo lecionojn ne donu
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon
eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
ne trovante bovinon, oni ŝtelas kokinon
ovo kokinon ne instruas
senplumigi kokinon, ne vekante mastrinon

koko
al feliĉulo eĉ koko donas ovojn
bovo prenita, koko donita kaj - kvita
en sia korto ĉiu kok' estas forta
kiun favoras la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta
koko krias fiere, sed ne danĝere

kolego
kiaj kolegoj, tiaj kutimoj
ne estas piediranto kolego al rajdanto

kolekti
kiu groŝon ne respektas, riĉecon ne kolektas
li kuraĝon kolekti ne bezonas

kolera
kolera kiel cento da diabloj
kolera kiel rabia hundo
virino kolera, pli ol hundo danĝera

koleri
kiu koleras, tiu ne prosperas
kiu koleras, tiu perdas
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru

kolerigi
Dion kolerigis, homojn ridigis

kolero
elverŝi sur iun sian koleron
kolero montras malsaĝulon
kolero pravecon ne donas
pekinto pentas - kolero silentas
per insulto kaj kolero ne klariĝas afero
post kolero venas favoro
sen povo kolero estas ridinda afero

kolo
li havas la kapon fortike sur la kolo
mizero piedojn sanigas, kolon elastigas
ne iras hakilo al kolo humila
troa petolo estas danĝera por la kolo

kolombeto
rostita kolombeto ne flugas al buŝeto

koloro
de sama koloro, de sama valoro
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas

komandi
ĉiun demandu, sed mem al vi komandu

kombilo
kiu kapon posedas, kombilon jam trovos

komenca
komenca inklino daŭras ĝis la fino

komence
disputu komence - vi ne malpacos en fino

komenci
antaŭe intencu kaj poste komencu
kiu komencas juĝon, iras sub jugon
kiu komencas tro frue, finas malfrue
kiu komencis kuiri, ne forkuru de l' fajro
komenci de Adamo
komenci per Dio kaj fini per diablo
komenci per flato kaj fini per bato
oni komencas per ŝteletoj kaj finas per ŝtelegoj

komenciĝi
putrado de fiŝo komenciĝas de l' kapo
komenciĝis mizero, ĝi venas per pordo kaj fenestroj
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso
kio komenciĝis, tio ankaŭ finiĝos

komencita
juĝo komencita paciĝon ne malhelpas

komencite
multe komencite, malmulte plenumite

komenco
ĉiu komenco estas malfacila
komenco aprila - trompo facila
komenco bona - laboro duona
plej granda potenco kuŝas en la komenco

komerca
ne taŭgas la vero por komerca afero

komercaĵo
kun vero severa komercaĵo forvelkos

komerci
kiu volas komerci, tiu saĝon bezonas

komercisto
komercisto estas ĉasisto, li rigardas, kiu sin ne gardas
malsaĝulo venas, komercisto festenas

komerco
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco

kompanio
en kompanio eĉ morto faciliĝas

komparo
komparo ne estas pruvo
surmeto rompas, komparo trompas

kompatanto
multaj kompatantoj, sed neniu helpanto

kompatata
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata

kompati
Dio batas, Dio kompatas
Dio kompatu!

kompatigi
pli bone estas enviigi, ol kompatigi

kompato
bato de frato estas sen kompato
mi ne volas baton, mi ne volas kompaton

kompetenta
li estas kompetenta, kiel besto pri arĝento
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta

komplezema
komplezema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko

komplezo
por amiko komplezo neniam estas tro peza

komplimento
okaza komplimento ne iras al testamento

kompreni
batita komprenas aludon
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas
estis la tempo, ni ne komprenis, pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas
la morto ŝercon ne komprenas: oni ĝin vokas, ĝi venas
la tempo venos, ni ĉion komprenos
li komprenas predikon, kiel bovo muzikon
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
saĝa kapo duonvorton komprenas
sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas
sata malsatan ne povas kompreni

komuna
azenon komunan oni batas plej multe
malfeliĉo komuna estas malpli premanta
sango komuna reciproke sin altiras

komune
amo kaj puno loĝas komune

konateco
konateco ne estas hereda

konato
li estas preskaŭ mia frato: nepo de kuzo de onklo de konato

kondamni
ne aŭskultinte, ne kondamnu
ne juĝo kondamnas, sed juĝanto
ne kondamnu alian, oni vin ne kondamnos

kondiĉo
samaj kondiĉoj, samaj superstiĉoj

konduki
disputoj kondukas al malpaco
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
espero kaj pacienco kondukas al potenco
fremda doloro ne kondukas al ploro
konduki la dancojn
laboro kaj pacienco kondukas al potenco
laboro kondukas al honoro kaj oro
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo
mensogo malproksimen ne kondukas
peto kaj demando kondukas tra l' tuta lando
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro
rekomendo kondukas al plendo
tro da konfido kondukas al perfido
tro da libero kondukas al mizero
tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj
tro rapida akcelo ne kondukas al celo
vivo sen modero kondukas al mizero

konfesi
filo konfesis - patro forgesis

konfeso
post konfeso venas forgeso

konfidi
kiu ne konfidas, tiu ne bedaŭras
konfidu, sed vidu

konfido
konfido naskas konfidon
kun konfido neniam rapidu
tro da konfido kondukas al perfido
vivi kun iu en fido kaj konfido

koni
feliĉo leĝon ne konas
kiu metion disponas, mizeron ne konas
kiu mizeron ne havis, mizeron ne konas
kiu panon donas, malsaton ne konas
kiu tro bezonas, tiu leĝon ne konas
mi konas miajn homojn
ne konante la profundecon, ne iru en la riveron
ni reciproke nin konas, klarigon ne bezonas
oni lin konas kiel blankan lupon
oni lin konas kiel makulharan hundon
oni lin konas kiel malbonan moneron
sako ne sonas - amiko ne konas
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
ŝlosilo uzata ruston ne konas
virta virino straton ne konas
volo kaj deziro leĝojn ne konas

koniĝi
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago
koniĝas majstro laŭ sia verko

konjekti
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu

konkorda
pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo

konkordo
kie regas konkordo, regas ordo
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas

konscie
senkonscie vi agis - konscie vi pagos

konscienco
for konscienco, venos potenco
havi larĝan konsciencon
konscienco senmakula estas kuseno plej mola
konscienco trankvila estas bona dormilo
kovri la buŝon de sia konscienco

la konscienco lin ne turmentas
pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
pura konscienco estas plej granda potenco

konsenti
kiu pri ŝtelo silentas, tiu ŝtelon konsentas
vane vi tentas, mi ne konsentos

konsento
konsento konstruas, malpaco detruas
silento estas konsento

konservi
kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte
konservas eĉ karbo la strukturon de l' arbo

konsideri
malpli esperu, pli konsideru

konsidero
longa konsidero savas de sufero

konsileble
kie ne estas konsileble, tie ne estas helpeble
nek helpeble, nek konsileble

konsili
kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas
konsilu kiu povas
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas

konsilo
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo
montroj kaj konsiloj estas facilaj
ne bezonas la kapo konsilon de kruroj
post dorma trankvilo venas bona konsilo
restas nek konsilo, nek konsolo
venos tempo, venos konsilo

konsisti
ĉiuj milionoj konsistas el milonoj

konsoli
kiu multe parolas, malamikon konsolas
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas

konsoliĝi
konsoliĝas mizerulo, se li estas ne sola

konsolo
restas nek konsilo, nek konsolo

konspiri
kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono

konstante
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
kalumniante konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas
kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas
ne sama la vento blovas konstante

konstrui
al pec' pecon algluas, kiu neston konstruas
kiu ĉe l' vojo konstruas, tiun ĉiu instruas
konsento konstruas, malpaco detruas
konstrui kastelojn en aero
konstrui kastelon sur glacio

konstruo
nenia konstruo povas esti sen bruo

konsumi
konsumi sian antaŭan grason
konsumi sian grenon antaŭ ĝia maturiĝo

kontenta
pli valoras kontenta spirito, ol granda profito

kontenteco
kontenteco estas pli bona ol riĉeco

kontentigi
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
kontentigi la katon kaj kune la raton

kontentulo
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa

kontraŭ
bataladi kontraŭ la sorto
brava batalanto kontraŭ plado bolanta
bravulo kontraŭ muŝo, sed muŝo kontraŭ bravulo
du kontraŭ unu prezentas armeon
dubo gardas kontraŭ risko

eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
gardu min Dio kontraŭ amikoj, kontraŭ malamikoj mi gardos min mem
helpas krako kontraŭ atako
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
karesi kontraŭ la haroj
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo
kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo
kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo
kontraŭ doloro helpas bona humoro
kontraŭ faro farita ne helpas medito
kontraŭ forta mano la leĝo estas vana
kontraŭ homo fiera Dio estas severa
kontraŭ kalumnio helpas nenio
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
kontraŭ lupo ne helpas kalkulo
kontraŭ malfeliĉo ne defendas eĉ riĉo
kontraŭ malfeliĉoj baro ne ekzistas
kontraŭ muŝoj bravulo, kontraŭ homoj timulo
kontraŭ neesto ne helpas protesto
kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta
kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono
kontraŭ volo de Dio helpos nenio
la “por” kaj la “kontraŭ”
ne batalu pot’ el tero kontraŭ kaldrono el fero
ne defendas oro kontraŭ doloro
ne ekzistas forto kontraŭ la morto
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro

kontraŭstari
kontraŭstari per ĉiuj fortoj

kontraŭvola
neceseco kontraŭvola estas leĝo malmola

kontroli
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn

kontrolo
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
se vi sendis malsaĝulon, sendu kontrolon

konveni
al ĉiu konvenas, kio al li apartenas
inter kornikoj ne konvenas predikoj
kio konvenas al sciuro, ne konvenas al vulturo

kora
amo pli kora, disiĝo pli dolora

korbo
pano estas alportita, korbo estu forĵetita

kore
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
preĝu kore kaj laboru fervore

korekti
pli facile estas malbonon eviti, ol korekti

korniko
korniko vundita propran voston timas
inter kornikoj ne konvenas predikoj
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon
nigran kornikon sapo ne blankigos

korno
al porko Dio kornojn ne donas
li ne frapis al si ankoraŭ la kornojn
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas
riĉulo havas kornojn, malriĉulo dornojn

koro
al koro penetro per okula fenestro
belecon taksas ne okulo sed koro
de l' koro spegulo estas la okulo
doto koron ne varmigas
eĉ pinglo povas koron trapiki
edziĝo laŭ koro, laŭ la kvanto da oro
en buŝo Biblio, en koro malpio
fajro provas la oron, mizero la koron
for de l' okuloj, for de la koro
granda doto kaj oro, sed mankas la koro
ĝentila kaj trankvila, kun koro el oro
kio en koro sidas, la vizaĝo perfidas
kio iras el koro, venas al koro
kiom da koroj, tiom da voloj
kiom la koro deziras
kion koro portas, vizaĝo raportas
kion koro sentas, lango prezentas
koro pleniĝas - lango moviĝas
koro tro plena - buŝo parolas
lango miela, sed koro kruela
lipharo de grandsinjoro, sed koro de leporo
malkovri antaŭ iu sian koron

mielo sur lango, kaj glacio en koro
ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro
por fremda koro ne ekzistas esploro
rusto manĝas feron, ĉagreno la koron
se en kor' io sidas, vizaĝo perfidas
se okulo ne vidas, koro ne avidas
tien okuloj iras, kion la koro deziras
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo

korpo
forsavis sian korpon kaj animon
fremda korpo ne doloras
juku la haŭto, sed ne sur mia korpo
klopodi sen limo per korpo kaj animo
kuri de sia propra korpo
ili vivas per unu animo en du korpoj

korto
balaaĵon el korto eksteren ne elportu
en sia korto ĉiu kok' estas forta
staras la morto jam en la korto

korvo
korvo al korvo okulon ne pikas

kosti
demando ne kostas, demando ne devigas
kio kostas malmulte, kostas plej kare
kio multe kostas, multe valoras
pli kostas la sako, ol la tuta pako
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon

kosto
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
ne valoras la faro la koston de l' preparo

koti
ne kotas besto en sia nesto

kota
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota

koto
kiu ludas kun koto, malpurigas la manojn
trafi per la vizaĝo en koton

kovri
akvon senmovan kovras putraĵo
bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras
difekton de naturo ne kovros veluro
kovri la buŝon de sia konscienco
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
vojon batitan herbo ne kovras

kovrilo
kia la poto, tia la kovrilo

kovrita
paroli per vortoj kovritaj
tablo kovrita faras amikojn
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita

kraĉi
al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos

kraĉo
kiu supren kraĉon ĵetas, sian barbon al ĝi submetas

krakanta
arbo krakanta venton ne timas

kraki
li mensogas tiel, ke la muroj krakas

krako
helpas krako kontraŭ atako

kranio
de tro multa scio krevas la kranio
en ĉiu kranio estas sia opinio
en ĉiu kranio regas aparta opinio
granda kranio, sed interne nenio
kapoj diferencas, kranioj egalas

kredi
al promeso oni ne kredas - kredu, kiu posedas
ne kredas ŝtelisto, ke honestaj ekzistas
ne kredu al orelo, kredu al okulo
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
vi ne kredas, ne aŭskultu, sed min ne insultu

kredigi
disputo kredigas, sed ne certigas

kredite
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos

krediti
vilaĝano kreditas, vilaĝestro prunteprenas

kredito
havi ĉe iu krediton kaj meriton

kreditoro
kapricoj de grandsinjoroj kaj multego da kreditoroj
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
ne sufiĉas ploro al kreditoro

kredo
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo

krei
ĉiu kreas sian forton, ĉiu forĝas sian sorton
okazo kreas ŝteliston

kreski
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
en ĉiu aĝo devas kreski la saĝo
kiam kreskas honoro, kreskas humoro
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'

kreskigi
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas
longa dormado ŝuldojn kreskigas

kresko
kresko mamuta, sed saĝo liliputa

krevi
de tro multa scio krevas la kranio
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas
krevis la vazo antaŭ la nazo
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas

kribrilo
ĉerpi akvon per kribrilo

krii
famo laŭte krias, ĉiuj ekscias
infano ne krias, patrino ne scias
inter lupoj kriu lupe
koko krias fiere, sed ne danĝere
krii el la tuta gorĝo
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu

krimi
kiu ne krimas, tiu ne timas
tajloro krimis, botisto pendas

krimo
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo

krio
ne atingos krio ĝis la trono de Dio

kriplulo
ĉiu familio havas sian kriplulon

kritiki
kiu kritikas kuraĝe, mem agas malsaĝe
kritiki estas facile, fari malfacile

kritiko
eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko

kroni
la fino kronas la verkon

krono
unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono

kruĉo
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas

kruda
nuda kaj kruda, sen groŝo en poŝo

krudulo
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos
se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos

kruela
inter fremdaj ŝi estas edzino-anĝelo, kun la edzo ŝi estas demono kruela
lango miela, sed koro kruela
plej kruela estas redono por farita bono

kruele
estintaj amikoj plej kruele malpacas

kruro
atakis teruro, ektremis la kruro
iras ĉiu kruro laŭ sia plezuro
ne bezonas la kapo konsilon de kruroj
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas
pro kapo malsaĝa suferas la kruroj
veturi sur sia paro da kruroj
volanta kruro ne laciĝas de kuro

kubuto
proksima kubuto, sed ne por la buŝo

kudri
kudri per fluganta kudrilo

kudrilo
fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
kudri per fluganta kudrilo
ne iru fadeno antaŭ kudrilo

kuiri
kiu kaĉon kuiris, tiu ĝin manĝu
kiu komencis kuiri, ne forkuru de l' fajro

kuiristo
kuiriston vaporo satigas
tro da kuiristoj kaĉon difektas

kuirita
al fiŝ' kuirita jam akvo ne helpos
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo

kuko
al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso
de pli da suko ne malboniĝas la kuko
eĉ per dolĉa kuko vi min ne allogos
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
tablon ornamas ne tuko, sed kuko
vivi kiel kuko en butero

kulero
el malplena telero vane ĉerpas kulero
granda telero, malplena kulero
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
por gasto ne petita mankas kulero
se vi donas mielon, donu ankaŭ kuleron

kulo
antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras

kulpatesto
sendemanda ekprotesto estas ofte kulpatesto

kulpigi
kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas

kulpo
ĉiu eraro estas kulpo
de kiu la kulpo, por tiu la puno
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ricevos vulpo por sia kulpo
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo

kulpulo
lumo fariĝos, kulpulo troviĝos
pagas ne riĉulo, pagas kulpulo

kune
forfluu infano kune kun la bano
kontentigi la katon kaj kune la raton
kune kaptite, kune punite

kunesido
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido

kuniĝi
kun kiu vi kuniĝas, tia vi fariĝas

kuntreni
malfeliĉo venas, malfeliĉon kuntrenas

kunulo
bonaj kalkuloj, bonaj kunuloj

kura
akvo kura - akvo pura

kuraci
ŝuldon tempo ne kuracas
unu vundo alian kuracas

kuracilo
post morto kuracilo jam estas sen utilo

kuracisto
plej bona kuracisto estas la tempo

kuraco
por longa malsano kurac' estas vana

kuradi
kuradi kiel venenita muso

kuraĝa
kuraĝa homo en sia domo
kuraĝa mieno antaŭ propra kameno

kuraĝe
kiu kritikas kuraĝe, mem agas malsaĝe
kuraĝe li staras, kiam muro lin baras
kiu kuraĝe aliras, facile akiras

kuraĝo
kuraĝo ĉion atingas
li kuraĝon kolekti ne bezonas
malantaŭ barilo kuraĝo estas facila
perdi la kuraĝon

kuraĝulo
post la fino de l' batalo estas multe da kuraĝuloj

kuri
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
kuri de sia propra korpo
mono kuras al mono
mordantaj hundoj kuras ĉiam kun vundoj
riĉulo veturas, malriĉulo kuras

kurba
kurba estas la ligno, sed rekte ĝi brulas

kurbiĝadi
kurbiĝadi kiel diablo en akvo benita

kurbiĝi
kurbiĝu hoko laŭ postuloj de l' loko

kuri
ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros

kuriero
atendi bonan veteron kaj laman kurieron

kuro
al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro
volanta kruro ne laciĝas de kuro

kuseno
aŭ kuseno sub ripo, aŭ bato per vipo
konscienco senmakula estas kuseno plej mola

kuŝi
kio min ne tuŝas, kuŝu kiel kuŝas
kio post la montoj kuŝas, tio nin neniom tuŝas
plej granda potenco kuŝas en la komenco

kutime
kiu mensogas kutime, mensogas sentime

kutimi
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi

kutimo
kiaj kolegoj, tiaj kutimoj
kutimo estas dua naturo
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo
popola kutimo havas valoron de leĝo

kuzo
li estas preskaŭ mia frato: nepo de kuzo de onklo de konato

kvalito
kvalito bona ne bezonas admonon
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito

kvanto
edziĝo laŭ koro, laŭ la kvanto da oro
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
pago de ŝuldanto estas bona en ĉiu kvanto

kvar
certe, kiel duoble du kvar
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far'

kvazaŭ
sinjoro petas, kvazaŭ dekretas
venas kvazaŭ vokita kaj petita

kverko
unu hako kverkon ne faligas

kvina
kvina rado ĉe veturado

kvita
bovo prenita, koko donita kaj – kvita

kvitiĝi
kvitiĝas servo per reservo

laboremeco
pli valoras senlaboreco, ol sensenca laboremeco

labori
al vi ne plaĉis sitelo, laboru per martelo
antaŭ la lango laboru la cerbo
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
ni laboru kaj esperu
preĝu kore kaj laboru fervore
se stomako doloras, kapo laboras

laborigi
oni donacas por speso kaj laborigas por spesmilo

laboro
festotaga laboro estas sen valoro
ĝi ne estas tiel facila, kiel laboro argila
ilo el oro taŭgas por ĉiu laboro
laboro donas bonstaton, mallaboro malsaton
laboro finita - ripozo merita
laboro fortigas, ripozo putrigas
laboro homon nutras, sen laboro li putras
laboro kaj pacienco kondukas al potenco
laboro kondukas al honoro kaj oro
laboro lacigas, sed akiro ĝojigas
laboro ne estas leporo - ĝi haltos, ne forsaltos
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
ju pli da honoro, des pli da laboro
kia estas via laboro, tia estas via valoro
kiu amas honoron, amu laboron
kiu laboron evitas, bonon ne vidas
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro
komenco bona - laboro duona
lecionoj al profesoro estas vana laboro
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron
memori pri mezuro en laboro kaj plezuro
ne ekzistas honoro sen laboro
ne venas honoro sen laboro
per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro
plej certa laboro - laboro per oro
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta
restu tajloro ĉe via laboro
sen laboro ne venas oro
sidi en laboroj ĝis super la oreloj
tro rapida laboro, tro malgranda valoro

lacigi
laboro lacigas, sed akiro ĝojigas
metio lacigas, metio vivigas
vespero lacigas, mateno freŝigas

laciĝi
ne laciĝos mano, ne fariĝos pano
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
volanta kruro ne laciĝas de kuro

lakto
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
ĝi estas nek lakto, nek selakto
li ekscitiĝas kiel bolanta lakto
li havas ankoraŭ la lakton sur la lipoj
melku bovon senfine, li lakton ne donos
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas
se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos

lama
atendi bonan veteron kaj laman kurieron

lami
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas

lamulo
ridas blindulo pri lamulo

lando
en landoj transmaraj estas oraj arbaroj
peto kaj demando kondukas tra l' tuta lando
pri lando malproksima estas bone mensogi

lanero
de ŝafo senlana eĉ lanero taŭgas

langa
langa vundo plej profunda

lango
antaŭ la lango laboru la cerbo
babilas, muelas, kion lango elpelas
de bona vorto lango ne doloras
de vorto ĝentila ne doloras la lango
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
kie dento doloras, tien iras la lango
kio en la kapo, tio sur la lango

kion koro sentas, lango prezentas
kiu langon ne tenas, mem sin malbenas
kiu sian langon katenas, dio lin benas
koro pleniĝas - lango moviĝas
la lango de virino estas ŝia glavo
lang' estas mola kaj laŭvole petola
lango miela, sed koro kruela
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
maldolĉa por la lango, sed saniga por la sango
mia lango - mia malamiko
mielo sur lango, kaj glacio en koro
ne kaŝiĝas lia lango malantaŭ la vango
per lango flatas, per mano batas
plej bona gvidilo estas la lango
sidu lango malantaŭ la vango
teni sian langon en la buŝo
virina lango buĉas sen sango
virino batas per lango, - aperas vundo plej sanga

lano
estas ŝafoj, estos lano
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon

lardo
scias la kato, kies lardon ĝi manĝis

larĝa
havi larĝan konsciencon
promeso estas larĝa, plenumo estas ŝarĝa

larĝe
el fremda ledo oni tranĉas larĝe
vivi larĝe kaj lukse

larmo
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
larmo virina baldaŭ sekiĝas
larmoj pravecon ne pruvas
larmoj ŝuldon ne pagas
ne servas larmo anstataŭ armo

lasi
lasi fali la manojn
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas
zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian

lasta
la lastan el amaso atakas la hundo
la parto plej vasta venos la lasta
li faris sian lastan translokiĝon
li jam faras la lastan spiron

laste
plej bone ridas, kiu laste ridas

latino
venis fino al mia latino

laŭ
birdo kantas laŭ sia beko
ĉiu mezuras aliajn laŭ sia mezurilo
ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento
danci laŭ ies fajfilo
Dio punas laŭ la fortoj
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
estu ĉapo laŭ la kapo
iras ĉiu kruro laŭ sia plezuro
koniĝas birdo laŭ flugo kaj homo laŭ ago
koniĝas majstro laŭ sia verko
kurbiĝu hoko laŭ postuloj de l' loko
laŭ ĉiuj leĝoj de la arto
laŭ la agoj de l' homo estas lia nomo
laŭ la frukto oni arbon ekkonas
mezuri laŭ sia metro
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero
oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte
poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono
ricevis bandito laŭ sia merito
ŝatu amikon laŭ la dato de akiro
tio ĉi estas laŭ lia gusto
tute ĝuste laŭ lia gusto
vivi laŭ postuloj de la ĝustaj kalkuloj
vivu stomako laŭ stato de l' sako

laŭdi
ĉiu vulpo sian voston laŭdas
Dion laŭdu kaj diablon aplaŭdu
edzo edzinon laŭdas, edzino edzon aplaŭdas
kiu mem sin laŭdas, tiun neniu aplaŭdas
laŭdu belecon de l' maro, sed ĉe rando de arbaro
laŭdu la maron, sed restu sur tero
laŭdu tagon nur vespere
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero

plena stomako laŭdas la faston

laŭmerite
prave punite laŭmerite

laŭte
barelo malplena sonas plej laŭte
famo laŭte krias, ĉiuj ekscias

laŭvole
lang' estas mola kaj laŭvole petola

lavi
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos
mano manon lavas
mi lavas al mi la manojn
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas
tolaĵon malpuran lavu en la domo

lavo
fari al iu bonan lavon

leciono
al hundo bastono - al hom' leciono
por malsaĝulo bastono - por saĝulo leciono
lecionoj al profesoro estas vana laboro
al kokino la ovo lecionojn ne donu
doni lecionon de moroj

ledo
el fremda ledo oni tranĉas larĝe

legado
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento

leĝa
sur leĝa bazo

leĝe
leĝe kaj rajte

leĝo
certaĵo kaj leĝo, kiel amen en preĝo
feliĉo leĝon ne konas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
kiam forto ordonas, leĝo pardonas
kion leĝo malpermesas, tio plaĉi ne ĉesas
kiu tro bezonas, tiu leĝon ne konas
kontraŭ forta mano la leĝo estas vana

laŭ ĉiuj leĝoj de la arto
leĝo estas bona, se advokato ĝin helpas
leĝo estas cedema: kien vi deziras, ĝi iras
leĝo malaperas, moro daŭras
leĝo mallertulon ligas, lertulon fortigas
leĝo pasintaĵon ne tuŝas
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
mono estas reĝo, mono estas leĝo
neceseco kontraŭvola estas leĝo malmola
nesciado de leĝo neniun pravigas
oni lekas la manon, sed celas la panon
pastro vivas de preĝoj, advokato de leĝoj
popola kutimo havas valoron de leĝo
por la mono pastra preĝo, por la mono romp' de leĝo
propra opinio ne estas leĝo por alia
respektu Dion kaj reĝon kaj obeu la leĝon
volo kaj deziro leĝojn ne konas
vorto donita estas kiel leĝo

leki
pro amo al la kandelo kato lekas la kandelingon

leonido
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon

leono
kion rajtas leono, ne rajtas azeno

lepora
fortoj leporaj, kaj kapricoj sinjoraj

leporo
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus
kiu ĉasas du leporojn, kaptas neniun
laboro ne estas leporo - ĝi haltos, ne forsaltos
lipharo de grandsinjoro, sed koro de leporo

lernado
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
lernado sen fruktoj ne restas

lerneja
lerneja sekreto ne iru al gazeto

lerni
homo lernas la tutan vivon
kiu ripetas abunde, lernas plej funde
lernu juna, por esti saĝa maljuna
lernu juna - vi scios maljuna

rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo
sata stomako ne lernas volonte
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias
taksi la sanon ni lernas en malsano
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu

lerninto
suferinto pli valoras, ol lerninto

lernita
kio estas lernita, ne estas perdita

lerno
por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno

lerta
li estas homo sperta kaj lerta
mizero faras lerta, mizero faras sperta
pasero sperta estas lerta
per lerta admono alfluas la mono
se juneco estus sperta, se maljuneco estus lerta!

lerte
ju pli frue, des pli certe, ju pli volonte, des pli lerte

lerteco
lerteco sorĉon ne bezonas

lertulo
leĝo mallertulon ligas, lertulon fortigas

levi
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas
kiu levis la piedon, devas ekpaŝi

leviĝi
frue leviĝu kaj frue edziĝu
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
kiu frue leviĝas, facile riĉiĝas
kiu leviĝis fiere, baldaŭ falos al tero
leviĝu kun la suno, edziĝu dum juna
malfeliĉo kaj peko leviĝas sen veko

li
ĉiu “li” havas sian “ŝi”

libera
sola vojo libera al la fundo rivera
tute libera, kiel birdo aera

libere
deziru sincere, vi atingos libere
en sia afero ĉiu juĝu libere
pri propra afero neniu juĝas libere
vivu mizere, sed vivu libere!

libereco
seka panpeco, sed en libereco

liberigi
antaŭparolo liberigas de postparolo
mi lin liberigis, li min saĝigis

libero
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
tro da libero kondukas al mizero

liberulo
liberulo iras, kien li deziras

ligi
leĝo mallertulon ligas, lertulon fortigas
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas

ligiĝi
fianĉiĝis - por ĉiam ligiĝis

lignero
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
hakado de ligno donas lignerojn

ligno
fendita ligno facile ekbrulas
flamiĝema kiel ligno rezina
hakado de ligno donas lignerojn
kurba estas la ligno, sed rekte ĝi brulas
li estas flamiĝema kiel rezina ligno
ligno fendita facile flamiĝas
ne el ĉiu ligno oni faras violonon
trafis hakilo al ligno malmola
trafos hakilo al ligno malmola
vi povas eĉ haki lignon sur lia kapo

liliputa
kresko mamuta, sed saĝo liliputa

limo
fremda animo estas abismo sen limo
klopodi sen limo per korpo kaj animo
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo
pro limoj kaj baroj malpacas najbaroj

lipharo
bruligi al si la lipharojn
li bruligis al si la lipharojn
lipharo de grandsinjoro, sed koro de leporo

lipo
de la manoj ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis
dolĉe ŝmiri al iu la lipojn
fluis sur lipoj, sed en buŝon ne trafis
gardu vin du baroj: lipoj kaj dentaroj
inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi
kio el la dentoj elsaltas, en la lipoj ne haltas
kio tra l' dentoj travenis, tion la lipoj ne retenos
la lipoj ne montru, kion manĝis la buŝo
li havas ankoraŭ la lakton sur la lipoj
plenblovi la lipojn
se lipo dikiĝas, ventro maldikiĝas

lito
kiu amas la liton, ne akiros profiton

liveri
liveru nur panon, manĝontoj sin trovos

livero
malnova afero en nova livero

logi
beleco logas, virto apogas
en juneco logas, en maljuneco tedas
espero logas, espero mensogas

loĝejo
mia loĝejo - mia reĝejo
se silentas draŝejo, malpacas loĝejo

loĝi
amo kaj puno loĝas komune
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
en infero loĝante, kun diabloj ne disputu
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas

loĝi en la fino de la mondo

loketo
por paro amanta ĉiu loketo sufiĉas

loko
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
havi la orelojn sur ĝusta loko
havi orelojn sur ĝusta loko
havi varman lokon
kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu
kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
kurbiĝu hoko laŭ postuloj de l' loko
li havas la kapon sur la ĝusta loko
mi ankaŭ lokon sur la tero okupas
ne beligas loko homon, sed homo la lokon
okupi sen celo lokon sub ĉielo
piki al iu la vundan lokon
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu
vundan lokon protektis, alian difektis

longa
li foriris kun longa nazo
longa dormado ŝuldojn kreskigas
longa konsidero savas de sufero
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido
por longa malsano kurac' estas vana
ŝuldo havas longan vivon
tro longa atendo ĝis fino de l' vendo
tro longa sufero - malgranda espero
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

longapenta
edziĝo tro momenta estas longapenta

longe
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
bato de patrino ne longe doloras
bongusta peco longe ne atendas
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
kiu dormas longe, vivas mallonge
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos
ne longe sinjora daŭras favoro
nenia peketo restas longe sekreto
senfortuloj longe vivas
vazo rompita longe sin tenas

loto
la loto estas tirita

ludi
blindulo kartojn ludi ne devas
kiu ludas kun koto, malpurigas la manojn
ludi kun iu ludon de pugnoj
ludi ventobatadon

ludo
en ŝerco kaj ludo ofte sidas aludo
la ludo kandelon ne valoras
la tuta ludo ne valoras kandelon
li taŭgas nek por studo, nek por ludo
ludi kun iu ludon de pugnoj
ludo aparte, kaj afero aparte
mieno fiera al ludo mizera
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas

luksa
luksa la vesto, sed malplena la poŝo
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa

lukse
vivi larĝe kaj lukse

luma
en luma tago

lumi
post vetero malbela lumas suno plej hela

lumo
kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
la lumo por vero ofte estas danĝero
lumo fariĝos, kulpulo troviĝos

luno
la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
se forestas la suno, sufiĉas la luno
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon

lupe
inter lupoj kriu lupe

lupo
ankaŭ la lupon atingos la sorto
buĉas la lupo, oni ankaŭ ĝin buĉos
gardatan ŝafon eĉ lupo timas
inter lupoj kriu lupe
ke la lup' estu sata, kaj la ŝaf' ne tuŝata
kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos
kontraŭ lupo ne helpas kalkulo
lupo dormanta ŝafon ne kaptas
lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas
lupo lupon ne manĝas
lupo sopiras, al arbaro sin tiras
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
ne ĉio griza estas lupo
ne elvoku lupon el la arbaro
ne por lupo estas supo
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
oni lin konas, kiel blankan lupon
pagos lupo por la ŝafo
por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston
pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
se lupo ekpentis, ŝafo atentu
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas
se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
ŝafaro harmonia lupon ne timas
timu lupon edukitan kaj malamikon repacigitan

maĉi
kiu amas okulaĉi, ne havas kion maĉi
maĉi kaj remaĉi

magia
magia rondo

majesta
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
kapo majesta, sed cerbo modesta

majstro
koniĝas majstro laŭ sia verko

makuli
se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas

makulhara
oni lin konas, kiel makulharan hundon

makulo
eĉ sur la suno troviĝas makuloj
ĝi estas por mi makulo en la okulo
neniu sanktulo estas sen makulo
oni metis makulon en mian kalkulon

mala
nomo egala, sed esenco mala

malafable
rigardi malafable

malakceli
kiu tro pelas, nur malakcelas

malamanto
malamanto de faro estas amanto de kalendaro

malami
sanktfigurojn ornamas kaj homojn malamas

malamato
venis mizero - helpu min, frato; pasis mizero - for, malamato

malamika
kiso publika estas kiso malamika

malamiko
al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro
amikon ŝatu, malamikon ne batu
estinta amiko estas plej danĝera malamiko
gardu min Dio kontraŭ amikoj - kontraŭ malamikoj mi gardos min mem
kiu multe parolas, malamikon konsolas
kiu neniun savis, malamikojn ne havas
komplezema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko
mia lango - mia malamiko
pli bona - estas malamiko de bona
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
plibono estas malamiko de bono
timu lupon edukitan kaj malamikon repacigitan
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas

malamo
perforta amo estas plej forta malamo

malantaŭ
malantaŭ barilo kuraĝo estas facila
ne kaŝiĝas lia lango malantaŭ la vango

malantaŭe
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
malantaŭe mizero, antaŭe malespero

malaperi
kiam havo malaperis, saĝo aperis
kiam sako mizeras, amo malaperas
leĝo malaperas, moro daŭras
malaperis kiel ŝtono en maron
malaperis kiel vaporo
matenas, vesperas - kaj tago malaperas

malapero
post mia malapero renversiĝu la tero

malavara
pri havo najbara oni estas malavara

malavarulo
malavarulo kaj porko estas bonaj post la morto

malbela
por patrino ne ekzistas infano malbela
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela
post vetero malbela lumas suno plej hela

malbelulo
ne helpas spegulo al malbelulo

malbeni
kiu langon ne tenas, mem sin malbenas

malbeno
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon

malbona
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
bona puno por malbona peno
bona stato saĝigas, malbona malsaĝigas
bonaj infanoj gepatrojn feliĉigas, malbonaj ilin entombigas
de elekto tro multa plej malbona rezulto
de malbona ŝafo estas bona eĉ tufo
eminenta ŝuldanto - malbona paganto
hazardo estas malbona gardo
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado
kie regas virino, malbona estas la fino
kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono
la plej danĝera homo - malbona in' en domo
malbona herbo froston ne timas
malbona virino diablon superas
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino
oni lin konas, kiel malbonan moneron
pli valoras faro nenia, ol faro malbona
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
rado malbona knaras plej multe
unu ovo malbona tutan manĝon difektas

malbone
iele, iome, duone malbone
kien vi vin turnos, ĉie malbone
kiu mem sin gloras, malbone odoras
klopodo estas kun mono, sed sen ĝi pli malbone
malbone kaŝita ŝteliston incitas
tie ĉi malbone, tie nebone

malbongusta
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta

malbonigi
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado
tro multe da salo malbonigas la manĝon

malboniĝi
de pli da suko ne malboniĝas la kuko
de superfluo malboniĝas la ĝuo
muso satiĝis, faruno malboniĝis
per tro multa varto malboniĝas la farto

malbono
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
el du malbonoj pli malgrandan elektu
en ĉiu malbono estas iom da bono
kie ĵuron vi aŭdas, malbonon suspektu
grandaj malbonoj - grandaj rimedoj
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
neevitebla malbono
oni bonon forgesos, malbonon memoras
pli facile estas malbonon eviti, ol korekti

malbonspeca
al farun' malbonspeca ne helpos la spico

malbonulo
batu malbonulon, li vin flatos - kisu, li vin batos
malbonulon diablo ne prenas
trovis malbonulo malbonulon pli grandan

maldekstra
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra

maldike
kie maldike, tie rompiĝas

maldikiĝi
se lipo dikiĝas, ventro maldikiĝas

maldiligenta
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta

maldolĉa
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
maldolĉa por la lango, sed saniga por la sango
ordonita kiso havas guston maldolĉan
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru

malesperi
hom' malesperas, Dio aperas

malespero
malantaŭe mizero, antaŭe malespero

malestimo
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo

malfacila
ĉiu komenco estas malfacila
en malfacila horo eĉ groŝ' estas valoro
vivon travivi estas art' malfacila

malfacile
kritiki estas facile, fari malfacile
ŝteli ĉe ŝtelisto estas malfacile

malfacilo
kontraŭ ĉiu malfacilo ekzistas konsilo

malfeliĉa
se ne la "se" malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa

malfeliĉo
amikon montras malfeliĉo
en feliĉo ne fieru, en malfeliĉo esperu
feliĉo fierigas, malfeliĉo saĝigas
feliĉo venas gute, malfeliĉo venas flue
fremda malfeliĉo instruas
kontraŭ malfeliĉoj baro ne ekzistas
kontraŭ malfeliĉo ne defendas eĉ riĉo
malfeliĉo inviton ne atendas
malfeliĉo kaj peko leviĝas sen veko
malfeliĉo komuna estas malpli premanta
malfeliĉo malofte venas sole
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas
malfeliĉo venas, malfeliĉon kuntrenas
malfeliĉo venas rajde, foriras piede
malfeliĉo venas sen alvoko
malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj
ne atendis, ne esperis - malfeliĉo aperis
ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas

malfermi
kiu frapas, al tiu oni malfermas
ora ŝlosilo ĉion malfermas
ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas

malfermita
malfermita kelo tentas al ŝtelo
sukcesa venkanto de pordoj malfermitaj

malforta
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta

malfortigi
malsato malfortigas, ŝuldo suferigas

malfreŝa
gasto kiel fiŝo baldaŭ fariĝas malfreŝa

malfrua
de edziĝo tro malfrua orfoj naskiĝas
por malfrua gasto restas nur osto

malfrue
kiu komencas tro frue, finas malfrue
pli bone malfrue, ol neniam
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri

malgajno
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno

malgranda
de malgranda kandelo forbrulis granda kastelo
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
el du malbonoj pli malgrandan elektu
el malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj
fiŝo pli granda malgrandan englutas
granda frakaso en malgranda glaso
granda nubo, malgranda pluvo
granda parolisto, malgranda faristo
granda parolo, sed malgranda volo
guto malgranda, sed ŝtonon ĝi boras
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
malgranda aspekte, sed granda intelekte
malgranda birdeto, sed akra ungeto
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo
malgranda pezo, sed granda prezo
malgrandaj infanoj kaŭzas laboron, grandaj - doloron
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno
pli bona estas malgranda “jen prenu” ol granda “morgaŭ venu”
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus
tro longa sufero - malgranda espero

tro rapida laboro, tro malgranda valoro

malgrandaĵo
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas

malĝojo
amiko en ĝojo kaj malĝojo
kiun malĝojo ne turmentis, tiu ĝojon ne sentas
nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne

malĝusta
gast' en tempo malĝusta estas ŝtono sur brusto

malhelpi
juĝo komencita paciĝon ne malhelpas
parenc' al parenco ne malhelpas intence

malhelpo
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo

malhonesto
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto

malhonori
vivanton ni malhonoras, mortinton ni adoras

malhonoro
manko de oro ne estas malhonoro

malhumileco
malhumileco estas kara plezuro

malica
en via malica regalo vin atendas ankaŭ pokalo
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon

malico
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj

maljuna
aĝo maljuna ne estas oportuna
lernu juna, por esti saĝa maljuna
lernu juna - vi scios maljuna
resti maljuna knabino
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
pagas maljunaj jaroj por junaj eraroj

maljuneco
en juneco logas, en maljuneco tedas
en juneco ni petas, en maljuneco forĵetas
juneco ne scias, maljuneco ne povas
juneco petolis, maljuneco malsatos
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
se juneco estus sperta, se maljuneco estus lerta!

maljuniĝi
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos

maljunulo
pekas junuloj kaj pekas maljunuloj
plej saĝa maljunulo ne estas tro saĝa
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias

malkara
tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo

malkaresi
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas

malkaŝi
la tempo ĉiam malkaŝas la veron

malklara
en akvo malklara oni fiŝkaptas facile

malkonkorda
pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo

malkonkordo
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas

malkovri
malkovri antaŭ iu sian koron

malkvieta
manon malkvietan ĉiu muro atakas

mallaboro
laboro donas bonstaton, mallaboro malsaton

mallaborulo
morgaŭ estas la amata tago de mallaboruloj

mallaŭdi
alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu
kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas

mallertulo
leĝo mallertulon ligas, lertulon fortigas

mallibera
ne insultu mizeran, ne moku malliberan

malligi
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas

mallonga
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

mallonge
kiu dormas longe, vivas mallonge

malmola
jugo propravola ne estas malmola
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola
neceseco kontraŭvola estas leĝo malmola
trafis hakilo al ligno malmola
trafos hakilo al ligno malmola

malmulte
kio kostas malmulte, kostas plej kare
kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte
kiu malmulte deziras, feliĉon akiras
kiu multe babilas, pensas malmulte
multe komencite, malmulte plenumite
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi

malmulto
kiu malmulton ne ŝatas, multon ne meritas
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi

malnova
amu domon novan kaj amikon malnovan
bona estas domo nova kaj amiko malnova
ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas
en la bona malnova tempo
malnova afero en nova livero
peko malnova perdas pekecon
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj

malofte
malfeliĉo malofte venas sole

malpaci
disputu komence - vi ne malpacos en fino
estintaj amikoj plej kruele malpacas
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
pro limoj kaj baroj malpacas najbaroj
se silentas draŝejo, malpacas loĝejo

malpacigi
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas

malpaco
disputoj kondukas al malpaco
ĝi estas malpaco pri la reĝa palaco
kie minaco, tie malpaco
konsento konstruas, malpaco detruas
malpaco pro limo fariĝas kutimo, malpaco pro kredo fariĝas heredo
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco

malpaculo
malpaculon ĉiu batas

malpermesi
kion leĝo malpermesas, tio plaĉi ne ĉesas
voli aŭ ne voli neniu malpermesas

malpermesita
frukto malpermesita estas plej bongusta

malpeza
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero

malpio
en buŝo Biblio, en koro malpio

malplaĉi
malplaĉas nenio, se taksas pasio

malplena
almozpetanto sinĝena restas kun sako malplena
barelo malplena sonas plej laŭte
ĉe tablo malplena babilo ne fluas
el malplena telero vane ĉerpas kulero
fiera mieno - kapo malplena
granda telero, malplena kulero
luksa la vesto, sed malplena la poŝo

malplena sako puŝas al peko
malplena sako tentas al peko
ne helpas glorkrono al malplena kaldrono
ofta festo - malplena kesto
sako malplena sin rekte ne tenas
spiko malplena plej alte sin tenas
tablo festena, sed telero malplena

malplene
aŭ festene, aŭ malplene
hodiaŭ festene, morgaŭ malplene

malpli
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo
malfeliĉo komuna estas malpli premanta
malpli da havo, malpli da zorgoj
malpli da posedo, malpli da tedo
malpli esperu, pli konsideru

malprava
la forestanto ĉiam estas malprava

malpravi
kiu forton ne havas, ĉiam malpravas

malprofito
havi malprofiton

malproksima
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
ĝi ne eliris ankoraŭ el malproksima nebulo
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
preĝejo proksima, sed Dio malproksima
pri lando malproksima estas bone mensogi

malproksime
de parolo ĝis faro estas tre malproksime
ĝi estas ankoraŭ malproksime en la kampo
ĝi staras ankoraŭ malproksime en la kampo
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
malproksime vidas, antaŭ la nazo ne vidas
mensogo malproksimen ne kondukas
ne falas frukto malproksime de l' arbo
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
ŝtelu malproksime, edziĝu proksime

malpura
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran
pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
tolaĵon malpuran lavu en la domo

malpurigi
kiu ludas kun koto, malpurigas la manojn

malrapide
oni prenas avide, oni redonas malrapide
pripensu malrapide kaj agu decide
rapidu malrapide

malriĉa
malriĉa kiel muso preĝeja
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano

malriĉe
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe

malriĉeco
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo
malriĉeco ne estas malvirto

malriĉigi
almozoj ne malriĉigas
donado de almozoj neniam malriĉigas
malriĉigas ne nehavado, sed trogranda dezirado

malriĉulo
al malriĉulo infanoj ne mankas
al malriĉulo ovo kiel al riĉulo bovo
de malriĉula manĝo ni guston ne scias
de manĝo malriĉula ni guston ne scias
ĝoju kaj festenu, sed malriĉulojn subtenu
malriĉulo parencojn ne havas
malriĉulo rabiston ne timas
mono fluas al riĉulo, batoj al malriĉulo
por riĉulo fasto - por malriĉulo festo
riĉulo havas kornojn, malriĉulo dornojn
riĉulo veturas, malriĉulo kuras
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se malriĉulo sukcesas, li ĉiujn forgesas

malsaĝa
atakis lin horo malsaĝa
en mizero eĉ saĝulo estas malsaĝa
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa

kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro
malsaĝa kiel ŝtipo
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
pro kapo malsaĝa suferas la kruroj
saĝa scias, kion li diras - malsaĝa diras, kion li scias
saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon

malsaĝe
kiu kritikas kuraĝe, mem agas malsaĝe

malsaĝeco
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam

malsaĝigi
bona stato saĝigas, malbona malsaĝigas

malsaĝo
azen' al azeno riproĉas malsaĝon
malsaĝo estas najbaro de mizero

malsaĝulo
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono
ebriulon kaj malsaĝulon oni ne juĝas
eĉ malsaĝulon sperto instruos
danĝera estas bovo antaŭe, ĉevalo malantaŭe, kaj malsaĝulo de ĉiuj flankoj
kolero montras malsaĝulon
komplezema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko
malsaĝulo ĉie sian nomon skribas
malsaĝulo de ĉiuj flankoj
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
malsaĝulo en foiro estas bona akiro
malsaĝulo kaj infano parolas la veron
malsaĝulo kiel tamburo - kiu pasas, lin batas
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas
malsaĝulo ne griziĝas nek senhariĝas
malsaĝulo ofte estas profeto
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
malsaĝulo venas, komercisto festenas
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'
malsaĝulon favoras feliĉo
malsaĝulon oni batas eĉ en la preĝejo
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe
oni ekkonas bovon per la vido kaj malsaĝulon per lia rido
por malsaĝulo bastono - por saĝulo leciono
se vi sendis malsaĝulon, sendu kontrolon

malsama
paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj

malsana
malsanan demandu, al sana donu

malsaniĝi
de rigardo tro alta malsaniĝas okulo

malsano
de tro da pano venas malsano
malsano venas rapide, foriras rigide
plej danĝera malsano estas manko de saĝo
por longa malsano kurac' estas vana
taksi la sanon ni lernas en malsano

malsanulo
por malsanulo forto, por kokido la morto

malsata
ĉe stomako malsata ne kapricas palato
edzin' admirata - edzo malsata
en malsata familio mankas harmonio
estro ne malsatas
gasto tro petata foriras malsata
malsata stomako orelon ne havas
sata malsatan ne povas kompreni
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
stomako malsata nur pri pano meditas
ventro malsata orelon ne havas

malsati
juneco petolis, maljuneco malsatos
kiu ĉion formanĝis en tago, malsatos vespere
tuta jam sata, sed okulo malsatas

malsato
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
kastel' en aero - malsato sur tero
kiu panon donas, malsaton ne konas
laboro donas bonstaton, mallaboro malsaton
malsato donas spriton
malsato malfortigas, ŝuldo suferigas
malsato ne estas frato
malsato plej bone gustigas la manĝon
pli efike ol bato pelas malsato
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas

malsatulo
malsatulon la fabloj ne nutros

malsincera
kiso malsincera estas danĝera

malsukcesi
la afero malsukcesis

malsupre
hodiaŭ supre, morgaŭ malsupre
per la kapo malsupren

malŝpari
avarulo avaras, heredantoj malŝparas
patroj avaras, infanoj malŝparas

malŝparulo
malŝparulo ĝuas nelonge, avarulo neniam

maltrafe
trafe aŭ maltrafe

maltrafi
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
kien ajn mi pafas, ĉio maltrafas
kiu rigardas ĉielon, maltrafas sian celon
pafi - maltrafi

malutili
ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas
kiu multe babilas, al si mem malutilas
kiu servas al ĉiu, al si mem malutilas

malvarme
se neĝas sur la monto, estas malvarme en la valo

malvarmo
el la sama buŝo li blovas varmon kaj malvarmon
sama buŝo blovas varmon kaj malvarmon

malvaste
butonumi iun malvaste

malvero
iom da malvero ne estas danĝero

malvirto
malriĉeco ne estas malvirto
senlaboreco estas patrino de ĉiuj malvirtoj

mamuta
kresko mamuta, sed saĝo liliputa

manĝado
dum la manĝado venas apetito

manĝi
ĉiu manĝas, kiel li aranĝas
instruas mizero manĝi panon sen butero
kiu kaĉon aranĝas, tiu ĝin manĝas
kiu kaĉon kuiris, tiu ĝin manĝu
la lipoj ne montru, kion manĝis la buŝo
lupo lupon ne manĝas
ne el unu forno li manĝis jam panon
rusto manĝas feron, ĉagreno la koron
rusto manĝas la feron, kaj zorgo la homon
scias la kato, kies lardon ĝi manĝis
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos
se vi sidos en branoj, vin manĝos la porkoj
stomako ne estas spegulo: kion ĝi manĝis, ne vidas okulo
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

manĝigi
vi min manĝigos, mi vin trinkigos

manĝo
de lia vivo aranĝo estas trinko kaj manĝo
de malriĉula manĝo ni guston ne scias
de manĝo malriĉula ni guston ne scias
Dio donis buŝon, Dio donos manĝon
Dio donis tagon, Dio donos manĝon
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas
fremda manĝo havas bonan guston
ĝi estas kiel mustardo post la manĝo
ĝi estas mustardo post la manĝo
kiu manĝon al mi donas, tiu al mi ordonas
kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo
malsato plej bone gustigas la manĝon
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco
por honoro ni dankas, se manĝ' al ni mankas
tro multe da salo malbonigas la manĝon
unu ovo malbona tutan manĝon difektas

manĝonto
liveru nur panon, manĝontoj sin trovos

manĝota
la manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero

manĝotablo
apud plena manĝotablo ĉiu estas tre afabla

manki
al la papero ne mankas tolero
al li ne mankas defendo kontraŭ ofendo
al malriĉulo infanoj ne mankas
al posedanto de metio mankas nenio
ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
deziro tre granda, sed mankas la forto
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj
en malsata familio mankas harmonio
granda doto kaj oro, sed mankas la koro
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kie estas pano, ne mankas panpecetoj
kie pano estas, tie musoj ne mankas
la dorm' estas bona, se mankas la mono
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo
mankas klapo en lia kapo
mankis al Petro klopodoj, li aĉetis al si domon
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
por gasto ne petita mankas kulero
por honoro ni dankas, se manĝ' al ni mankas
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio
se homoj mankas, infano ankaŭ estas homo
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus

manko
manko de oro ne estas malhonoro
nigro sur blanko pruvas sen manko
plej danĝera malsano estas manko de saĝo
sur ĉiu flanko nur manko kaj manko

mano
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
ankoraŭ la gajno ne estas en la mano
ĉiu mano al si altiras
danci antaŭ iu sur piedoj kaj manoj

de la buŝo ĝis la manoj estas granda interspaco
de la manoj ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
el lia mano ĉiu monero elglitas
falis el mano - prenu satano
for el la manoj - for el kalkulo
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
kiu cedas al sia infano, ĝin pereigas per propra mano
kiu ludas kun koto, malpurigas la manojn
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas
kiu volas panon, ne dorlotu la manon
kontraŭ forta mano la leĝo estas vana
kun la peko en mano
la mano lin jukas
lasi fali la manojn
li donas peceton da pano kaj bategon per mano
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
mano manon lavas
mano pekis, dorso pagas
manon malkvietan ĉiu muro atakas
mi lavas al mi la manojn
ne karesu per mano, sed karesu per pano
ne laciĝos mano, ne fariĝos pano
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
ofte mano forgesas, kion buŝo promesas
oni lekas la manon, sed celas la panon
oni prenas per manoj, redonas per piedoj
per lango flatas, per mano batas
per mono, ne per mano punu vilaĝanon
pli da infanoj, pli da manoj
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano
sperta mano ne restas sen pano
teni iun per fera mano
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra
vidas okulo, sed mano ne trafas
vivi per sistemo de "el mano al buŝo"

manplato
li havas truon en la manplato

marcipano
kiu serĉas marcipanon, perdas sian panon

marĉandado
marĉandado aĉeti ne devigas

marĉando
marĉando aĉeti ne devigas

marĉo
li pasis akvon kaj fajron kaj marĉojn kaj marojn
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo

maro
laŭdu belecon de l' maro, sed ĉe rando de arbaro
laŭdu la maron, sed restu sur tero
li jam estas trans montoj kaj maro
li pasis akvon kaj fajron kaj marĉojn kaj marojn
malaperis kiel ŝtono en maron
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas
maro da mizeroj
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
oni maron admiras, se oni maron ne iras
se gut' al guto aliĝas, maro fariĝas
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus

martelo
al vi ne plaĉis sitelo, laboru per martelo
esti inter martelo kaj amboso
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata

mastrina
ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco

mastrino
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
li estas sia propra mastrino
rol' de virino - bona mastrino
senplumigi kokinon, ne vekante mastrinon

mastro
ĉe mastro ŝtelisto la servantoj ne ŝtelas
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
mastro elbabilis, gastoj ne silentos
mastro en vojo - servantoj en ĝojo
ne faru kalkulon sen la mastro
okulo de mastro pli ol beno de pastro
plena sako ĉiun mastron al vi klinos
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon

maŝine
li mensogas maŝine

matena
horo matena estas horo bena
matena horo estas plena de oro

matene
rido matene - ploro vespere

mateni
matenas, vesperas - kaj tago malaperas

mateno
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
vespero lacigas, mateno freŝigas

mato
tapiŝon ne deziris, maton akiris

matura
aĝo tro matura ne estas plezura
matura aĝo

matureco
atesto de matureco

maturiĝo
konsumi sian grenon antaŭ ĝia maturiĝo

medalo
ĉiu medalo du flankojn posedas

mediti
atendis, meditis, ĝis en tombon englitis
stomako malsata nur pri pano meditas
vero ne bezonas mediti nek spriti

medito
fremda medito estas kaŝita
kontraŭ faro farita ne helpas medito

melki
melki kaproviron
melku bovon senfine, li lakton ne donos

mem
al bona ĉasisto iras mem la besto
aliajn gvidas kaj mem ne vidas
alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu
amiko estas kara, sed mi mem estas pli kara

ĉiun demandu, sed mem al vi komandu
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota
kio mem ne venas, li per la dentoj ĝin prenas
kion mem mi faras, tion ĉie mi flaras
kiu batas edzinon, tiu vundas sin mem
kiu fosas sub alia, falos mem en la foson
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
kiu kritikas kuraĝe, mem agas malsaĝe
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu langon ne tenas, mem sin malbenas
kiu mem sin adoras, nenion valoras
kiu mem sin gloras, malbone odoras
kiu mem sin laŭdas, tiun neniu aplaŭdas
kiu multe babilas, al si mem malutilas
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
kiu servas al ĉiu, al si mem malutilas
kiu ŝteliston regalas, mem ŝteliston egalas
kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas
kiun feliĉo subtenas, al tiu mem ĉio venas
li mem estas patrono por sia persono
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'
ne pelu tiun, kiu mem forkuras
ne venas rato mem al kato
ne venos rato mem al kato
ne venos rato mem al la kato
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras
ŝtelaĵokaŝisto mem estas ŝtelisto

memori
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
kiu volas mensogi, devas bone memori
ni forgesas averton, ni memoras la sperton
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
memori pri mezuro en laboro kaj plezuro
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas
oni bonon forgesos, malbonon memoras
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

memorigi
tondro kampulon memorigas pri Dio

memoro
enskribu en vian memoron
mensoganto devas havi bonan memoron
pasinta doloro for el memoro

mendi
sciencon oni ne mendas, klerecon oni ne vendas

mensoga
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo

mensoganto
mensoganto devas havi bonan memoron

mensogi
espero logas, espero mensogas
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
kiu mensogas kutime, mensogas sentime
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
kiu ne mensogas, tiu ne vendas
kiu volas mensogi, devas bone memori
li mensogas maŝine
li mensogas tiel, ke la muroj krakas
mensogas kiel gazeto
mensogas kiel kalendaro
mensogas kiel funebra parolo
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas
por glate mensogi, oni spriton bezonas
pri lando malproksima estas bone mensogi
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas

mensogo
kaŝu kiom vi povos, mensogo sin elŝovos
mensogo kaj ŝtelo estas du fratoj
mensogo malproksimen ne kondukas
por vendisto mensogo estas necesa apogo

merita
laboro finita - ripozo merita
servo ne petita ne estas merita

meriti
kiel li meritis, tiel li profitis
kiu malmulton ne ŝatas, multon ne meritas
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas

merito
ĉiuj enterigitoj estas plenaj de meritoj
havi ĉe iu krediton kaj meriton
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
ricevis bandito laŭ sia merito
venas profito - venas merito

merkredo
formanĝis en merkredo, ne serĉu en vendredo

meti
meti trabojn sur la vojon
oni metis makulon en mian kalkulon
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon

metio
al posedanto de metio mankas nenio
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
kiu metion disponas, mizeron ne konas
liaj dentoj povas forgesi sian metion
metio lacigas, metio vivigas
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
ne rezonu pri tio, kio estas ekster via metio
tro da metioj, - profitoj neniaj
zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian

metita
la sigelo ankoraŭ ne estas metita

metro
mezuri laŭ sia metro

meze
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto

mezuri
ĉiu mezuras aliajn laŭ sia mezurilo
dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu
mezuri laŭ sia metro

mezuriĝi
ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo

mezurilo
ĉiu mezuras aliajn laŭ sia mezurilo

mezuro
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
memori pri mezuro en laboro kaj plezuro
per mezuro kaj peso akiriĝas sukceso
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro
por ĉiu plezuro devas esti mezuro
tra vitro de teruro pligrandiĝas la mezuro

mi
pronomoj “mia” “min” kaj “mi” en mondo reĝas ĉiam tri

mia
kio mia, tio bona
ne mia estas la ĉevalo, min ne tuŝas ĝia falo
por mia mono mi ankaŭ estas barono
pronomoj “mia” “min” kaj “mi” en mondo reĝas ĉiam tri

miela
lango miela, sed koro kruela

mielo
elmetu mielon, muŝoj alflugos
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kiu havas abelojn, havas mielon
mielo sur lango, kaj glacio en koro
ne gutas mielo el la ĉielo
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
se vi donas mielon, donu ankaŭ kuleron
urson al mielo oni ne tiras per orelo

mieno
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
fiera mieno - kapo malplena
havi vinagron en la mieno
kuraĝa mieno antaŭ propra kameno
kaŝu malbenon kaj faru bonan mienon
mieno fiera al ludo mizera
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

miksi
zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian

miliono
ĉiuj milionoj konsistas el milonoj
el multaj milonoj fariĝas milionoj

militi
du militas - tria profitas

milito
unu soldato militon ne faras

miljaro
miljaroj ne povis - minuto elŝovis

milo
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis – financisto

milono
ĉiuj milionoj konsistas el milonoj
el multaj milonoj fariĝas milionoj

minaci
kiu minacas, tiu avertas
kiu multe minacas, ne estas danĝera
li minacas per fingro en la poŝo
minacas dento al la vento
minaci per pugno en la poŝo
reĝo donacis, sed polico minacas

minaco
kie minaco, tie malpaco
minacoj ne mortigas
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco

ministra
aŭ ministran postenon, aŭ pundoman katenon

ministro
kiun reĝo protektas, tiun ministro elektas
li ne havas kapon de ministro

minuto
kara estas dono en minuto de bezono
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas
miljaroj ne povis - minuto elŝovis
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton

miraklo
miraklo inter mirakloj

mizera
mieno fiera al ludo mizera
ne insultu mizeran, ne moku malliberan

mizere
vivu mizere, sed vivu libere!

mizeri
kiam sako mizeras, amo malaperas

mizero
ĉiu havas sian kaŝitan mizeron
de peko kaj mizero estas plena la tero
el la mizero oni devas fari virton
en mizero eĉ saĝulo estas malsaĝa
en plej alta mizero al Dio esperu
fajro provas la oron, mizero la koron
fremda mizero ne estas sufero
fremda mizero - ridinda afero
instruas mizero manĝi panon sen butero
kiu metion disponas, mizeron ne konas
kiu mizeron ne havis, mizeron ne konas
komenciĝis mizero, ĝi venas per pordo kaj fenestroj
malantaŭe mizero, antaŭe malespero
malsaĝo estas najbaro de mizero
maro da mizeroj
mizero faras lerta, mizero faras sperta
mizero faras viziton, ne atendante inviton
mizero havas talentan kapon
mizero instruas
mizero piedojn sanigas, kolon elastigas
mizero plej ekstreme, Dio plej proksime
mizero saltas, mizero haltas
mizero sur mizero
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
pelu mizeron tra l' pordo, ĝi revenos tra l' fenestro
sen atendo, sen espero venis mizero
ŝuldo kaj mizero estas najbaroj
ŝuldoj kaj mizero estas najbaroj
treni sian vivon de mizero al mizero
tro da libero kondukas al mizero
venis mizero - helpu min, frato; pasis mizero - for, malamato
vivo sen modero kondukas al mizero

mizerulo
konsoliĝas mizerulo, se li estas ne sola

modera
vivo modera estas vivo sendanĝera

modere
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere

moderigi
por ŝafo tondita Dio venton moderigas

modero
vivo sen modero kondukas al mizero

modesta
kapo majesta, sed cerbo modesta
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu

mokanto
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas

moki
ne insultu mizeran, ne moku malliberan
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
ne moku riveron, ne atinginte la teron
suferoj sufokas kaj homoj mokas

moko
envia moko sukceson ne detruas

mola
konscienco senmakula estas kuseno plej mola
lang' estas mola kaj laŭvole petola
mola kiel vakso

momenta
edziĝo tro momenta estas longapenta

momento
aperas prudento, kiam pasis la momento
venas prudento post la ĝusta momento
vort' en ĝusta momento faras pli ol arĝento

monaĥo
kapuĉo monaĥon ne faras

mondo
elpeli iun el la mondo de la vivuloj
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas
li diris adiaŭ al la mondo surtera
loĝi en la fino de la mondo
mono mondon regas
pronomoj "mia" "min" kaj "mi" en mondo reĝas ĉiam tri
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos
troviĝas bonaj homoj en la mondo
vi sekrete vorton diros, ĝi tra l' tuta mondo iros
virino scias - tuta mondo scias
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas

monero
el lia mano ĉiu monero elglitas
montru moneron, ĉio fariĝos
oni lin konas, kiel malbonan moneron
unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono

mono
al mono kaj forto humiliĝas la sorto
al sklavo mon' ne estas savo - li ĉiam restas sklavo
al tiu ĉio cedas, kiu monon posedas
amu Antonon, sed gardu vian monon
amaso da mono kaj titolo de barono
amo estas forta, sed mono pli forta
amo faras ion, mono ĉion
deziri al iu amason da mono kaj titolon de barono
interkonsento estas pli bona ol mono
klopodo estas kun mono, sed sen ĝi pli malbone
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso
la dorm' estas bona, se mankas la mono
li havas pli da mono ol da bezono
li havas pli da mono, ol li povas kalkuli
mono amas kalkulon
mono estas reĝo, mono estas leĝo
mono fluas al riĉulo, batoj al malriĉulo
mono kuras al mono
mono mondon regas
mono monon naskas
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras
mono perdita, nenio perdita - honoro perdita, ĉio perdita
mono plenumas ĉiujn oficojn
mono publika estu fortika
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
ne ekzistas mono, ne ekzistas dono
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon
ne ŝpari monon nek penon
oni vivas ne kun mono, sed kun persono
per bezono venas mono
per lerta admono alfluas la mono
per mono eĉ silento fariĝas elokvento
per mono, ne per mano punu vilaĝanon
perdiĝas per pruntedono amiko kaj mono
pli bona homo sen mono, ol mono sen homo
pli da mono, pli da zorgo
por la mono pastra preĝo, por la mono romp' de leĝo
por mia mono mi ankaŭ estas barono
sen mono en urbon ne iru
sen mono oni estas nulo, kun mono - saĝulo
temp' estas mono
titolo sen mono - sensignifa sono

unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono
uzi monon kaj admonon kaj flaton kaj baton

monstro
eĉ monstron admiras, kiu ame deliras
nokte eĉ monstro estas belulo

monto
belaj rakontoj el trans la montoj
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto
jen staras la bovoj antaŭ la monto!
kio post la montoj kuŝas, tio nin neniom tuŝas
li jam estas trans montoj kaj maro
monto gravediĝis, muso naskiĝis
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas
promesi orajn montojn
se neĝas sur la monto, estas malvarme en la valo

montradi
montradi al si reciproke la dentojn

montri
amikon montras malfeliĉo
kolero montras malsaĝulon
la lipoj ne montru, kion manĝis la buŝo
montras parolo, kion cerbo valoras
montru moneron, ĉio fariĝos

montriĝi
vera opinio montriĝas en ebrio

montro
montroj kaj konsiloj estas facilaj

mordanta
mordantaj hundoj kuras ĉiam kun vundoj
ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta

mordi
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
kiu bojas, ne mordas
kiu mordi ne povas, kisi ekprovas
li salutas profunde kaj mordas hunde
ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti

mordo
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
ili estas en akordo, kiel peto kaj mordo

morgaŭ
beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas
ĉiu morgaŭ havas sian zorgon
morgaŭ estas la amata tago de mallaboruloj
morgaŭ frue venos plue
faru hodiaŭ, kion vi povas, - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
feliĉo hodiaŭ karesas, morgaŭ forgesas
hodiaŭ al mi, morgaŭ al vi
hodiaŭ festene, morgaŭ malplene
hodiaŭ forto, morgaŭ morto
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos
hodiaŭ supre, morgaŭ malsupre
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ
neniu scias, kio morgaŭ lin trafos

morgaŭa
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan

moro
alia tempo, aliaj moroj
alia urbo, alia moro
aliaj tempoj, aliaj moroj
doni lecionon de moroj
fari al iu predikon pri moroj
leĝo malaperas, moro daŭras
li havas ĉiun horon alian moron
novaj sinjoroj - novaj moroj

morti
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
ne valoras bofilo, kiam mortis filino
vivis puninde, mortis ridinde

mortigi
minacoj ne mortigas
por muŝon mortigi, oni pafilegon ne uzas

mortigo
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon

mortiĝi
ŝuldo ne rustiĝas, ŝuldo ne mortiĝas

mortinta
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celon

mortinto
ĝi helpos kiel hirud' al mortinto
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
vivanton ni malhonoras, mortinton ni adoras

morto
doni al iu la baton de morto
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
en amaso eĉ morto estas pli gaja
en kompanio eĉ morto faciliĝas
fidanta al vorto atendas ĝis morto
ĝibulo ĝis morto restos ĝibulo
hodiaŭ forto, morgaŭ morto
homo esperas - morto aperas
kia vivo, tia morto
kio al unu donas forton, al alia donas morton
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
knaba gusto kun forto daŭras ĝis la morto
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas
la morto ŝercon ne komprenas, oni ĝin vokas, ĝi venas
malavarulo kaj porko estas bonaj post la morto
ne ekzistas forto kontraŭ la morto
por malsanulo forto, por kokido la morto
post morto kuracilo jam estas sen utilo
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon
staras la morto jam en la korto

movi
ne movi la buŝon!
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte

moviĝi
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
koro pleniĝas - lango moviĝas

muele
muele sencele

mueli
babilas, muelas, kion lango elpelas
kiu pli frue venas, pli frue muelas
kiu venis unue, muelas pli frue

muelilo
ĝi estas akvo al lia muelilo
muelilo haltas, muelisto eksaltas

muelisto
muelilo haltas, muelisto eksaltas

multa
de atendo kaj espero pereis multaj sur la tero
de elekto tro multa plej malbona rezulto
de tro multa scio krevas la kranio
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
el multaj milonoj fariĝas milionoj
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis
multaj kompatantoj, sed neniu helpanto
multaj svatiĝas, feliĉulo edziĝas
multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj
per tro multa varto malboniĝas la farto

multe
ankoraŭ multe vi kuros, ĝis vi alkuros
azenon komunan oni batas plej multe
inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi
kio multe kostas, multe valoras
kiu elektas tro multe, ricevas nenion
kiu glutis tro multe, tiu agas tro stulte
kiu multe babilas, al si mem malutilas
kiu multe babilas, pensas malmulte
kiu multe minacas, ne estas danĝera
kiu multe parolas, malamikon konsolas
kiu multe parolas, ne multe faras
kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas
kiu nenion valoras, plej multe sin gloras
kiu tro multe deziras, nenion akiras
la "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj
li havas en la cerbo tro multe da herbo
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
multe da peno, neniom da pano
multe da sprito, sed neniom da profito
multe en kapo, sed nenio en poŝo
multe entreprenis, sed ne multe eltenis
multe komencite, malmulte plenumite
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi
pli bone ne sali, ol sali tro multe
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi
post la fino de l' batalo estas multe da kuraĝuloj
rado malbona knaras plej multe

tro multe da salo malbonigas la manĝon
vundo sekreta doloras plej multe

multego
kapricoj de grandsinjoroj kaj multego da kreditoroj

multo
kiu malmulton ne ŝatas, multon ne meritas
kiu multon deziras, nenion akiras
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi
pro multo da arboj li arbaron ne vidas

murmuregi
murmuregas la urso, sed danci ĝi devas

murmuri
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
murmuri tra la dentoj
sur la ventro veluro, en la ventro murmuro

muro
alpremi iun al muro
ĝi glitas de li kiel pizo de muro
inter miaj muroj estu miaj plezuroj
kiu trans muro aŭskultas, tiun la muro insultas
kuraĝe li staras, kiam muro lin baras
la muro havas orelojn
li mensogas tiel, ke la muroj krakas
li ne toleras eĉ muŝon sur la muro
manon malkvietan ĉiu muro atakas
ne pentru diablon sur la muro
stari por iu kiel muro kaj turo
vivon privatan kaŝu la muroj

muso
kiam kato promenas, la musoj festenas
kie pano estas, tie musoj ne mankas
kuradi kiel venenita muso
malriĉa kiel muso preĝeja
monto gravediĝis, muso naskiĝis
muso la katon ĉiam ofendis
muso satiĝis, faruno malboniĝis
plej juna katido musojn jam pelas
por li eĉ la muso ne estas sen felo
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
sidi kiel muso sub balailo

mustardo
ĝi estas kiel mustardo post la manĝo
ĝi estas mustardo post la manĝo

muŝo
bravulo kontraŭ muŝo, sed muŝo kontraŭ bravulo
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
eĉ muŝo sentas, kiam vi ĝin turmentas
elmetu mielon, muŝoj alflugos
fari el muŝo elefanton
kalkuli muŝojn
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kontraŭ muŝoj bravulo, kontraŭ homoj timulo
li havas muŝon en la kapo
li ne toleras eĉ muŝon sur la muro
por muŝon mortigi, oni pafilegon ne uzas
ricevi muŝon en la cerbon

muta
virino bonorda estas muta kaj surda

muziko
li komprenas predikon, kiel bovo muzikon

muzo
post nokta ripozo helpas la muzo

naĝarto
al la fiŝo ne instruu naĝarton

naĝi
fiŝo granda naĝas profunde
fiŝo volas naĝi

naĝo
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo

naiva
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo

naivulo
naivuloj jam ne ekzistas

najbara
edziĝo najbara garantias de eraro
pri havo najbara oni estas malavara
sia estas kara pli ol la najbara

najbaro
kiu havas bonan najbaron, havas bonan tagon
li ŝtelas de najbaro, por doni al altaro
malsaĝo estas najbaro de mizero
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas
ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron
nin instruas eraro, kiun faras najbaro
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro
por pot' argila poto fera estas najbaro danĝera
pro limoj kaj baroj malpacas najbaroj
se ne plaĉas la najbaro, ne plaĉas lia faro
sur ĉeval' de najbaro la ŝarĝo ne pezas
ŝuldo kaj mizero estas najbaroj
ŝuldoj kaj mizero estas najbaroj

najleto
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela

najtintgalo
eĉ najtingalo ne estas sen galo

naski
barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
konfido naskas konfidon
mono monon naskas
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon

naskiĝi
ĉe vulpoj ĉiam naskiĝas nur vulpoj
de edziĝo tro malfrua orfoj naskiĝas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
kia naskiĝis, tia grandiĝis
kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos
kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo
monto gravediĝis, muso naskiĝis
naskiĝas fianĉino por sia fianĉo
naskiĝu, edziĝu kaj mortu - ĉiam monon alportu
ne naskiĝu riĉa, naskiĝu feliĉa

naskinto
kia naskinto, tiaj naskitoj

naskito
kia naskinto, tiaj naskitoj

naturo
difekton de naturo ne kovros veluro
kutimo estas dua naturo

nazo
en fremdan vazon ne ŝovu la nazon
krevis la vazo antaŭ la nazo
li atendas, ke la okazo venu al lia nazo
li foriris kun longa nazo
li tenas la nazon supren
li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo
malproksime vidas, antaŭ la nazo ne vidas
nazo supren, vento antaŭen
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo
ne ŝovu la nazon en fremdan vazon
ne ŝovu nazon en fremdan vazon

ne
abelujon ne incitu, amason ne spitu
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
aĝo maljuna ne estas oportuna
aĝo tro matura ne estas plezura
al amiko nova ne fidu sen provo
al ĉevalo donacita oni buŝon ne esploras
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas
al farun' malbonspeca ne helpos la spico
al fiŝ' kuirita jam akvo ne helpos
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
al kavo senfunda ŝtopado ne helpas
al kokino la ovo lecionojn ne donu
al la fiŝo ne instruu naĝarton

al la papero ne mankas tolero
al li ne mankas defendo kontraŭ ofendo
al malriĉulo infanoj ne mankas
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono
al porko Dio kornojn ne donas
al promeso oni ne kredas - kredu, kiu posedas
al sklavo mon' ne estas savo, li ĉiam restas sklavo
al vi ne plaĉis sitelo, laboru per martelo
aliajn gvidas kaj mem ne vidas
alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu
almozoj ne malriĉigas
ameno diablon ne forpelas
amikon ŝatu, malamikon ne batu
amo supermezura ne estas plezura
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras
antaŭ vespero ne estu fiera
arbo krakanta venton ne timas
balaaĵon el korto eksteren ne elportu
barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
bato de patrino ne longe doloras
bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras
bela per vizaĝo, sed ne bela per saĝo
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas
belecon taksas ne okulo sed koro
blindulo kartojn ludi ne devas
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
bongusta peco longe ne atendas
bono farita ne estas perdita
bono posedata ne estas ŝatata
ĉasaĵo ĉasanton ne atendas
ĉe mastro ŝtelisto la servantoj ne ŝtelas
ĉe stomako malsata ne kapricas palato
ĉe tablo malplena babilo ne fluas
ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis
dancu diabloj, sed ne en mia arbaro
de bona vorto lango ne doloras
de fremda dento ni doloron ne sentas
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento
de malriĉula manĝo ni guston ne scias
de manĝo malriĉula ni guston ne scias
de plendo kaj ploro ne foriĝas doloro
de pli da suko ne malboniĝas la kuko
de semo putra venas frukto ne nutra
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras
de unu bovo oni du felojn ne ŝiras
de vorto ĝentila ne doloras la lango
de zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj

demando ne kostas, demando ne devigas
deziro kaj inklino ordonon ne obeas
deziru, ne deziru - ordon' estas, iru!
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas
difekton de naturo ne kovros veluro
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
Dio ne ricevis, diablo forlevis
Dio orfojn ne forgesas
Dion fidu, sed senfare ne sidu
diron oni neas, skribo ne pereas
disputo kredigas, sed ne certigas
disputu komence - vi ne malpacos en fino
donacon reprenu kaj mian vivon ne venenu
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus
doto koron ne varmigas
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
ebriulon kaj malsaĝulon oni ne juĝas
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
eĉ najtingalo ne estas sen galo
eĉ per dolĉa kuko vi min ne allogos
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
ekzameni ne devigas preni
ekzemplo proponas, sed ne ordonas
ekzistas ezoko, ke fiŝetoj ne dormu
ekzistas ezoko, por ke fiŝetoj ne dormu
el kanto oni vortojn ne elĵetas
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
elektu edzinon laŭ deveno kaj ne laŭ mieno
en arbaro sidas kaj arbojn ne vidas
en arbaro sidis kaj arbojn ne vidis
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu
en feliĉo ne fieru, en malfeliĉo esperu
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
en fremdan vazon ne ŝovu la nazon
en infero loĝante, kun diabloj ne disputu
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
envia moko sukceson ne detruas
espero panon ne donas
esti en Romo kaj ne vidi la papon
estis la tempo, ni ne komprenis, pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
estro ne malsatas
famo ne flugas, se kaŭzo ne estas

farita ne refariĝos
faru hodiaŭ, kion vi povas, morgaŭ vi eble okazon ne trovos
fasto kaj preĝo riĉecon ne donas
feliĉo leĝon ne konas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
feliĉon oni ne heredas nek cedas
fianĉiĝo ne estas edziĝo
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
fluis sur lipoj, sed en buŝon ne trafis
formanĝis en merkredo, ne serĉu en vendredo
fremda doloro ne kondukas al ploro
fremda korpo ne doloras
fremda mizero ne estas sufero
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas
griza barbo saĝon ne atestas
ĝi eĉ ne tuŝas lian orelon
ĝi ne eliris ankoraŭ el malproksima nebulo
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo
honoro ne donas, kion stomako bezonas
infano ne krias, patrino ne scias
infanoj kaj fiŝoj voĉon ne havas
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado
insulto ne algluiĝas
inter kornikoj ne konvenas predikoj
iom da malvero ne estas danĝero
jugo propravola ne estas malmola
juĝo komencita paciĝon ne malhelpas
juku la haŭto, sed ne sur mia korpo
juneco ne scias, maljuneco ne povas
kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas
kapuĉo monaĥon ne faras
kiam fratoj batalas, fremdulo ne eniĝu
kiam kato jam formanĝis, forpelado ne helpos
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kie estas pano, ne mankas panpecetoj
kie ne estas konsileble, tie ne estas helpeble
kie pano estas, tie musoj ne mankas
kio akorde ne sonas, tio rimon ne donas
kio estas lernita, ne estas perdita
kio fariĝis, jam ne refariĝos
kio mem ne venas, li per la dentoj ĝin prenas
kio min ne tuŝas, kuŝu kiel kuŝas
kio pasis, ne revenos
kio post ni aperos, ni de ĝi ne suferos
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kion Dio ne donis, perforte ne postulu
kion Dio ne donis, tion perforte ne serĉu
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas

kion leĝo malpermesas, tio plaĉi ne ĉesas
kion mi ne scias, tion mi ne envias
kion mi ne sentas, pri tio mi silentas
kion ni havas, por ni ne valoras - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kion rajtas leono, ne rajtas azeno
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas
kion vi ne perdis, tion ne serĉu
kiu akvon evitas, droni ne timas
kiu amas la liton, ne akiros profiton
kiu amas okulaĉi, ne havas kion maĉi
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas
kiu bojas, ne mordas
kiu bone agas, timi ne bezonas
kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas
kiu demandas, tiu ne eraras
kiu devas, tiu elekti ne povas
kiu forton ne havas, ĉiam malpravas
kiu garantias, trankvilon ne scias
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras
kiu groŝon ne respektas, riĉecon ne kolektas
kiu hontas nenion, ne timas Dion
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
kiu koleras, tiu ne prosperas
kiu komencis kuiri, ne forkuru de l' fajro
kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu laboron evitas, bonon ne vidas
kiu langon ne tenas, mem sin malbenas
kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos
kiu malmulton ne ŝatas, multon ne meritas
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
kiu metion disponas, mizeron ne konas
kiu mizeron ne havis, mizeron ne konas
kiu mordi ne povas, kisi ekprovas
kiu multe minacas, ne estas danĝera
kiu multe parolas, ne multe faras
kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas
kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu ne atentas la "se", tiu sentas la "ve"
kiu ne estis kaporalo, ne estos generalo
kiu ne konfidas, tiu ne bedaŭras
kiu ne krimas, tiu ne timas
kiu ne mensogas, tiu ne vendas
kiu ne pekis, kiu ne eraris?
kiu ne petas, tiu ne ricevas
kiu ne riskas, tiu ne gajnas
kiu ne riskas, tiu ne havas

kiu neniun savis, malamikojn ne havas
kiu neniun savis, malamikon ne havas
kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas
kiu panon donas, malsaton ne konas
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
kiu prudenton ne havas, tiun saĝo ne savas
kiu saĝon ne havas, Dio lin savas
kiu speson ne tenas, tiu al spesmilo ne venas
kiu timas bestaron, ne iru arbaron
kiu tro bezonas, tiu leĝon ne konas
kiu volas panon, ne dorlotu la manon
kiun malĝojo ne turmentis, tiu ĝojon ne sentas
koko krias fiere, sed ne danĝere
kolero pravecon ne donas
komercisto estas ĉasisto, li rigardas, kiu sin ne gardas
komparo ne estas pruvo
konateco ne estas hereda
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
konsoliĝas mizerulo, se li estas ne sola
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
kontraŭ faro farita ne helpas medito
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
kontraŭ lupo ne helpas kalkulo
kontraŭ malfeliĉo ne defendas eĉ riĉo
kontraŭ malfeliĉoj baro ne ekzistas
kontraŭ neesto ne helpas protesto
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
korvo al korvo okulon ne pikas
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu
kvalito bona ne bezonas admonon
la afero ne brulas
la afero ne iras glate
la afero ne staras sur pinto de ponto
la afero ne urĝas
la felo tanadon ne valoras
la konscienco lin ne turmentas
la lipoj ne montru, kion manĝis la buŝo
la ludo kandelon ne valoras
la luno ne aŭskultas, kiam hundo ĝin insultas
la morto ne distingas, ĉiujn egale atingas
la morto ŝercon ne komprenas, oni ĝin vokas, ĝi venas
la sigelo ankoraŭ ne estas metita
la tuta ludo ne valoras kandelon
laboro ne estas leporo, ĝi haltos, ne forsaltos
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
larmoj pravecon ne pruvas
larmoj ŝuldon ne pagas
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos

leĝo pasintaĵon ne tuŝas
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
lernado sen fruktoj ne restas
lerneja sekreto ne iru al gazeto
lerteco sorĉon ne bezonas
li dentojn prunti ne bezonas
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
li havas cerbon ne tro potencan
li havas dentojn ne por parado
li kuraĝon kolekti ne bezonas
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
li ne elpensis la filozofian ŝtonon
li ne elrampis ankoraŭ el la vindoj
li ne enlasas puŝon en sian buŝon
li ne estas el la grandaj saĝuloj
li ne estas el la regimento de timuloj
li ne frapis al si ankoraŭ la kornojn
li ne havas kapon de ministro
li ne toleras eĉ muŝon sur la muro
li pulvon ne elpensis
li vorton en la poŝo ne serĉas
lupo dormanta ŝafon ne kaptas
lupo lupon ne manĝas
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
malbona herbo froston ne timas
malbonon oni memori ne ĉesas, bonon oni baldaŭ forgesas
malbonulon diablo ne prenas
malfeliĉo inviton ne atendas
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
malproksime vidas, antaŭ la nazo ne vidas
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo
malriĉeco ne estas malvirto
malriĉigas ne nehavado, sed trogranda dezirado
malriĉulo parencojn ne havas
malriĉulo rabiston ne timas
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas
malsaĝulo ne griziĝas nek senhariĝas
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
malsata stomako orelon ne havas
malsato ne estas frato
malsatulon la fabloj ne nutros
manko de oro ne estas malhonoro
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
marĉandado aĉeti ne devigas
marĉando aĉeti ne devigas
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas
mastro elbabilis, gastoj ne silentos

melku bovon senfine, li lakton ne donos
mensogo malproksimen ne kondukas
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis
mi ne povas kapti en ĝi la sencon
mi ne volas baton, mi ne volas kompaton
mi ne volas tion ĉi scii
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
min ne tuŝas la afero, mi staras ekstere
minacoj ne mortigas
mizero faras viziton, ne atendante inviton
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras
multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
multe entreprenis, sed ne multe eltenis
naivuloj jam ne ekzistas
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas
ne atendis, ne esperis - malfeliĉo aperis
ne atendita, ne esperita ofte venas subite
ne atingos krio ĝis la trono de Dio
ne aŭskultinte, ne kondamnu
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero
ne batas bastono sen persono
ne bedaŭru hieraŭan, ne atendu morgaŭan, ne forlasu hodiaŭan
ne bela estas amata, sed amata estas bela
ne bela estas kara, sed kara estas bela
ne beligas loko homon, sed homo la lokon
ne bezonas la kapo konsilon de kruroj
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
ne ĉiam estas sankta Johano
ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo
ne ĉio batas, kio tondras
ne ĉio brilanta estas diamanto
ne ĉio griza estas lupo
ne ĉio utilas, kio brilas
ne ĉion oni devas severe ekzameni
ne ĉiu aspiranto devas esti prenanto
ne ĉiu bojato estas ŝtelisto
ne ĉiu fianĉiĝas, kiu svatiĝas
ne ĉiu ĝibulo estas sanktulo
ne ĉiu havas egalan feliĉon
ne ĉiu hundo bojanta estas hundo mordanta
ne ĉiu papereto estas banka bileto
ne ĉiu raporto estas vera vorto
ne ĉiuj havas egalan feliĉon
ne defendas oro kontraŭ doloro
ne demandu scienculon, demandu spertulon
ne diru "hop" antaŭ la salto
ne doloras frapo sur fremda kapo

ne donu kaj ne boju
ne ekpepi!
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco
ne ekzistas forto kontraŭ la morto
ne ekzistas fumo sen brulo
ne ekzistas fumo sen fajro
ne ekzistas honoro sen laboro
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
ne ekzistas kareso sen intereso
ne ekzistas mono, ne ekzistas dono
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ne ekzistas ofico sen benefico
ne ekzistas regulo sen escepto
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo
ne el ĉiu ligno oni faras violonon
ne el unu forno li manĝis jam panon
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran
ne elvoku lupon el la arbaro
ne en ĉiu afero estu severa
ne en unu tago elkreskis Kartago
ne esperite, ne sonĝite
ne estas piediranto kolego al rajdanto
ne estingu la fajron, kiu vin ne bruligas
ne falas frukto malproksime de l' arbo
ne fanfaronu irante, fanfaronu revenante
ne faru kalkulon sen la mastro
ne fidu amikon, kiu havas jam flikon
ne fidu fidelulon, fidu propran okulon
ne fidu heredon, fidu posedon
ne gutas mielo el la ĉielo
ne havante, oni petas, ricevinte, forĵetas
ne helpas glorkrono al malplena kaldrono
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
ne helpas ploro al doloro
ne helpas spegulo al malbelulo
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro
ne insultu mizeran, ne moku malliberan
ne iras hakilo al kolo humila
ne iru al fremda anaro kun via regularo
ne iru fadeno antaŭ kudrilo
ne iru okuloj super la frunton
ne juĝo kondamnas, sed juĝanto
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero
ne kaptita - ne punita
ne karesu per mano, sed karesu per pano
ne kaŝiĝas lia lango malantaŭ la vango
ne konante la profundecon, ne iru en la riveron
ne kondamnu alian, oni vin ne kondamnos

ne kotas besto en sia nesto
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos
ne kredas ŝtelisto, ke honestaj ekzistas
ne kredu al orelo, kredu al okulo
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
ne laciĝos mano, ne fariĝos pano
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero
ne longe sinjora daŭras favoro
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
ne mia estas la ĉevalo, min ne tuŝas ĝia falo
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
ne moku riveron, ne atinginte la teron
ne movi la buŝon!
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon
ne naskiĝu riĉa, naskiĝu feliĉa
ne pekas drinkulo, pekas ebriulo
ne pelu tiun, kiu mem forkuras
ne pentru diablon sur la muro
ne por lupo estas supo
ne povas ĉiu homo esti pap' en Romo
ne prediku knabino al via patrino
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
ne puŝu vian regularon en fremdan anaron
ne rapidu insulti, volu aŭskulti
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido
ne rapidu kun vortoj, rapidu kun faroj
ne rapidu, trankvile decidu
ne rezonu pri tio, kio estas ekster via metio
ne sama la vento blovas konstante
ne sanktuloj potojn faras
ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron
ne servas larmo anstataŭ armo
ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco
ne sufiĉas ploro al kreditoro
ne ŝovu la nazon en fremdan vazon
ne ŝovu nazon en fremdan vazon
ne ŝpari monon nek penon
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj
ne taŭgas du ursoj por unu nesto
ne taŭgas la vero por komerca afero
ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan
ne timu tranĉilon, timu babilon
ne trovante bovinon, oni ŝtelas kokinon
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis

ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras
ne valoras bofilo, kiam mortis filino
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
ne valoras la faro la koston de l' preparo
ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas
ne venas honoro sen laboro
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas
ne venas rato mem al kato
ne venos rato mem al kato
ne venos rato mem al la kato
ne vivu kiel vi volas, vivu kiel vi povas
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno
ne zorgu pri tio, kio estas ekster via scio
neceso ne estas kareso
neleĝe akirita ne estas profita
nigran kornikon sapo ne blankigos
nin ĉiam ravas, kion ni ne havas
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
ofte ligis malsaĝulo kaj saĝuloj malligi ne povas
okaza komplimento ne iras al testamento
okulo ne atentas, dorso eksentas
okulo ne vidis - pagu la sako
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas
oni batas ne la aĝon, sed la vizaĝon
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas
oni maron admiras, se oni maron ne iras
oni ne pagas per gloro al sia tajloro
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte
oni priŝtelas ne riĉulon, sed sengardulon
oni vivas ne kun mono, sed kun persono
oni vokas la bovon ne festeni, sed treni
ovo kokinon ne instruas
paca silento, ke ne blovas eĉ vento
pagas ne riĉulo, pagas kulpulo
pano buŝon ne serĉas
parenc' al parenco ne malhelpas intence
pasero sperta ne bezonas averton
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas
pecon detranĉitan al la pano ne regluu
peke akirita ne estas profita
pekon serĉi oni ne bezonas
pendonto ne dronos
per eraro ne praviĝas la faro
per insulto kaj kolero ne klariĝas afero
per mono, ne per mano punu vilaĝanon

per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras
perdinta la kapon pri haroj ne ploras
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas
piedo ne atentis, kapo eksentis
plej saĝa maljunulo ne estas tro saĝa
plendoj stomakon ne plenigas
pli bone ne fari, ol erari
pli bone ne sali, ol sali tro multe
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri
plumo ne sentas, papero silentas
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
por ebriulo ne ekzistas danĝero
por fremda koro ne ekzistas esploro
por gasto ne petita mankas kulero
por li eĉ la muso ne estas sen felo
por muŝon mortigi, oni pafilegon ne uzas
por parolo delira ne ekzistas rediro
por patrino ne ekzistas infano malbela
por regna speso ne ekzistas forgeso
por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela
post la batalo preĝo ne helpas
postulo ne pretendas, rifuzo ne ofendas
preĝu al la Eternulo, ne al lia sanktulo
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru
pri gustoj oni disputi ne devas
pro eraro ne praviĝas la faro
pro multo da arboj li arbaron ne vidas
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas
profiton celu, sed aliajn ne pelu
prokrastita ne estas perdita
proksima kubuto, sed ne por la buŝo
promeso ne satigas
propra opinio ne estas leĝo por alia
pura ĉielo fulmon ne timas
rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
rezonado kaj filozofado panon ne donas
ricevi grizan haron, ne vidinte altaron
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
rigardi kaj aspiri ne devigas akiri
rostita kolombeto ne flugas al buŝeto
saĝo abunda, sed ne profunda
saĝo barbon ne atendas
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas

sako malplena sin rekte ne tenas
sako ne sonas, amiko ne konas
sango ne silentas, sian sangon ĝi sentas
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas
sata malsatan ne povas kompreni
sata stomako ne lernas volonte
sciencon oni ne mendas, klerecon oni ne vendas
scion akiru, sed ne ĉion eldiru
se brulas nenio, fumo ne iras
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
se ezoko piiĝis, gobio ne dormu
se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus
se io venas al buŝo, buŝon ne fermu
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias
se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius
se ne estus “se” kaj “tamen”, mi al ĉio dirus amen
se ne la “se” malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa
se ne plaĉas la najbaro, ne plaĉas lia faro
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
se okulo ne atentas, dorso eksentas
se okulo ne vidas, koro ne avidas
se okulo ne vidis, pagas la poŝo
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos
se unu ne venis, dek ne atendas
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
sen fajro ne brulas eĉ pajlo
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus
sen laboro ne venas oro
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo
sen mono en urbon ne iru
sen ordo en afero ne ekzistas prospero
sen regalo ne estas balo
sen speso unua ne ekzistas la dua
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
senfara plendo ne estas defendo
senlanigu, sed ne senfeligu
senlanigu, sed ne senhaŭtigu
senplumigi kokinon, ne vekante mastrinon
servo al Dio vana ne restas
servo ne petita ne estas merita

sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas
sorto ofte alsendas, kion oni ne atendas
sperta mano ne restas sen pano
spesmilo superflua poŝon ne ŝiras
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta
stomako ne estas spegulo, kion ĝi manĝis, ne vidas okulo
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro
sur ĉeval' de najbaro la ŝarĝo ne pezas
suspekto pruvon ne egalas
ŝafaro harmonia lupon ne timas
ŝafo kalkulita ne estas savita
ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estas
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos
ŝlosilo uzata ruston ne konas
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas
ŝtelisto ŝteliston ne perfidas
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas
ŝuldo ne rustiĝas, ŝuldo ne mortiĝas
ŝuldon tempo ne kuracas
tablon ornamas ne tuko, sed kuko
tago tagon sekvas, sed ne similas
tapiŝon ne deziris, maton akiris
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas
tro da bono ne turmentas
tro da enspezo ne estas tro da pezo
tro forta ĵuro - la afero ne pura
tro rapida akcelo ne kondukas al celo
tuso kaj amo ne estas kaŝeblaj
unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono
unu hako kverkon ne faligas
unu hirundo printempon ne alportas
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon
unu soldato militon ne faras
urson al mielo oni ne tiras per orelo
urson evitu, duonpatrinon ne incitu
urtikon frosto ne difektas
valoras ne la vesto, valoras la enesto
vane vi tentas, mi ne konsentos
venkas ne forto, venkas la sorto
venkiton oni ne batas
ventro malsata orelon ne havas
vero ne bezonas mediti nek spriti
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon
vi ne kredas, ne aŭskultu, sed min ne insultu
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu

vidas okulo, sed mano ne trafas
virta virino straton ne konas
vitro kaj feliĉo ne estas fortikaj
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu
vojon batitan herbo ne kovras
volanta kruro ne laciĝas de kuro
voli aŭ ne voli neniu malpermesas
volo kaj deziro leĝojn ne konas
volu-ne-volu, elekto ne ekzistas
vortoj sakon ne plenigas
zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian

nebone
tie ĉi malbone, tie nebone

nebuligi
nebuligi al iu la okulojn
nebuligi la okulojn

nebulo
ĝi ne eliris ankoraŭ el malproksima nebulo

necesa
por vendisto mensogo estas necesa apogo

neceseco
el la neceseco oni devas fari virton
neceseco kontraŭvola estas leĝo malmola

neceso
neceso ne estas kareso
se devigas neceso, faru kun kareso

neesto
kontraŭ neesto ne helpas protesto

neevitebla
neevitebla malbono

negoca
negocaj aferoj estas severaj

negro
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos

neĝero
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero

neĝi
se neĝas sur la monto, estas malvarme en la valo

neĝo
li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara
neĝo kaŝas nur ĝis printempo

nehavado
malriĉigas ne nehavado, sed trogranda dezirado

nehavanto
de nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos

nehavo
kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas

nei
diron oni neas, skribo ne pereas

nek
feliĉon oni ne heredas nek cedas
fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino
ĝi estas nek lakto, nek selakto
ĝi estas nek viando, nek fiŝo
kapo malsaĝa ne griziĝas nek kalviĝas
li havas nek ĉelon, nek kelon
li taŭgas nek por studo, nek por ludo
lin tuŝas nek admono, nek ordono
malsaĝulo ne griziĝas nek senhariĝas
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis
mi havas pri tio nek scion nek supozon
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon
ne ŝpari monon nek penon
nek al teksto, nek al preteksto
nek al temo, nek al celo
nek eniro, nek eliro
nek ĝojo, nek malĝojo daŭras eterne
nek helpeble, nek konsileble
nek io, nek alio
nek pikite, nek hakite
nek pio por Dio, nek kapablo por diablo

nek por baki, nek por haki
nek transnaĝeble, nek transireble
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
restas nek konsilo, nek konsolo
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
vero ne bezonas mediti nek spriti
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere

neleĝe
neleĝe akirita ne estas profita

nelonge
malŝparulo ĝuas nelonge, avarulo neniam

nememorebla
depost tempo nememorebla

nenia
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo
nenia ago fariĝas sen pago
nenia konstruo povas esti sen bruo
nenia peketo restas longe sekreto
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
pli valoras faro nenia, ol faro malbona
por peko senkonscia puno nenia
se decidos la sorto, helpos nenia forto
tro da metioj, profitoj neniaj

neniam
Dio ĝuste faras, neniam eraras
donado de almozoj neniam malriĉigas
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam
groŝo ŝparita neniam perdiĝas
homo senpeka neniam ekzistis
kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas
kun konfido neniam rapidu
li neniam venkis la alfabeton
malŝparulo ĝuas nelonge, avarulo neniam
neniam atendita ofte venas subite
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
oni estas riĉa neniam sufiĉe
pli bone malfrue, ol neniam
por amiko komplezo neniam estas tro peza
sakon kun truo vi neniam plenigos
se amiko petas, li neniam ripetas

serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas

Neniamo
en la tago de la sankta Neniamo

nenie
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi
kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien
nenie semata, ĉie trovata

nenio
al posedanto de metio mankas nenio
aŭ ĉio, aŭ nenio
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
de nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
kio servas por ĉio, taŭgas por nenio
kiom ajn vi penos, nenio elvenos
kiu elektas tro multe, ricevas nenion
kiu havas nenion, estas nenio
kiu hontas nenion, ne timas Dion
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu mem sin adoras, nenion valoras
kiu multon deziras, nenion akiras
kiu nenion valoras, plej multe sin gloras
kiu tro alte svingas, nenion atingas
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas
kiu tro multe deziras, nenion akiras
kontraŭ kalumnio helpas nenio
kontraŭ volo de Dio helpos nenio
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
malplaĉas nenio, se taksas pasio
mi hejme sidis, nenion vidis
mono perdita, nenio perdita, honoro perdita, ĉio perdita
multe en kapo, sed nenio en poŝo
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
pli bona estas io, ol nenio
pli bona io, ol nenio
por nenio oni faras nenion
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio
se brulas nenio, fumo ne iras
sprita vorto tentas, nenion atentas
tie vi petos, vi tiros, vi nenion akiros
tro elektema ricevas nenion
zorgu pri vi, kaj nenion pli

neniom
kio post la montoj kuŝas, tio nin neniom tuŝas
multe da peno, neniom da pano
multe da sprito, sed neniom da profito
neniom da oro, sed bona gloro

neniu
al la buŝo de “oni” neniu povas ordoni
ankoraŭ neniu evitis la sorton
ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu
kiu ĉasas du leporojn, kaptas neniun
kiu flatas al ĉiu, plaĉas al neniu
kiu mem sin laŭdas, tiun neniu aplaŭdas
kiu neniun savis, malamikojn ne havas
kiu neniun savis, malamikon ne havas
multaj kompatantoj, sed neniu helpant
neniu estas profeto en sia urbeto
neniu sanktulo estas sen makulo
neniu scias, kio morgaŭ lin trafos
neniu vidas, kio lin insidas
nesciado de leĝo neniun pravigas
ni facile forgesas, kio nin ne interesas
ni reciproke nin konas, klarigon ne bezonas
ni vidas, kiu ridas - kiu ploras, ni ne vidas
pri propra afero neniu juĝas libere
propran ĝibon neniu vidas
propran vangon neniu batas
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
se neniu plendas, neniu defendas
sian sorton neniu evitos
truon de l’ honoro flikos neniu tajloro
voli aŭ ne voli neniu malpermesas

nepo
li estas preskaŭ mia frato: nepo de kuzo de onklo de konato

nesciado
nesciado de leĝo neniun pravigas

nesincera
donaco nesincera estas donaco infera

nesto
al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto
al pec’ pecon algluas, kiu neston konstruas
ankaŭ al nia nesto venos iam la festo
ĉiu besto zorgas pri sia nesto
ne kotas besto en sia nesto

ne taŭgas du ursoj por unu nesto

nevo
nevo de Papo facile fariĝas kardinalo

nigra
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
nigran kornikon sapo ne blankigos

nigrigi
kalumniante konstante, oni eĉ anĝelon nigrigas

nigro
nigro sur blanko pruvas sen manko

nobelo
nobelo promesojn disdonas, kampulo promesojn plenumas

nokta
post nokta ripozo helpas la muzo

nokte
nokte eĉ monstro estas belulo

nokto
gardu kandelon por la nokto
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas

nomi
por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia

nomo
en nomo de l' ĉielo, sed pro bono de l' felo
kia estas la homo, tia estas lia nomo
kia la homo, tia lia nomo
laŭ la agoj de l' homo estas lia nomo
malsaĝulo ĉie sian nomon skribas
nomo egala, sed esenco mala
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

noti
notu en la kamentubo

nova
al amiko nova ne fidu sen provo
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
amu domon novan kaj amikon malnovan
bona estas domo nova kaj amiko malnova
ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas

malnova afero en nova livero
nova balailo bone balaas
nova stato - nova vivo
novaj sinjoroj - novaj moroj
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj

nuanco
raporti pri ĉiuj cirkonstancoj kaj nuancoj

nubo
granda nubo, eta pluvo
granda nubo, malgranda pluvo
tie iras fumo per densaj nuboj

nuda
diri al iu nudan veron
kiu rabi eliras, ofte nuda revenas
nuda kaj kruda, sen groŝo en poŝo

nuko
sur lia nuko sidas pli ol peruko

nukso
nuksoj venis, kiam dentoj elfalis

nula
bruo potenca, nula esenco

nulo
elmeti la okulon kaj vidi nulon
sen mono oni estas nulo, kun mono - saĝulo
tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon

nun
farita via faro, nun adiaŭ, mia kara!
nun finiĝas mia klereco
plenumita via ofico, nun pasis via vico!
se ne la “se” malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa

nur
al malsaĝulo ne helpas admono, nur bastono
ĉe vulpoj ĉiam naskiĝas nur vulpoj
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
edzo kaj edzino estas nur unu
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa
kiu sentas - ploras, kiu vidas - nur ridas

kiu tro pelas, nur malakcelas
laŭdu tagon nur vespere
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo
liveru nur panon, manĝontoj sin trovos
neĝo kaŝas nur ĝis printempo
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo
nur suferinto ŝatas feliĉon
nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas
por malfrua gasto restas nur osto
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
sendito nur portas, kion oni ordonis, li raportas
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon
stomako malsata nur pri pano meditas
superpinte - nur tuŝinte
sur ĉiu flanko nur manko kaj manko
tro rapida faro estas nur baro

nutra
de semo putra venas frukto ne nutra

nutrata
tro nutrata kapro fariĝas kiel apro

nutri
laboro homon nutras, sen laboro li putras
malsatulon la fabloj ne nutros
nutri per promesoj
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
pastron nutras preĝejo

obei
deziro kaj inklino ordonon ne obeas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
respektu Dion kaj reĝon kaj obeu la leĝon

objekto
en ĉiu objekto troviĝas difekto
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
valoron de objekto ni ekkonas post difekto

obstina
obstina kiel kapro

obstine
stariĝi obstine

odori
kiu mem sin gloras, malbone odoras

odoro
mono odoron ne havas, sian devenon ne diras

ofendi
muso la katon ĉiam ofendis
postulo ne pretendas, rifuzo ne ofendas

ofendo
al li ne mankas defendo kontraŭ ofendo
foresto de ofendo estas plej bona defendo

oferi
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon

ofero
espero postulas oferon
vulpo faras oferon - atendu danĝeron

ofico
amikeco aparte, ofico aparte
antaŭ ĉio zorgu oficon - plezuro atendos sian vicon
Dio donis oficon, Dio donas kapablon
Dio donis oficon, Dio donas prudenton
ekster via ofico estas ekster via vico
granda ofico - grandaj zorgoj
mono plenumas ĉiujn oficojn
ne ekzistas ofico sen benefico
plenumita via ofico, nun pasis via vico!

ofta
ofta festo - malplena kesto

ofte
en ŝerco kaj ludo ofte sidas aludo
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
kion jaroj ne donis, ofte minuto alportas
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
kiu rabi eliras, ofte nuda revenas
la lumo por vero ofte estas danĝero
malsaĝulo ofte estas profeto
ne atendita, ne esperita ofte venas subite
neniam atendita ofte venas subite
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava
ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
ofte mano forgesas, kion buŝo promesas
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe
pro vorta piko ofte perdiĝas amiko
sendemanda ekprotesto estas ofte kulpatesto
sorto ofte alsendas, kion oni ne atendas

okaza
okaza komplimento ne iras al testamento

okazi
inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi

okazo
faru hodiaŭ, kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
fordormi la okazon
kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas
li atendas, ke la okazo venu al lia nazo
okazo faras ŝteliston
okazo kreas ŝteliston
okazon kaptu ĉe l' kapo, ĉar la vosto estas glita
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo

okcidente
unu orienten, alia okcidenten

okula
al koro penetro per okula fenestro

okulaĉi
kiu amas okulaĉi, ne havas kion maĉi

okulo
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras
antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo
belecon taksas ne okulo sed koro
de l' koro spegulo estas la okulo
de rigardo tro alta malsaniĝas okulo
elmeti la okulon kaj vidi nulon
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
for de l' okuloj, for de la koro
gasto havas akrajn okulojn
ĝi estas por mi makulo en la okulo
iafoje oni devas okulon fermeti
ĵeti polvon en la okulojn
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
korvo al korvo okulon ne pikas
ne fidu fidelulon, fidu propran okulon
ne kredu al orelo, kredu al okulo
ne iru okuloj super la frunton
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
nebuligi al iu la okulojn
nebuligi la okulojn
okulo avidas ĉion kion vidas
okulo de mastro pli ol beno de pastro
okulo ne atentas - dorso eksentas
okulo ne vidis - pagu la sako
okuloj estas pli grandaj ol la ventro
per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu
pli da okuloj, pli da certeco
rigardu per ambaŭ okuloj!
sapumi la okulojn
se okulo ne atentas, dorso eksentas
se okulo ne vidas, koro ne avidas
se okulo ne vidis, pagas la poŝo
stomako ne estas spegulo: kion ĝi manĝis, ne vidas okulo
streĉu la okulojn!
ŝuti polvon en la okulojn
teni la okulojn en streĉo
tien okuloj iras, kion la koro deziras
timo havas grandajn okulojn
tuta jam sata, sed okulo malsatas
vidas okulo, sed mano ne trafas

okupi
mi ankaŭ lokon sur la tero okupas
okupi sen celo lokon sub ĉielo

olea
karaktero olea

ombro
kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
timi sian propran ombron

oni
al la buŝo de “oni” neniu povas ordoni

onklo
li estas preskaŭ mia frato: nepo de kuzo de onklo de konato

opinio
en ĉiu kranio estas sia opinio
en ĉiu kranio regas aparta opinio
kiom da kapoj, tiom da opinioj
propra opinio ne estas leĝo por alia
vera opinio montriĝas en ebrio

oportuna
aĝo maljuna ne estas oportuna

ora
en landoj transmaraj estas oraj arbaroj
ora ŝlosilo ĉion malfermas
ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas
promesi orajn montojn

orakolo
ĝi estas ankoraŭ vortoj de orakolo

ordigi
kiu rompis la glason, ordigu la kason
ordigi al iu la kapon

ordigite
aranĝite, ordigite

ordo
en bona ordo tra la pordo!
kie regas konkordo, regas ordo
ordo estas beno por ĉiu entrepreno
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
sen ordo en afero ne ekzistas prospero

ordoni
al la buŝo de “oni” neniu povas ordoni
ekzemplo proponas, sed ne ordonas
kiam forto ordonas, leĝo pardonas
kie mi disponas, tie mi ordonas
kiu manĝon al mi donas, tiu al mi ordonas
se Dio ordonos, eĉ ŝton’ lakton donos
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
sendito nur portas; kion oni ordonis, li raportas

ordonita
ordonita kiso havas guston maldolĉan

ordono
bezono estas plej forta ordono
de la volo la ordono pli efikas ol bastono
deziro kaj inklino ordonon ne obeas
deziru, ne deziru - ordon’ estas, iru!
lin tuŝas nek admono, nek ordono
peto de barono estas ordono
propra volo ordonon superas

orelo
ĝi eĉ ne tuŝas lian orelon
havi la orelojn sur ĝusta loko
havi orelojn sur ĝusta loko
juĝanto devas havi du orelojn
la muro havas orelojn
malsata stomako orelon ne havas
ne kredu al orelo, kredu al okulo
paroli dolĉe en la orelon
per oreloj, ne per okuloj, edzinon elektu
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela
sidi en laboroj ĝis super la oreloj
streĉi la orelojn
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras
traflugis anĝelo preter orelo
urson al mielo oni ne tiras per orelo
ventro malsata orelon ne havas

orfo
de edziĝo tro malfrua orfoj naskiĝas
Dio orfojn ne forgesas

oriente
unu orienten, alia okcidenten

ornami
eĉ ŝtipo estos bela, se vi ĝin ornamos
kiun vesto ornamas, tiun homoj ekamas
sanktfigurojn ornamas kaj homojn malamas
tablon ornamas ne tuko, sed kuko

oro
bona gloro pli valoras ol oro
edziĝo laŭ koro, laŭ la kvanto da oro
fajro provas la oron, mizero la koron
ĝentila kaj trankvila, kun koro el oro
granda doto kaj oro, sed mankas la koro
ilo el oro taŭgas por ĉiu laboro
imiti grandsinjoron - perdi baldaŭ la oron
kiu havas oron, havas honoron
laboro kondukas al honoro kaj oro
manko de oro ne estas malhonoro
matena horo estas plena de oro
ne defendas oro kontraŭ doloro
neniom da oro, sed bona gloro
oni batas la oron, por provi ĝian valoron
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero
oro nur fingron eksvingas kaj ĉion atingas
parolo estas arĝento, oron similas silento
plej certa laboro - laboro per oro
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
por sia oro ĉiu estas sinjoro
sen laboro ne venas oro
temp' estas valoro simile al oro

osto
ĝi fariĝis por mi osto en la gorĝo
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
por malfrua gasto restas nur osto

ova
li ĵus elrampis el la ova ŝelo

ovo
al feliĉulo eĉ koko donas ovojn
al kokino la ovo lecionojn ne donu
al malriĉulo ovo kiel al riĉulo bovo
doni ovon, por ricevi bovon
infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon
kara estas ovo, kiam venas la Pasko
kiun favoras la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta
ovo kokinon ne instruas

pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo
unu ovo malbona tutan manĝon difektas

paca
paca silento, ke ne blovas eĉ vento

pacienci
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas

pacienco
espero kaj pacienco kondukas al potenco
laboro kaj pacienco kondukas al potenco
per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro
per pacienco venas scienco

paciĝo
juĝo komencita paciĝon ne malhelpas
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco

paco
paco al lia cindro!
geedzoj en paco vivas en reĝa palaco
kiu akceptas donacon, perdas la pacon
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona

pafi
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
homo pafas, Dio trafas
kien ajn mi pafas, ĉio maltrafas
li pafis sin for
mi blinde pafos, eble trafos
pafi – maltrafi

pafilego
por muŝon mortigi, oni pafilegon ne uzas

pafilo
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu

paganto
eminenta ŝuldanto - malbona paganto

pagi
avarulo pagas duoble
el fremda poŝo oni pagas facile
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos
kiu donis garantion, tiu pagu la ŝuldon
kiu pekis, tiu pagas
kiu rompis, tiu pagu
larmoj ŝuldon ne pagas

li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston
mano pekis, dorso pagas
okulo ne vidis - pagu la sako
oni ne pagas per gloro al sia tajloro
pagas maljunaj jaroj por junaj eraroj
pagas ne riĉulo, pagas kulpulo
pagi por fremda festeno
pagi sen partopreno por fremda festeno
pagos lupo por la ŝafo
se okulo ne vidis, pagas la poŝo
senkonscie vi agis - konscie vi pagos
tempo prenas, tempo pagas

pago
kia ago, tia pago
kia pago, tia ago
nenia ago fariĝas sen pago
pago de ŝuldanto estas bona en ĉiu kvanto
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo
por ĉiu ago venas la tempo de pago
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas

pajlo
sen fajro ne brulas eĉ pajlo

pakaĵo
forportu vian pakaĵon kaj havaĵon!

pako
pli kostas la sako, ol la tuta pako

palaco
geedzoj en paco vivas en reĝa palaco
ĝi estas malpaco pri la reĝa palaco
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo

palato
ĉe stomako malsata ne kapricas palato

palpi
palpi al iu la pulson

pano
akvo kaj pano servas al sano
de tro da pano venas malsano
Dio donis infanon, Dio donos por ĝi panon
espero panon ne donas
instruas mizero manĝi panon sen butero
kia greno, tia pano

kie estas pano, ne mankas panpecetoj
kie pano estas, tie musoj ne mankas
kiu panon donas, malsaton ne konas
kiu serĉas marcipanon, perdas sian panon
kiu volas panon, ne dorlotu la manon
li donas peceton da pano kaj bategon per mano
liveru nur panon, manĝontoj sin trovos
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
multe da peno, neniom da pano
ne el unu forno li manĝis jam panon
ne karesu per mano, sed karesu per pano
ne laciĝos mano, ne fariĝos pano
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo
oni lekas la manon, sed celas la panon
pano buŝon ne serĉas
pano estas alportita, korbo estu forĵetita
pecon detranĉitan al la pano ne regluu
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
rezonado kaj filozofado panon ne donas
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano
sperta mano ne restas sen pano
stomako malsata nur pri pano meditas
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon

panpeceto
kie estas pano, ne mankas panpecetoj

panpeco
seka panpeco, sed en libereco

papereto
ne ĉiu papereto estas banka bileto

papero
al la papero ne mankas tolero
plumo ne sentas, papero silentas

Papo
esti en Romo kaj ne vidi la Papon
ne povas ĉiu homo esti Pap' en Romo
nevo de Papo facile fariĝas kardinalo
Romo estas tie, kie estas la Papo

paradizo
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras

parado
li havas dentojn ne por parado

paraliziĝi
liaj flugiloj paraliziĝis

pardonemeco
pardonemeco superas justecon

pardoni
kiam forto ordonas, leĝo pardonas
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu

pardono
fajron estingas akvo, pekon pardono

parencaro
riĉulo havas grandan parencaron

parenco
malriĉulo parencojn ne havas
parenc' al parenco ne malhelpas intence
parenco per Adamo
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima

Parizo
eĉ en Parizo herbo ne fariĝas cerbo
kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas

paro
du botoj faras paron
bela paro por altaro
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro
por paro amanta ĉiu loketo sufiĉas
veturi sur sia paro da kruroj

paroĥestro
kia paroĥestro, tia paroĥo

paroĥo
kia paroĥestro, tia paroĥo

parolanto
parolanto semas, aŭdanto rikoltas

paroli
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu
inter generaloj parolu pri bataloj
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas
kiu multe parolas, malamikon konsolas
kiu multe parolas, ne multe faras
koro tro plena - buŝo parolas

li parolas sen senco kaj sen interligo
malsaĝulo kaj infano parolas la veron
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas
paroli dolĉe en la orelon
paroli per vortoj kovritaj
paroli sensencaĵon
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos
silentu donante, parolu ricevante

parolisto
granda parolisto estas duba faristo
granda parolisto, malgranda fariseo

parolo
de parolo ĝis faro estas tre malproksime
granda parolo, sed malgranda volo
mensogas kiel funebra parolo
montras parolo, kion cerbo valoras
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo
parolo estas arĝento, oron similas silento
paroloj kaj faroj estas malsamaj aferoj
per paroloj li bruas, tutan urbon detruas
por parolo delira ne ekzistas rediro
ripetata parolo pri la sama titolo
trafi per la parolo rekte en la vizaĝon

parto
al ĉiu frato lian parton
en ĉiu transloĝiĝo estas parto de ruiniĝo
la parto plej vasta venos la lasta
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos

partopreno
pagi sen partopreno por fremda festeno

pasanto
hundo bojas, pasanto vojas
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas

pasero
celis paseron, trafis anseron
fordoni anseron, por ricevi paseron
ĝi estas ankoraŭ pasero en aero
pasero sperta estas lerta
pasero sperta ne bezonas averton
pri tio jam ĉiuj paseroj babilas
unu pasero alian valoras

pasi
aperas prudento, kiam pasis la momento
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam
estis la tempo, ni ne komprenis - pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
kiam pasis la aĝo, aperas la saĝo
kio estis kaj pasis, tion tempo frakasis
kio pasis, ne revenos
kio pasis, nin forlasis
li pasis akvon kaj fajron kaj marĉojn kaj marojn
malsaĝulo kiel tamburo - kiu pasas, lin batas
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis
plenumita via ofico, nun pasis via vico!
se kalumnio eĉ pasas, ĝi ĉiam ion lasas
venis mizero - helpu min, frato; pasis mizero - for, malamato
vundo pasas, vorto restas

pasigi
li scias, kie la kankroj pasigas la vintron

pasinta
pasinta doloro for el memoro
serĉi la tagon pasintan

pasintaĵo
leĝo pasintaĵon ne tuŝas

pasintjara
li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara

pasio
malplaĉas nenio, se taksas pasio

Pasko
kara estas ovo, kiam venas la Pasko

pasto
se oni amas la gaston, oni zorgas la paston

pastra
eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
por la mono pastra preĝo, por la mono romp' de leĝo

pastro
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon
okulo de mastro pli ol beno de pastro
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas
pastro vivas de preĝoj, advokato de leĝoj
pastron nutras preĝejo

paŝo
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
unua paŝo iron direktas

patrineto
hejma dometo estas kiel patrineto

patrino
bato de patrino ne longe doloras
infano ne krias, patrino ne scias
kia patrino, tia filino
ne prediku knabino al via patrino
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
por patrino ne ekzistas infano malbela
se vi volas filinon, flatu la patrinon
senlaboreco estas patrino de ĉiuj malvirtoj

patro
filo konfesis - patro forgesis
li estas la portreto de sia patro
li estas portreto de sia patro
patroj avaras, infanoj malŝparas
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas

patrono
li mem estas patrono por sia persono

Paŭlo
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu
Petro rifuzas, Paŭlo ekuzas
por Paŭlo sperto - por Petro averto

pavimita
per promesoj estas pavimita la infero

pavo
pelis pavon, falis kavon

peceto
li donas peceton da pano kaj bategon per mano

peco
al pec' pecon algluas, kiu neston konstruas
bongusta peco longe ne atendas
pecon detranĉitan al la pano ne regluu

Peĉjo
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos

pekado
ju pli da babilado, des pli da pekado

pekanto
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu

peke
peke akirita ne estas profita

pekeco
peko malnova perdas pekecon

peketo
nenia peketo restas longe sekreto

peki
kapo pekas, piedoj suferas
kiu ne pekis, kiu ne eraris?
kiu pekis, tiu pagas
mano pekis, dorso pagas
ne pekas drinkulo, pekas ebriulo
pekas junuloj kaj pekas maljunuloj

pekinto
pekinto pentas - kolero silentas
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu

peko
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras
de peko kaj mizero estas plena la tero
deko da pekoj - unu la puno
fajron estingas akvo, pekon pardono
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu
kun la peko en mano
malfeliĉo kaj peko leviĝas sen veko
malplena sako puŝas al peko
malplena sako tentas al peko
peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro
peko malnova perdas pekecon
pekon serĉi oni ne bezonas
por peko senkonscia puno nenia
puno pekon svingas, favorkoreco ĝin estingas
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas

pekulo
ĉiu estis junulo, ĉiu estis pekulo
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj

peli
kiu tro pelas, nur malakcelas
plej juna katido musojn jam pelas
pli efike ol bato pelas malsato
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
pelis pavon, falis kavon
pelu mizeron tra l' pordo, ĝi revenos tra l' fenestro
ne pelu tiun, kiu mem forkuras
profiton celu, sed aliajn ne pelu

pendi
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos
tajloro krimis, botisto pendas

pendigi
por pendigi ŝteliston, antaŭe lin kaptu

pendigito
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu

pendonto
pendonto ne dronos

penetro
al koro penetro per okula fenestro

peni
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kiom ajn vi penos, nenio elvenos
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras - kiu mem ne penas, nenio al li venas

peno
bona puno por malbona peno
multe da peno, neniom da pano
ne ŝpari monon nek penon
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
nenia peno nek provo donos lakton de bovo
venas ĉagreno sen granda peno

pensi
kiu multe babilas, pensas malmulte

pensite
ŝerce dirite, cele pensite

penso
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo

penti
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro
pekinto pentas - kolero silentas

pentofari
se vulpo pentofaras, gardu la kokidojn

pentri
ne pentru diablon sur la muro

perdi
imiti grandsinjoron - perdi baldaŭ la oron
kion ni havas, por ni ne valoras - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kion vi ne perdis, tion ne serĉu
kiu akceptas donacon, perdas la pacon
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan
kiu domaĝas groŝon, perdas la tutan poŝon
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
kiu koleras, tiu perdas
kiu perdis la kapon, ne bezonas jam ĉapon
kiu serĉas marcipanon, perdas sian panon
peko malnova perdas pekecon
perdi la kandelon el la kapo
perdi la kuraĝon
perdi la saĝon
pli bone estas reiri, ol perdi la vojon
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

perdiĝi
groŝo ŝparita neniam perdiĝas
perdiĝas per pruntedono amiko kaj mono
pro karta preno perdiĝis bieno
pro vorta piko ofte perdiĝas amiko

perdinta
perdinta la kapon pri haroj ne ploras

perdita
bono farita ne estas perdita
kio estas lernita, ne estas perdita
mono perdita, nenio perdita - honoro perdita, ĉio perdita

prokrastita ne estas perdita

perdite
kiel akirite, tiel perdite

perdo
akiro kaj perdo rajdas duope
kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas

perei
de atendo kaj espero pereis multaj sur la tero
diron oni neas, skribo ne pereas
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
pereis ŝafino, pereu ankaŭ la ŝafido
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela

pereigi
kiu cedas al sia infano, ĝin pereigas per propra mano

pereo
bona ideo venas post la pereo

perfidi
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
kio en koro sidas, la vizaĝo perfidas
se en kor' io sidas, vizaĝo perfidas
ŝtelisto ŝteliston ne perfidas

perfido
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
oni perfidon prenas, sed perfidulon abomenas
tro da konfido kondukas al perfido

perforta
perforta amo estas plej forta malamo

perforte
kion Dio ne donis, perforte ne postulu
kion Dio ne donis, tion perforte ne serĉu
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte

perlo
ĵeti perlojn antaŭ la porkojn

permesi
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos

persisti
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro

persona
ĉion rigardi tra sia persona vitro

persono
ĉiu persono kun sia bezono
li mem estas patrono por sia persono
ne batas bastono sen persono
oni vivas ne kun mono, sed kun persono

peruko
sur lia nuko sidas pli ol peruko

peso
per mezuro kaj peso akiriĝas sukceso

petata
gasto tro petata foriras malsata

peti
en juneco ni petas, en maljuneco forĵetas
kiu ne petas, tiu ne ricevas
ne havante, oni petas; ricevinte, forĵetas
pri kio amikoj sekretas, ili vian juĝon ne petas
se amiko petas, li neniam ripetas
sinjoro petas, kvazaŭ dekretas
tie vi petos, vi tiros, vi nenion akiros

petita
por gasto ne petita mankas kulero
servo ne petita ne estas merita
venas kvazaŭ vokita kaj petita

peto
ili estas en akordo, kiel peto kaj mordo
peto de barono estas ordono
peto kaj demando kondukas tra l' tuta lando
venos knabeto ankaŭ kun peto

petola
lang' estas mola kaj laŭvole petola

petolado
infanon malbonigas ne petolado, sed malbona kamarado
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro

petoli
birdo petolas, kiom ĝi volas
juneco petolis, maljuneco malsatos
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu
sango bolas, juneco petolas

petolo
troa petolo estas danĝera por la kolo

Petro
mankis al Petro klopodoj, li aĉetis al si domon
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu
Petro rifuzas, Paŭlo ekuzas
Petron kruro doloras, Karolo ne lamas
por Paŭlo sperto - por Petro averto
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos

peza
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero
por amiko komplezo neniam estas tro peza

pezi
sur ĉeval' de najbaro la ŝarĝo ne pezas

pezo
malgranda pezo, sed granda prezo
tro da enspezo ne estas tro da pezo

pia
piaj deziroj

piede
malfeliĉo venas rajde, foriras piede

piediranto
ne estas piediranto kolego al rajdanto

piedo
danci antaŭ iu sur piedoj kaj manoj
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
kapo pekas, piedoj suferas
kiu levis la piedon, devas ekpaŝi
li estas en klopodoj de l' kapo ĝis piedoj
li forpelis siajn piedojn
lia animo forkuris en la pinton de la piedo
mizero piedojn sanigas, kolon elastigas
oni prenas per manoj, redonas per piedoj
piedo ne atentis, kapo eksentis

stari per unu piedo en la tombo

piiĝi
se ezoko piiĝis, gobio ne dormu

piki
al vi oni predikas kaj nin oni pikas
geamantoj sin pikas
korvo al korvo okulon ne pikas
piki al iu la vundan lokon

pikite
nek pikite, nek hakite

piko
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras
pro vorta piko ofte perdiĝas amiko

pinglo
eĉ pinglo povas koron trapiki
sidi kiel sur pingloj
sidi sur pingloj

pinto
la afero ne staras sur pinto de ponto
li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo
lia animo forkuris en la pinton de la piedo

pio
nek pio por Dio, nek kapablo por diablo

piulo
eĉ inter piuloj ne mankas pekuloj

pizo
ĝi glitas de li kiel pizo de muro

plaĉanto
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras

plaĉi
al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto
al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu
al vi ne plaĉis sitelo, laboru per martelo
ankoraŭ neniu plaĉis al ĉiu
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas
kion leĝo malpermesas, tio plaĉi ne ĉesas
kiu flatas al ĉiu, plaĉas al neniu
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras

se ne plaĉas la najbaro, ne plaĉas lia faro
simio al simio plaĉas pli ol ĉio
trio plaĉas al Dio

plaĉo
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas

plado
brava batalanto kontraŭ plado bolanta

plej
amiko fidela estas trezoro plej bela
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
azenon komunan oni batas plej multe
barelo malplena sonas plej laŭte
bezono estas plej forta ordono
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme
ĉio sia estas plej ĉarma
ĉiu por si mem estas la plej kara
de elekto tro multa plej malbona rezulto
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
eĉ plej granda malbono al bono kondukas
eĉ plej nigra bovino donas lakton nur blankan
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas
eĉ por plej terura tago venas vespero
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata
en plej alta mizero al Dio esperu
estinta amiko estas plej danĝera malamiko
estintaj amikoj plej kruele malpacas
foresto de ofendo estas plej bona defendo
frukto malpermesita estas plej bongusta
hako post hako estas la plej efika atako
kio kostas malmulte, kostas plej kare
kio vendiĝas kaŝite, vendiĝas plej profite
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan
kiu nenion valoras, plej multe sin gloras
kiu ripetas abunde, lernas plej funde
kiu venas plej frue, sidas plej ĝue
konscienco senmakula estas kuseno plej mola
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola
la parto plej vasta venos la lasta
la plej danĝera homo - malbona in’ en domo
langa vundo plej profunda
malsato plej bone gustigas la manĝon
mizero plej ekstreme, Dio plej proksime

nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava
perforta amo estas plej forta malamo
plej bona gvidilo estas la lango
plej bona kuracisto estas la tempo
plej bona sprito estas silento
plej bone ridas, kiu laste ridas
plej certa laboro - laboro per oro
plej danĝera malsano estas manko de saĝo
plej facile promeso rimiĝas kun forgeso
plej granda potenco kuŝas en la komenco
plej juna katido musojn jam pelas
plej kruela estas redono por farita bono
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo
plej saĝa maljunulo ne estas tro saĝa
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
post vetero malbela lumas suno plej hela
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta
pro najleto bagatela pereis ĉevalo plej bela
propra sufero - plej granda sur tero
pura konscienco estas plej granda potenco
rado malbona knaras plej multe
ripetado estas plej bona lernado
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta
se ne la "se" malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano
spiko malplena plej alte sin tenas
virino batas per lango, aperas vundo plej sanga
vorto sona estas plej admona
vundo sekreta doloras plej multe

pleje
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro

plena
apud plena manĝotablo ĉiu estas tre afabla
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
ĉiuj enterigitoj estas plenaj de meritoj
de peko kaj mizero estas plena la tero
koro tro plena - buŝo parolas
matena horo estas plena de oro
plena estas la infero de promesitaj aferoj
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
plena kaso ŝteliston altiras
plena sako ĉiun mastron al vi klinos
plena stomako laŭdas la faston
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo

ŝparu groŝon - vi havos plenan poŝon

plenblovi
plenblovi la lipojn

plendi
li atendas kaj plendas kaj denove atendas
se neniu plendas, neniu defendas

plendo
de plendo kaj ploro ne foriĝas doloro
de senpripensa rekomendo venas ploro kaj plendo
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
plendoj stomakon ne plenigas
rekomendo kondukas al plendo
senfara plendo ne estas defendo

plenigi
sakon kun truo vi neniam plenigos
unu guto plenigas la glason
unu sola guto la glason plenigas
vortoj sakon ne plenigas

pleniĝi
koro pleniĝas - lango moviĝas
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas

plenumi
mono plenumas ĉiujn oficojn
nobelo promesojn disdonas, kampulo promesojn plenumas

plenumiĝi
plenumiĝis la tasko per granda fiasko

plenumita
la afero estas plenumita
plenumita via ofico, nun pasis via vico!

plenumite
multe komencite, malmulte plenumite

plenumo
promeso estas larĝa, plenumo estas ŝarĝa

plezura
aĝo tro matura ne estas plezura
amo supermezura ne estas plezura

plezuro
al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro
antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
inter miaj muroj estu miaj plezuroj
iras ĉiu kruro laŭ sia plezuro
malhumileco estas kara plezuro
memori pri mezuro en laboro kaj plezuro
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro
por ĉiu plezuro devas esti mezuro
vivi en silko kaj veluro, en ĝojo kaj plezuro

pli
afabla vorto pli atingas ol forto
amiko estas kara, sed mi mem estas pli kara
amiko estas kara, sed vero pli kara
amo estas forta, sed mono pli forta
amo pli kora, disiĝo pli dolora
bona gloro pli valoras ol oro
de la volo la ordono pli efikas ol bastono
de pli da suko ne malboniĝas la kuko
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo
el du malbonoj pli malgrandan elektu
en amaso eĉ morto estas pli gaja
fiŝo pli granda malgrandan englutas
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa
interkonsento estas pli bona ol mono
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
ju homo pli fiera, des puno pli severa
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
ju pli da babilado, des pli da pekado
ju pli da bruo, des malpli da ĝuo
ju pli da donoj, des pli da amikoj
ju pli da havo, des pli da pravo
ju pli da honoro, des pli da laboro
ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
ju pli granda la deziro, des pli kara la akiro
ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
ju pli oni babilas, des pli oni al si malutilas
ju pli oni posedas, des pli oni avidas
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco
kiu avidas pli bonan, perdas plej bezonan
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
kiu pli frue venas, pli frue muelas

kiu venis unue, muelas pli frue
klopodo estas kun mono, sed sen ĝi pli malbone
komplezema malsaĝulo estas pli danĝera ol malamiko
kontenteco estas pli bona ol riĉeco
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola
li havas pli da mono ol da bezono
li havas pli da mono, ol li povas kalkuli
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
malpli esperu, pli konsideru
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
okulo de mastro pli ol beno de pastro
okuloj estas pli grandaj ol la ventro
oro estas pli peza ol fero, pli malpeza ol aero
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
pli bona amiko intima, ol parenco malproksima
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto
pli bona estas gajno malgranda, ol granda malgajno
pli bona estas io, ol nenio
pli bona - estas malamiko de bona
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla
pli bona homo sen mono, ol mono sen homo
pli bona io, ol nenio
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
pli bona pano sen butero, ol kuko sen libero
pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bone estas enviigi, ol kompatigi
pli bone estas havon fordoni, ol kun homoj malpaci
pli bone estas reiri, ol perdi la vojon
pli bone estas sensale, ol tro sale
pli bone estas ŝviti, ol tremi
pli bone fleksiĝi, ol rompiĝi
pli bone malfrue, ol neniam
pli bone malmulte gajni, ol multe perdi
pli bone ne fari, ol erari
pli bone ne sali, ol sali tro multe
pli da bruo, ol da faro
pli da havo, pli da klopodoj
pli da infanoj, pli da beno
pli da infanoj, pli da manoj
pli da mono, pli da zorgo
pli da okuloj, pli da certeco
pli efike ol bato pelas malsato

pli facile estas eviti ol spiti
pli facile estas malbonon eviti, ol korekti
pli facile estas multe elspezi, ol malmulte enspezi
pli facile estas multon elspezi, ol malmulton enspezi
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas regi ol agi
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri
pli feliĉa estas donanto ol prenanto
pli feliĉa estas martelo insultata, ol amboso kompatata
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo
pli kara estas kap' ol ĉapo
pli kara estas kapo ol ĉapo
pli kara kapo ol ĉapo
pli kostas la sako, ol la tuta pako
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro
pli valoras faro nenia, ol faro malbona
pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento
pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo
pli valoras kontenta spirito, ol granda profito
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo
pli valoras senlaboreco, ol sensenca laboremeco
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo
pli valoras vinagro donacita, ol vino aĉetita
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
sia estas kara pli ol la najbara
sia estas kara pli ol najbara
simio al simio plaĉas pli ol ĉio
suferinto pli valoras, ol lerninto
sur lia nuko sidas pli ol peruko
trovis malbonulo malbonulon pli grandan
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas
unu saĝo estas bona, du estas pli bonaj
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj
virina rideto pli kaptas ol reto
virino kolera pli ol hundo danĝera
volo kaj sento faras pli ol prudento
vort' en ĝusta momento faras pli ol arĝento
zorgu pri vi, kaj nenion pli

plibono
plibono estas malamiko de bono

pligrandiĝi
tra vitro de teruro pligrandiĝas la mezuro

ploranto
ploranton ni evitas, ridanton ni imitas

plori
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
kio doloras, pri tio ni ploras
kion ni havas, por ni ne valoras, - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kiu sentas - ploras, kiu vidas - nur ridas
ni vidas, kiu ridas, - kiu ploras, ni ne vidas
ofte kantas la buŝo, kiam ploras la koro
oni batas, malkaresas, kaj eĉ plori ne permesas
perdinta la kapon pri haroj ne ploras
unu floras, alia ploras

ploro
amiko en ĝojo kaj ploro
de plendo kaj ploro ne foriĝas doloro
de senpripensa rekomendo venas ploro kaj plendo
fremda doloro ne kondukas al ploro
ne helpas plendo nek ploro kontraŭ kreditoro
ne helpas ploro al doloro
ne sufiĉas ploro al kreditoro
rido matene - ploro vespere
virina ploro sen valoro

plue
morgaŭ frue venos plue
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

plugo
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'

plumo
plumo ne sentas, papero silentas

pluvo
granda nubo, eta pluvo
granda nubo, malgranda pluvo
li trafis el sub pluvo en riveron
pluvo en aprilo - por la tero utilo

pokalo
en via malica regalo vin atendas ankaŭ pokalo
inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi

polico
reĝo donacis, sed polico minacas

polurita
li estas frotita kaj polurita

polvero
ĉio estas por li kiel polvero sur la tero

polvo
ĵeti polvon en la okulojn
ŝuti polvon en la okulojn

pomo
eĉ por pomo putranta troviĝas amanto
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

ponto
al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro
la afero ne staras sur pinto de ponto

popola
popola kutimo havas valoron de leĝo
venas proverbo el popola la cerbo

popolo
popolo diras, Dio diras

por
la "por" kaj la "kontraŭ"

porĉiama
tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo

pordo
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
en bona ordo tra la pordo!
komenciĝis mizero, ĝi venas per pordo kaj fenestroj
ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas
pelu mizeron tra l' pordo, ĝi revenos tra l' fenestro
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
sieĝi ies pordon
sukcesa venkanto de pordoj malfermitaj

por ke
oni batas per vipo, por ke sentu la ripo

porkino
elektadis sen fino, edziĝis kun porkino

porko
al porko Dio kornojn ne donas
ĵeti perlojn antaŭ la porkojn
malavarulo kaj porko estas bonaj post la morto
ne naskas porko leonidon, nek korniko aglidon
se vi sidos en branoj, vin manĝos la porkoj

porti
hundo bojas la vojon, vento portas la bojon
kion koro portas, vizaĝo raportas
sendito nur portas - kion oni ordonis, li raportas

portreto
li estas la portreto de sia patro
li estas portreto de sia patro

posedanto
al posedanto de metio mankas nenio

posedata
bono posedata ne estas ŝatata

posedi
al promeso oni ne kredas - kredu, kiu posedas
al tiu ĉio cedas, kiu monon posedas
ĉiu medalo du flankojn posedas
ĉiu propran saĝon posedas
ju pli oni posedas, des pli oni avidas
kiu kapon posedas, kombilon jam trovos

posedo
kun sia tuta posedo kaj heredo
malpli da posedo, malpli da tedo
ne fidu heredon, fidu posedon

post
bona ideo venas post la pereo
de guto post guto disfalas granito
ebrieco pasas post dormo, malsaĝeco neniam
el post la arbo li estas bravulo
ĝi estas kiel mustardo post la manĝo
ĝi estas mustardo post la manĝo
hako post hako estas la plej efika atako
kio post la montoj kuŝas, tio nin neniom tuŝas
kio post ni aperos, ni de ĝi ne suferos
kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo
malavarulo kaj porko estas bonaj post la morto
pli bona apude najbaro, ol frato post arbaro

post alkutimiĝo doloras disiĝo
post brua vento subita silento
post dolĉa vino restas acida vinagro
post domaĝo venas saĝo
post dorma trankvilo venas bona konsilo
post kolero venas favoro
post konfeso venas forgeso
post la batalo preĝo ne helpas
post la falo oni fariĝas singarda
post la fasto venas festo
post la fino de l' batalo estas multe da kuraĝuloj
post mia malapero renversiĝu la tero
post morto kuracilo jam estas sen utilo
post nokta ripozo helpas la muzo
post sufero venas prospero
post vetero malbela lumas suno plej hela
saĝa estas la frato post ricevo de l' bato
saĝa estas la hundo post ricevo de l' vundo
saĝa hundo post la vundo
valoron de objekto ni ekkonas post difekto
venas prudento post la ĝusta momento
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco

poste
antaŭe intencu kaj poste komencu
antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo

posteno
aŭ ministran postenon, aŭ pundoman katenon

postparolo
antaŭparolo liberigas de postparolo

postuli
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas
enspezo postulas elspezon
espero postulas oferon
kion Dio ne donis, perforte ne postulu
servo postulas reservon
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas

postulo
en ĉiu angulo alia postulo
kurbiĝu hoko laŭ postuloj de l' loko

postulo ne pretendas, rifuzo ne ofendas
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas
vivi laŭ postuloj de la ĝustaj kalkuloj

poŝo
de fremda groŝo ŝiriĝas la poŝo
el fremda poŝo oni pagas facile
el la poŝo al la buŝo
kiu domaĝas groŝon, perdas la tutan poŝon
li minacas per fingro en la poŝo
li vorton en la poŝo ne serĉas
luksa la vesto, sed malplena la poŝo
minaci per pugno en la poŝo
multe en kapo, sed nenio en poŝo
nuda kaj kruda, sen groŝo en poŝo
se okulo ne vidis, pagas la poŝo
sin turni al la poŝo
spesmilo superflua poŝon ne ŝiras
ŝparu groŝon - vi havos plenan poŝon

potenca
barbo potenca, sed kapo sensenca
bruo potenca, nula esenco
li havas cerbon ne tro potencan

potenciĝi
antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo

potenco
espero kaj pacienco kondukas al potenco
for konscienco, venos potenco
laboro kaj pacienco kondukas al potenco
plej granda potenco kuŝas en la komenco
pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
pura konscienco estas plej granda potenco
se mi faru riverencon, mi elektas potencon

poto
danci kiel kato ĉirkaŭ poto
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota
kia la poto, tia la kovrilo
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero
ne sanktuloj potojn faras
por pot' argila poto fera estas najbaro danĝera
poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos

povi
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas
al la buŝo de “oni” neniu povas ordoni
batanto povas argumenti, batato devas silenti
ĉiu provas, kion li povas
Dio al vi donis, por ke vi povu doni
eĉ bagatelo povas servi al celo
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon
eĉ pinglo povas koron trapiki
edzigu filon, kiam vi volas - edzinigu filinon, kiam vi povas
faru hodiaŭ, kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
inter pokalo kaj lipoj povas multe okazi
juneco ne scias, maljuneco ne povas
kaŝu kiom vi povos, mensogo sin elŝovos
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kion mi povas, tion mi elŝovas
kion oni volas, tion oni povas
kiu devas, tiu elekti ne povas
kiu devas, tiu povas
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi
kiu mordi ne povas, kisi ekprovas
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu povas antaŭvidi!
konsilu kiu povas
kontentigi ĉiujn eĉ anĝelo ne povas
kontraŭ kalumnio ne povas batali eĉ Dio
li havas pli da mono, ol li povas kalkuli
liaj dentoj povas festi sabaton
liaj dentoj povas forgesi sian metion
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas
mi ne povas kapti en ĝi la sencon
miljaroj ne povis - minuto elŝovis
ne povas ĉiu homo esti pap’ en Romo
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ
ne vivu kiel vi volas, vivu kiel vi povas
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
nenia konstruo povas esti sen bruo
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte
pri nenio oni povas ĵuri
sata malsatan ne povas kompreni
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam
vi povas eĉ haki lignon sur lia kapo

povo
riĉa preparo, sed povo avara
sen povo kolero estas ridinda afero

pranepo
atendu min antaŭ la domo de mia pranepo

prave
prave li ricevas
prave punite laŭmerite

praveco
kolero pravecon ne donas
larmoj pravecon ne pruvas

pravi
kiu jam havas, tiu pravas

pravigi
kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas
nesciado de leĝo neniun pravigas

praviĝi
per eraro ne praviĝas la faro
pro eraro ne praviĝas la faro

pravo
ju pli da havo, des pli da pravo

preciza
ju pli precizaj la kalkuloj, des pli fortika la amikeco

prediki
al vi oni predikas kaj nin oni pikas
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu
ne prediku knabino al via patrino
prediki al surduloj

prediko
aŭskulti kiel ĥinan predikon
eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
fari al iu predikon pri moroj
inter kornikoj ne konvenas predikoj
li komprenas predikon, kiel bovo muzikon

preĝeja
malriĉa kiel muso preĝeja

preĝejo
malsaĝulon oni batas eĉ en la preĝejo
pastron nutras preĝejo
preĝejo proksima, sed Dio malproksima
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras

preĝi
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
preĝu al la Eternulo, ne al lia sanktulo
preĝu kore kaj laboru fervore

preĝo
certaĵo kaj leĝo, kiel amen en preĝo
fasto kaj preĝo riĉecon ne donas
pastro vivas de preĝoj, advokato de leĝoj
por la mono pastra preĝo, por la mono romp' de leĝo
post la batalo preĝo ne helpas
preĝon faru, sed farunon preparu

premanta
malfeliĉo komuna estas malpli premanta

premi
najbaro ne ĝemas, kiam boto nin premas

prenanto
ne ĉiu aspiranto devas esti prenanto
pli feliĉa estas donanto ol prenanto

preni
Dio donis, Dio prenis
ekzameni ne devigas preni
falis el mano - prenu satano
kio mem ne venas, li per la dentoj ĝin prenas
kiu donacon prenas, tiu sin katenas
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
li prenos kaj benos
malbonulon diablo ne prenas
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon
oni invitas - venu, oni donacas - prenu
oni perfidon prenas, sed perfidulon abomenas
oni prenas avide, oni redonas malrapide
oni prenas per manoj, redonas per piedoj
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas

preni iun sur la dentojn
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon
tempo prenas, tempo pagas
tempo venos, zorgon prenos
unua venis, unua prenis
vi amas preni, amu redoni

prenita
bovo prenita, koko donita kaj - kvita

preno
pro karta preno perdiĝis bieno

prepari
preĝon faru, sed farunon preparu

preparo
ne valoras la faro la koston de l' preparo
riĉa preparo, sed povo avara

prete
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu

preteksto
nek al teksto, nek al preteksto
por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston

pretendi
postulo ne pretendas, rifuzo ne ofendas

preter
ĝi iris al li preter la buŝon
traflugis anĝelo preter orelo

prezenti
cent jarojn silentis kaj subite sin prezentis
du kontraŭ unu prezentas armeon
kion koro sentas, lango prezentas
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon
vesto homon prezentas

prezo
ju pli da aĉetantoj, des pli alta la prezo
ju pli granda bezono, des pli granda la prezo
malgranda pezo, sed granda prezo

pri
ĉe plej granda fido memoru pri perfido
ĉiu besto zorgas pri sia nesto
Dio scias bone pri niaj bezonoj
disputu pri ĉio, sed sen garantio
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu
fari al iu predikon pri moroj
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
ĝi estas malpaco pri la reĝa palaco
inter generaloj parolu pri bataloj
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota
kapo estas por tio, ke ĝi zorgu pri ĉio
kio doloras, pri tio ni ploras
kion mi ne sentas, pri tio mi silentas
kiu por ĉiuj laboras, pri si mem ne memoras
kiu pri ŝtelo silentas, tiu ŝtelon konsentas
klopodi pri ĉies favoro estas pleje malsaĝa laboro
li estas kompetenta, kiel besto pri arĝento
li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara
memori pri mezuro en laboro kaj plezuro
mi havas pri tio nek scion nek supozon
ne hontu penti pri faro, hontu persisti en eraro
ne juĝu pri afero laŭ ĝia ekstero
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
ne laciĝu viaj manoj pri fremdaj infanoj
ne rezonu pri tio, kio estas ekster via metio
ne zorgu pri tio, kio estas ekster via scio
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo
perdinta la kapon pri haroj ne ploras
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru
pri gustoj oni disputi ne devas
pri havo najbara oni estas malavara
pri kio amikoj sekretas, ili vian juĝon ne petas
pri kio estas la afero?
pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo
pri laboroj maldiligenta, pri festoj plej kompetenta
pri lando malproksima estas bone mensogi
pri nenio oni povas ĵuri
pri propra afero neniu juĝas libere
pri tio jam ĉiuj paseroj babilas
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo
raporti pri ĉiuj cirkonstancoj kaj nuancoj
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano
ridas blindulo pri lamulo
ripetata parolo pri la sama titolo
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos
stomako malsata nur pri pano meditas

tondro kampulon memorigas pri Dio
zorgu pri vi, kaj nenion pli

princa
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson

printempa
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu

printempo
li havas ankoraŭ printempon en kapo
neĝo kaŝas nur ĝis printempo
printempo semas, aŭtuno rikoltas
unu hirundo printempon ne alportas

pripeni
kion vi pripenas, tio al vi venas

pripensi
pripensu malrapide kaj agu decide

priŝteli
oni priŝtelas ne riĉulon, sed sengardulon

privata
vivon privatan kaŝu la muroj

proceso
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso

profesoro
lecionoj al profesoro estas vana laboro

profeto
ĵuri per la barbo de l' Profeto
malsaĝulo ofte estas profeto
neniu estas profeto en sia urbeto
vera kiel vorto de profeto

profita
neleĝe akirita ne estas profita
peke akirita ne estas profita

profite
kio vendiĝas kaŝite, vendiĝas plej profite

profiti
du militas - tria profitas
kiel li meritis, tiel li profitis

kiu multe profitas, ankaŭ perdon ne evitas
kiu ŝvitas, tiu profitas
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas

profito
kiu amas la liton, ne akiros profiton
multe da sprito, sed neniom da profito
pli valoras kontenta spirito, ol granda profito
profiton celu, sed aliajn ne pelu
tro da metioj - profitoj neniaj
venas profito - venas merito

profunda
langa vundo plej profunda
saĝo abunda, sed ne profunda

profunde
fiŝo granda naĝas profunde
li salutas profunde kaj mordas hunde
sciu funde, sed tenu profunde

profundeco
ne konante la profundecon, ne iru en la riveron

profundo
fiŝo serĉas profundon, homo serĉas abundon
granda ŝipo bezonas profundon

progresi
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu

prokrasti
ne prokrastu ĝis morgaŭ, kion vi povas fari hodiaŭ

prokrastita
prokrastita ne estas perdita

proksima
preĝejo proksima, sed Dio malproksima
proksima kubuto, sed ne por la buŝo

proksime
mizero plej ekstreme, Dio plej proksime
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
ŝtelu malproksime, edziĝu proksime

promenadi
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

promeni
kiam kato promenas, la musoj festenas
kio aliloke promenos, al ni ankaŭ ĝi venos
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu
lia cerbo iris promeni

promesi
ofte mano forgesas, kion buŝo promesas
promesi orajn montojn

promesita
plena estas la infero de promesitaj aferoj
promesita trezoro estas sen valoro

promeso
al promeso oni ne kredas - kredu, kiu posedas
kiu promesojn faras, tiu ne avaras
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
nobelo promesojn disdonas, kampulo promesojn plenumas
nutri per promesoj
per promesoj estas pavimita la infero
plej facile promeso rimiĝas kun forgeso
promeso estas larĝa, plenumo estas ŝarĝa
promeso ne satigas
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu

pronomo
pronomoj "mia" "min" kaj "mi" en mondo reĝas ĉiam tri

propeka
propeka kapro

proponi
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas
ekzemplo proponas, sed ne ordonas
homo proponas, Dio disponas

propra
al ĉiu sia propra estas ĉarma kaj kara
apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas
ĉiu havas sian propran guston
ĉiu propran saĝon posedas
eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
en la propra sia domo ĉiu estas granda homo

en propra angulo ĉiu estas fortulo
estu saĝa homo en via propra domo
kiu cedas al sia infano, ĝin pereigas per propra mano
kiu fremdan avidas, propran forperdas
kiu havas malican celon, ofte perdas sian propran felon
korniko vundita propran voston timas
kuraĝa mieno antaŭ propra kameno
kuri de sia propra korpo
li estas sia propra mastrino
ne fidu fidelulon, fidu propran okulon
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo
pri propra afero neniu juĝas libere
propra opinio ne estas leĝo por alia
propra sufero - plej granda sur tero
propra supo brogas, fremda allogas
propra volo ordonon superas
propran ĝibon neniu vidas
propran vangon neniu batas
timi sian propran ombron

propravola
jugo propravola ne estas malmola

prosperi
kiu koleras, tiu ne prosperas
se amas Dio, prosperas ĉio

prospero
post sufero venas prospero
sen ordo en afero ne ekzistas prospero

protekti
kiun reĝo protektas, tiun ministro elektas
unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas
vundan lokon protektis, alian difektis

protekto
al protekto kaj forto helpas la sorto

protesto
kontraŭ neesto ne helpas protesto

proverbo
proverbo estas sperto, proverbo estas averto
venas proverbo el popola la cerbo

provi
ĉiu provas, kion li povas
fajro provas la oron, mizero la koron
oni batas la oron, por provi ĝian valoron

provo
al amiko nova ne fidu sen provo
nenia peno nek provo donos lakton de bovo

prudenta
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo

prudente
aŭskultas prudente, kiu aŭskultas atente

prudento
aperas prudento, kiam pasis la momento
ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento
Dio donis oficon, Dio donas prudenton
kiu prudenton ne havas, tiun saĝo ne savas
venas prudento post la ĝusta momento
volo kaj sento faras pli ol prudento

pruntedono
perdiĝas per pruntedono amiko kaj mono

pruntepreni
vilaĝano kreditas, vilaĝestro prunteprenas

prunti
li dentojn prunti ne bezonas

prunto
prunto amikon forpelas

pruvi
larmoj pravecon ne pruvas
nigro sur blanko pruvas sen manko

pruvo
komparo ne estas pruvo
suspekto pruvon ne egalas

publika
ju laboro pli publika, des pli granda la kritiko
kiso publika estas kiso malamika

mono publika estu fortika

pugno
ludi kun iu ludon de pugnoj
minaci per pugno en la poŝo
trafis pugno pugnon

pulso
palpi al iu la pulson

pulvo
eksplodema kiel pulvo
eksplodis kiel pulvo
li pulvon ne elpensis

pundoma
aŭ ministran postenon, aŭ pundoman katenon

puni
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
bona puno por malbona peno
Dio punas laŭ la fortoj
Dio puni deziras, li la saĝon fortiras
ne punu edzinon antaŭ infanaj okuloj, ne punu infanojn antaŭ fremduloj
per mono, ne per mano punu vilaĝanon
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas

puninde
vivis puninde, mortis ridinde

punita
ne kaptita - ne punita

punite
kune kaptite, kune punite
prave punite laŭmerite

puno
amo kaj puno loĝas komune
de kiu la kulpo, por tiu la puno
deko da pekoj - unu la puno
ju homo pli fiera, des puno pli severa
por peko senkonscia puno nenia
puno pekon svingas, favorkoreco ĝin estingas

pura
akvo kura - akvo pura
diri la puran veron
ne elverŝu la malpuran, antaŭ ol vi havas la puran

pli bona pura konscienco, ol malpura potenco
pura ĉielo fulmon ne timas
pura konscienco estas plej granda potenco
tro forta ĵuro - la afero ne pura

pureco
vesto eluzita, sed pureco spirita

puŝi
malplena sako puŝas al peko
ne puŝu vian regularon en fremdan anaron

puŝo
li ne enlasas puŝon en sian buŝon

puto
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos

putra
de semo putra venas frukto ne nutra

putrado
putrado de fiŝo komenciĝas de l' kapo

putraĵo
akvon senmovan kovras putraĵo

putranta
eĉ por pomo putranta troviĝas amanto

putri
laboro homon nutras, sen laboro li putras

putrigi
laboro fortigas, ripozo putrigas

rabi
kiu rabi eliras, ofte nuda revenas

rabia
kolera kiel rabia hundo
por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia

rabio
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio

rabisto
malriĉulo rabiston ne timas

rabo
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon

radiko
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon

rado
ĵeti bastonon en la radon
kvina rado ĉe veturado
rado malbona knaras plej multe

rajdanto
ne estas piediranto kolego al rajdanto

rajdi
akiro kaj perdo rajdas duope
malfeliĉo venas rajde, foriras piede
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno
rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo

rajte
leĝe kaj rajte

rajti
kion rajtas leono, ne rajtas azeno

rajto
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas
kie regas la forto, tie rajto silentas
kiu havas forton, havas rajton
kiu havas la forton, havas la rajton

rakonti
rakonti ĉion faritan kaj kaŝitan

rakonto
belaj rakontoj el trans la montoj
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto
pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte

rando
laŭdu belecon de l' maro, sed ĉe rando de barbaro

rangeto
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu

rango
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu

rano
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo

rapida
tro rapida akcelo ne kondukas al celo
tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo
tro rapida faro estas nur baro
tro rapida laboro, tro malgranda valoro
tro rapida riĉiĝo diablon ĝojigas

rapide
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
kiu donas rapide, donas duoble
kiu tro rapide saltas, tiu baldaŭ haltas
malsano venas rapide, foriras rigide
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
rapide - senvide

rapidi
kun konfido neniam rapidu
ne rapidu insulti, volu aŭskulti
ne rapidu kun fido antaŭ longa kunesido
ne rapidu kun vortoj, rapidu kun faroj
ne rapidu, trankvile decidu
rapidu malrapide
ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu

raporti
kion koro portas, vizaĝo raportas
raporti pri ĉiuj cirkonstancoj kaj nuancoj
sendito nur portas; kion oni ordonis, li raportas

raporto
ne ĉiu raporto estas vera vorto

rato
kontentigi la katon kaj kune la raton
ne venos rato mem al la kato
renkontiĝis la kato kun sentima rato
tro saltas la rato - ĝin kaptas la kato

raŭke
kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu

ravi
nin ĉiam ravas, kion ni ne havas

razi
razisto raziston razas

razisto
razisto raziston razas

reciproka
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malmeno

reciproke
montradi al si reciproke la dentojn
ni reciproke nin konas, klarigon ne bezonas
sango komuna reciproke sin altiras

rediro
por parolo delira ne ekzistas rediro

redoni
oni prenas avide, oni redonas malrapide
oni prenas per manoj, redonas per piedoj
vi amas preni, amu redoni

redono
plej kruela estas redono por farita bono

refariĝi
farita ne refariĝos
kio fariĝis, jam ne nefari

regado
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas

regalado
kia regalato, tia regalado

regalato
kia regalato, tia regalado

regali
kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas
kiu regalas per ŝtonoj, tiun oni dankas per bastonoj
kiu ŝteliston regalas, mem ŝteliston egalas
por via bono vin regalas bastono

regalo
en via malica regalo vin atendas ankaŭ pokalo
sen regalo ne estas balo

reganto
kia reganto, tia servanto
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto

regi
en ĉiu kranio regas aparta opinio
kie regas konkordo, regas ordo
kie regas la forto, tie rajto silentas
kie regas virino, malbona estas la fino
mono mondon regas
pli facile estas regi ol agi

regimento
li ne estas el la regimento de timuloj

reglui
pecon detranĉitan al la pano ne regluu

regna
por regna speso ne ekzistas forgeso
regna kaso - bona ĉaso

regularo
ne iru al fremda anaro kun via regularo
ne puŝu vian regularon en fremdan anaron

regulo
ne ekzistas regulo sen escepto

reĝa
dando el reĝa hundejo
geedzoj en paco vivas en reĝa palaco
ĝi estas malpaco pri la reĝa palaco

reĝejo
mia loĝejo - mia reĝejo

reĝi
inter la blinduloj reĝas la strabuloj
pronomoj “mia” “min” kaj “mi”, en mondo reĝas ĉiam tri

reĝo
de nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos
hundo povas boji eĉ kontraŭ la reĝo
kiun reĝo protektas, tiun ministro elektas
mono estas reĝo, mono estas leĝo
reĝo donacis, sed polico minacas
respektu Dion kaj reĝon kaj obeu la leĝon

reiri
pli bone estas reiri, ol perdi la vojon
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri

reĵuri
ĵuri kaj reĵuri

rekaŝi
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon

rekomendi
faro farinton rekomendas

rekomendo
de senpripensa rekomendo venas ploro kaj plendo
rekomendo kondukas al plendo
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo

rekompenci
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas

rekte
kurba estas la ligno, sed rekte ĝi brulas
sako malplena sin rekte ne tenas
trafi per la parolo rekte en la vizaĝon

tranĉi rekte en la karnon

remi
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero

renkonte
pri la lupo rakonto, kaj la lupo renkonte

renkonti
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas

renkontiĝi
renkontiĝis la kato kun sentima rato

renversiĝi
post mia malapero renversiĝu la tero

repacigi
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas

repacigita
timu lupon edukitan kaj malamikon repacigitan

reporti
vento sendita tondron reportos

repreni
donacon reprenu kaj mian vivon ne venenu
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu

resalti
bastono batas, bastono resaltas

resaniĝo
ĝis la edziĝo ĝi resaniĝos
ĝis la edziĝo venos resaniĝo

reservo
kvitiĝas servo per reservo
servo postulas reservon

resoni
kio al mi sonis, tion mi resonas
kiu resonis, tiu sin donis

resono
kia sono, tia resono

respekti
kiu groŝon ne respektas, riĉecon ne kolektas
rangeto rangon respektu, modestan lokon elektu
respektu Dion kaj reĝon kaj obeu la leĝon

respondo
kia demando, tia respondo

resti
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
al sklavo mon' ne estas savo - li ĉiam restas sklavo
almozpetanto sinĝena restas kun sako malplena
beleco hodiaŭ estas, morgaŭ ne restas
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
ĝibulo ĝis morto restos ĝibulo
infana inklino restas ĝis la fino
kaprica fianĉino restos eterne fraŭlino
kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo
laŭdu la maron, sed restu sur tero
lernado sen fruktoj ne restas
nenia peketo restas longe sekreto
plej kuirita kampulo ĉiam restos krudulo
por malfrua gasto restas nur osto
post dolĉa vino restas acida vinagro
restas nek konsilo, nek konsolo
resti maljuna knabino
restis nenio absolute, nek por mordi, nek por gluti
restu tajloro ĉe via laboro
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
servo al Dio vana ne restas
sperta mano ne restas sen pano
tiel estas, tiel restas
unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto
vundo pasas, vorto restas

reteni
kio tra l' dentoj travenis, tion la lipoj ne retenos

retiri
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras
kiam vorto eliris, vi ĝin jam ne retiros

reto
virina rideto pli kaptas ol reto

retrovi
kiu ne akiras, kiam li povas, tiu poste deziras, sed jam ne retrovas
kiu okazon forŝovas, ĝin jam ne retrovas

reveni
foriris bovido, revenis bovo
forveturis azenido kaj revenis azeno
forveturis malsaĝa, revenis nur pli aĝa
kio pasis, ne revenos
kiu rabi eliras, ofte nuda revenas
ne fanfaronu irante, fanfaronu revenante
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas
pelu mizeron tra l' pordo, ĝi revenos tra l' fenestro
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas

revi
bona kaporalo revas esti generalo
kiu aŭskultas, kie li ne devas, tiu aŭdas, kion li ne revas

rezervi
al Dio servu, diablon rezervu

rezina
flamiĝema kiel ligno rezina
li estas flamiĝema kiel rezina ligno

rezonado
rezonado kaj filozofado panon ne donas

rezoni
kiu konsilas kaj rezonas, tiu helpon ne donas
ne rezonu pri tio, kio estas ekster via metio

rezulto
de elekto tro multa plej malbona rezulto

ricevi
de nehavanto eĉ reĝo nenion ricevos
Dio ne ricevis, diablo forlevis
doni ovon, por ricevi bovon
esperis flaton, - ricevis baton
fordoni anseron, por ricevi paseron
hodiaŭ pagi vi devas, morgaŭ kredite ricevos
kiu elektas tro multe, ricevas nenion
kiu ne petas, tiu ne ricevas
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas
ne havante, oni petas; ricevinte, forĵetas
prave li ricevas

ricevi grizan haron, ne vidinte altaron
ricevi muŝon en la cerbon
ricevis bandito laŭ sia merito
ricevos vulpo por sia kulpo
silentu donante, parolu ricevante
sinjoroj sin batas, servantoj vundojn ricevas
tro elektema ricevas nenion

ricevo
saĝa estas la frato post ricevo de l' bato
saĝa estas la hundo post ricevo de l' vundo

riĉa
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
kontentulo estas pli feliĉa, ol homo plej riĉa
ne naskiĝu riĉa, naskiĝu feliĉa
oni estas riĉa neniam sufiĉe
pli bona estas paco feliĉa, ol havo plej riĉa
riĉa estas tiu, kiu ŝuldas al neniu
riĉa preparo, sed povo avara
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano
se ne la "se" malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa

riĉeco
fasto kaj preĝo riĉecon ne donas
kiu groŝon ne respektas, riĉecon ne kolektas
kiu ŝuldojn estingas, riĉecon atingas
kontenteco estas pli bona ol riĉeco
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto
riĉeco estas frato de fiereco
riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido

riĉigi
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo

riĉiĝi
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento
kiu frue leviĝas, facile riĉiĝas
kiu riĉiĝas, tiu fieriĝas

riĉiĝo
tro rapida riĉiĝo diablon ĝojigas

riĉo
feliĉo kaj riĉo envion elvokas
kontraŭ malfeliĉo ne defendas eĉ riĉo

riĉulo
al malriĉulo ovo kiel al riĉulo bovo
mono fluas al riĉulo, batoj al malriĉulo
oni priŝtelas ne riĉulon, sed sengardulon
pagas ne riĉulo, pagas kulpulo
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
por riĉulo fasto - por malriĉulo festo
riĉulo havas grandan parencaron
riĉulo havas kornojn, malriĉulo dornojn
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
riĉulo veturas, malriĉulo kuras

ridanto
ploranton ni evitas, ridanton ni imitas

rideto
virina rideto pli kaptas ol reto

ridi
bone tiu sidas, al kiu la sorto ridas
kaldrono ridas pri poto kaj mem estas kota
kiu sentas - ploras, kiu vidas - nur ridas
ni vidas, kiu ridas - kiu ploras, ni ne vidas
plej bone ridas, kiu laste ridas
ridas blindulo pri lamulo

ridigi
Dion kolerigis, homojn ridigis

ridinda
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
fremda mizero - ridinda afero
sen povo kolero estas ridinda afero

ridinde
vivis puninde, mortis ridiede

rido
oni ekkonas bovon per la vido kaj malsaĝulon per lia rido
rido matene - ploro vespere
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco

rifuĝi
kiu kutimis ĉion juĝi, nenie povas rifuĝi

rifuĝo
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas

rifuzi
Petro rifuzas, Paŭlo ekuzas

rifuzo
postulo ne pretendas, rifuzo ne ofendas

rigardaĉi
rigardaĉi kiel bovido

rigardi
ĉion rigardi tra sia persona vitro
kiu rigardas ĉielon, maltrafas sian celon
komercisto estas ĉasisto, li rigardas, kiu sin ne gardas
rigardi kaj aspiri ne devigas akiri
rigardi malafable
rigardu per ambaŭ okuloj!

rigardo
de rigardo tro alta malsaniĝas okulo
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
sen rigardo, sen gardo

rigide
malsano venas rapide, foriras rigide

rikolti
kion vi semas, tion vi rikoltos
kiu semas venton, rikoltos fulmotondron
parolanto semas, aŭdanto rikoltas
printempo semas, aŭtuno rikoltas
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos

rikolto
kia la semo, tia la rikolto

rimedo
grandaj malbonoj - grandaj rimedoj
kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo

rimiĝi
plej facile promeso rimiĝas kun forgeso

rimo
kio akorde ne sonas, tio rimon ne donas

ripetado
ripetado estas plej bona lernado

ripetata
ripetata parolo pri la sama titolo

ripeti
kiu ripetas abunde, lernas plej funde
se amiko petas, li neniam ripetas

ripo
aŭ kuseno sub ripo, aŭ bato per vipo
oni batas per vipo, por ke sentu la ripo

ripozi
kiu tro ripozas, baldaŭ almozas
li ripozu trankvile!

ripozo
laboro finita, - ripozo merita
laboro fortigas, ripozo putrigas
post nokta ripozo helpas la muzo

riproĉi
azen' al azeno riproĉas malsaĝon
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu

riski
kiu ne riskas, tiu ne gajnas
kiu ne riskas, tiu ne havas

risko
dubo gardas kontraŭ risko

rivera
sola vojo libera al la fundo rivera

riverenco
se mi faru riverencon, mi elektas potencon

rivereto
riveretoj fluas al riveroj

rivero
atendi sur tero, ĝis sekiĝos la rivero
el malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj
la manĝota fiŝo estas ankoraŭ en la rivero
li trafis el sub pluvo en riveron
maro ĉiujn riverojn ricevas kaj tamen ne krevas
ne konante la profundecon, ne iru en la riveron
ne moku riveron, ne atinginte la teron

riveretoj fluas al riveroj

rolo
rol' de virino - bona mastrino

Romo
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
esti en Romo kaj ne vidi la Papon
ne povas ĉiu homo esti Pap' en Romo
Romo estas tie, kie estas la Papo

rompi
kiu rompis la glason, ordigu la kason
kiu rompis, tiu pagu
surmeto rompas, komparo trompas

rompiĝi
kie maldike, tie rompiĝas
longe ĉerpas la kruĉo, ĝis ĝi fine rompiĝas
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo
pli bone fleksiĝi, ol rompiĝi

rompita
ŝipon rompitan ĉiuj ventoj atakas
vazo rompita longe sin tenas

rompo
por la mono pastra preĝo, por la mono romp' de leĝo

rondo
magia rondo

rostita
rostita kolombeto ne flugas al buŝeto

rozo
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos

ruinigi
konkordo malgrandaĵon kreskigas, malkonkordo grandaĵon ruinigas

ruiniĝo
en ĉiu transloĝiĝo estas parto de ruiniĝo

rustiĝi
ŝuldo ne rustiĝas, ŝuldo ne mortiĝas

rusto
rusto manĝas feron, ĉagreno la koron
rusto manĝas la feron, kaj zorgo la homon
ŝlosilo uzata ruston ne konas

ruza
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata

sabato
liaj dentoj povas festi sabaton

sablo
li eĉ el sablo vipojn tordas
tordi ŝnurojn el sablo

saĝa
estu saĝa homo en via propra domo
france saĝa, angle sovaĝa
lernu juna, por esti saĝa maljuna
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
plej saĝa maljunulo ne estas tro saĝa
pli bona estas saĝa malamiko, ol malsaĝa amiko
saĝa estas la frato post ricevo de l' bato
saĝa estas la hundo post ricevo de l' vundo
saĝa hundo post la vundo
saĝa kapo duonvorton komprenas
saĝa scias, kion li diras, - malsaĝa diras, kion li scias
saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon

saĝigi
bona stato saĝigas, malbona malsaĝigas
feliĉo fierigas, malfeliĉo saĝigas
mi lin liberigis, li min saĝigis

saĝo
barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
bela per vizaĝo, sed ne bela per saĝo
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
ĉiu iras, kiel saĝ' al li diras
ĉiu propran saĝon posedas
Dio puni deziras, li la saĝon fortiras
en ĉiu aĝo devas kreski la saĝo
estis la tempo, ni ne komprenis - pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
griza barbo saĝon ne atestas
kiam havo malaperis, saĝo aperis
kiam pasis la aĝo, aperas la saĝo
kiu prudenton ne havas, tiun saĝo ne savas
kiu saĝon ne havas, Dio lin savas
kiu volas komerci, tiu saĝon bezonas
kresko mamuta, sed saĝo liliputa
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
ne ĉiam per aĝo mezuriĝas la saĝo
oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo
perdi la saĝon
plej danĝera malsano estas manko de saĝo

pli helpas guto da feliĉo, ol barelo da saĝo
post domaĝo venas saĝo
saĝo abunda, sed ne profunda
saĝo barbon ne atendas
sperto saĝon akrigas
tempo kaj cirkonstancoj saĝon alportas
unu saĝo estas bona, du estas pli bonaj
vergo doloras, sed saĝon ellaboras
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan

saĝulo
en mizero eĉ saĝulo estas malsaĝa
kion saĝulo ne komprenas, ofte malsaĝa divenas
li ne estas el la grandaj saĝuloj
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
malsaĝulo malpacigis kaj dek saĝuloj repacigi ne povas
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
ofte ĉapo de kampulo kovras kapon de saĝulo
ofte ligis malsaĝulo kaj dek saĝuloj malligi ne povas
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe
por malsaĝulo bastono - por saĝulo leciono
por saĝulo sufiĉas aludo
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius
sen mono oni estas nulo, kun mono - saĝulo

sako
almozpetanto sinĝena restas kun sako malplena
edziĝo pro amo flamanta al la sako sonanta
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
kiam sako mizeras, amo malaperas
malplena sako puŝas al peko
malplena sako tentas al peko
ne prenis pastro la donon - rekaŝu sako la monon
okulo ne vidis - pagu la sako
plena sako ĉiun mastron al vi klinos
pli kostas la sako, ol la tuta pako
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas
sako malplena sin rekte ne tenas
sako ne sonas - amiko ne konas
sakon kun truo vi neniam plenigos
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas
vivu stomako laŭ stato de l' sako
vortoj sakon ne plenigas

sale
pli bone estas sensale, ol tro sale

sali
pli bone ne sali, ol sali tro multe

salo
tro multe da salo malbonigas la manĝon

saltadi
saltadi ĉirkaŭ afero, kiel blovata neĝero
saltadi el unua al deka

salti
kiu tro rapide saltas, tiu baldaŭ haltas
li saltas gracie, kiel urso ebria
mizero saltas, mizero haltas
sur arbon kliniĝintan saltas la kaproj
tro saltas la rato - ĝin kaptas la kato

salto
ne diru “hop” antaŭ la salto

saluti
li salutas profunde kaj mordas hunde
se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos

sama
aliloka ĉielo estas sama ĉielo
ambaŭ floroj de samaj valoroj
de sama koloro, de sama valoro
el la sama buŝo li blovas varmon kaj malvarmon
el sama tero devenas, saman sukon entenas
la sama afero, sed kun la kapo al tero
ne sama la vento blovas konstante
ripetata parolo pri la sama titolo
sama buŝo blovas varmon kaj malvarmon
sama gento, sama sento
samaj kondiĉoj, samaj superstiĉoj

samtempe
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas

sana
malsanan demandu, al sana donu

sanga
virino batas per lango - aperas vundo plej sanga

sango
maldolĉa por la lango, sed saniga por la sango
sango bolas, juneco petolas
sango komuna reciproke sin altiras
sango ne silentas, sian sangon ĝi sentas
virina lango buĉas sen sango

saniga
maldolĉa por la lango, sed saniga por la sango

sanigaĵo
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta

sanigi
mizero piedojn sanigas, kolon elastigas

sankciita
kio estas farita, estas sankciita

sankta
en la tago de la sankta Neniamo
ne ĉiam estas sankta Johano

sanktfiguro
sanktfigurojn ornamas kaj homojn malamas

sanktulo
al ĉiu sanktulo apartan kandelon
ĉirkaŭ sanktuloj diabloj vagas
ĉiu angulo kun sia sanktulo
ne ĉiu ĝibulo estas sanktulo
ne sanktuloj potojn faras
neniu sanktulo estas sen makulo
preĝu al la Eternulo, ne al lia sanktulo
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos

sano
akvo kaj pano servas al sano
ĝi estu por vi al sano!
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
taksi la sanon ni lernas en malsano
trinki pro ies sano

sapo
nigran kornikon sapo ne blankigos
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas

sapumi
sapumi la okulojn

sata
ke la lup' estu sata, kaj la ŝaf' ne tuŝata
sata malsatan ne povas kompreni
sata stomako ne lernas volonte
tro sata, tro bata
tuta jam sata, sed okulo malsatas

satano
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
falis el mano - prenu satano

sate
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
vivi sate kaj glate

satigi
kuiriston vaporo satigas
promeso ne satigas

satiĝi
muso satiĝis, faruno malboniĝis

savi
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
eĉ kvar piedoj de ĉevalo ĝin ne savas de falo
kiu neniun savis, malamikojn ne havas
kiu prudenton ne havas, tiun saĝo ne savas
kiu saĝon ne havas, Dio lin savas
kiu sin gardas, tiu sin savas
longa konsidero savas de sufero

savita
ŝafo kalkulita ne estas savita

savito
dronanto domon proponas, savito eĉ brikon ne donas

savo
al sklavo mon' ne estas savo - li ĉiam restas sklavo
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino

scienco
ĝi estas por mi ĥina scienco
per pacienco venas scienco
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

sciencon oni ne mendas, klerecon oni ne vendas

scienculo
ne demandu scienculon, demandu spertulon

scii
de malriĉula manĝo ni guston ne scias
de manĝo malriĉula ni guston ne scias
Dio scias bone pri niaj bezonoj
donu al krudulo plezuron, li ne scios mezuron
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
infano ne krias, patrino ne scias
juneco ne scias, maljuneco ne povas
kion mi ne scias, tion mi ne envias
kiu garantias, trankvilon ne scias
lernu juna - vi scios maljuna
li scias, kie la kankroj pasigas la vintron
mano dekstra ne sciu, kion faras la maldekstra
mi ne volas tion ĉi scii
neniu scias, kio morgaŭ lin trafos
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo
saĝa scias, kion li diras, malsaĝa diras, kion li scias
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
scias la kato, kies lardon ĝi manĝis
sciu elokventi, sciu ankaŭ silenti
sciu funde, sed tenu profunde
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius
via dekstra mano ne sciu, kion faras la maldekstra
virino scias - tuta mondo scias

Scilo
trafi de Scilo al Ĥaribdo

scio
de tro multa scio krevas la kranio
mi havas pri tio nek scion nek supozon
ne zorgu pri tio, kio estas ekster via scio
scion akiru, sed ne ĉion eldiru

sciuro
kio konvenas al sciuro, ne konvenas al vulturo
kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo

se
agrabla estas gasto, se ne longe li restas
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas
ĉio dependas de “se” kaj “kiam”

ĉio havas sian “sed” kaj “se”
Dio ne perfidas, se homo lin fidas
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas
eĉ ŝtipo estos bela, se vi ĝin ornamos
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
facile estas danci, se la feliĉo kantas
famo ne flugas, se kaŭzo ne estas
kiu ne atentas la “se”, tiu sentas la “ve”
la dorm’ estas bona, se mankas la mono
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
leĝo estas bona, se advokato ĝin helpas
malplaĉas nenio, se taksas pasio
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
oni maron admiras, se oni maron ne iras
por honoro ni dankas, se manĝ’ al ni mankas
se al hundo mankas nenio, ĝin atakas rabio
se amas Dio, prosperas ĉio
se amiko petas, li neniam ripetas
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas
se brulas nenio, fumo ne iras
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
se decidos la sorto, helpos nenia forto
se devigas neceso, faru kun kareso
se Dio ne aranĝos, lupo vin ne manĝos
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos
se Dio ordonos, eĉ ŝton’ lakton donos
se edzino ordonas, domo ordon ne konas
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo
se en kor’ io sidas, vizaĝo perfidas
ezoko piiĝis, gobio ne dormu
se forestas la suno, sufiĉas la luno
se geedzoj sin batas, fremdulo restu flanke
se gut’ al guto aliĝas, maro fariĝas
se haroj ne mankus, oni kalvon ne havus
se homoj mankas, infano ankaŭ estas homo
se io venas al buŝo, buŝon ne fermu
se juneco estus sperta, se maljuneco estus lerta!
se junulo ne lernis, maljunulo ne scias
se kalumnio ne brulas, ĝi almenaŭ makulas
se la arbo falis, ĉiu branĉon derompas
se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
se la gasto meritas, eĉ lia hundo profitas
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas

se lipo dikiĝas, ventro maldikiĝas
se lupo ekpentis, ŝafo atentu
se malriĉulo sukcesas, li ĉiujn forgesas
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas
se mi faru riverencon, mi elektas potencon
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon
se mi scius, kion mi ne scias, ĉiuj saĝuloj min envius
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen
se ne la "se" malfeliĉa, mi estus nun homo plej riĉa
se ne plaĉas la najbaro, ne plaĉas lia faro
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
se neĝas sur la monto, estas malvarme en la valo
se neniu plendas, neniu defendas
se okulo ne atentas, dorso eksentas
se okulo ne vidas, koro ne avidas
se oni amas la gaston, oni zorgas la paston
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas
se silentas draŝejo, malpacas loĝejo
se stomako doloras, kapo laboras
se unu ne venis, dek ne atendas
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas
se vi donas mielon, donu ankaŭ kuleron
se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos
se vi krudulon iom karesos, li al si ĉion permesos
se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon
se vi pri ĉio informiĝos, vi baldaŭ maljuniĝos
se vi sendis malsaĝulon, sendu kontrolon
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos
se vi sidos en branoj, vin manĝos la porkoj
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
se vi volas filinon, flatu la patrinon
se vulpo pentofaras, gardu la kokidojn

sed
akvo bolas, murmuras, sed fine ĝi kuras
al Dio plaĉu, sed sur diablon ne kraĉu
amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
amiko estas kara, sed mi mem estas pli kara
amiko estas kara, sed vero pli kara
amikon karesu, sed kalkuli ne forgesu
amo estas forta, sed mono pli forta
amu Antonon, sed gardu vian monon
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
animo al paradizo deziras, sed pekoj retiras

barbo elkreskis, sed saĝon ne naskis
barbo potenca, sed kapo sensenca
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
belecon taksas ne okulo sed koro
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
bone kreskas la herbo, sed ĉevalo jam mortis
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
bravulo kontraŭ muŝo, sed muŝo kontraŭ bravulo
ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme
ĉio havas sian "sed" kaj "se"
ĉiun demandu, sed mem al vi komandu
dancu diabloj, sed ne en mia arbaro
deziro tre granda, sed mankas la forto
Dio donis kaj benis, sed diablo forprenis
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas
Dio manĝon donacis, sed la dentoj agacas
Dion fidu, sed senfare ne sidu
disputo kredigas, sed ne certigas
disputu pri ĉio, sed sen garantio
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
ekzemplo proponas, sed ne ordonas
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
en nomo de l' ĉielo, sed pro bono de l' felo
esti anĝelo inter homoj, sed satano en la domo
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
granda doto kaj oro, sed mankas la koro
granda estas la mondo, sed rifuĝon ne donas
granda kranio, sed interne nenio
granda parolo, sed malgranda volo
guto malgranda, sed ŝtonon ĝi boras
ĝemu kaj ploru, sed ĝis fino laboru
ĝoju kaj festenu, sed malriĉulojn subtenu
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo
havu poton malgrandan, sed mem estu granda
juku la haŭto, sed ne sur mia korpo
kapo kun herbo, sen guto da cerbo
kapo majesta, sed cerbo modesta
koko krias fiere, sed ne danĝere
konfidu, sed vidu
konsilojn ĉiu donas, sed ne kiam oni bezonas
konsoliĝas mizerulo, se li estas ne sola
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
kontraŭ peko prediku, sed pekinton pardonu
kresko mamuta, sed saĝo liliputa

kriu eĉ raŭke, sed kanti ne ĉesu
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu
kurba estas la ligno, sed rekte ĝi brulas
la sama afero, sed kun la kapo al tero
laboro lacigas, sed akiro ĝojigas
lango miela, sed koro kruela
laŭdu belecon de l' maro, sed ĉe rando de arbaro
laŭdu la maron, sed restu sur tero
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
lernado havas maldolĉan radikon, sed bonan efikon
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
lipharo de grandsinjoro, sed koro de leporo
luksa la vesto, sed malplena la poŝo
lupo kaptas, sed li ankaŭ enfalas
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
maldolĉa por la lango, sed saniga por la sango
malgranda aspekte, sed granda intelekte
malgranda birdeto, sed akra ungeto
malgranda pezo, sed granda prezo
maljunaj jaroj, sed ne saĝaj faroj
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas
multaj kompatantoj, sed neniu helpanto
multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
multe da sprito, sed neniom da profito
multe en kapo, sed nenio en poŝo
multe entreprenis, sed ne multe eltenis
murmuregas la urso, sed danci ĝi devas
ne bela estas amata, sed amata estas bela
ne bela estas kara, sed kara estas bela
ne beligas loko homon, sed homo la lokon
ne juĝo kondamnas, sed juĝanto
ne karesu per mano, sed karesu per pano
ne kvanto, sed kvalito decidas pri merito
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
neniom da oro, sed bona gloro
ni amu nin frate, sed ni kalkulu akurate
nomo egala, sed esenco mala
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo
oni batas ne la aĝon, sed la vizaĝon
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas
oni lekas la manon, sed celas la panon
oni perfidon prenas, sed perfidulon abomenas
oni priŝtelas ne riĉulon, sed sengardulon
oni vivas ne kun mono, sed kun persono

oni vokas la bovon ne festeni, sed treni
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
preĝejo proksima, sed Dio malproksima
preĝon faru, sed farunon preparu
profiton celu, sed aliajn ne pelu
proksima kubuto, sed ne por la buŝo
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
reĝo donacis, sed polico minacas
riĉa preparo, sed povo avara
riĉigas ne enspezo, sed prudenta elspezo
saĝo abunda, sed ne profunda
saĝulo scias ion, sed neniu scias ĉion
sanigaĵo malbongusta, sed efiko plej ĝusta
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan
scion akiru, sed ne ĉion eldiru
sciu funde, sed tenu profunde
se vi povas, profitu, sed aliajn ne incitu
seka panpeco, sed en libereco
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas
senlanigu, sed ne senfeligu
senlanigu, sed ne senhaŭtigu
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon
serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton
sinjoro karesas, sed baldaŭ ĉesas
sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas
tablo festena, sed telero malplena
tablon ornamas ne tuko, sed kuko
tago tagon sekvas, sed ne similas
tempo toleras, sed vero aperas
tuta jam sata, sed okulo malsatas
vergo doloras, sed saĝon ellaboras
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon
vesto eluzita, sed pureco spirita
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu
vidas okulo, sed mano ne trafas
vivu mizere, sed vivu libere!
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu
vizaĝo de Katono, sed virto de fripono
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

seka
seka panpeco, sed en libereco

sekiĝi
atendi sur tero, ĝis sekiĝos la rivero
larmo virina baldaŭ sekiĝas

sekreta
vundo sekreta doloras plej multe

sekrete
vi sekrete vorton diros, ĝi tra l' tuta mondo iros

sekreti
pri kio amikoj sekretas, ili vian juĝon ne petas
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

sekreto
lerneja sekreto ne iru al gazeto
nenia peketo restas longe sekreto

sekvi
tago tagon sekvas, sed ne similas

selakto
ĝi estas nek lakto, nek selakto

seli
selante ĉevalon, oni ĝin karesas

semajno
en la triĵaŭda semajno

semata
nenie semata, ĉie trovata

semi
kion vi semas, tion vi rikoltos
kiu semas venton, rikoltos fulmotondron
parolanto semas, aŭdanto rikoltas
printempo semas, aŭtuno rikoltas
se Peĉjo ne semos, Petro ne rikoltos

semo
de semo putra venas frukto ne nutra
kia la semo, tia la rikolto
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'
scienco havas semon enuan, sed frukton bonĝuan

sen
al amiko nova ne fidu sen provo
bato de frato estas sen kompato
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
de legado sen atento ne riĉiĝas la prudento
disputu pri ĉio, sed sen garantio
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
eĉ malgranda muŝo ne estas sen buŝo
eĉ najtingalo ne estas sen galo
elektadis sen fino, edziĝis kun porkino
eliri sen frakaso el granda embaraso
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero
esti en situacio sen eliro
festotaga laboro estas sen valoro
fiŝo scias pri naĝo ankaŭ sen via saĝo
fiŝo sen vino estas veneno
fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino
fremda animo estas abismo sen limo
fremda spesmilo estas sen utilo
gasto sen avizo estas agrabla surprizo
instruas mizero manĝi panon sen butero
kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo
kiu vivas sen kalkulo, baldaŭ estos almozulo
klopodi sen limo per korpo kaj animo
klopodo estas kun mono, sed sen ĝi pli malbone
komenciĝis proceso, mono fluas sen ĉeso
kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien
laboro homon nutras, sen laboro li putras
lernado sen fruktoj ne restas
li parolas sen senco kaj sen interligo
malfeliĉo kaj peko leviĝas sen veko
malfeliĉo venas sen alvoko
malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo kaj sem'
ne batas bastono sen persono
ne ekzistas fumo sen brulo
ne ekzistas fumo sen fajro
ne ekzistas honoro sen laboro
ne ekzistas juneco sen kapricoj, nek maljuneco sen malicoj
ne ekzistas kareso sen intereso
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ne ekzistas ofico sen benefico
ne ekzistas regulo sen escepto
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo
ne faru kalkulon sen la mastro
ne kredu al parolo sen propra kontrolo
ne venas honoro sen laboro
nenia ago fariĝas sen pago

nenia konstruo povas esti sen bruo
neniu sanktulo estas sen makulo
nigro sur blanko pruvas sen manko
nuda kaj kruda, sen groŝo en poŝo
okupi sen celo lokon sub ĉielo
pagi sen partopreno por fremda festeno
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo
petolado sen mezuro ne kondukas al plezuro
Petro parolas sen direkto, sed Paŭlo konjektu
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona homo sen mono, ol mono sen homo
pli bona pano sen butero, ol dolĉa kuko sen libero
pli bona pano sen butero, ol kuko sen libero
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
post morto kuracilo jam estas sen utilo
promesita trezoro estas sen valoro
rajdi sur ĉevalo oni ne lernas sen falo
riĉeco sen gvido kiel ĉevalo sen brido
sen atendo, sen espero venis mizero
sen fajro ne brulas eĉ pajlo
sen gutoj malgrandaj maro ne ekzistus
sen laboro ne venas oro
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo
sen mono en urbon ne iru
sen mono oni estas nulo, kun mono - saĝulo
sen ordo en afero ne ekzistas prospero
sen povo kolero estas ridinda afero
sen regalo ne estas balo
sen rigardo, sen gardo
sen speso unua ne ekzistas la dua
situacio sen eliro
sperta mano ne restas sen pano
titolo sen mono - sensignifa sono
tro akra fajro estas sen daŭro
venas ĉagreno sen granda peno
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino
virina lango buĉas sen sango
virina ploro sen valoro
vivo sen modero kondukas al mizero
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo

senatenda
kontraŭ bato senatenda ekzistas nenia defendo

sencele
muele sencele

senco
li parolas sen senco kaj sen interligo
mi ne povas kapti en ĝi la sencon

senĉesa
senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras

sendanĝera
vivo modera estas vivo sendanĝera

sendemanda
sendemanda ekprotesto estas ofte kulpatesto

sendi
al loko dolora ni manon etendas - al loko ĉarma okulojn ni sendas
bovidon mi atendis, infanon dio sendis
se vi sendis malsaĝulon, sendu kontrolon

sendita
vento sendita tondron reportos

sendito
sendito nur portas; kion oni ordonis, li raportas
senditon oni aŭskultas aŭ ne aŭskultas, sed ne punas nek insultas

senenhava
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava

senfara
senfara plendo ne estas defendo

senfare
Dion fidu, sed senfare ne sidu

senfeligi
senlanigu, sed ne senfeligu

senfine
melku bovon senfine, li lakton ne donos
se vi senfine parolos, de ĝi la poto ne bolos

senforta
knabon senfortan ĉiuj batoj atingas

senfortulo
senfortuloj longe vivas

senfunda
al kavo senfunda ŝtopado ne helpas

sengardulo
oni priŝtelas ne riĉulon, sed sengardulon

senhalte
eksalte senhalte

senhariĝi
malsaĝulo ne griziĝas nek senhariĝas

senhaŭtigi
senlanigu, sed ne senhaŭtigu

senkonscia
por peko senkonscia puno nenia

senkonscie
senkonscie vi agis - konscie vi pagos

senlaboreco
pli valoras senlaboreco, ol sensenca laboremeco
senlaboreco dormon alportas
senlaboreco estas patrino de ĉiuj malvirtoj

senlana
de ŝafo senlana eĉ lanero taŭgas

senlanigi
senlanigu, sed ne senfeligu
senlanigu, sed ne senhaŭtigu

senmakula
konscienco senmakula estas kuseno plej mola

senmova
akvon senmovan kovras putraĵo

sennuksa
pli bona branĉo sennuksa, ol kaĝo plej luksa

senpaga
de kantado senpaga doloras la gorĝo
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon

senpeka
homo senpeka neniam ekzistis

senpeziĝi
virino eliĝis, kaleŝo senpeziĝis

senplumigi
senplumigi kokinon, ne vekante mastrinon

senpripensa
de senpripensa rekomendo venas ploro kaj plendo

senpripense
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas

sensale
pli bone estas sensale, ol tro sale

sensenca
barbo potenca, sed kapo sensenca
pli valoras senlaboreco, ol sensenca laboremeco

sensencaĵo
paroli sensencaĵon

sensignifa
titolo sen mono - sensignifa sono

senti
de fremda dento ni doloron ne sentas
eĉ muŝo sentas, kiam vi ĝin turmentas
kion koro sentas, lango prezentas
kion mi ne sentas, pri tio mi silentas
kiu lin tuŝas, tiu lin sentas
kiu ne atentas la “se”, tiu sentas la “ve”
kiu sentas - ploras, kiu vidas - nur ridas
kiun malĝojo ne turmentis, tiu ĝojon ne sentas
oni batas per vipo, por ke sentu la ripo
plumo ne sentas, papero silentas
sango ne silentas, sian sangon ĝi sentas
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas

sentima
renkontiĝis la kato kun sentima rato

sentime
kiu mensogas kutime, mensogas sentime

sento
ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento
sama gento, sama sento
volo kaj sento faras pli ol prudento

senvide
rapide - senvide

serĉi
fiŝo serĉas dronon, homo serĉas bonon
fiŝo serĉas profundon, homo serĉas abundon
formanĝis en merkredo, ne serĉu en vendredo
kion Dio ne donis, tion perforte ne serĉu
kion vi ne perdis, tion ne serĉu
kiu serĉas marcipanon, perdas sian panon
li serĉas la venton sur la kampo
li vorton en la poŝo ne serĉas
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celon
ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron
nutru lupon plej sate, li ĉiam serĉas arbaron
pano buŝon ne serĉas
pekon serĉi oni ne bezonas
serĉi la tagon pasintan
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon

serpento
dorloti serpenton sur sia brusto
turniĝadi kiel serpento
serpenton oni povas eviti, sed kalumnion neniam
vi varmigos serpenton, ĝi al vi enpikos la denton

seruro
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu

servanto
ĉe mastro ŝtelisto la servantoj ne ŝtelas
kia reganto, tia servanto
mastro en vojo - servantoj en ĝojo
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto
se la gasto estas amata, eĉ lia servanto ne restas malsata
sinjoroj sin batas, servantoj vundojn ricevas

servi
akvo kaj pano servas al sano
al Dio servu, diablon rezervu
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas
eĉ bagatelo povas servi al celo
kio servas por ĉio, taŭgas por nenio
kiu servas al ĉiu, al si mem malutilas
ne servas larmo anstataŭ armo

servo
kvitiĝas servo per reservo
servo al Dio vana ne restas
servo ne petita ne estas merita
servo postulas reservon

severa
ju homo pli fiera, des puno pli severa
kontraŭ homo fiera Dio estas severa
kun vero severa komercaĵo forvelkos
ne en ĉiu afero estu severa
negocaj aferoj estas severaj

severe
Dio longe paciencas, sed severe rekompencas
ne ĉion oni devas severe ekzameni

sezono
ĉiu sezono kun sia bono

sidi
bone tiu sidas, al kiu la sorto ridas
Dion fidu, sed senfare ne sidu
en arbaro sidas kaj arbojn ne vidas
en arbaro sidis kaj arbojn ne vidis
en ŝerco kaj ludo ofte sidas aludo
forte sidas, kiu Dion fidas
kio en koro sidas, la vizaĝo perfidas
kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu
kiu venas plej frue, sidas plej ĝue
li sidas en ŝuldoj ĝis super la ŝultroj
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis
mi hejme sidis, nenion vidis
se en kor' io sidas, vizaĝo perfidas
se vi sidos en branoj, vin manĝos la porkoj
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton
sidi en amaso da embaraso
sidi en laboroj ĝis super la oreloj
sidi kiel muso sub balailo
sidi kiel sur pingloj
sidi sur pingloj
sidu lango malantaŭ la vango
sur lia nuko sidas pli ol peruko

sieĝi
danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas - danĝero ĉesas, ni Dion forgesas
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
sieĝi ies pordon

sigelo
la sigelo ankoraŭ ne estas metita

signo
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
ĝi havas ankoraŭ signon de demando

silenta
akvo silenta subfosas la bordon
ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta
ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan

silenti
batanto povas argumenti, batato devas silenti
sciu elokventi, sciu ankaŭ silenti
cent jarojn silentis kaj subite sin prezentis
kie regas la forto, tie rajto silentas
kion mi ne sentas, pri tio mi silentas
kiu pri ŝtelo silentas, tiu ŝtelon konsentas
kontraŭ nehavo eĉ juĝo silentas
mastro elbabilis, gastoj ne silentos
pekinto pentas - kolero silentas
plumo ne sentas, papero silentas
sango ne silentas, sian sangon ĝi sentas
se silentas draŝejo, malpacas loĝejo
silentu donante, parolu ricevante

silento
paca silento, ke ne blovas eĉ vento
parolo estas arĝento, oron similas silento
per mono eĉ silento fariĝas elokvento
plej bona sprito estas silento
post brua vento subita silento
silento estas konsento

silko
vivi en silko kaj veluro, en ĝojo kaj plezuro

simile
temp' estas valoro simile al oro

simili
parolo estas arĝento, oron similas silento
tago tagon sekvas, sed ne similas
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon

simio
simio al simio plaĉas pli ol ĉio

simple
la enigmo simple solviĝas

sincere
deziru sincere, vi atingos libere

sincero
ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero

singarda
post la falo oni fariĝas singarda

singardema
singardeman Dio gardas

sinĝena
almozpetanto sinĝena restas kun sako malplena

sinjora
fortoj leporaj, kaj kapricoj sinjoraj
ne longe sinjora daŭras favoro

sinjorino
sinjorino kaj sinjoro, unu alian valoras

sinjoro
al ĉiu sinjoro estu lia honoro
al du sinjoroj samtempe oni servi ne povas
al grandaj sinjoroj grandaj honoroj
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
estu sinjoro de via vorto
la "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj
novaj sinjoroj - novaj moroj
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
por sia oro ĉiu estas sinjoro
poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono
sinjorino kaj sinjoro, unu alian valoras
sinjoro karesas, sed baldaŭ ĉesas
sinjoro petas, kvazaŭ dekretas
sinjoroj sin batas, servantoj vundojn ricevas
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro

sistemo
vivi per sistemo de "el mano al buŝo"

sitelo
al vi ne plaĉis sitelo, laboru per martelo
edzino pli elverŝas per funelo, ol edzo enverŝas per sitelo

situacio
esti en situacio sen eliro
situacio sen eliro

sklavi
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas

sklavo
al sklavo mon' ne estas savo - li ĉiam restas sklavo
kie sklav' regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
pli feliĉa sinjoro sen havo, ol riĉulo sed sklavo
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro

skribi
malsaĝulo ĉie sian nomon skribas

skribo
diron oni neas, skribo ne pereas

skui
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas

sobreco
kion sobreco deziras, ebrieco ĝin diras

sojlo
elbatadi ies sojlon

sola
konsoliĝas mizerulo, se li estas ne sola
kun edzo plej malmola estas pli bone ol sola
sola vojo libera al la fundo rivera
unu sola guto la glason plenigas

soldato
unu soldato militon ne faras

sole
malfeliĉo malofte venas sole

solviĝi
la enigmo simple solviĝas

somero
kio taŭgas por somero, ne taŭgas por vintro
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos

sona
vorto sona estas plej admona

sonanta
edziĝo pro amo flamanta al la sako sonanta

sonĝite
ne esperite, ne sonĝite

sonĝo
sonĝo teruras, sonĝo forkuras

soni
barelo malplena sonas plej laŭte
kio akorde ne sonas, tio rimon ne donas
kio al mi sonis, tion mi resonas
sako ne sonas - amiko ne konas

sono
kia sono, tia resono
poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono
titolo sen mono - sensignifa sono

sonorado
sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas

sonorilo
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras

sopiri
kie ajn rano iras, ĝi ĉiam marĉon sopiras
lupo sopiras, al arbaro sin tiras
rano eĉ en palaco sopiras pri marĉo

sorĉo
lerteco sorĉon ne bezonas

sorto
al mono kaj forto humiliĝas la sorto
al protekto kaj forto helpas la sorto
ankaŭ la lupon atingos la sorto
ankoraŭ neniu evitis la sorton

bataladi kontraŭ la sorto
bone tiu sidas, al kiu la sorto ridas
ĉiu kreas sian forton, ĉiu forĝas sian sorton
fianĉon de l' sorto difinitan forpelos nenia malhelpo
kiun favoras la sorto, por tiu eĉ koko estas ovoporta
kiun la sorto karesas, al tiu ĉio sukcesas
kiun la sorto karesos, tiu sukcesos
petolu, diboĉu, sed poste sorton ne riproĉu
se decidos la sorto, helpos nenia forto
se la sorto vin batas, mokantoj ne mankas
sian sorton neniu evitos
sorto donas favoron, sorto donas doloron
sorto ofte alsendas, kion oni ne atendas
venkas ne forto, venkas la sorto

sovaĝa
france saĝa, angle sovaĝa

spegulo
de l' koro spegulo estas la okulo
ne helpas spegulo al malbelulo
stomako ne estas spegulo: kion ĝi manĝis, ne vidas okulo

sperta
li estas homo sperta kaj lerta
mizero faras lerta, mizero faras sperta
pasero sperta estas lerta
pasero sperta ne bezonas averton
se juneco estus sperta, se maljuneco estus lerta!
sperta mano ne restas sen pano

sperte
kiu iras sperte, iras certe

sperto
eĉ malsaĝulon sperto instruos
ni forgesas averton, ni memoras la sperton
por Paŭlo sperto - por Petro averto
por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno
proverbo estas sperto, proverbo estas averto
sperto saĝon akrigas

spertulo
ne demandu scienculon, demandu spertulon

spesmilo
fremda spesmilo estas sen utilo
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
kiu speson ne tenas, tiu al spesmilo ne venas

oni donacas por speso kaj laborigas por spesmilo
spesmilo superflua poŝon ne ŝiras
spesmilo vojon trabatas

speso
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas
kiu speson ne tenas, tiu al spesmilo ne venas
li faras princan promeson, sed ne havas eĉ speson
oni donacas por speso kaj laborigas por spesmilo
por regna speso ne ekzistas forgeso
se ĉiu speson donos, malriĉulo malsaton ne konos
sen speso unua ne ekzistas la dua

spiciĝi
ne spiciĝas manĝo de mastrina beleco

spico
al farun' malbonspeca ne helpos la spico

spiko
spiko malplena plej alte sin tenas

spirita
vesto eluzita, sed pureco spirita

spirito
pli valoras kontenta spirito, ol granda profito

spiro
li jam faras la lastan spiron

spiti
abelujon ne incitu, amason ne spitu
pli facile estas eviti ol spiti

sprita
sprita vorto tentas, nenion atentas

spriti
vero ne bezonas mediti nek spriti

sprito
malsato donas spriton
multe da sprito, sed neniom da profito
plej bona sprito estas silento
por glate mensogi, oni spriton bezonas
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta

stari
antaŭ okuloj ne staras, doloron ne faras
ĝi jam staras al mi en la gorĝo
ĝi staras ankoraŭ malproksime en la kampo
inter faro kaj rakonto staras meze granda monto
jen staras la bovoj antaŭ la monto!
kuraĝe li staras, kiam muro lin baras
la afero ne staras sur pinto de ponto
la vivo staras sur la karto
min ne tuŝas la afero, mi staras ekstere
staras la morto jam en la korto
stari per unu piedo en la tombo
stari por iu kiel muro kaj turo
staris, ekfaris

stariĝi
stariĝi obstine

stato
aŭ plej riĉa stato, aŭ plena malsato
bona stato saĝigas, malbona malsaĝigas
nova stato, nova vivo
vivu stomako laŭ stato de l' sako

sterni
kiel oni sternas, tiel oni dormas

stomako
ĉe stomako malsata ne kapricas palato
ĉe vesto velura suferas stomako
honoro ne donas, kion stomako bezonas
malsata stomako orelon ne havas
plena stomako laŭdas la faston
plendoj stomakon ne plenigas
sata stomako ne lernas volonte
se stomako doloras, kapo laboras
stomako malsata nur pri pano meditas
stomako ne estas spegulo: kion ĝi manĝis, ne vidas okulo
vivu stomako laŭ stato de l' sako

strabulo
inter la blinduloj reĝas la strabuloj

strato
virta virino straton ne konas

streĉi
streĉi la orelojn
streĉu la okulojn!

streĉiĝi
la haroj streĉiĝas
streĉiĝi el la haŭto

streĉo
teni la okulojn en streĉo

strukturo
konservas eĉ karbo la strukturon de l' arbo

studo
li taŭgas nek por studo, nek por ludo

stulte
kiu glutis tro multe, tiu agas tro stulte

sub
okupi sen celo lokon sub ĉielo
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu

subfosi
akvo silenta subfosas la bordon

subita
post brua vento subita silento

subite
cent jarojn silentis kaj subite sin prezentis
feliĉo leĝon ne obeas, subite naskiĝas, subite pereas
mi panon ne esperis, subite kuko aperis
ne atendita, ne esperita ofte venas subite
neniam atendita ofte venas subite

submeti
kiu supren kraĉon ĵetas, sian barbon al ĝi submetas

subteni
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas
donacetoj subtenas amikecon
ĝoju kaj festenu, sed malriĉulojn subtenu
kiun feliĉo subtenas, al tiu mem ĉio venas

suferi
ankaŭ diablo tondron suferos
ĉe vesto velura suferas stomako
kapo pekas, piedoj suferas
kio post ni aperos, ni de ĝi ne suferos
pro kapo malsaĝa suferas la kruroj

suferigi
malsato malfortigas, ŝuldo suferigas

suferinto
nur suferinto ŝatas feliĉon
suferinto pli valoras, ol lerninto

sufero
fremda mizero ne estas sufero
kie estas sufero, estas ankaŭ espero
kiu diras la veron, havas suferon
longa konsidero savas de sufero
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
post sufero venas prospero
propra sufero - plej granda sur tero
suferoj sufokas kaj homoj mokas
tro longa sufero - malgranda espero

sufiĉe
oni estas riĉa neniam sufiĉe

sufiĉi
eĉ kaprino plaĉas, se la doto sufiĉas
ne sufiĉas ploro al kreditoro
por paro amanta ĉiu loketo sufiĉas
por saĝulo sufiĉas aludo
por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno
se forestas la suno, sufiĉas la luno

sufloro
kia sufloro, tia aktoro

sufoki
suferoj sufokas kaj homoj mokas

sukcesa
sukcesa venkanto de pordoj malfermitaj

sukcesi
bone sukcesu, sed ankaŭ nin ne forgesu
kiun la sorto karesas, al tiu ĉio sukcesas
kiun la sorto karesos, tiu sukcesos
per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro
se malriĉulo sukcesas, li ĉiujn forgesas

sukceso
envia moko sukceson ne detruas
per mezuro kaj peso akiriĝas sukceso

suko
de pli da suko ne malboniĝas la kuko
el sama tero devenas, saman sukon entenas

suno
ankaŭ al ni la suno eklumos
bojas hundo sen puno eĉ kontraŭ la suno
eĉ sur la suno troviĝas makuloj
leviĝu kun la suno, edziĝu dum juna
post vetero malbela lumas suno plej hela
se forestas la suno, sufiĉas la luno
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon

super
li sidas en ŝuldoj ĝis super la ŝultroj
super ne iru okuloj super la frunton
super sidi en laboroj ĝis super la oreloj

superi
malbona virino diablon superas
pardonemeco superas justecon
propra volo ordonon superas

superflua
spesmilo superflua poŝon ne ŝiras

superfluo
de superfluo malboniĝas la ĝuo

supermezura
amo supermezura ne estas plezura
ĉio supermezura estas terura

superpinte
superpinte - nur tuŝinte

superstiĉo
samaj kondiĉoj, samaj superstiĉoj

supo
de la manoj ĝis lipoj la sup' elverŝiĝis
inter la mano ĝis la buŝo ofte disverŝiĝas la supo
ne por lupo estas supo
propra supo brogas, fremda allogas

supozo
mi havas pri tio nek scion nek supozon

supre
hodiaŭ supre, morgaŭ malsupre

supren
kiu supren kraĉon ĵetas, sian barbon al ĝi submetas
li tenas la nazon supren
nazo supren, vento antaŭen

surda
virino bonorda estas muta kaj surda

surdulo
prediki al surduloj

surmeto
surmeto rompas, komparo trompas

surprizo
gasto sen avizo estas agrabla surprizo

surtera
li diris adiaŭ al la mondo surtera

suspekti
kie ĵuron vi aŭdas, malbonon suspektu

suspekto
ju pli da ĵuroj, des pli da suspekto
suspekto pruvon ne egalas

svatiĝi
multaj svatiĝas, feliĉulo edziĝas
ne ĉiu fianĉiĝas, kiu svatiĝas

svingi
kiu tro alte svingas, nenion atingas
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas
lango nenion atingas, se ĝin saĝo ne svingas
puno pekon svingas, favorkoreco ĝin estingas

ŝafaro
ŝafaro harmonia lupon ne timas
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas

ŝafido
pereis ŝafino, pereu ankaŭ la ŝafido

ŝafino
pereis ŝafino, pereu ankaŭ la ŝafido
oni tondas ŝafinojn - tremas la ŝafoj

ŝafo
de malbona ŝafo estas bona eĉ tufo
de ŝafo senlana eĉ lanero taŭgas
estas ŝafoj, estos lano
gardatan ŝafon eĉ lupo timas
ke la lup' estu sata, kaj la ŝaf' ne tuŝata
lupo dormanta ŝafon ne kaptas
oni tondas ŝafinojn - tremas la ŝafoj
pagos lupo por la ŝafo
pastro ŝafon ne prenas, ĝi hejmen revenas
por ŝafo tondita Dio venton moderigas
por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston
se lupo ekpentis, ŝafo atentu
se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos
se vi ŝafo fariĝos, lupoj ne mankos
ŝafo donas sian lanon, por ke mastro havu panon
ŝafo kalkulita ne estas savita
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas

ŝajno
ŝajno trompas
ŝajnon ne fidu, juĝi ne rapidu

ŝanĝi
kiu bone sidas, tiu lokon ne ŝanĝu
kiu edziĝas, tiu ŝanĝiĝas
kiu konstante lokon ŝanĝas, neniam sin aranĝas
lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn
tago aranĝas, tago ŝanĝas
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

ŝarĝa
promeso estas larĝa, plenumo estas ŝarĝa

ŝarĝi
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas

ŝarĝo
ĉiu havas sian ŝarĝon
sur ĉeval' de najbaro la ŝarĝo ne pezas

ŝati
amikon ŝatu, malamikon ne batu
bono posedata ne estas ŝatata
ĉion novan oni ŝatas, malnovan oni forbatas
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
kiu malmulton ne ŝatas, multon ne meritas
konu nin, ŝatu nin!
nur suferinto ŝatas feliĉon
ŝatu amikon laŭ la dato de akiro
ŝteletiston oni batas, ŝtelegiston oni ŝatas

ŝelo
li ĵus elrampis el la ova ŝelo

ŝerce
ŝerce dirite, cele pensite

ŝerco
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas
en ŝerco kaj ludo ofte sidas aludo
la morto ŝercon ne komprenas, oni ĝin vokas, ĝi venas
ne ekzistas en komerco amikeco nek ŝerco

ŝi
ĉiu "li" havas sian "ŝi"

ŝipo
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
granda ŝipo bezonas profundon
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
ŝipon rompitan ĉiuj ventoj atakas

ŝiri
spesmilo superflua poŝon ne ŝiras
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos

ŝiriĝi
de fremda groŝo ŝiriĝas la poŝo
ŝiriĝis fadeno sur la bobeno

ŝlosilo
ora ŝlosilo ĉion malfermas
ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas
ŝlosilo uzata ruston ne konas

ŝmiri
dolĉe ŝmiri al iu la lipojn
kiu bone ŝmiras, bone veturas

ŝnuro
en dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu
tordi ŝnurojn el sablo

ŝovi
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
en fremdan vazon ne ŝovu la nazon
ne ŝovu la nazon en fremdan vazon
ne ŝovu nazon en fremdan vazon

ŝpari
ne ŝpari monon nek penon
ŝparu groŝon - vi havos plenan poŝon
ŝparu kiam bone, vi havos kiam bezone
vortojn ŝparu, agojn faru

ŝparita
groŝo ŝparita neniam perdiĝas
vivi de ŝparita kaso

ŝtelaĵokaŝisto
ŝtelaĵokaŝisto mem estas ŝtelisto

ŝtelegisto
ŝteletiston oni batas, ŝtelegiston oni ŝatas

ŝtelego
oni komencas per ŝteletoj kaj finas per ŝtelegoj

ŝteletisto
ŝteletiston oni batas, ŝtelegiston oni ŝatas

ŝteleto
oni komencas per ŝteletoj kaj finas per ŝtelegoj

ŝteli
apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas
ĉe mastro ŝtelisto la servantoj ne ŝtelas
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis - financisto
infano ŝtelas ovon, grandaĝulo ŝtelas bovon

li ŝtelas de najbaro, por doni al altaro
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj
ne trovante bovinon, oni ŝtelas kokinon
ŝteli ĉe ŝtelisto estas malfacile
ŝtelu malproksime, edziĝu proksime
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon

ŝtelinta
unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto

ŝtelisto
apud propra domo ŝtelisto ne ŝtelas
ĉe mastro ŝtelisto la servantoj ne ŝtelas
groŝon ŝtelis - ho, ŝtelisto! milojn ŝtelis - financisto
kiu ŝteliston regalas, mem ŝteliston egalas
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos
malbone kaŝita ŝteliston incitas
ne ĉiu bojato estas ŝtelisto
ne kredas ŝtelisto, ke honestaj ekzistas
ne ŝtelus ŝtelistoj, se ne ekzistus kaŝistoj
okazo faras ŝteliston
okazo kreas ŝteliston
plena kaso ŝteliston altiras
por pendigi ŝteliston, antaŭe lin kaptu
sur la ŝtelisto brulas la ĉapo
ŝtelaĵokaŝisto mem estas ŝtelisto
ŝteli ĉe ŝtelisto estas malfacile
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas
ŝtelisto ŝteliston ne perfidas
unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto
venos ŝtelisto al la juĝisto

ŝtelo
faras rabon kaj ŝtelon, por oferi al Dio kandelon
kiu pri ŝtelo silentas, tiu ŝtelon konsentas
malfermita kelo tentas al ŝtelo
mensogo kaj ŝtelo estas du fratoj
parolo anĝela, sed penso pri ŝtelo

ŝtipo
eĉ ŝtipo estos bela, se vi ĝin ornamos
malsaĝa kiel ŝtipo

ŝtono
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas
gast' en tempo malĝusta estas ŝtono sur brusto
guto malgranda, sed ŝtonon ĝi boras
kiu regalas per ŝtonoj, tiun oni dankas per bastonoj

kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono
li ne elpensis la filozofian ŝtonon
malaperis kiel ŝtono en maron
malsaĝulo ŝtonon ĵetis, dek saĝuloj ĝin ne atingos
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras
se Dio ordonos, eĉ ŝton' lakton donos
senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras
ŝtono de falpuŝiĝo
trafi du celojn per unu ŝtono
trafis falĉilo sur ŝtonon

ŝtopado
al kavo senfunda ŝtopado ne helpas

ŝtrumpa
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo

ŝuldanto
eminenta ŝuldanto - malbona paganto
pago de ŝuldanto estas bona en ĉiu kvanto

ŝuldi
riĉa estas tiu, kiu ŝuldas al neniu

ŝuldo
bedaŭro kaj ĉagreno ŝuldon ne kovras
festeno kaj ĉaso kaj da ŝuldoj amaso
kiu donis garantion, tiu pagu la ŝuldon
kiu ŝuldojn estingas, riĉecon atingas
larmoj ŝuldon ne pagas
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
li sidas en ŝuldoj ĝis super la ŝultroj
longa dormado ŝuldojn kreskigas
malsato malfortigas, ŝuldo suferigas
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
ŝuldo estas unua heredanto
ŝuldo havas longan vivon
ŝuldo kaj mizero estas najbaroj
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas
ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas
ŝuldo ne rustiĝas, ŝuldo ne mortiĝas
ŝuldoj kaj mizero estas najbaroj
ŝuldon tempo ne kuracas

ŝultro
li sidas en ŝuldoj ĝis super la ŝultroj

ŝuo
ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truo
esti sub la ŝuo (de sia edzino)
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo

ŝuti
ŝuti polvon en la okulojn

ŝviti
kiu ŝvitas, tiu profitas
li ŝvitas ankoraŭ super la alfabeto
pli bone estas ŝviti, ol tremi

tablo
ĉe tablo malplena babilo ne fluas
tablo festena, sed telero malplena
tablo kovrita faras amikojn
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas
tablon ornamas ne tuko, sed kuko
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita

tagiĝo
ĉe la tagiĝo

tagmanĝo
tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo

tago
Dio donis tagon, Dio donos manĝon
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn
eĉ por plej terura tago venas vespero
en la tago de la sankta Neniamo
en luma tago
kiu ĉion formanĝis en tago, malsatos vespere
kiu havas bonan najbaron, havas bonan tagon
laŭdu tagon nur vespere
matenas, vesperas - kaj tago malaperas
morgaŭ estas la amata tago de mallaboruloj
ne en unu tago elkreskis Kartago
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
serĉi la tagon pasintan
tago aranĝas, tago ŝanĝas
tago festa - for aferoj
tago tagon sekvas, sed ne similas
tago tagon sekvas, sed ne similas

tajloro
ĉiu tajloro havas sian tranĉmanieron
oni ne pagas per gloro al sia tajloro
restu tajloro ĉe via laboro
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas
tajloro krimis, botisto pendas
truon de l’ honoro flikos neniu tajloro

taksi
belecon taksas ne okulo sed koro
kia oni vin vidas, tia oni vin taksas
kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas
kiel oni vin vidas, tiel oni vin taksas
malplaĉas nenio, se taksas pasio

poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono
taksi la sanon ni lernas en malsano

talenta
mizero havas talentan kapon

tamburo
malsaĝulo kiel tamburo, - kiu pasas, lin batas

tamen
dentoj mordas la langon, tamen ambaŭ sin amas
eĉ kiu plej bone pafas, tamen iam maltrafas
longe ŝtelas ŝtelisto, tamen fine li pendos
malgranda estas la flamo, tamen ne mankas la fumo
malriĉeco ne estas krimo, tamen kondukas al malestimo
metio manĝon ne bezonas kaj manĝon tamen donas
sapo blankecon ne havas, tamen blanke ĝi lavas
se ne estus "se" kaj "tamen", mi al ĉio dirus amen
ŝuldo ne bruas, tamen dormon detruas

tanado
la felo tanadon ne valoras

tani
tani al iu la haŭton

tapiŝo
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon
tapiŝon ne deziris, maton akiris

tasko
plenumiĝis la tasko per granda fiasko

taŭgi
ĉio taŭgas, kio venas
de ŝafo senlana eĉ lanero taŭgas
ilo el oro taŭgas por ĉiu laboro
kio servas por ĉio, taŭgas por nenio
kio taŭgas por somero, ne taŭgas por vintro
li taŭgas nek por studo, nek por ludo
ne taŭgas du ursoj por unu nesto
ne taŭgas la vero por komerca afero
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj

tedi
en juneco logas, en maljuneco tedas

tedo
kontraŭ ĉiu tedo ekzistas rimedo
malpli da posedo, malpli da tedo

tegmento
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
ĝi estas ankoraŭ birdo sur la tegmento

teksto
nek al teksto, nek al preteksto

telero
el malplena telero vane ĉerpas kulero
granda telero, malplena kulero
tablo festena, sed telero malplena

temo
nek al temo, nek al celo

tempo
alia tempo, aliaj moroj
aliaj tempoj, aliaj moroj
depost tempo nememorebla
en la bona malnova tempo
estis la tempo, ni ne komprenis - pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
gast' en tempo malĝusta estas ŝtono sur brusto
kio estis kaj pasis, tion tempo frakasis
la afero havas tempon
la tempo ĉiam malkaŝas la veron
la tempo venos, ni ĉion komprenos
plej bona kuracisto estas la tempo
por ĉiu ago venas la tempo de pago
se la tempo forblovis, ni jam helpi ne povas
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta
ŝuldon tempo ne kuracas
temp' estas mono
temp' estas valoro simile al oro
tempo flatas, tempo batas
tempo kaj cirkonstancoj saĝon alportas
tempo prenas, tempo pagas
tempo toleras, sed vero aperas
tempo venos, zorgon prenos
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan
venos tempo, venos konsilo

teni
amu edzinon plej kore, sed tenu ŝin bonmore
kiu entreprenis, tiu sin tenu
kiu langon ne tenas, mem sin malbenas
kiu speson ne tenas, tiu al spesmilo ne venas
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu
li tenas la nazon supren
Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas
saĝa tenas aferon, malsaĝa esperon
sako alenon ne tenas, ĝi baldaŭ elvenas
sako malplena sin rekte ne tenas
sciu funde, sed tenu profunde
spiko malplena plej alte sin tenas
sub seruro promesojn tenu, sed doninte ne reprenu
teni iun per fera mano
teni la okulojn en streĉo
teni sian langon en la buŝo
vazo rompita longe sin tenas

tenti
malfermita kelo tentas al ŝtelo
malplena sako tentas al peko
sprita vorto tentas, nenion atentas
vane vi tentas, mi ne konsentos

terno
ne ekzistas terno sen nazo nek fakto sen bazo

tero
atendi sur tero, ĝis sekiĝos la rivero
ĉio estas por li kiel polvero sur la tero
de atendo kaj espero pereis multaj sur la tero
de peko kaj mizero estas plena la tero
eĉ el sub la tero aperas la vero
el aero al tero
el sama tero devenas, saman sukon entenas
enpremi en la teron
kastel' en aero - malsato sur tero
kiu leviĝis fiere, baldaŭ falos al tero
la sama afero, sed kun la kapo al tero
laŭdu la maron, sed restu sur tero
li vivas sur la tero kiel en infero
mi ankaŭ lokon sur la tero okupas
ne batalu pot' el tero kontraŭ kaldrono el fero
ne moku riveron, ne atinginte la teron
pluvo en aprilo - por la tero utilo
post mia malapero renversiĝu la tero
propra sufero - plej granda sur tero

se la ĉielo falus al tero, birdokaptado estus facila afero
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro

terura
ĉio supermezura estas terura
eĉ por plej terura tago venas vespero

teruri
sonĝo teruras, sonĝo forkuras

teruro
atakis teruro, ektremis la kruro
tra vitro de teruro pligrandiĝas la mezuro

testamento
okaza komplimento ne iras al testamento

testude
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide

tia
kia ago, tia pago
kia demando, tia respondo
kia drapo, tia vesto
kia estas la homo, tia estas lia nomo
kia estas via laboro, tia estas via valoro
kia fripono, tia bastono
kia greno, tia pano
kia la birdo, tia la kaĝo
kia la homo, tia lia nomo
kia la kapo, tia la ĉapo
kia la poto, tia la kovrilo
kia la semo, tia la rikolto
kia naskiĝis, tia grandiĝis
kia naskinto, tiaj naskitoj
kia oni vin vidas, tia oni vin taksas
kia pago, tia ago
kia paroĥestro, tia paroĥo
kia patrino, tia filino
kia regalato, tia regalado
kia reganto, tia servanto
kia sono, tia resono
kia sufloro, tia aktoro
kia vivo, tia morto
kiaj kolegoj, tiaj kutimo
kun kiu vi festas, tia vi estas
kun kiu vi kuniĝas, tia vi fariĝas

tial
ĉiu “tial” havas sian “kial”

tiam
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio

tie
bona estas fremdlando, sed aliaj tie loĝu
kie dento doloras, tien iras la lango
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kie estas mielo, tie muŝoj ne mankas
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
kie jukas, tie ni gratas
kie maldike, tie rompiĝas
kie mi disponas, tie mi ordonas
kie minaco, tie malpaco
kie ne estas konsileble, tie ne estas helpeble
kie pano estas, tie musoj ne mankas
kie regas la forto, tie rajto silentas
kie sklav’ regadon havas, tie mastro baldaŭ sklavas
kie timo, tie honto
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
li loĝas tie, kien eĉ birdo ne flugas
Romo estas tie, kie estas la Papo
se mi scius, kie mi falos, mi tien metus tapiŝon
ŝtelisto ŝteliston evitas, ĉar li tie ne profitas
tie ĉi malbone, tie nebone
tie iras fumo per densaj nuboj
tie vi petos, vi tiros, vi nenion akiros
tien okuloj iras, kion la koro deziras

tiel
bojas hundido, ĉar tiel faras la hundo
ĝi ne estas tiel facila, kiel laboro argila
kiel akirite, tiel perdite
kiel li meritis, tiel li profitis
kiel oni sternas, tiel oni dormas
kiel oni vin taksas, tiel oni vin regalas
kiel oni vin vidas, tiel oni vin taksas
kiel oni, tiel ĉe ni
li mensogas tiel, ke la muroj krakas
tiel estas, tiel restas
vi sekretos al edzino, ŝi sekretos al fratino, kaj tiel la sekreto promenados sen fino

ties
kies gasto mi estas, ties feston mi festas

tima
antaŭ tima okulo potenciĝas eĉ kulo

timi
arbo krakanta venton ne timas
dormus leporo, se ĝi ĉason ne timus
gardatan ŝafon eĉ lupo timas
kiu akvon evitas, droni ne timas
kiu bone agas, timi ne bezonas
kiu hontas nenion, ne timas Dion
kiu ne krimas, tiu ne timas
kiu timas bestaron, ne iru arbaron
korniko vundita propran voston timas
malbona herbo froston ne timas
malriĉulo rabiston ne timas
ne timu hundon bojantan, timu hundon silentan
ne timu tranĉilon, timu babilon
pura ĉielo fulmon ne timas
ŝafaro harmonia lupon ne timas
timi sian propran ombron
timu lupon edukitan kaj malamikon repacigitan
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas

timo
kie timo, tie honto
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas
timo havas grandajn okulojn

timulo
kontraŭ muŝoj bravulo, kontraŭ homoj timulo
li ne estas el la regimento de timuloj

tiom
kiom da homoj, tiom da gustoj
kiom da juĝantoj, tiom da juĝoj
kiom da kapoj, tiom da opinioj
kiom da koroj, tiom da voloj

tirano
sklavo kun forta mano estas plej granda tirano

tiri
fadeno iras, kien kudrilo ĝin tiras
fiŝo ne iras, sed hoko ĝin tiras
kien kudrilo iras, tien fadenon ĝi tiras
kiu sin enjungis, devas tiri
lupo sopiras, al arbaro sin tiras
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro
tie vi petos, vi tiros, vi nenion akiros
urson al mielo oni ne tiras per orelo

tirita
la loto estas tirita

tiro
eltrinki per unu tiro

titolo
amaso da mono kaj titolo de barono
deziri al iu amason da mono kaj titolon de barono
ripetata parolo pri la sama titolo
titolo sen mono - sensignifa sono

tolaĵo
tolaĵon malpuran lavu en la domo

toleri
li ne toleras eĉ muŝon sur la muro
tempo toleras, sed vero aperas

tolero
al la papero ne mankas tolero

tombo
atendis, meditis, ĝis en tombon englitis
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
stari per unu piedo en la tombo

tondi
oni tondas ŝafinojn - tremas la ŝafoj

tondilo
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas

tondita
por ŝafo tondita Dio venton moderigas

tondri
ne ĉio batas, kio tondras

tondro
ankaŭ diablo tondron suferos
ankaŭ por diablo tondro ekzistas
el klara ĉielo tondro ekbatis
tondro kampulon memorigas pri Dio
vento sendita tondron reportos

tono
doni la tonon
karakteron al kanto donas la tono
poton taksu laŭ sono, sinjoron laŭ tono

tordi
li eĉ el sablo vipojn tordas
ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
tordi ŝnurojn el sablo

tra
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras

trabati
spesmilo vojon trabatas

trabo
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
meti trabojn sur la vojon

trabori
eĉ guto malgranda, konstante frapante, traboras la monton granitan
senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras

trafe
trafe aŭ maltrafe

trafi
celi anseron, trafi aeron
celis paseron, trafis anseron
fluis sur lipoj, sed en buŝon ne trafis
homo pafas, Dio trafas
li trafis el sub pluvo en riveron
mi blinde pafos, eble trafos
neniu scias, kio morgaŭ lin trafos
se peko trafas, eĉ bastono ekpafas
trafi de Scilo al Ĥaribdo
trafi du celojn per unu ŝtono

trafi per la parolo rekte en la vizaĝon
trafi per la vizaĝo en koton
trafis falĉilo sur ŝtonon
trafis hakilo al ligno malmola
trafis pugno pugnon
trafos hakilo al ligno malmola
vidas okulo, sed mano ne trafas

traflugi
traflugis anĝelo preter orelo

tralavi
tralavi la gorĝon

tranĉa
hakilo estas tranĉa, sed ne cedas la branĉo

tranĉi
el fremda ledo oni tranĉas larĝe
tranĉi rekte en la karnon

tranĉilo
ne timu tranĉilon, timu babilon
venis tranĉilo al la gorĝo

tranĉmaniero
ĉiu tajloro havas sian tranĉmanieron

trankvila
akvo trankvila estas akvo danĝera
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero
ĝentila kaj trankvila, kun koro el oro
konscienco trankvila estas bona dormilo

trankvile
kiu iras trankvile, iras facile
kiu vivas trankvile, vivas facile
li ripozu trankvile!
ne rapidu, trankvile decidu

trankvilo
kiu garantias, trankvilon ne scias
post dorma trankvilo venas bona konsilo

trans
kiu trans muro aŭskultas, tiun la muro insultas
li jam estas trans montoj kaj maro
pensoj iras trans limo sen pago kaj timo

transireble
nek transnaĝeble, nek transireble

transloĝiĝo
en ĉiu transloĝiĝo estas parto de ruiniĝo

translokiĝo
li faris sian lastan translokiĝon

transmara
ĉio transmara estas ĉarma kaj kara
en landoj transmaraj estas oraj arbaroj

transnaĝeble
nek transnaĝeble, nek transireble

trapafadi
trapafadi la aeron

trapiki
eĉ pinglo povas koron trapiki

traveni
kio tra l' dentoj travenis, tion la lipoj ne retenos

travivi
vivon travivi estas art' malfacila

tre
de parolo ĝis faro estas tre malproksime
deziro tre granda, sed mankas la forto
famo kredon allogas, sed tre ofte mensogas
ĝi estas al li tre bonvena
kiu hundon mian batas, min mem ne tre ŝatas
kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
sprit' en tempo ne ĝusta estas tre malbongusta

tremi
li tremas, kiel aŭtuna folio
oni tondas ŝafinojn - tremas la ŝafoj
pli bone estas ŝviti, ol tremi

tremo
tremo atakas

treni
bona famo sin trenas testude, malbona kuras rapide
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
oni vokas la bovon ne festeni, sed treni

treni sian vivon de mizero al mizero

trezoro
amiko fidela estas trezoro plej bela
promesita trezoro estas sen valoro

tri
pronomoj “mia” “min” kaj “mi” en mondo reĝas ĉiam tri
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far’

tria
du militas - tria profitas
ŝiru vin en du partojn, la mondo trian postulos

triĵaŭda
en la triĵaŭda semajno

trinki
en puton ne kraĉu, ĉar vi trinki bezonos
ne kraĉu en puton, ĉar vi trinki bezonos
kiam pasanto jam trinkis, li la puton insultas
trinki pro ies sano

trinkigi
vi min manĝigos, mi vin trinkigos

trinko
de lia vivo aranĝo estas trinko kaj manĝo

trio
trio plaĉas al Dio

tro
aĝo tro matura ne estas plezura
al glacio printempa kaj al amiko tro nova ne fidu
bona estas Romo, sed tro malproksima de nia domo
ĉe tro ĝentila ekstero mankas sincero
de edziĝo tro malfrua orfoj naskiĝas
de elekto tro multa plej malbona rezulto
de rigardo tro alta malsaniĝas okulo
de tro da pano venas malsano
de tro multa scio krevas la kranio
edziĝo tro momenta estas longapenta
gasto tro petata foriras malsata
kiu elektas tro multe, ricevas nenion
kiu glutis tro multe, tiu agas tro stulte
kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte
kiu komencas tro frue, finas malfrue
kiu tro alte svingas, nenion atingas

kiu tro alten rigardon direktas, tiu tre baldaŭ okulojn difektas
kiu tro bezonas, tiu leĝon ne konas
kiu tro forte la manon svingas, nenion atingas
kiu tro multe deziras, nenion akiras
kiu tro pelas, nur malakcelas
kiu tro rapide saltas, tiu baldaŭ haltas
kiu tro ripozas, baldaŭ almozas
kiu tro sin pravigas, tiu mem sin kulpigas
koro tro plena - buŝo parolas
li havas cerbon ne tro potencan
li havas en la cerbo tro multe da herbo
per tro multa varto malboniĝas la farto
plej saĝa maljunulo ne estas tro saĝa
pli bone estas sensale, ol tro sale
pli bone ne sali, ol sali tro multe
pli facile estas ne iri, ol tro malfrue reiri
por amiko komplezo neniam estas tro peza
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas
se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas
tro akra fajro estas sen daŭro
tro alta postulo aĉetanton ne ŝarĝas
tro da bono ne turmentas
tro da enspezo ne estas tro da pezo
tro da konfido kondukas al perfido
tro da kuiristoj kaĉon difektas
tro da libero kondukas al mizero
tro da metioj, profitoj neniaj
tro elektema ricevas nenion
tro forta ĵuro - la afero ne pura
tro grandaj kalkuloj kondukas al nuloj
tro kara aranĝo por malkara tagmanĝo
tro longa atendo ĝis fino de l' vendo
tro longa sufero - malgranda espero
tro multe da salo malbonigas la manĝon
tro rapida akcelo ne kondukas al celo
tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo
tro rapida faro estas nur baro
tro rapida laboro, tro malgranda valoro
tro rapida riĉiĝo diablon ĝojigas
tro saltas la rato - ĝin kaptas la kato
tro sata, tro bata
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere

troa
troa festeno estas veneno
troa petolo danĝera al kolo
troa petolo estas danĝera por la kolo

trogranda
malriĉigas ne nehavado, sed trogranda dezirado

trompa
aprila vetero - trompa aero

trompi
surmeto rompas, komparo trompas
ŝajno trompas

trompo
komenco aprila - trompo facila

trono
ne atingos krio ĝis la trono de Dio

trovata
nenie semata, ĉie trovata

trovi
ĉiu abomenaĵo trovas sian adoranton
eĉ blinda kokino povas trovi grajnon
faru hodiaŭ, kion vi povas - morgaŭ vi eble okazon ne trovos
kiu bati deziras, trovas bastonon
kiu kapon posedas, kombilon jam trovos
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
liveru nur panon, manĝontoj sin trovos
ne trovante bovinon, oni ŝtelas kokinon
por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston
trovis malbonulo malbonulon pli grandan
unu kapo facile trovas apogon

troviĝi
eĉ ĉe kokino troviĝas propra inklino
eĉ kontraŭ pastra prediko troviĝas kritiko
eĉ por pomo putranta troviĝas amanto
eĉ sur la suno troviĝas makuloj
en ĉiu objekto troviĝas difekto
kiam filino edziniĝis, multaj fianĉoj troviĝis
kie fumo leviĝas, tie fajro troviĝas
kie lumo ekzistas, ankaŭ ombro troviĝas
lumo fariĝos, kulpulo troviĝos
troviĝas bonaj homoj en la mondo

trovita
la unua trovita

truo
ĉe botisto la ŝuo estas ĉiam kun truo
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
li havas truon en la manplato
pri la ŝtrumpa truo scias nur la ŝuo
sakon kun truo vi neniam plenigos
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
truon de l' honoro flikos neniu tajloro

tubero
estas tubero en la afero

tufo
de malbona ŝafo estas bona eĉ tufo

tuj
la "tuj" de sinjoroj estas multe da horoj
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo
tablon frapas tajloro, tuj tondilo eksonas

tuko
tablon ornamas ne tuko, sed kuko

turmenti
eĉ muŝo sentas, kiam vi ĝin turmentas
kiun malĝojo ne turmentis, tiu ĝojon ne sentas
la konscienco lin ne turmentas
nenio pli grandan mizeron prezentas, ol se sano mankas kaj ŝuldoj turmentas
se malsato turmentas, lupo timon ne sentas
tro da bono ne turmentas

turni
kien vi vin turnos, ĉie malbone
sin turni al la poŝo

turniĝadi
turniĝadi kiel serpento

turo
stari por iu kiel muro kaj turo

tuso
tuso kaj amo ne estas kaŝeblaj

tuŝata
ke la lup' estu sata, kaj la ŝaf' ne tuŝata

tuŝi
ĝi eĉ ne tuŝas lian orelon
ĝi tuŝas lin, kiel akvo anseron
kio min ne tuŝas, kuŝu kiel kuŝas
kio post la montoj kuŝas, tio nin neniom tuŝas
kiu lin tuŝas, tiu lin sentas
kontraŭ peko batalu, sed pekanton ne tuŝu
leĝo pasintaĵon ne tuŝas
lin tuŝas nek admono, nek ordono
min ne tuŝas la afero, mi staras ekstere
ne mia estas la ĉevalo, min ne tuŝas ĝia falo
superpinte - nur tuŝinte
vin ne tuŝu la eraroj en fremdaj faroj

tuta
donu fingron al avidulo, li tutan manon postulas
drinku tutajn tagojn, sed kontrolu viajn agojn
homo lernas la tutan vivon
kiu domaĝas groŝon, perdas la tutan poŝon
kontraŭ tuta kohorto eĉ Herkulo estas malforta
krii el la tuta gorĝo
kun sia tuta domo kaj havo
kun sia tuta posedo kaj heredo
la tuta ludo ne valoras kandelon
lavu tutan jaron, negro ne blankiĝos
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon
per paroloj li bruas, tutan urbon detruas
peto kaj demando kondukas tra l' tuta lando
pli kostas la sako, ol la tuta pako
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
se vi krudulon salutos, li vin tutan englutos
tuta jam sata, sed okulo malsatas
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
unu ovo malbona tutan manĝon difektas
vi sekrete vorton diros, ĝi tra l' tuta mondo iros
virino scias - tuta mondo scias

tute
tute ĝuste laŭ lia gusto
tute libera, kiel birdo aera

tuto
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton

ungeto
malgranda birdeto, sed akra ungeto

ungo
vizaĝo agrabla kaj ungo diabla

unu
de majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo
de unu bovo oni du felojn ne deŝiras
de unu bovo oni du felojn ne ŝiras
dek fojojn mezuru, unu fojon detranĉu
deko da pekoj, unu la puno
diablo ne ĉiam unu pordon sieĝas
du kontraŭ unu prezentas armeon
du manoj faras ĉion, sed unu nenion
du mortojn vi ne havos, de unu vi vin ne savos
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
edzo kaj edzino estas nur unu
eltrinki per unu tiro
en unu sako du katoj, ĉiam mordoj kaj gratoj
ili vivas per unu animo en du korpoj
kio al unu donas forton, al alia donas morton
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
ne el unu forno li manĝis jam panon
ne en unu tago elkreskis Kartago
ne taŭgas du ursoj por unu nesto
ne unu fajron li pasis, ne unu hundo lin ĉasis
ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
per unu ŝtono oni du ĵetojn ne faras
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
por unu - festeno, por alia - ĉagreno
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
se unu ne venis, dek ne atendas
sinjorino kaj sinjoro, unu alian valoras
stari per unu piedo en la tombo
tra unu orelo eniras, tra la dua eliras
trafi du celojn per unu ŝtono
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj
unu fava ŝafo tutan ŝafaron infektas
unu floras, alia ploras
unu floro ne estas krono, unu monero ne estas mono
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
unu fojon ŝtelis pomon kaj perdis por ĉiam honestan nomon
unu guto plenigas la glason
unu hako kverkon ne faligas
unu hirundo printempon ne alportas
unu kapo facile trovas apogon

unu malamiko pli difektas, ol cent amikoj protektas
unu orienten, alia okcidenten
unu ovo malbona tutan manĝon difektas
unu pasero alian valoras
unu saĝo estas bona, du estas pli bonaj
unu similas nulon, ne prezentas kalkulon
unu sola guto la glason plenigas
unu soldato militon ne faras
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj
unu vundo alian kuracas
unu, du, tri, kvar, kaj finita la far'

unua
kiu aŭdis unuan, ankaŭ aŭdu la duan
la unua trovita
saltadi el unua al deka
sen speso unua ne ekzistas la dua
ŝuldo estas unua heredanto
unua atesto estas la vesto
unua paŝo iron direktas
unua venis, unua prenis

unue
kiu venis unue, muelas pli frue

unueco
unueco donas fortecon

unufoje
unufoje ŝtelinta restas ĉiam ŝtelisto

urbeto
neniu estas profeto en sia urbeto

urbo
alia urbo, alia moro
ĉiu klopodu nur en sia metio, tiam al la urbo mankos nenio
eĉ signo ne restis, kie urbo estis
li havas pli da ŝuldoj en la urbo, ol da haroj en la barbo
per paroloj li bruas, tutan urbon detruas
se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo
sen mono en urbon ne iru

urĝi
la afero ne urĝas

ursa
fari al iu ursan kareson

urso
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon
kun urso promenu, sed pafilon prete tenu
li saltas gracie, kiel urso ebria
murmuregas la urso, sed danci ĝi devas
ne taŭgas du ursoj por unu nesto
urson al mielo oni ne tiras per orelo
urson evitu, duonpatrinon ne incitu

urtiko
urtikon frosto ne difektas

utili
ne ĉio utilas, kio brilas

utilo
fremda spesmilo estas sen utilo
pluvo en aprilo - por la tero utilo
post morto kuracilo jam estas sen utilo

uzata
ŝlosilo uzata ruston ne konas

uzi
por muŝon mortigi, oni pafilegon ne uzas
uzi monon kaj admonon kaj flaton kaj baton
uzu tempon estantan, antaŭvidu estontan, memoru estintan

vagi
ĉirkaŭ sanktuloj diabloj vagas

vakso
mola kiel vakso

valizo
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo

valo
se neĝas sur la monto, estas malvarme en la valo

valoranto
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras

valori
bona gloro pli valoras ol oro
kio multe kostas, multe valoras
kion ni havas, por ni ne valoras, - kiam ni ĝin perdis, ni ploras
kiu groŝon ne honoras, eĉ duongroŝon ne valoras
kiu mem sin adoras, nenion valoras
kiu nenion valoras, plej multe sin gloras
kulo nenion valoras, sed ĝia piko doloras
la felo tanadon ne valoras
la ludo kandelon ne valoras
la tuta ludo ne valoras kandelon
leĝo valoras por poste, sed ne por antaŭe
montras parolo, kion cerbo valoras
ne valoranto plaĉas, sed plaĉanto valoras
ne valoras bofilo, kiam mortis filino
ne valoras la akiro eĉ la penon de l' deziro
ne valoras la faro la koston de l' preparo
pli valoras faro nenia, ol faro malbona
pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento
pli valoras konkorda ovo, ol malkonkorda bovo
pli valoras kontenta spirito, ol granda profito
pli valoras malgranda reganto, ol granda servanto
pli valoras paco malbona, ol malpaco plej bona
pli valoras propra ĉemizo, ol fremda plena valizo
pli valoras senlaboreco, ol sensenca laboremeco
pli valoras tuj ovo, ol poste bovo
pli valoras vinagro donacita, ol vino aĉetita
sinjorino kaj sinjoro, unu alian valoras
suferinto pli valoras, ol lerninto
unu amiko malnova pli valoras ol du novaj
unu pasero alian valoras
valoras ne la vesto, valoras la enesto

valoro
ambaŭ floroj de samaj valoroj
de sama koloro, de sama valoro
en malfacila horo eĉ groŝ' estas valoro
festotaga laboro estas sen valoro
kia estas via laboro, tia estas via valoro
oni batas la oron, por provi ĝian valoron
popola kutimo havas valoron de leĝo
promesita trezoro estas sen valoro
sub tero sklavo kaj sinjoro ne diferencas per valoro
temp' estas valoro simile al oro
tro rapida laboro, tro malgranda valoro
valoron de objekto ni ekkonas post difekto
virina ploro sen valoro

vana
kontraŭ forta mano la leĝo estas vana
lecionoj al profesoro estas vana laboro
por longa malsano kurac' estas vana
servo al Dio vana ne restas

vane
el malplena telero vane ĉerpas kulero
vane vi tentas, mi ne konsentos

vango
fari aplaŭdon sur la vangon
ne kaŝiĝas lia lango malantaŭ la vango
propran vangon neniu batas
sidu lango malantaŭ la vango

vaporo
havi iom da vaporo en la kapo
kuiriston vaporo satigas
malaperis kiel vaporo

varma
havi varman lokon

varme
ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme

varmega
forĝu feron dum ĝi estas varmega

varmigi
doto koron ne varmigas
riĉulo kiel fajro proksime bruligas, malproksime ne varmigas
vi varmigos serpenton, ĝi al vi enpikos la denton

varmo
el la sama buŝo li blovas varmon kaj malvarmon
sama buŝo blovas varmon kaj malvarmon

varto
per tro multa varto malboniĝas la farto

vasta
la parto plej vasta venos la lasta

vaste
kiu kaptas tro vaste, konservas malmulte

vazo
en fremdan vazon ne ŝovu la nazon
krevis la vazo antaŭ la nazo
ne ŝovu la nazon en fremdan vazon
ne ŝovu nazon en fremdan vazon
se elsaltas la okazo, ĝi rompiĝas kiel vazo
vazo rompita longe sin tenas

ve
ho ve!
kiu ne atentas la “se”, tiu sentas la “ve”

veki
ne veku malfeliĉon, kiam ĝi dormas
se birdo tro bekas, la katon ĝi vekas
senplumigi kokinon, ne vekante mastrinon

veko
malfeliĉo kaj peko leviĝas sen veko

velura
ĉe vesto velura suferas stomako

veluro
difekton de naturo ne kovros veluro
sur la ventro veluro, en la ventro murmuro
vivi en silko kaj veluro, en ĝojo kaj plezuro

vendi
antaŭ mortigo de urso ne vendu ĝian felon
kiu ne mensogas, tiu ne vendas
sciencon oni ne mendas, klerecon oni ne vendas

vendiĝi
kio vendiĝas kaŝite, vendiĝas plej profite

vendisto
por vendisto mensogo estas necesa apogo
se vendisto ne mensogas, li aĉetanton ne allogas

vendo
sen mensoga rekomendo ne iros la vendo
tro longa atendo ĝis fino de l' vendo

vendredo
formanĝis en merkredo, ne serĉu en vendredo

veneni
donacon reprenu kaj mian vivon ne venenu

venenita
kuradi kiel venenita muso

veneno
fiŝo sen vino estas veneno
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
troa festeno estas veneno

veni
al kuko kaj kaso ĉiam venas amaso
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas
amaso da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
ankaŭ al nia nesto venos iam la festo
bona ideo venas post la pereo
ĉio taŭgas, kio venas
de semo putra venas frukto ne nutra
de senpripensa rekomendo venas ploro kaj plendo
de tro da pano venas malsano
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas
dum la manĝado venas apetito
eĉ por plej terura tago venas vespero
estis la tempo, ni ne komprenis - pasis la tempo, la saĝ' al ni venis
feliĉo venas gute, malfeliĉo venas flue
fiereco venas antaŭ la falo
for konscienco, venos potenco
ĝis la edziĝo venos resaniĝo

kara estas ovo, kiam venas la Pasko
kio aliloke promenos, al ni ankaŭ ĝi venos
kio iras el koro, venas al koro
kio mem ne venas, li per la dentoj ĝin prenas
kiom ajn oni penas, per forto plaĉo ne venas
kion vi pripenas, tio al vi venas
kiu laboras kaj deziras, tiu akiras, - kiu mem ne penas, nenio al li venas
kiu pli frue venas, pli bonan lokon prenas
kiu pli frue venas, pli frue muelas
kiu speson ne tenas, tiu al spesmilo ne venas
kiu venas plej frue, sidas plej ĝue
kiu venis post la manĝo, restas sen manĝo
kiu venis unue, muelas pli frue
kiun feliĉo subtenas, al tiu mem ĉio venas
komenciĝis mizero, ĝi venas per pordo kaj fenestroj
la morto ŝercon ne komprenas: oni ĝin vokas, ĝi venas
la parto plej vasta venos la lasta
la tempo venos, ni ĉion komprenos
li atendas, ke la okazo venu al lia nazo
malfeliĉo malofte venas sole
malfeliĉo sin ne ĝenas, faru geston - ĝi tuj venas
malfeliĉo venas, malfeliĉon kuntrenas
malfeliĉo venas rajde, foriras piede
malfeliĉo venas sen alvoko
malfeliĉoj kaj batoj venas ĉiam kun fratoj
malsaĝulo venas, komercisto festenas
malsano venas rapide, foriras rigide
morgaŭ frue venos plue
multe da fianĉoj, sed la ĝusta ne venas
ne atendita, ne esperita ofte venas subite
ne ĉiam estas festo, venos ankaŭ fasto
ne moku mizeron de alia, ĉar baldaŭ venos via
ne venas honoro sen laboro
ne venas mont' al monto, sed homo homon renkontas
ne venos rato mem al la kato
neniam atendita ofte venas subite
nuksoj venis, kiam dentoj elfalis
ofte de kaŭzo senenhava venas efiko plej grava
oni invitas - venu, oni donacas - prenu
per bezono venas mono
per pacienco venas scienco
por ĉiu ago venas la tempo de pago
post domaĝo venas saĝo
post dorma trankvilo venas bona konsilo
post kolero venas favoro
post konfeso venas forgeso
post la fasto venas festo
post sufero venas prospero
se io venas al buŝo, buŝon ne fermu

se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
se unu ne venis, dek ne atendas
sen atendo, sen espero venis mizero
sen laboro ne venas oro
sonorado al li venas, sed de kie - li ne komprenas
tempo venos, zorgon prenos
unua venis, unua prenis
venas ĉagreno sen granda peno
venas kvazaŭ vokita kaj petita
venas profito - venas merito
venas proverbo el popola la cerbo
venas prudento post la ĝusta momento
venas rido post minaco, kaj paciĝo post malpaco
venis fino al mia latino
venis mizero, helpu min, frato - pasis mizero, for, malamato
venis tranĉilo al la gorĝo
venos ŝtelisto al la juĝisto
venos knabeto ankaŭ kun peto
venos tempo, venos konsilo

venigi
fremdlando objekton por speso donas, sed por ĝin venigi, oni spesmilon bezonas

venkanto
sukcesa venkanto de pordoj malfermitaj

venki
li neniam venkis la alfabeton
venkas ne forto, venkas la sorto

venkito
venkiton oni ne batas

venko
al venko rajto venas, se ĝin forto subtenas

vento
arbo krakanta venton ne timas
batadi la venton
eĉ plej bonan ŝipon malbonigas la ventoj
flugema kiel vento
hundo bojas la vojon, vento portas la bojon
kaptu lin kiel forflugintan venton
kiu semas venton, rikoltos fulmotondron
li serĉas la venton sur la kampo
minacas dento al la vento
nazo supren, vento antaŭen
ne maro dronigas ŝipon, sed la ventoj
ne sama la vento blovas konstante

ne unu hundo lin mordis, ne unu vento lin tordis
oni ne povas sin movi laŭ ĉiu vento aparte
paca silento, ke ne blovas eĉ vento
por ŝafo tondita Dio venton moderigas
post brua vento subita silento
ŝipon rompitan ĉiuj ventoj atakas
vento al li ekflugis sub la haŭto
vento sendita tondron reportos

ventobatado
ludi ventobatadon

ventro
okuloj estas pli grandaj ol la ventro
se lipo dikiĝas, ventro maldikiĝas
sur la ventro veluro, en la ventro murmuro
ventro malsata orelon ne havas

vera
li estas vera hidrargo
ne ĉiu raporto estas vera vorto
vera kiel vorto de profeto
vera opinio montriĝas en ebrio

verdiĝi
eĉ ŝtono verdiĝas, se ĝi longe ne moviĝas

vere
kion ni vere bezonas, Dio ĝin donas

vergo
vergo doloras, sed saĝon ellaboras

verko
koniĝas majstro laŭ sia verko
la fino kronas la verkon

vermo
ĉiu havas sian vermon

vero
amiko estas kara, sed vero pli kara
diri al iu nudan veron
diri la puran veron
eĉ el sub la tero aperas la vero
kiu diras la veron, havas suferon
kun vero severa komercaĵo forvelkos
la lumo por vero ofte estas danĝero
la tempo ĉiam malkaŝas la veron

malsaĝulo kaj infano parolas la veron
ne taŭgas la vero por komerca afero
tempo toleras, sed vero aperas
vero ne bezonas mediti nek spriti

verŝi
verŝi aeron al aero

vespere
kiu ĉion formanĝis en tago, malsatos vespere
laŭdu tagon nur vespere
rido matene - ploro vespere
vespere ĝuu lunon, sed ne serĉu la sunon

vesperi
matenas, vesperas - kaj tago malaperas

vespero
antaŭ vespero ne estu fiera
atingi la vesperon de sia vivo
eĉ por plej terura tago venas vespero
ne laŭdu la tagon antaŭ vespero
peli tagojn sen afero de mateno al vespero
vespero lacigas, mateno freŝigas

vesto
ĉe vesto velura suferas stomako
fremdan vundon kaŝas vesto
kia drapo, tia vesto
kiun vesto ornamas, tiun homoj ekamas
kontraŭ vesto malbona konspiras ĉiu ŝtono
luksa la vesto, sed malplena la poŝo
pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto
unua atesto estas la vesto
valoras ne la vesto, valoras la enesto
vesto eluzita, sed pureco spirita
vesto homon prezentas

vetero
aprila vetero - trompa aero
atendi bonan veteron kaj laman kurieron
en trankvila vetero ĉiu remas sen danĝero
ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero
post vetero malbela lumas suno plej hela

veto
per kio la veto?

veturado
kvina rado ĉe veturado

veturi
kiu bone ŝmiras, bone veturas
riĉulo veturas, malriĉulo kuras
veturi sur sia paro da kruroj

vezike
feliĉo vezike sin levas, sed baldaŭ falas kaj krevas

viando
ĝi estas nek viando, nek fiŝo
li havis viandon, mi havis nur oston - li havis la ĝuon, mi pagis la koston

vico
antaŭ ĉio zorgu oficon - plezuro atendos sian vicon
ekster via ofico estas ekster via vico
plenumita via ofico, nun pasis via vico!

vidi
aliajn gvidas kaj mem ne vidas
arbaro aŭdas, kampo vidas
ĉiu sin gvidas, kiel li vidas
elmeti la okulon kaj vidi nulon
esti en Romo kaj ne vidi la papon
en arbaro sidas kaj arbojn ne vidas
en arbaro sidis kaj arbojn ne vidis
en fremda okulo ni vidas ligneron, en nia ni trabon ne vidas
en fremda tegmento li flikas truon kaj en propra ne vidas la fluon
en infano vidiĝas, kia homo fariĝos
juĝanto decidas, kiel li vidas
kia oni vin vidas, tia oni vin taksas
kiel oni vin vidas, tiel oni vin taksas
kiu laboron evitas, bonon ne vidas
kiu sentas - ploras, kiu vidas - nur ridas
kiu vivos, tiu vidos
konfidu, sed vidu
li vidas nur ĝis la pinto de sia nazo
malproksime vidas, antaŭ la nazo ne vidas
mi flanke sidis, mi ne aŭdis nek vidis
mi hejme sidis, nenion vidis
neniu vidas, kio lin insidas
ni vidas, kiu ridas - kiu ploras, ni ne vidas
okulo avidas ĉion kion vidas
okulo ne vidis - pagu la sako
pro multo da arboj li arbaron ne vidas
propran ĝibon neniu vidas

ricevi grizan haron, ne vidinte altaron
se okulo ne vidas, koro ne avidas
se okulo ne vidis, pagas la poŝo
sidas gasto minuton, sed vidas la tuton
stomako ne estas spegulo, kion ĝi manĝis, ne vidas okulo
vidas okulo, sed mano ne trafas

vido
oni ekkonas bovon per la vido kaj malsaĝulon per lia rido
unu vido taŭgas pli ol dek aŭdoj

vilaĝano
per mono, ne per mano punu vilaĝanon
vilaĝano kreditas, vilaĝestro prunteprenas

vilaĝo
pli facile estas perdi vilaĝon, ol akiri domon
pli facile estas vilaĝon perdi, ol domon akiri

vino
bona vino al la fino
ĉesis esti vino, sed vinagro ne fariĝis
fiŝo sen vino estas veneno
fluidaĵo sen difino, nek vinagro nek vino
havi vinagron en la mieno
li ne elrampis ankoraŭ el la vindoj
plena glaso da vino, sed kun guto da veneno
pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo
pli valoras vinagro donacita, ol vino aĉetita
post dolĉa vino restas acida vinagro
se la kaliko tro pleniĝas, la vino elverŝiĝas

vintro
kio taŭgas por somero, ne taŭgas por vintro
li scias, kie la kankroj pasigas la vintron
ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos

violono
ne el ĉiu ligno oni faras violonon
se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon

vipo
aŭ kuseno sub ripo, aŭ bato per vipo
li eĉ el sablo vipojn tordas
oni batas per vipo, por ke sentu la ripo

virina
larmo virina baldaŭ sekiĝas
pli tiras virina haro, ol ĉevala paro
virina lango buĉas sen sango
virina ploro sen valoro
virina rideto pli kaptas ol reto

virino
kie diablo ne povas, tien virinon li ŝovas
kie regas virino, malbona estas la fino
la lango de virino estas ŝia glavo
malbona virino diablon superas
ne ekzistas savo kontraŭ malbona virino
rol' de virino - bona mastrino
virino batas per lango - aperas vundo plej sanga
virino bonorda estas muta kaj surda
virino eliĝis, kaleŝo senpeziĝis
virino havas haron longan kaj saĝon mallongan
virino kolera pli ol hundo danĝera
virino scias - tuta mondo scias
virta virino straton ne konas

virta
beleco logas, virto apogas
el la mizero oni devas fari virton
el la neceseco oni devas fari virton
pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro
pli bona virto sen oro, ol oro sen honoro
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela
virta virino straton ne konas
vizaĝo de Katono, sed virto de fripono

vitro
ĉion rigardi tra sia persona vitro
tra vitro de teruro pligrandiĝas la mezuro
vitro kaj feliĉo ne estas fortikaj

vivanta
mortinta serĉu ĉielon, vivanta ian celo

vivanto
ne mankas tombo por mortinto nek pano por vivanto
vivanton ni malhonoras, mortinton ni adoras

vivi
ĉiu vivas laŭ sia prudento kaj sento
du sinjoroj en unu bieno, du mastrinoj ĉe unu kameno - neniam vivas sen reciproka malbeno
geedzoj en paco vivas en reĝa palaco
ili vivas per unu animo en du korpoj
kiu agas afable, vivas agrable
kiu dormas longe, vivas mallonge
kiu vivas sen kalkulo, baldaŭ estos almozulo
kiu vivas trankvile, vivas facile
kiu vivos, tiu vidos
li vivas en ĝuo kaj bruo
li vivas sur la tero kiel en infero
metio lacigas, metio vivigas
ne vivu kiel vi volas, vivu kiel vi povas
ofte saĝulo vivas malriĉe kaj malsaĝulo feliĉe
oni vivas ne kun mono, sed kun persono
pastro vivas de preĝoj, advokato de leĝoj
senfortuloj longe vivas
vivi de estontaj enspezoj
vivi de ŝparita kaso
vivi emerite
vivi en silko kaj veluro, en ĝojo kaj plezuro
vivi iele-trapele
vivi inter forno hejtita kaj tablo kovrita
vivi kiel ĉe la brusto de Dio
vivi kiel kuko en butero
vivi kun iu en fido kaj konfido
vivi kun iu en intima amikeco
vivi kun iu kiel hundo kun kato
vivi larĝe kaj lukse
vivi laŭ postuloj de la ĝustaj kalkuloj
vivi modere, ne tro interne nek tro ekstere
vivi per sistemo de “el mano al buŝo”
vivi sate kaj glate
vivis puninde, mortis ridinde
vivu, progresu, sed lerni ne ĉesu
vivu mizere, sed vivu libere!
vivu stomako laŭ stato de l’ sako
zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian

vivo
atingi la vesperon de sia vivo
de lia vivo aranĝo estas trinko kaj manĝo
donacon reprenu kaj mian vivon ne venenu
homo lernas la tutan vivon
hunda vivo
kia vivo, tia morto

la vivo staras sur la karto
nova stato - nova vivo
se muso nur unu truon disponas, ĝi baldaŭ la vivon fordonas
senpaga estas nur la morto, sed ĝi kostas la vivon
ŝuldo havas longan vivon
treni sian vivon de mizero al mizero
unu fojon oni donas kaj tutan vivon fanfaronas
vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu
vivo glate ne fluas, ĉiam batas kaj skuas
vivo modera estas vivo sendanĝera
vivo sen modero kondukas al mizero
vivon privatan kaŝu la muroj
vivon travivi estas art' malfacila
zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian

vivulo
elpeli iun el la mondo de la vivuloj

vizaĝo
bela per vizaĝo, sed ne bela per saĝo
bela vizaĝo estas duono da doto
bela vizaĝo, sed ne bela la saĝo
kio en koro sidas, la vizaĝo perfidas
kion koro portas, vizaĝo raportas
nur pano kun fromaĝo, sed afabla vizaĝo
oni akceptas laŭ vizaĝo, oni forlasas laŭ saĝo
oni batas ne la aĝon, sed la vizaĝon
se en kor' io sidas, vizaĝo perfidas
trafi per la parolo rekte en la vizaĝon
trafi per la vizaĝo en koton
vizaĝo agrabla kaj ungo diabla
vizaĝo de Katono, sed virto de fripono
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo

vizito
mizero faras viziton, ne atendante inviton

voĉo
havi la ĉefan voĉon
infanoj kaj fiŝoj voĉon ne havas

voji
hundo bojas, homo vojas
hundo bojas, pasanto vojas

vojo
hundo bojas la vojon, vento portas la bojon
ju pli malproksimen la vojo, des pli da larmoj
kiu ĉe l' vojo konstruas, tiun ĉiu instruas

mastro en vojo - servantoj en ĝojo
meti trabojn sur la vojon
pli bone estas reiri, ol perdi la vojon
por amiko intima ne ekzistas vojo malproksima
sola vojo libera al la fundo rivera
spesmilo vojon trabatas
vojon batitan herbo ne kovras

voki
la morto ŝercon ne komprenas, oni ĝin vokas, ĝi venas
ne voku diablon, ĉar li povas aperi
oni vokas la bovon ne festeni, sed treni
sonorilo vokas al preĝejo kaj mem neniam eniras

vokita
venas kvazaŭ vokita kaj petita

vokite
diablo ŝercon ne komprenas, vokite li venas

vokito
multaj vokitoj, sed ne multaj elektitoj

volanta
volanta kruro ne laciĝas de kuro

volapukaĵo
ĝi estas por mi volapukaĵo

voli
antaŭe kion vi devas, poste kion vi volas
birdo petolas, kiom ĝi volas
edzigu filon, kiam vi volas, edzinigu filinon, kiam vi povas
fiŝo volas naĝi
kion oni volas, tion oni povas
kiu ĉion senpripense parolas, aŭdos tion, kion li ne volas
kiu volas komerci, tiu saĝon bezonas
kiu volas mensogi, devas bone memori
kiu volas panon, ne dorlotu la manon
mensogu kiom vi volas, sed memoru kion vi parolas
mi ne volas baton, mi ne volas kompaton
mi ne volas tion ĉi scii
ne rapidu insulti, volu aŭskulti
ne vivu kiel vi volas, vivu kiel vi povas
ne volas kokin' al festeno, sed oni ĝin trenas perforte
ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno
oni konsilas kaj konsolas, sed helpi ne volas
prenu kiel vi volas, la poto ĉiam bolas
se Dio ne volas, sanktulo ne helpos

se vi volas filinon, flatu la patrinon
voli aŭ ne voli neniu malpermesas
volus kato fiŝojn, sed la akvon ĝi timas

volo
de la volo la ordono pli efikas ol bastono
granda parolo, sed malgranda volo
kiom da koroj, tiom da voloj
kontraŭ volo de Dio helpos nenio
propra volo ordonon superas
volo kaj deziro leĝojn ne konas
volo kaj sento faras pli ol prudento

volonte
ju pli frue, des pli certe - ju pli volonte, des pli lerte
sata stomako ne lernas volonte

vorta
pro vorta ludo li eĉ patron ne domaĝas
pro vorta piko ofte perdiĝas amiko

vortero
malsaĝulo diris vorteron, saĝulo komprenas la tutan aferon

vorto
afabla vorto pli atingas ol forto
de bona vorto lango ne doloras
de vorto ĝentila ne doloras la lango
el kanto oni vortojn ne elĵetas
el la buŝ' multaj vortoj eliras, sed ne ĉiuj ion diras
estu sinjoro de via vorto
fidanta al vorto atendas ĝis morto
ĝi estas ankoraŭ vortoj de orakolo
ĝustatempa vorto estas granda forto
ju disputo pli forta, des pli multaj la vortoj
kiam vorto eliris, vi ĝin jam ne retiros
kiu mensogis per unu vorto, ne trovos kredon ĝis la morto
li vorton en la poŝo ne serĉas
ne ĉiu raporto estas vera vorto
ne rapidu kun vortoj, rapidu kun faroj
paroli per vortoj kovritaj
per vorto ĝentila ĉio estas facila
pli bona estas vorto afabla, ol kuko agrabla
por virta orelo ne danĝeras vorto malbela
pri dolĉa vorto ne fieru, maldolĉan ne koleru
rapide iras la vortoj, sed ne rapide la faroj
se ne venas per bona vorto, oni prenas per forto
sprita vorto tentas, nenion atentas
vera kiel vorto de profeto

vi sekrete vorton diros, ĝi tra l’ tuta mondo iros
vort’ en ĝusta momento faras pli ol arĝento
vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas
vorto donita estas kiel leĝo
vorto sona estas plej admona
vortoj sakon ne plenigas
vortojn ŝparu, agojn faru
vundo pasas, vorto restas

vosto
ĉiu vulpo sian voston laŭdas
korniko vundita propran voston timas
okazon kaptu ĉe l’ kapo, ĉar la vosto estas glita

vuali
kiam nokto vualas, ĉiuj koloroj egalas

vulpo
ĉe vulpoj ĉiam naskiĝas nur vulpoj
ĉiu vulpo sian voston laŭdas
eĉ plej ruza vulpo en kaptilon falas
eĉ vulpo plej ruza fine estas kaptata
kiu lupo naskiĝis, vulpo ne fariĝos
ne ekzistas naiva vulpo, ne ekzistas homo sen kulpo
ricevos vulpo por sia kulpo
se vulpo pentofaras, gardu la kokidojn
vizaĝo sen kulpo, sed koro de vulpo
vulpo faras oferon - atendu danĝeron
vulpo mienon ŝanĝas, sed plue kokidojn manĝas

vulturo
kio konvenas al sciuro, ne konvenas al vulturo
kiu naskiĝis sciuro, ne fariĝos vulturo

vunda
piki al iu la vundan lokon
vundan lokon protektis, alian difektis

vundi
kiu batas edzinon, tiu vundas sin mem

vundita
korniko vundita propran voston timas

vundo
fremdan vundon kaŝas vesto
langa vundo plej profunda
mordantaj hundoj kuras ĉiam kun vundoj
saĝa estas la hundo post ricevo de l’ vundo

saĝa hundo post la vundo
sinjoroj sin batas, servantoj vundojn ricevas
unu vundo alian kuracas
virino batas per lango - aperas vundo plej sanga
vundo pasas, vorto restas
vundo sekreta doloras plej multe

zorgi
antaŭ ĉio zorgu oficon, plezuro atendos sian vicon
ĉiu besto zorgas pri sia nesto
faru vian aferon, Dio zorgos ceteron
kapo estas por tio, ke ĝi zorgu pri ĉio
li zorgas pri ĝi kiel pri neĝo pasintjara
ne zorgu pri tio, kio estas ekster via scio
pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino
riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano
se oni amas la gaston, oni zorgas la paston
zorgu pri vi, kaj nenion pli
zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian
zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian

zorgo
ĉiu morgaŭ havas sian zorgon
de zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj
granda ofico - grandaj zorgoj
malpli da havo, malpli da zorgoj
pli da mono, pli da zorgo
rusto manĝas la feron, kaj zorgo la homon
tempo venos, zorgon prenos